

ფსალმუნთა განმარტება

II

მართლმადიდებელი ქრისტიანის ბიბლიოთეკა

სიტყუანი ფსალმუნთანი შემოკლებით
თარგმანთაგან გამოკრებულნი მრავალთა
წიგნთაგან

ნაწილი II

გამოსაცემად მოამზადა ნინო დობორჯგინიძემ

ტექსტის რედაქტორი მზექალა შანიძე

გამომცემლები: გ.აროშვილი
ზ.აროშვილი

"არა რომელიმე ერთი სხუათა წიგნთაგანნი
ესრეთ ღმერთსა ადიდებს, ვითარ ფსალმუნთა
წერილი, რამეთუ ფრიად მარგებელ არს სულისა,
და განმწმედელ გონებისა... ვეედრების ღმერთსა
ვეედრებითა ტკბილოვანითა, და უაღმატესობს
ყოველთა წმიდათა წერილთა... ფსალმუნი ესრეთ
გამოითარგმანების უფლისა მიმართ: ცხოვრება
სულთა, ხოლო სხვანიცა ღვაწლნი ფრიად
მარგებელ არიან, მარხვა გინა მუხლთ დრეკანი,
არამედ არა ეგრე ვითარცა აღმოკითხვა
ფსალმუნთა ამათ."

(წმ. ბასილი დიდი)

მოსწრაფედ სინანულსა საღმრთოსა დავითისსა ქად-
 აგებს კმა-მალლად მიმდემი აღსარებაჲ მისი, და რამეთუ
 მრავალთა შინა ფსალმუნთა მოიქსენებს და ცოდვასა
 მას თვისსა და არა დაჰფარავს, არამედ სენსაცა და
 კურნებასა ერთბამად შუა შემოიღებს მიზეზად ყოველ-
 თა კაცთა მოძღურებისა, ხოლო უმეტესადღა ფსალმუნ-
 სა ამას შინა მოიქსენებს სენსაცა ცოდვისასასა და
 სენისასაცა საკურნებელსა წურთილებასა, რომელი
 შეემთხვა, რომლისათვისცა ევედრების, რადთა არა მსა-
 ჯულებრ, არამედ მკურნალებრ განსწავლოს და რადთა
 არა ფიცხლად, არამედ რადთა ღბილადრე, და რამეთუ
 მო-ცა-იწინეს მის ზედა მრავალნი საძნაურნი, ამნონის
 მოკლვად, აბესჯლომის მძლავრებაჲ, აქიტოფელის გან-
 ზრახვად, სემის გინებაჲ და სხუანი მრავალნი, ხოლო
 ითხოვს ფსალმუნსა ამას შინა შაბათობისა მიღებად. ესე
 იგი არს, აღფოლხუებად და განსუენებად ჭირთაგან და
 განსაცდელთა.

1. *“უფალო, ნუ გულისწრომითა შენითა მამხილებ მე,
 ნუცა რისხვითა შენითა მსწავლი“.*

2. *“რამეთუ ისარნი შენნი განმეწონნეს მე და დაამტ-*

კიდე ჩემ ზედა კელი შენი“. ესევე ყო მეექუსესაცა შინა ფსალმუნსა დაწყებად, და ევედრების, რადთა უცვალოს სახედ წურთისად, არათუ ივლტოდა, რადთა არა იწუართოს, არამედ რადთა არა ვითარცა პატიჟად შექმთხუოდის ღმრთისაგან, არამედ მიზეზად განმართებისა, რამეთუ მსწავლის ჩუენ უფალი, რადთა მომიყვანნეს სათნოებად. ხოლო ისრად ტანჯვასა უწესს, ვითარმედ ტანჯვა შენი განმეწონაო, არათუ კურნებასა ვივლტი, არამედ რისხვასა და გულისწყრომასა, რამეთუ მიშუებითა ღმრთისადთა მოიწყლა ისართა მათგან განკურვებულთა მტერისათა, რადთა არღარა იტყოდის, თუ არა შევიძრა მე უკუნისამდე, ხოლო კელისა დამტკიცება ტანჯვად დადება არს რისხვისა, ვითარცა მოიკსენებს იობ, ვითარმედ: “კელი უფლისად არს, რომელმან შემახო მე“. და ეშმაკიცა ეტყოდა უფალსა, მიავლინე კელი შენი და შეახე ჳორცთა მისთა, ამისთჳს გევედრები, რადთა საკურნებელად ჰყო დადებად კელისად.

3. “არა არს კურნებად ჳორცთა ჩემთა პირისაგან რისხვისა შენისა“. ათანასი: ვითარმედ მოუძღურდა ძალი სულისა ჩემისად, ხოლო მიზეზი უძღურებისა და განრისხებისა პირისა შენისა მექმნა მე ცოდვად.

“არა არს მშჯდობად ძუალთა ჩემთა პირისაგან ცოდვათა ჩემთადსა“. მშჯდობად ძუალთა უწესს უცოდველობასა და პირველსა მას ღმრთისა მიმართ კადნიერებასა, ხოლო შემო-რად-ვიდა ცოდვად, არღარა მაქუს განსუენებად მხილებითა გონებისადთა, რომელსა აქა უწოდა ძუალ.

4. “რამეთუ უსჯულოებანი ჩემნი აღმემატნეს თავსა ჩემსა, ვითარცა ტვრთი მძიმედ, დამიმძიმდეს ჩემ ზედა“, რამეთუ რაოდენიცა რად ვაჩუენო სახედ ტანჯვისად, გინა

სინანულისად, ვერ ოდეს უძლო შესწორებად ცოდვათა ჩემთა. რამეთუ მეტად გარდაეცნეს და გარდაემატნეს და დიდად დამძიმდეს ჩემ ზედა უსჯულოებანი ჩემნი.

5. *“შეეროდეს და დაღპეს წყლულებანი ჩემნი პირისაგან უგუნურებისა ჩემისა“*. და რამეთუ რომელი პირველ საწადელად შემერაცხა, გემოდ ცოდვისად, აწ სიმყრალედ და საძაგელად შემირაცხიეს, ხოლო წყლულებად უწესს ასოთა წყლულებისათა, სადა-იგი სძეს გულის-თქუმაჲ, და მხილებასა გონებისასა.

6. *“დაეგლახაკდი და დაემდაბლდი სრულიად. მარადღე მწუხარე ვიდოდე“*. რამეთუ დამხობილ ვიქმენ კადნიერებისა მისგან მართალთაჲსა და უბადრუკად და სიგლახაკედ გავხადე თავი ჩემი. და სიხარულისა მის წილ, რომელი იყო გულსა ჩემსა, მჭმუნვარებაჲ და მწუხარებაჲ სამარადისოდ დამესაჯა.

7. *“რამეთუ თეძონი ჩემნი აღივსნეს ნაგუემითა და არა არს კურნებაჲ ჳორცთა ჩემთაჲ“*. რამეთუ აკვლა და სუძმახოს ესრეთ დასდვეს, *“თეძონი აღივსნეს უპატიოებითა“*, - გამოაჩინებს ამით საძაგელებასა ცოდვისასა, ხოლო თეძოთა მიერ თირკუმელთა მოასწავებს, რომელთა შინა მდებარე არს გულის-თქუმაჲ; კდემად, ანუ გუემად უწოდს ხენეშთა გულის-სიტყუათა, რამეთუ ამათ ყოველთა დავემონე რაჲ, ვჳგონებ, თუ არღარა არს კურნებაჲ ჳორცთა ჩემთაჲ და ამისთვის ვიჭირვი და ვიტანჯები.

8. *“შევბოროტენ და დაემდაბლდი ვიდრე ფრიად. ვემობ სულთქუემითა გულისა ჩემისაჲთა“*. ვითარმედ თვისი არს მამაკაცისაჲ, რაჲთა არა აღიტაცებოდეს ცოდვისაგან, არამედ მტკიცედ ეგოს სიმდაბლით და შემჳსრვილებით. ვინაჲთგან კეთილისაგან ბოროტად და სიმალლისაგან

სიმართლისა გარდავიქეც უბადრუკებად ცოდვისა და პატივი იგი კაცებისაჲ წარვწყმიდე და მკვეცთა სიმდაბლედ დავმდაბლდი, ამისთვისცა აწ ძაღლებრ ვყუი, და ვეტყებ მწარედ თავსა ჩემსა.

9. *“უფალო, შენ წინაშე არს ყოველი გულის-თქუმაჲ ჩემი“*. ოდეს ბოროტსა მითქუმიდა გული, არა იყო წინაშე შენსა გულის-თქუმაჲ ჩემი, ხოლო აწ ვინაჲთგან აღვიარებ ცოდვათა ჩემთა, და ვსტირ თავსა ჩემსა, ვილოცავ რაჲ შენდა მიმართ ოდენ მხოლოდსა ღმრთისა იყოს გულის-თქუმაჲ ჩემი.

10. *“და სულ-თქუმაჲ ჩემი შენგან არა დაეფარა“*. ვითარცა-იგი არა დაეფარა ცოდვაჲ ჩემი, ეგრეთვე გვედრები, რაჲთა შეწირულ იქმნეს სინანული ჩემი.

“გული ჩემი შეძრწუნდა, და დამიტევა მე ძაღმან ჩემმან“. უკუეთუ მიხედვით ოდენ შეაძრწუნებ ქუეყანასა, რაოდენ რისხვამან შენმან და კელმან ჩემ ზედა შეაძრწუნოს გული ჩემი და ზარისაგან ღმრთაებისა შენისა მოაკლდეს ძალი ჩემი.

“და ნათელი თუაღთა ჩემთა, და იგიცა არა დაადგრა ჩემ თანა“. ნათლად თუაღთა სულსა მას იტყვს, და მადლსა წინაწარმეტყუელებისასა, და იგიცა განმეშორაო ჩემგან.

11. *“მოყუარენი ჩემნი და მეგობარნი ჩემნი ჩემ წინაშე მომეახლნენ და დადგეს“*. რომელნი-იგი მეგობრად და საიმედოდ ჩემდა შემერაცხნეს, იგინიცა წინააღმდეგომ ჩემდა გამოჩნდესო უამსა ჭირისა ჩემისასა, ხოლო ამით მოასწავებს აქიტოფელს და სხუათა მათ, რომელნი მაშინ განუდგეს და აბესალომს მიერთვნეს.

12. *“და მახლობელნი ჩემნი შორს დადგეს ჩემგან“*. მახლობელად ანუ ნათესავთა იტყვს, ანუ ანგელოსთა

მოხარულთა კეთილისათა, რომელნი იგიცა შორს ღგეს ჩემგან.

13. *“და მაიძულებდეს, რომელნი ეძიებდეს სულსა ჩემსა. და რომელნი ეძიებდეს ძურსა ჩემსა, იტყოდეს ამბობასა“*. იხილეს რაჲ დაცემად ჩემი და მოშორებაჲ ანგელოსთაჲ მტერთა მათ ჩემთა ბოროტთა ეშმაკთა, აიძულებდეს სულსა ჩემსა სრულიად წარწყმედად და დანთქმად სასოწარკუთილებითა.

“და ზაკვასა მარადღე განიზრახვიდეს“, მრავალსახეთა ბადეთა მირწყმიდესო წარწყმედისათა, ცხადთაცა და დაფარულთა.

14. *“ხოლო მე, ყრუსა, არა მესმოდა. და ვითარცა უტყუმან არა აღადის პირი თვისი“*.

15. *“და ვიქმენ მე, ვითარცა კაცი უსმი, რომლისა პირსა შინა არა არს სიტყუად“*. ვინაითგან აღდგეს მის ზედა მრავალნი ჭირნი და მრავალნი მაყუედრებელნი, ვითარ აბესალომ, სემი და სხუანი მათ თანა, ყოვლად ყრუ, და უტყუ ვქმენო თავი ჩემი, არათუ არა მაქუნდენ სიტყუანი მხილებად მათდა, არამედ ცოდვამან აღკრა პირი ჩემი.

16. *“არამედ მე შენ, უფალო, გესაუ და შენ შეგესემინ, უფალო ღმერთო ჩემო. რამეთუ ვთქუ: ნუსადა უხაროდის ჩემ ზედა მტერთა ჩემთა და მძრვასა ფერჯთა ჩემთასა ჩემ ზედა მდიდრად იტყოდეს დაღათუ ესე ყოველი შემემთხვა, და მტერნი მხიარულნი იქმნეს. არამედ ყოველი სასოება ჩემი შენდამი არს, და მძელი შემწე ხარ შეუწევნელთა და აღდგომა დაცემულთა. და გვეედრები, ნუ სრულიად ახარებ მტერთა ჩემთა, რომელთა განავრცნეს ენანი მათნი ჩემ ზედა“*.

17. *“რამეთუ მე გუემა, განმზადებულ ვარ და საღმობაჲ ჩემი ჩემ წინაშე არს მარადის“*. მზა ვარ, მეუფეო,

შენგან წურთისა და განმართებისა, და არაოდეს დავივიწყებ წყლულებათა ჩემთა, თუნიერ გევედრები, თუთ მწუართე, და მტერთა ნუ მიმცემ. და კუალად ქრისტე თუთ მზა იყო ჯუარცუმად, გარნა ოდეს აღკდა ჯუარად, ჰურიანი მრავალსა ჰყუედრიდეს და ჰგმობდეს.

18. *“რამეთუ უსჯულოებად ჩემი მე უთხრა, და ვზრუნვიდე ცოდვისა ჩემისათვის“*. არა მივმს შემასმენელი, არცა მამხილებელი, არამედ თუთ აღვიარებ წინაშე შენსა ცოდვათა ჩემთა, და რაოდენ ძალ-მიც, ვსტირ და ვინანი.

19. *“აწ ესერა მტერნი ჩემნი ცხოველ არიან, და განძლიერებულ ჩემსა უფროდს“*. ბასილი: ოდეს მე მოუძღურდი, მტერნი განძლიერდეს. ვითარმედ მოვიცხენო რად, ცოდვათათვის ვიზიდვები და მერვეიან მტერნი. ხოლო ვევედრების რად, არა დატევებულ იქმნას, რამეთუ ხედვიდა მათსა სიბოროტესა.

“და განმრავლდეს, რომელთა მომიძულეს მე უსამართლოდ“. მტერთა და მოყუარეთა ერთბამად მომიძულეს და რამეთუ ქრისტეცა უსამართლოდ მოიძულეს.

20. *“რომელთა მომაგეს მე ბოროტი კეთილისა წილ“*, და განავდეს საყუარელი იგი, ვითარცა მკუდარი მოძაგებული.

“მასმენდეს მე, რომელი ვსდევდ სიმართლესა“. რომელთადა მრავალი კეთილი მექმნა, აწ მდევენ და მასმენენ, და შვილი, რომელი ვშევ და აღვზარდე, ვითარცა საყუარელმან მამამან, მან ვითარცა მკუდარი მოძაგებული განმაგდო მე. აბესალომისათვის იტყვს ამას, ესევე და ქრისტესთვისცა მომზავებელ არს.

21. *“ნუ დამაგდებ მე, უფალო, დმერთო ჩემო, და ნუცა განმეშორები ჩემგან“*.

22. *“მოიხილე შეწევნად ჩემდა, უფალო ღმერთო ცხოვრებისა ჩემისაო“*. დაღათუ მრავალ არიან მტერნი ჩემნი და მრავალ არიან ჩემ ზედა აღდგომილნი განსაცდელნი. შენ მხოლოსა ძალ-გიც ძლევად ყოველთა. შენ ნუ განმსთხევ წყალობათაგან, არამედ მოყავ ძლიერებისა მარჯუენედ შენი და გამომიყვანე მრავალკეცთაგან დღელვათა, და იხრუნვე და იღუაწე ცხოვრებად ჩემი, უფალო ღმერთო ცხოვრებისა ჩემისაო.

დასასრულსა იდიოუმისთვის, ფსალმუნი
დავითისი 38

ვიეთმე აღმწერელთაგან იდიოუმის მიერ თქუეს აღწერილად ფსალმუნი, ხოლო ზედა წერილი დავითის მიერ იტყვს, რამეთუ იდიოუმ იყო მწყობრისა მის მგალობელთაჲსა წინამძღუარ. ხოლო მიმავლენს ჩუენ ფსალმუნი ესე დასასრულისა მიმართ, რამეთუ ვინაჲთგან წარმთიტყოდა უნდობასა კაცობრივისა ბუნებისასა, ამისთვის აღსასრულად თქუა ესე დიდმან დავით მაშინ, ოდეს აბესალომისგან იღევნებოდა და სემისგან შეურაცხ-იქმნებოდა. რამეთუ აღსასრულსა ჟამთასა კაცობრივითა ხატითა მოაცთუნა ქრისტემან, ამისთვის სოლომონ წმიდამან წინაჲსწარვე აღმოთქუა ფსალმუნი ესე, რომელი ყოფად იყო უკუანაჲსკნელთა დღეთა;

1. *“ვთქუ, ვიმარხნე გზაჲ ჩემნი, რადთა არა ვცოდო ენითა ჩემითა“*. საზღაური დაუდგო თავსა ჩემსა, ვითარმედ არათუ საქმით, არამედ არცათუ სიტყვით თქუმად უჯეროსა ენითა ჩემითა ოდესცა.

“დავდევ საცოჲ პირსა ჩემსა, მიკვდებოდა რაჲ ცოდვილი წინაშე ჩემსა“. ვიპყარ გულის-წყრომაჲ ჩემი. მაგინებ-

და რაჲ სიმია პირისპირ ჩემსა.

2. *“დაყრუვდი და დაკმდაბლდი, დავდუმენ კეთილთაგან. და საღმობაჲ ჩემი განმიახლდა“*. ევსუქი: ვითარმედ არა ყოველი ღუმილი კეთილ არს, არამედ ბოროტისა ოდენ არა თქუმაჲ, რამეთუ მტერნი დამართებით მიდგეს და მაყუედრებდეს ცოდვათა ჩემთა, ხოლო მე არა მიუგებდი. რამეთუ მაძმხილებდა გონება, ვითარმედ ვინაფთგან დაცემულ ხარ კეთილთაგან, სდუმენ, დაღათუ ძალ-მედვა ბოროტის-ყოფად, არამედ თავს ვიდევ, და არა სიტყუა-ვუგებდ მაგინებელთა, რამეთუ ჭეშმარიტებით იყო ყუედრებაჲ მათი ჩემ ზედა, და მომეკსენა მოთმინებაცა იობისი, რომელმან დაიცვა პირი გმობისაგან და ენაჲ - განკითხვისაგან. რამეთუ მოვიკსენნე მე ცოდვანი ჩემნი და ამისთვის ვდუმენ და კუალად დაყრუება არს არასმენა კეთილისა, ხოლო დამდაბლება - მოკლება მადლთაგან და შეურაცხქმნილება და დადუმება კეთილთაგან არს მცნებათა ღმრთისათა უქმობა, რომელსა პირველ იქმოდა, და საღმობისა განახლება არს ვნებათა გარე მოქცევა.

3. *“განკურდა გული ჩემი შორის ჩემსა და წუართასა ზედა აღატყდეს ცეცხლი“*. თეოდოტი: აღევზნა ცეცხლი გულისწყრომისაჲ ჩემს შორის, ვიდევნებოდი რაჲ და შეურაცხ-ვიქმნებოდი, გარნა ცეცხლმან სიყუარულისა ღმრთისამან შეჭამა იგი. ვიწურთიდი და ვგონებდ, თუ დღენი ჩემნი მეყვნესმცა სინანულად ცოდვათა ჩემთათვს.

4. *“ვიტყოდე ენითა ჩემითა, მაუწყე მე, უფალო, აღსასრული ჩემი და რიცხვ დღეთა ჩემთაჲ რავდენ არს, რაჲთა უწყოდი, რაჲლა მაკლს მე“*. ვილოცევიდი მდუმრიად თუსთაგან, ვითარმედ, უფალო, გამომიცხადე მე რიცხვ დღეთა ცხოვრებისა ჩემისათაჲ, თუ რაჲლა

დაშთომილ არს და აღსასრულიცა დღეთა ჭირისა და დევნულებისა ჩემისათა მაუწყე.

5. *“ესერა ზომით ჰყვენ დღენი ჩემნი და არსებაჲ ჩემი ვითარცა არარაჲ არს შენ წინაშე“*. აჰა, ესერა ნებითა და მტკავლითა განსაზღურენ დღენი ჩემნი. და შეეწყოს რაჲ აგებულებაჲ ჩემი უკუდავთა მათ თანა და დღენი ჩემნი დღეთა მათ თანა საუკუნეთა, ყოვლად არარად გამოვჩნდე.

6. *“რამეთუ ყოვლითურთ ამო არს ყოველი კაცი კორციელი გარნა თუ მეგრ ხატად ვალს კაცი, გარნა ამოდ შფოთებს, რამეთუ იუნჯებს და არა უწყის, ვის შეუკრიბოს იგი“*. სიზმარ, აჩრდილ და ორთქლ, და კუამლ არსო კაცობრივი ყოველივე. ნამდვლვე არარადთ განყოფილ არს კაცი ხატისაგან, ვინადთგან ორივე განქარვებადი არს, ხოლო ხატება ჭეშმარიტი არს სულისა უკუდავისად.

7. *“და აწ ვინ-მე არს თმენად ჩემი, არა თუ შენ უფალი? და სიმტკიცე ჩემი შენ მიერ არს“*.

8. *“ყოველთა უსჯულოებათა ჩემთაგან მიკსნა მე“*. თმენად იტყვს მოლოდებასა უფლისასა. და კუალად უსჯულოებანი მოიყვანებენ განსაცდელად და მიზეზთა მათთაგან ცსნასა ევედრების. რამეთუ უსჯულოებად განსაცდელთა სახელ-სდვა, რომელი მიიღებს ერთი მეორისაგან მიზეზსა.

9. *“საყუედრელად უგუნურსა მიმეც მე და დავერუედი და არა აღვადე პირი ჩემი, რამეთუ შენ ჰყავ“*. უგუნურად იტყვს მაყუედრებელთა მისთა, სიმიას, გინა ეშმაკსა, ხოლო დაყრუებად - ყოვლად უსმ და უტყუ ვიქმნო; რამეთუ “შენ ჰყავ” - ესე იგი არს, შენგან მეშინოდა. რამეთუ ოდეს ჰლაამოდეს დავითის თანანი მოკლვასა

სემისასა და ჰრქუა მათ, აცადეთო, რამეთუ უფალმან ჰრქუა მაგას და მე მრქუა, ვითარმედ, უკუეთუ სცოდებ, სდუმენო.

10. *“განმაყენენ ჩემგან ტანჯვანი შენნი. რამეთუ ძალითა ჳელისა შენისაჲთა მოვაკლდი“*. ტანჯვად იტყვს კაცთაგან, გინა ეშმაკთა ზედა დასხმითთა ურვათა, ხოლო ჳელად იტყვს ძალსა მტანჯველობისასა, ვითარ ზემო იქადოდა, ვითარმედ, მე გუემად განმზადებულ ვარ, და აქა ევედრების, განმაყენენო, რომელ არა დავინთქა უმეტესითა მწუხარებითა, რამეთუ განგარისხე შენ.

11. *“მხილებათა მიერ უსჯულოებისათა განსწავლე კაცი. და დაადნვე, ვითარცა დედაზარდლისა ქსელი, ხული მისი; გარნა ამო არს ყოველი კაცი“*. ყოველივე, რაოდენიცა ჰყო, თუ ამხილო, თუ დაადნო, თუ განანაწილო, ყოველსავე საკურნებელად იქმ, გარნა უძღურ არს ბუნება კაცისა და უთმინო. აქა კაცად თავსა თვსსა იტყვს, და ტანჯვასა - სწავლად. ვითარმედ ცოდვათათვის განვიწუართე და განვისწავლეო განსაცდელთა მიერ და განმწმიდე სივრცისაგან ცოდვათაჲსა, რამეთუ უძღურ არს დედაზარდლი და უფროდსად წვეწურილი. რამეთუ მარხვა და ჭირი დააწულილებს, ხოლო ცოდვა - განავრცებს.

12. *“შეისმინე ლოცვისა ჩემისა, უფალო, და ევედრებისა ჩემისა ყურად იღე; ცრემლთა ჩემთასა ნუ დაიდუმებ, რამეთუ მსხემ ვარ მე შენ წინაშე, და წარმავალ, ვითარცა ყოველნი მამანი ჩუენნი“*. მოსდერკ მოწყალეზად, მეუფეო, და აღმისუბუქე უღელი განსაცდელთაჲ, რომელი-ესე არა მკვდრ ქუეყანასა ზედა, არამედ მწირ, რამეთუ მცირედ არიან დღენი ჩემნი, და წარვიდე მეცა მამათა თანა ჩემთა.

13. *“მიღხინე მე, რადთა განვისუენო, პირველ წარსლვად ჩემდამდე, და მერმე ნუ არღარა ვიპოვო“*. იხილე, თუ ვითარ დავით მეფე იყო, და მწირ უწოდა თავსა თვისსა. აღმიფოლხვე მე, რადთა ნუგეშინის-ცემულ ვიქმნა, რამეთუ აღრე მოსიკუდიდ ვარ, და არღარა ოდეს მოვიქცე კუალად განხრწნადსა ამას ცხოვრებასა.

დასასრულსა, ფსალმუნი დავითისი 39

ვიეთნიმე ფსალმუნსა ამას სამადლობელსა იტყვან, დავითის განსუენებისათუს პატიუთა მათგან ცოდვისა მოწვევნულთა, ხოლო სხუანი სახელითა ჯურღმულისაჲთა იერემია და დანიელისთუს შემოიდებენ. სხუანი კუალად ბაბილონს ტყუეობისათუს იტყვან, ვითარმედ აღსასრულსა იტყვსო, ხოლო ჰგავს უფროდსად ახლისა ერისა პირსა ზედა თქუმულად, რომელი იგი სარწმუნოებისა მიერ აღმოყვანებულ იქმნა, ჯურღმულისა მისგან უმეცრებისა, ანუთუ მღვმისაგან ცოდვათაჲსა აღდგომისა მიერ.

1. *“თმენით დაუთმე უფალსა, და მომხედნა მე. და ისმინა ლოცვისა ჩემისაჲ. და აღმომიყვანა მე მღვმისაგან გლახაკობისა და თიკისაგან უყისა“*.

2. *“და დაამტკიცნა კლდესა ზედა ფერკნი ჩემნი. და წარმართნა სლვანი ჩემნი“*. ორკეცად თქუმა თმენისა სიხარულსა მოასწავებს და მადლობასა, ჯურღმულად ჭირთა იტყვს და სიკუდილსა, თიკად უყისა ცოდვასა უწესს, კლდედ და სლვად - კეთილსა ზედა წარმართებასა, ანუთუ კლდესა მას, რომელსა ზედა აღეშენა კკლესია.

3. *“აღავსო პირი ჩემი ქებითა ახლითა, გალობად*

ღმრთისა ჩუენისა“ ახლად ქებად სჯულსა იტყვს სახარებისასა და მგალობელად ერსა ღმრთისასა.

“იხილონ მრავალთა და შეეშინოს და ესვიდენ უფალსა“. იხილნეს სასწაულნი მრავალთა და მოიქცეს უფლისა.

4. “ნეტარ არს კაცი, რომლისა სახელი უფლისაჲ სასომისა არს. და არა მიჰხედნა ამოებასა. და სიცბილსა ტყუილისასა“. სარწმუნოებასა ზედა მართალთასა იტყვს კეთილთაცა საქმეთა მოგებასა, რაჲთა სრულ იქმნეს ესე. სხუამან: სახელი უფლისაჲ, ვითარმედ უფალი ხოლო ჰნატრის, რომელი ღმერთსა ოდენ ესვიდეს და არარას სხუასა საქმესა, რამეთუ მოწამეთა არარაჲ მოიგეს სიმდიდრედ, გარნა დიდებაჲ თუნორ სახელისა უფლისა.

5. “მრავალ ჰყავ შენ, უფალო ღმერთო, საკურველებანი შენნი. და განზრახვათა შინა არა არს, ვინ გემსგავსოს შენ“. დაბადებასა იტყვს დაბადებულთასა და უამითი უამად განგებასა ძუელსა შინა, ხოლო აწ ახალი ესე უსაკურველეს არსო, თუსსა გამოცხნასა იტყვს, და კუალად განგებულებასა მას მაცხოვრისასა, რომლითა ცხოვნდა სოფელი, რომელ მოვლო ყოველი სოფელი ქადაგებამან სასწაულთამან.

“უთხარ და ვიტყოდე და განმრავლდეს უფროდს რიცხუსა“. რაოდენ ვინ ჰრაცხვიდეს კეთილთა შენთა და წყალობათაო, ყოვლადვე და მარადის უფროდს არს დაშთომილი.

6. “შესაწირავი და მსხუერპლი არა ვთნდა, ხოლო ჳორცნი დამამტკიცენ მე“. პირსა ზედა ქრისტესსა ითქუა სიტყუად ესე, ვითარცა პავლე მოციქული გუასწაუებს ებრაელთა მიმართ ებისტოლესა შინა, ვითარმედ: “იტყვს ძე და ღმერთი მამისა მიმართ შემდგომად განკაცებისა,

ვითარმედ ვინაფთგან ძუელისა სჯულისა შესაწირავნი და მსხუერპლნი, ამისთვის ჳორცნი შეგასხენ შესაწირავად ცხოვრებისათუს კაცთაფსა. ძუელთა წილ საკუერთთა უძიებს ღმერთი თავთა ჩუენთა.

7. *“საკუერთხები და ცოდვისათუს არა ითხოვე. მაშინ ვთქუ, ესერა მოვალ”*. ვითარმედ განკაცებითა სიტყუერი-თა და ჳეშმარიტისა შესაწირავითა აღვიხუენ ცოდვანი სოფლისანი. ამისთვის არღარა სძებნე შესაწირავნი სჯულიერნი, ვინაფცა ვერ განსწმედლა სისხლი ვაცთაფ, არა სძებნე, ხოლო ვინაფთგან წმიდა-ჳყოფდა სისხლი ქრისტესი, სძებნე.

8. *“თავსა წიგნთასა წერილ არს ჩემთვის”*. თავად იტყუს ძაღსა, ხოლო ძალი ძუელთა წერილთა იყო მოსღვა ქრისტესი.

“ყოფად ნებისა შენისა, ღმერთო ჩემო, ვინებე და სჯული შენი შუა მუცელსა ჩემსა”. განკაცნა რად ქრისტე, უცონელად აღასრულა ყოველივე ნებაფ მამის-აფ, რომელი იყო განგებულებაფ ჳორცთა შესხმისაფ და ჳუარცუმისაფ, ხოლო მუცლად უწესს გულსა და სულსა, ესე იგი არს, სულიერსა და სიტყუერსა მსახურე-ბასა.

9. *“ვახარე სიმართლე ეკლესიასა შინა დიდსა”*. ვახარ-ეო სახარებაფ შენი სიმრავლესა ჳურიათა ერისასა.

10. *“აჳა, ესერა ბაგენი ჩემნი ჳრა დავიპყრნე, უფალო, შენ უწეი, ვითარმედ თვთ მხედაფ, რომელ არა დავსცხრე-ბი. თხრობად სიტყუათა სახარებისათა და მიცი მე, ვითარცა მე შენ ვიცი”*.

“სიმართლე შენი არა დაეფარე გულსა შინა ჩემსა, ჳეშმარიტებაფ და მაცხოვარებაფ შენი ვთქუ”. დიდად ეკლესიად სარწმუნობასა იტყუს წმიდისა სამებისასა,

ხოლო სიმართლედ და ჭეშმარიტებად უწესს საუფლო-
თა მათ ბრძანებათა სულისა წმიდისათა და ქადაგებასა
სახარებისასა, ხოლო გულად გულითადობასა იტყვს.

“არა დაეფარე წყალობად შენი და ჭეშმარიტებად შენი
კრებულსა შორის დიდძალსა“. შესაკრებელად მრავლად
კრებულსა იტყვს ისრაელთასა და წარმართთაგანთა
ეკლესიათა. დაფარულნი სიტყუანი წინაწარმეტყუელთანი
ცხად-ყვენ წინაშე მათსა.

11. “ხოლო შენ, უფალო, ნუ განმაშორებ მოწყალებათა
შენთა ჩემგან, წყალობამან შენმან და ჭეშმარიტებამან
შენმან მარადის შემოწყენარა მე“. ილოცავს ეკლესია,
რადთა არაოდეს მოაკლდეს მაცხოვარებად ღმრთისად
წინამდებარეთა განსაცდელთათვის კაცთა მიერისა და
ეშმაკთასა.

12. “რამეთუ მომიცვეს მე ბოროტთა, რომელთა არა
არს რიცხვ, შეეწინეს უსჯულოებანი ჩემნი. და ვერ უძლე
ხილვად“. სიმდაბლით იჩემებს პირსა ცოდვილთასა
ეკლესია, ვითარცა პავლე, და სამნი ყრმანი, უფროდსდა
წმიდანი, ხოლო იხილე, თუ ვითარ აღადის ზე წმიდანი
სიმდაბლითა თვისითა, ცოდვათა მიაჩემებენ განსაცდელ-
თა, ვითარცა სამნი ყრმანი ერთგობით იტყოდეს ცეცხ-
ლსა შინა: “ვცოდეთ, უსჯულო ვიქმნენით“, და შემდგო-
მი: ხოლო თუ: “ვერ უძლე ხილვად“, დააბნელებენ
განსაცდელნი თუაღთა სულისათა, რადთა ვერ შეუ-
ძლონ ხედვად უმჯობესისა, ხოლო ეგების ესეცა, რადთა
არცა ყოველნი მორწმუნენი წმიდა იყვნენ, და უცოდველ.

“განმრავლდეს უფროდს თმათა თავისა ჩემისათა და
გულმან ჩემმან დამიტყუა“. მრავალ არიან მტერნი
ეკლესიისანი, ვითარცა იგი მტერნიცა დავითისნი,
რომელნი უთქუმენ მოკლებასა და უჩინო-ყოფასა მათსა.

13. *“ვინდის, უფალო. კსნად ჩემი, უფალო, შეწევნად ჩემდა მომხედენ. პრცხუენოდენ და კდემებოდენ თანად, რომელნი ეძიებენ სულსა ჩემსა მიღებად მას“.*

14. *“მართლუკუნ იქცენ და სირცხვლულ იქმნენ, რომელთა უნდა ბოროტი ჩემი“.*

15. *“შიიდელ მეუფესუელად სირცხვლი მათი, რომელნი მეტყოდეს მე: ვაშა, ვაშა“. კდემებოდენო მოთმინებისაგან ჩუენისა, და შეკრცხუენდეს, რომელნი ჰხედვიდეს ჩუენთვის უბრძოლველსა ძალსა შენსა. ხოლო თუ ეძიებენ სულსა ჩემსა მრავლითა სატანჯველითა, მოიქცენო უქმად, ვერ მძღენი სიმტკიცისა ჩემისანი, და ამისთვის პრცხუენოდის, ხოლო მრავალსახეობითა წყევლისადთა გამოაჩინა ტკივილი გულისად. კეალად უფლისათვს ესრეთ, ანუთუ მწიგნობართა და ფარისეველთა იტყვს, რომელი ეძიებდეს წარწყმელად. რამეთუ თქვან: “ოდესმე ბელზებულთა განასხამს ეშმაკთა“, ხოლო ითქუმის ესე და ესე დავითისთვისცა, რამეთუ წუთდა დაშთომილნი მტერნი ეძიებენ კორციელად სიკუდილსა ჩემსა, ხოლო უხილაგნი უხილავად სულისასა. არამედ შენ, უფალო, მათცა და მათცა შემოსე კდემად და სირცხვლი, ხოლო “ვაშა, ვაშა,“ სიტყუად არს ბასრობისად.*

16. *“იხარებდენ და იშუებდენ შენდამი ყოველნი, რომელნი გეძიებენ შენ, უფალო. და თქუედ მარადის: დიდ არს უფალი, რომელთა უყუარს მაცხოვარებად შენი“. მოხარულად მის თანა მიუწოდს ყოველთავე მოყუარეთა ღმრთისათა და მაცხოვარებად უწესს განკაცებასა ქრისტესსა, ხოლო თუ თქუედ, ესრეთ არს, ვითარცა შენისა ჰველისადპრობისა მიმთხუეულმან მივიდო გამოცდილება შეწევნისა და ძალისა შენისად.*

17. *“ხოლო მე გლახაკ და დავრდომილ ვარ. უფალმან*

იღუაწოს ჩემთვის. შემწე და მკსნელი ჩემი ხარ შენ, უფალო ჩემო, ნუ ჰყოენი“. წინადაწარ იხილა თუაღითა სულისადათა სიმდიდრედ მადლთა ღმრთისათა მოსლვითა მეფისა. ამისთვის გლახაკ უწოდა თავსა თვსსა, რომლისა მიმართცა დასდებს სრულსა სასოებასა და ევედრების ადრე მოსლვისათვს, რამეთუ მოუძღურებულ იყო ბუნებაჲ კაცობრივი, და ქრისტესთვისცა ითქუმის, რომელ ჩუენთვის დაგლახაკნა.

დასასრულსა, ფსალმური დავითისი 40

რომელთამე წარმოიტყვს უკეთურებასა მთავართასა და ერისა მის ჰურიათაჲსა, და უმეტესლა შინა განმცემელისა იუდაჲსსა.

1. *“ნეტარ არს, რომელმან გულისკმა-ყოს გლახაკისა და დავრდომილისა. დღესა ბოროტსა იკსნა იგი უფალმან“.* მოწყალებისათვს იტყვს და ეხეკიისთვს, და უმეტესად მისთვს, რომელი იგი ჩუენთვის დაგლახაკნა. ამის ესევეითარისა გლახაკობისა გულისკმის-მყოფელთა ჰნატრის წინაწარმეტყუელი. რამეთუ რომელმან იცნას იგი, ცნობილ იქმნების მის მიერ.

“დღესა ბოროტსა იკსნას იგი უფალმან“. დღედ ბოროტად დღესა მას სასჯელისასა იტყვს ცოდვილთათვს;

2. *“უფალმან დაიცვას იგი და აცხოვროს იგი, და სანატრელ ყოს იგი ქუეყანასა ზედა და არა მისცეს ჰველთა მტერთა მისთასა“.* არა ოდენ საუკუნეთა, არამედ საწუთროსაცა კეთილთა აღუთქუამს მოწყალებისა მუშაკთა.

3. *“უფალი შეეწიოს მას ცხედარსა ზედა საღმობისა*

მისიხასა. *ყოველი სარეცელი მისი გარე-მიაქციე არა-ძლებასა შინა მისსა*“. სიმრთელედ სცვალოს ყოველი სწეულებად მისი, რაბამიცა იყოს, სულიერი, გინა ჳორციელი. ანუთუ წინაწარმეტყუელებით თქუა ბუნებისათჳს კაცთადსა, რომელ ქმნა ქრისტემან.

4. *“მე ვთქუ, უფალო, მიწყალე მე და განკურნე სული ჩემი, რამეთუ ვცოდე შენდა*“. სახედ მოიღებს, ვითარმედ იგი განითჳსებს კაცობრივთა უძღურებათაცა და ცოლვათა. რომელმან აღიხუნა ცოდვანი სოფლისანი, ხოლო დავითცა იკსენებს თჳსთა ცოდვათა, და ითხოვს კურნებასა;

5. *“მტერთა ჩემთა თქუეს ბოროტი ჩემთჳს. ოდესმე მოკუდეს და წარწყმდეს სახელი მისი*“. წინაწარმეტყუელებს ქრისტესთჳს, ხოლო მტერად ჳურიათა იტყვს, რომელნი შურითა განიხერხებოდეს და იტყოდეს ბოროტსა, ვითარმედ მძიმე არს ჩემდა და ხილვაჲცა მისი, რამეთუ ხედვიდეს მას მრავლითა ძალითა სავსედ. და ყოველთა სენთა და უძღურებათა განკურნებად. და ზრუნვიდეს, ვითარმედ ოდესმე დაივისოს სიკუდილისა მიერ.

6. *“და შემო-თუ-ვიდეს ხილვად, ამოსა იტყვნ, გულმან მისმან შეიკრიბა უსჯულოებაჲ თავისა თჳსისაჲ*“. იუდასთჳს იტყვს განმცემელისა ამას, რამეთუ ჳგონებდა დაფარვასა, რასა იგი იტყოდა, და ვეცხლისა აღებასა, ამისთჳს თქუა, თუ: ამოსა იტყვნ და მეგობართათჳსცა ეზეკიელისთა, რომელნი ზაკვით მოიკითხვიდეს;

7. *“გარე-განვიდის*“. გარე და მასვე იტყვნ.

“ჩემთჳს ცუნდრუკებდეს ყოველნი მტერნი ჩემნი“. იუდასთჳსვე დაჳრთავს, რაჟამს ჳური იგი აღიღო და განვიდა, და რომელ-იგი ეურვა, საქმით აღასრულა.

8. "ჩემთვის ზრახვიდეს ბოროტება. ხიტყუას უხეჯუ-
ლოებისა და ძაღვების ჩემ ზედა". თუცხ იტყოდეს, აღიდა
აღიდა და ჯუიარს აცუ ეკუ და ეხეკიელისთუცხცა,
ვითარმუდ თდესმუ დავესხნეთ უხეჯულოსა ამას.

"ნუეკუეუ მძინარეებს არღარა ნუ შეხდინობა აღდგო-
მად?" ძიდად მეთრაცხა ხიტყუადილი იგი ქრისტეხი, და
ეკიცხვის კურთათა დონება, რამეთუ კგონებდეს წარწემე-
ლას მისხს. ვითარ ერთხა ჩუენგახსხა, და კუადად ძიდად
უწოდს მძიმესა მას ხნეკელისასა უხეკიელისასა.

9. "და რამეთუ ამხცა. კაცმან მძუადობისა ჩემსხამან,
რომელსა-იგი მე ვესეკვს. რომელი ჰამდა პურსა ჩემსა,
მან ვახადიდა ჩემ ზედა შეტყუილი". მტერთა არა არხს
ხაკკრველ, ვინათუგან მეპურისმტემან ესე ქმნა. გუაკურთხ-
ენო, მიოდუარ, და ამბარის-ყოფითა უო მიცემად ჩემი.

10. "არამუდ მენ უფალიო, მიწყადო მე, და აღმადგინე
და მე მივაგო მათ". კაცობრივ იტყვს ამას, თუ არა თუთ
იგი არს აღდგომადცა და აღმადგინებელი და მსაჯული
ყოველთა, ხოლო თუ "მივაგო" დმთაებრი არს, რომელ
იგი მისცხა ჰელთა კრთმთასხა და კუადად ხაუკუნოდცა
სტანჯეს".

11. "ამით ეცახ, რამეთუ მინება მე ვითარმუდ, რაათა
ვახითქუას ხახელი ჩემი ყოველსა ქუეყანასა, რაათა არა
უხართდეს მტერსა ჩემსა ჩემ ზედა". ამას ეშმაკისა და
იუდასთუცხ იტყვს.

12. "ხოლო მე უბიწოებითა ჩემითა შემოწენარე, და
დამბტკიცე მენ წინაშე უკუნისამდე". ესე იგი არს,
ვითარმუდ ცოდვაჲ არა ქმნა, არცა იპოვა ზაკვაჲ პირსა
მისხს.

13. "კურთხეულ არს უფალი დმერთი იხრავლისაჲ,
ამიერთუგან და უკუნისამდე. იყავნ, იყავნ". შემდგომად

ვნებისა და აღდგომისა კეაღად ქებასა შესწირავს
წინაწარმეტყუელი, რაითა ვცნათ, ვითარმედ არა თდენ
კაც არს, არამედ ღმერთი. კაცად სოფლად მოსრული იგი.

დასასრულსა გულისკმის-ყოფისა
კორესთა ფსალმუნი 41

ვლდვითათჳს ერისათა მისცნა ღმერთმან ტყუედ
ბაბილოვნელთა ისრაელნი სამმეოც და ათ წელ. მათსა
პირსა ზედა თქემულ არს ფსალმუნი ესე, რომელნი
იგლოვდეს და სჭიროდეს და მსუროდა თავისუფლებად.
ხლო ვინაითგან იყვნეს მათ შორის კეთილად მსახურე-
ბითა განშეენებულნი, ვითარ დანიელ, ვითარ ეზეკია,
ვითარ წმიდანი იგი ყრბანი, ანანია, აზარია და მიხაილ,
და სხუანი მათ თანა. რომელთა უყუარდა ღმერთი, და
მსუროდა სჯულთერითათჳს მსახურებათა, ამათი პირი
მიიღო საწინაწარმეტყუელმან სიტყუამან, და რად იგი
ამათგან ჯერ-იყო სიტყუად, ესე პირველ მრავალთა
ნათესავთასა აღმორტქეა და გუასწავა, ხლო დასასრუ-
ლად წერილ არს ამისთვის, ვინაითგან შემდგომად
მრავალთა წელთა მოქცევისა აღსასრული მიიღო. და
გულისკმის-ყოფისათჳს, ვინაითგან ემეტგხადლა ეკმს
გონიერებაჲ, რომელნი განსაცდელთა შთაცკვენ.

1. *“ვითარცა სახედ მსურინ ირემსა წყაროსა მიმართ
წყალთასა“*: იტყვან ირემთათჳს თუ წამლიანთა ქვეწარ-
მავალთა სჭამენ, და მაშინ უზომო წყურილი შეექმნების,
და მათსა სურვილსა მიამსგავსებს კსნისათჳს ტყუეთა
მათ ბაბილოვნისათა.

“ესრეთ მსურის ხელსა ხემსა შენდამი, ღმერთო“:
რაითა იკსნნეს ტყუეობისაგან ბაბილოვნელთაჲსა.

2. *“ჰსურის სულსა ჩემსა ღმრთისა მიმართ ძლიერისა და ცხოველისა“*. ჰგონებდეს თუ, იერუსალემს არს ღმერთი ტაძრისათვის და მსხუერპლთა და მისთვის ჰსუროდა და იტყოდეს: *“ოდესმე მივიდე და ვეჩუენო პირსა ღმრთისასა?“*

3. *“იქმნეს ცრემლნი ჩემნი პურად ჩემდა დღე და ღამე, რამეთუ მეტყუედ მარადღე: სადა არს ღმერთი იგი შენი?“* მსუროდა ცრემლთათვის, ვითარცა პურისათვის და ესრეთ საჭიროდ მაქუნდეს, ვითარცა მშიერთა პური დღე და ღამე. ორი იყო შემაურვებელ მტერთა: ყუედრება, ვითარმედ ვერ შემძლებელ არს ღმერთი თქუენი განრინებად თქუენდა ჳელთაგან ჩუენთა და მათი სურვილი აღმოსლვისათვის ტყუეობით.

4. *“ხოლო მე ესე მოვიკსენე და ნუგეშინის-ვეც სულსა ჩემსა“*. გლოვასა იტყვს უზომოდთა ტკივილითა გულისადათა, ხოლო თუ დაითხია, ესე არს, ვითარმედ დამდაბლდა და შეიმუსრა, ღმობიერ იქმნა ყუედრებათაგან მტერთადასა ღმრთისა მიმართისა.

“რამეთუ განვლო მე ადგილსა საყოფელისა საკვრველისასა, ვიდრე სახლადმდე ღმრთისა“. კარვად უწესს საფარველსა ღმრთისასა, ესე იგი არს, შემდგომად მწუხარებისა სიხარულსა, ხოლო სახლად ტაძარსა მას სოლომონისსა, და კუაღად განვლად იტყვს, გინათუ მწუხარებათაგან და განსაცდელთა, ანუთუ მძლავრებისაგან ბრძოლათა ეშმაკთასა, რომელნი იყვნესო სოფელსა ამას შინა, რომლისა მშუდობით განვლად საკვრველ არს, და მშუდობად მიწეენად, რომელ არს სახლი ღმრთისად.

“ჳმითა სიხარულისადათა და აღსარებისადათა, ჳმითა მედღესასწაულეთადათა“. თავისუფლებასა იტყვს და ჳმა-

თა მათ საამოვნოთა, ვითარ ებანი, ქნარი, ორღანოდ.

5. *“რად მწუხარე ხარ, სულთა ჩემთა, ანუ რად შემადრწუნებ მე. ესევდ ღმერთსა, რამეთუ მე აუვარო მას. მაცხოვარსა პირისა ჩემისასა და ღმერთსა ჩემსა“.* ყოველთავე ზედა ჭირთა, გინა სულიერთა, გინა ვორციელთა, კეთილ არს მივლტოლად სასოებისა მიმართ ღმერთისა. ვინადოგან გუაქუს უამი სინანულისად ცხოვნებად. რად მწუხარე ხარ და წარიკუეთ სასოებასა. კუალად შეჰგავსცა, რომელი-იგი მწარედ ტიროდა.

6. *“სული ჩემი შედრწუნდა ჩემ თანა. ამისთვის მოვიკსენოს შენ ქუეყანით იორდანიით, და ერმონით, მთით მცირით“.* ქუეყანასა ამას აღთქუმისასა იტყვს, ხოლო მოიღებს იორდანესა სახედ გლოვისა და ცრემლისა. და ერმონსა - სახედ განკუებისა. კუალად იორდანე სახე არს ნათლისღებისა და სინანულისა, ხოლო ერმონი ნუგეშინის-ცემისა, რომელი ითარგმანების გზად ნათლისად.

7. *“უფსკრული უფსკრულსა ხადის კმითა ზე-გარდამოსაქანელთა შენთადთა“.* უფსკრული უფსკრულსა, მამად ძესა ხადის: *“ესე არს ძე ჩემი საყუარელი“*, ხოლო ეწოდების სიმრავლესაცა წყალთასა და წყლით რღუნასა. ხოლო სხუად სასწაული მოიკსენეს, რაჟამს უცხო თესლთა გამოილაშქრეს მათ ზედა, და სამოელ შესწირა მათთვის შესაწირავი და მოუკდა მბრძოლთა მათ სიტყუად ესევითარი, რომელ ყოველნი დასცნა, ხოლო ხლად უფსკრული უფსკრულისა სეტყვსათვს იტყვს, რომლისათვს ევედრებოდა და კმად კუვილსა სეტყვსასა იტყვს. ს ხ უ ე ბ რ: ცოდვათა ჩუენთა უფსკრული უფსკრულსა მოწყალებათა შენთასა ხადის, რადთა ქადაგებად მიავლინო. ს ხ უ ა მ ა ნ: უფსკრული ახალი

ესე აღთქუმაჲ და ძუელი სიღრმისათჳს დაფარულთა ცნობისა, ახალი ხადის ძუელსა კმათათჳს წინაწარმეტყუელთასა და ეწოდების ზეგარდამო ზეით-მოძაგალობისათჳს მადლთა წინაწარმეტყუელებისათა, რომელნი ქრისტესთჳს ქადაგებდეს.

“*ყოველნი განსაცხრომელნი შენნი მე ზედა გარდამკვდეს*“: მოიკსენებს ამას წიად სღვისათჳს ზღუასა მას მეწამულსა. ხოლო განცხრომად იტყვს ღელვათა მათ აღზღუდვილთა.

8. “*ღღისი ამცნო უფალმან წყალობად მიხი და ღამე გალობად მიხი ზემ მიერ*“: ნათელ არს და ცხად წყალობად ღმრთისად ყოველთა ზედა, გარნა არა ყოველი ვაგრძნობთ, რამეთუ ესე არს ღამით გალობად, არცა ყოველნი სწორად მივითუალავთ, რამეთუ რომელთამე საძნაურნი გუეწყინებიან, დაღათუ წყალობისათჳს იყოს. კუაღად ღღისი ბრძანა უფალმან, რადთა შევეწიო ქალაქსა ამას, და ღამით დასცა ას ოთხმოცდახუთი ათასი ასურასტანელთა.

9. “*ლოცვად ღმრთისა მიმართ ცხოვრებისა ზემისა. ვარქუ ღმერთსა: მწე ზემდა ხარ, რად დამივიწყებ მე?*“ რადთა სარწმუნო ყოს კაცებად, ადამის გამო ილოცავს ამას ქრისტე.

10. “*ანუ რად მწუხარედ ვრონინებ მე ჳირითა მტერისადთა? შემუსრვასა ძუალთა ჩემთასა მყუედრიდეს მე მტერნი ზემნი. მეტყუედ მე იგი მარადღე: სადა არს ღმერთი იგი შენი?*“ ესე შეემთხვა ისრაელთა, ესე ქრისტეს მოწამეთა, ესევე ყოველთა მუშაკთა სათნოებისათა, ვინადთგან ზედა დაესხმიან ეშმაკნიცა და კაცნი.

11. “*რად მწუხარე ხარ, ხულო ზემო, ანუ რად შემადრწუნებ მე. ესევე ღმერთსა, რამეთუ მე აუკარო მას,*

მაცხოვარსა პირისა ჩემისასა და ღმერთსა ჩემსა“. ესე შეემთხვა მოციქულთა, რამეთუ დასუღბეს მწუხარებითა ჟამსა ცხოველსმყოფელისა ვნებისასა, ვითარმედ ნუ წარიწირავო სასოებასა, რამეთუ გაქუს ღმერთი მაცხოვრად, განაგდე დაკსნილებად და მიიდე ნუგეშინისცემად.

ფსალმუნი დავითისი. ზედა წარუწერილი
ებრაელთა შორის 42

ზედა წარუწერელ არს ფსალმუნი ესე ებრაელთა შორის. ხოლო აქუს ძალი იგივე პირველ დაწერილისა ფსალმუნისა და ევედრების ღმერთსა და ზემოთქმულთა მათვე სიტყუათა იკუმევეს, რადთა უსაჯოს ბაბილოვნელთაგან, რომელთა მრავალი უწყალოებად იკუმევეს მათდა მიმართ, ამისთვისცა ნათესავად უღირსად სახელ-სდებენ მათ, და მეფესა მათსა უწოდენ კაცად მზაკუარად, და უსამართლოდ. ხოლო ამასვე გუასწავებს მათთვის წინაწარმეტყუელებადცა იგი დანიელისი, ვითარმედ მოუკდენ ისრაელთაგანნი მაცხოვარსა ქრისტესა. ამისთვის იტყვს: “გამთავლინე ნათელი შენი და ჭეშმარიტებად შენი“, და რამეთუ იგი არს, რომელსა ეგულებოდა შეყვანებად მათი მთასა მას წმიდასა, ესე იგი არს, ცათა შინა და სავანეთა მათ ზემოთა, რომელთაცა კარავ და სამკვდრებელ სახელ-სდვა. ამისთვისცა ებნითა აღუთქუმენ მას აღსარებასა, ხოლო ებნად და ბობნად ჯერ-არს გულისკმის-ყოფად კორცთა.

1. *“მისაჯე მე ღმერთო, და ხაჯე სჯად ჩემი, თხლისაგან არაწმიდისა და კაცისა ცრუისა და მზაკუარისაგან*

მიჯსენ მე“. კაცობრივ ქრისტე იტყვს მამისა მიმართ და ნათესავად არაწმიდად ჰურიათა სახელ-სდვა, ხოლო ცრუდ და მზაკუარად - იუდას. და კუალად ითხოვს ღმრთისაგან, რადთა ყოს შურის-გებაჲ ბაბილოვანთა ზედა. და კუალად ქრისტეს მიერცა იტყვს ამას ჰური-ათათუს.

2. “რამეთუ შენ ღმერთი ძალ ჩემდა ხარ. რად განმიშორებ და რად მწუხარე ვალ მე ჭირითა მტერისაჲ-თა?“ ყოვლადვე და მარადის შენ ხარო სიმტკიცჲ ჩემი და აწ ნუ დამიტევებ მე, უფალო ღმერთო ჩემო.

3. “გამოავლინე ნათელი შენი და ჭეშმარიტებაჲ შენი. ესენი მიმძღუეს და მიმიყუანნეს ჩუენ მთასა წმიდასა შენსა და საყოფელთა შენთა“. მთად წმიდად მთასა იტყვს სიონსა და საყოფელად - ტაძარსა, ხოლო ნათლად ჭეშმარიტად - ქრისტესა, ძესა ღმრთისასა.

4. “და შევიდე მე წინაშე საკურთხეველსა ღმრთისასა. ღმრთისა მიმართ, რომელმან ახარა სიჭაბუკესა ჩემსა. აღვიარო შენ ბობღნითა, ღმერთო, ღმერთო ჩემო“. ყოველივე სასურველი მათი და ღოცვა იერუსალე-მისთუს იყო და ტაძრისა და თავისუფლებისა, ვინაჲცა დაჰკიდეს ძეწნთა ზედა სჯულიერნი იგი სამსახურე-ბელნი და სჯულსა გარდაცდეს.

5. “რად მწუხარე ხარ სულო, ანუ რად შემადრწუნებ მე? ესევედ ღმერთსა, რამეთუ მე აუვარო მას, მაცხოვარსა პირისა ჩემისასა და ღმერთსა ჩემსა“. ერთი და იგივე ძალი აქუს ზემოწერილისა მის ფსალმუნისა, ხოლო უხუებაჲ ყოველთა კეთილთაჲ აქუს სასოებასა ღმრთი-სასა.

დასასრულსა, ძეთა კორესთაი, გულისკმის-
საყოფელად 43

ამასცა ფსალმუნსა იგივე სახემ წინაწარმეტყუელები-
სად აქეს, და ასწავებს, რადთა ელოდენ აღსასრულსა,
ხოლო წარწერილი ზედა იტყვს: გულისკმის-საყოფელად-
ლო, რადთა გულისკმა-ყონ, რად იგი მათ შორის წერილ
არს. რომელსა იგი საწინაწარმეტყუელოდ სიტყუად
პირველვე წარმოაჩენს ყოფადთათვის საქმეთა და მის
მიერი იგი სარგებელი მოისთუალონ. ხოლო წარმოაჩენს
მაკედონებრსა მას მძვნეარებასა და ანტიოხოს ეპიფანე
მკვეცებრივსა გონებასა და მაკაბელთა სიმკნესა, და
რამეთუ მატათია სანატრელმან ყრმებითურთ იკუშია
შური საღმრთოდ, და სიმრავლედ იგი ბევრუელთა მათ
მაკედონელთად და პილოთა რიცხუმრავლობად უძღუ-
რად შერაცხა, და განეწყო მათ და სძლო, და ბომონნი
კერპთანნი დაამკუნა, და ტადარი იგი საღმრთოდ განწმი-
და, და ჩუეულებითი იგი მსახურებად სჯუელიერი თუსთა
ნათესავთა მიანიჭა, და არა თუ მან ოდენ. არამედ
შვილთაცა მისთა, შემდგომად მიცვალებისა მისისა
ლოცვითა მბრძოლნი იოტნეს და საღმრთოდ წამისყოფად
მიიდეს და მტერთა მძლე ექმნეს და ძლევად შეიმოსეს.
მათი უკუე პირი მიიღო საწინაწარმეტყუელომან მადლ-
მან და აღმოსთქუა ფსალმუნი ესე და პირველვე ასწავა
მათ, თუ ვითართა სიტყუათა კუმევად ჯერ-არს ჭირთა
შინა.

1. *“ღმერთო, ყურთა ჩუენტა გუესმა ჩუენ“.* წეს იყო
ჰურიათა თხოვად კორციელსა და აწცა ძლევასა მთხ-
ოვენ მტერთა ზედა, რადთა შესმენილ იქმნეს თხოვად
მათი. მოაკსენებენ მამათა მათთა ზედა ქმნილთა სასწაულ-

თა, და მამათა ხუეხთა გვთხრეს ხუენ: ისმინედ შვილთა, თუ ვითარ წინა-გიეონ შვილთა ცხოვრებაი მშობელთაი და მოძღუარ და მასწავლელ ღმრთის მსახურებისაი.

“საქმელ, რომელ პქმენ დღეთა მათთა, დღეთა მათ შინა პირველთა”: სასწავლთათჳს იტყვან ეგვპტისა და უდაბ-ნოდსათა.

2. “კელმან შენმან მოხრნა წარმართნი. დაჰხერგენ იგინი”. ხუთთა სამთავროთა იტყვან პალესტინისათა: ქეტელთა, ახიტელთა, ასკალონელთა. ღაზელთა, და ავარონელთა, რომელნი იგი განახსნა და დააშენნა ისრაელნი.

“ბოროტი უყავ ერთა და განახსენ იგინი”. ვიეთნიმე მეგვპტელთათჳს იტყვან ამას, ხოლო მე ვიტყვ ამათვე ნათესავთათჳს, რომელ ვაჰსენენ, რამეთუ სიბოროტი მათი მოჰდა ღმერთმან და ასუენა ძალი თჳსი, რმეთუ მტერნი მოხრნა და თჳსნი განადლიერნა.

3. “რამეთუ არა მახვლითა მათითა დაიმკედრეს ქუეყანაი. არცა მკლავმან მათმან იკვნნა იგინი”. არა ძალითა კაცობრივითა, არცა სიმჴნითა თჳსითა, არამედ ძალითა შენითა, უფალო სძლო მტერთა.

“არამედ მარჯუენემან შენმან და მკლავმან შენმან და ნათელმან პირისა შენისაგან, რამეთუ ხათხო იყავ მათ შორის”. ყოველსავე მიაწურენ მკლავსა მას მადალსა და მარჯუენესა ყოვლისა მპურობელსა, ხოლო არს მარ-ჯუენე და მკლავ ქრისტე, ვითარცა იგი არს დანიელცა, და რამეთუ პირად მამისა ითქუმის მე, ესრეთვე და ხატად უცვალებელად და ტკვრად გუამოვნებისა. ხოლო ბრწყინვალეზაი არს მიერ გამომკრთოღვარეცა ელვარება, რომელი მიეცემის გუელსა და გონებასა ღირსთა და წმიდათასა საცხოვრებელად. კუადად ნათელ პირისა

არს შეწევნა, და განგება მისი კაცსა ზედა, გინა დაბადებულთა.

4. *“შენ თავადი ხარ მეუფე ჩუენი და ღმერთი ჩუენი, რომელმან ბრძანე ცხოვრებაჲ იაკობისი”*. ამცენი, ესე არს, ვითარმედ უბრძანე, და უმაწმე ცხეობისათვის, რომელი იქმნადი დიდებულსა მამათა ჩუენთა ზე, შენ ხარ თავადი, და აწცა შენვე ხარ მეუფე და ღმერთი ჩუენი, რომელსა ყოველივე და ყოველადვე ძალ-გიც. ხოლო რომელსა ზედა უფლებდეს ცოდვა, ვერ ძალ-უც სიტყუად, თუ მეუფე ჩემი და რომლისა ღმერთ იყოს მუცელი, ანუ სხუად რაიმე ასოდ საეშმაკოდ, ვერ ძალ-უც თქუამად, თუ ღმერთი ჩემი ხარ შენ.

5. *“შენ ვაჟი მტერნი ჩუენნი განვრქნეთ”*. განვრქნეთ, ესე იგი არს, მივაგოთ ძალითა შენითა, რამეთუ რქად ძალად თოარგმანების და ცხოველთა რქისანთა სახედ შემოიხუამს მიგებისათვის მტერთადსა.

“და სახელთა შენითა შეურაცხ-ვევნეთ, რომელნი აღდგომილ არიან ჩუენ ზედა”. კმა არსო საძლეველად მტერთა ყოველად წმიდად ოტენ სახელი შენი, ესე იგი არს, დიდებაჲ შენი, რომელსა ყოველად ვერ უძღონ დადგომად, უფროდსდა შეურაცხ-იქმნენ და დათრგუნვილ.

6. *“რამეთუ არა მშკლდხა ჩემსა ვესაჲ, არცა მასკლმან ჩემმან მაცხოვნოს მე”*. და რამეთუ არა საჭურველთა ჩემთა ვესაჲ, არამედ ძალსა შენსა, და რადსათვის მიმოგაქეს საჭურველი, ესრეთ უბრძანებიესო ღმერთსა, რადთა ჭურვილნი ვბრძოდით, რადთა სასოებაჲ ჩუენი იყოს ზეგარდამოდსა წამისყოფისა მიმართ. ესრეთვე ჯერ-არს ჩუენდა ბრძოლაჲ მტერთა მათ მიმართ უხილაფთა, რადთა ყოველივე მივანდით ღმერთსა, გარნა რადთა

არა ჩუენ უღებ-ვიქმნეთ.

7. *“რამეთუ შენ მაცხოვნენ ჩუენ მაჭირვებელთა ჩუენთაგან. და მოძულეთა ჩუენთა არცხუნე”*: არა ეგკმსო მოჯსენებად მამათა ჩუენთა ზედა ქმნილთა სასწაულთა, არამედ კმა არიან ქადაგად დიდებისა შენისა ჩუენ ზედა ქმნილნი ქველისმოქმედებანი.

8. *“ღმრთისა მიერ ვიქებოლით ჩუენ მარადღე და სახელსა შენსა აუარებლეთ უკუნისამდე”*. სამარადისოდ უგალობდეთო მეუფესა ჩუენსა ღმერთსა, და დაღაცათუ ეამი ძღვევისაჲ წარკდა, ხოლო მადლობისაჲ ჰგიეს. ს ხ უ ა მ ა ნ: არაოდეს შემეწეოდის ოდენ, არამედ რაჟამს ღამიტევნისცა. ხოლო *“მარადღე”* ესე არს, ვითარმედ ყოველთა დღეთა ცხოვრებისა ჩემისათაო.

9. *“ხოლო აწ განმიშორენ და მარცხუნენ ჩუენ და არა გამოხევედ ღმერთი ძალად ჩუენდა”*: ყოველივე ესე ძღვევა შემოსილება იყო მამათა ჩუენთა ზე, ხოლო აწ ყოველისაგანვე დამჯობილ ვიქმნენით. და შეწევნისაგან შენისა არა გამოსლვაჲ ესე არს, ვითარმედ, ნუ ღამიტევებ. და კუალად განშორებად იტყვს მწყობრისა მის მოლაშქრეთა მათთაჲსა, რამეთუ ძალად მეფისა ვრი არს, და შეწევნასა ვრისასა ითხოვს, რადთა არა დაეტევნეს.

10. *“მართლუკუნ მატკიენ ჩუენ უფროდს მტერთა ჩუენთასა და მოძულენი ჩუენნი მიმოდამიტაცებდეს ჩუენ. მიმცენ ჩუენ, ვითარცა ცხოვარნი შესაჭმელნი. და წარმართთა შორის განმთესენ ჩუენ”*: ვითარცა ცხოვარნი არა სადგმურნი, არამედ საკლავნი, დაბერებულნი და უჯმარ-ქმნილნი, რომელთამე მიზეზთაგან შეურაცხნი. და კუალად ვითარცა ცხოვარი დაკლვად ვერ წინააღუდგობის, ეგრეთვე ჩუენ თვნიერ შეწევნისა შენისა; და განვიბნიენით, არა ერთსა შინა ნათესავსა, არამედ

მრავალსა.

12. *“მიეც ერთი შენი უსასყიდლოდ, და არა იყო სიმრავლე სასყიდლისა ჩუენისაჲ“.* განეც და განნიჭე ერთი შენი თჳნიერ ფასისა და არღარა იყო სიმრავლე წყობათა შინ ჩუენთა, არამედ ყოველი ვინ მძლე ჩუენდა იყო. ხოლო უსასყიდლოებაჲ უღირსებასა გამოაჩინებს, და უკმაყოფილებასა, რამეთუ ყოველი შეურაცხი და უკმარი უსასყიდლო არს.

13. *“მყვენ ჩუენ საყუედრელ მახლობელთა ჩუენთა. საცინელ და საკიცხელ გარემოდესთა ჩუენთა“.*

14. *“მყვენ ჩუენ იგავ წარმართთა შორის, თავის სახრელად ერთა შორის“.* ძნელ არს ესეცა პატიჟი საყუედრელად მეზობელთა და მახლობელთა, და ნუ ჰგონებ, თუ არაბთა და მოაბელთა და ამანიტელთათჳს ოდენ იტყვს, რამეთუ იგინი ოდენ იყვნეს მახლობელ გარემოდეს და მეზობელ მათდა. არამედ ყოველსა, ვინცა მოვლადის კეთილსა და ბოროტი შეემთხვოს, ყოველნივე დაჰკვრდებიან და სწონენ თავთა მათთა.

15. *“მარადლე კდემულებაჲ ჩემი ჩემ წინაშე არს, და სირცხულმან პირისა ჩემისამან დამფარა მე“.* მარადის უშუერებაჲ ჩემი მემხილების და ვერცა შემძლებელ მიხედვად, ვინაძთგან ვხედავ განსაცდელთა, და მესმის, რამეთუ ტანჯვაჲ იგი მტერთა შეაშთობდა, ვინაძთგან წარმართებულ და მძლე იყვნეს. ხოლო რაჟამს იძლინეს მტერთაგან, მაშინ პირნი ყოველთანი აღეხუნეს მათ ზედა, მიერთგან არღარა ეძლო აღმართებად თავთა მათთა, არამედ ითმენდეს ჭირთა, და განსაცდელთა. ნუმცა შეგუემთხუევის ჩუენცა, რაჟამს წარვსდგეთ წინაშე ქრისტესა.

16. *“კმისაგან საყუედრებელისა და ძჳრისმეტყუელისა,*

პირისაგან მტერისა და მდეუარისა“: წარმართთა, რომელთა პრწმენა, კმითა მადლითა აყუედრებდეს ჰურიათა, თუ ვითარ დიდებაჲ მათი წარმართთა მიმართ მიიცივალა. ს ხ უ ა მ ა ნ: ეგრეთვე და ჩუენცა თავთა ჩუენტა ვარცხუენტ ნეფსითითა ცოდვითა, და განვიშორებთ მადლსა ჩუენგან.

17. *“ესე ყოველი მოიწია ჩუენ ზედა და არა დაგივიწყეთ შენ. და არა ვეცრუენით ჩუენ აღთქუმასა შენსა“*. ერმანი იტყვან. შეგცოდეთ და უსჯულს ვიქმენით. და მცნებათა შენთა არა ვიმარხეთ, ხოლო ესენი აღიმაღლებენ თავსა და იტყვან, ვითარმედ: დადაცათუ ჭირნი და ტყუეობანი მრავალნი მოიწინეს ჩუენ ზედა, არამედ მცნებათა შენთა არა გარდავწყდითო.

18. *“და არა განდგა მართლუკუნ გუელი ჩუენი. და მისდრიკენ ალაგნი ჩუენნი გზისაგან შენისა“*. ამას იტყვან უმორწმუნესნი ერისანი, რომელნი ესე ვითართა ჭირთა შინა იმარხვიდეს მცნებათა ღმრთისათა. და ყოველთა დაშთომილთათუც ევედრებოდეს და წადიერ-ჰყოფდეს მათცა ერთგულებად ღმრთისა, რამეთუ ვერ ადეს უძღეთ მისღვად მისა. რამეთუ რომელნიმე ტყუე იქმნეს, და რომელნიმე გარდაიხუეწნეს. არა დავივიწყეთო სჯული შენი, არცა აღვიდეთ საჭურველი შაბათსა. ხოლო მისდრიკენ ალაგნი და გამოგუასხენო ადგილის-აგანცა და ტაძრისა.

19. *“რამეთუ დამამდაბლენ ჩუენ ადგილსა ბოროტსა. და დამფარა ჩუენ აჩრდილმან სიკუდილისამან“*. უცხო მყვენო ყოვლისაგან კეთილისა, რამეთუ განმიყვანენ ჩუენ უდაბნოსა ადგილსა და მიმცენ ტყუედ და მოსას-რველად ჳელთა მტერთასა. კუელად აჩრდილ სიკუდი-ლისა უწოდს მწუხარებასა სიმწარისათუც მისისა.

20. “უკუეთუ დავიწყეთ ჩუენ სახელი ღმრთისა ჩუენისად, და გან-თუ-ვიპყრენით ჳელნი ჩუენნი ღმრთისა მიმართ უცხოდასა”.

21. “არა ღმერთმან სამემცა იძია ესე? რამეთუ მან უწყის საიდუმლოდ გულისად”;

22. “რამეთუ შენთვის მოვსწყედებით ჩუენ მარადღე“. ხოლო ტყუეობასა მას შინა ქაღდეველთასა აიძულებდეს მას მრავალგზის უარის-ყოფად სჯულისა მამულისა და აღუთქუმიდეს კეთილსა, და ამისთვის იტყვან ამას და მოწამედ ღმერთსა მოიყვანებენ, ვითარმედ, შენ უწყნი დაფარულნი კაცთანი, რომელნი არაოდეს უარგეავთ, და არცა ვისმინეთ მათი, არამედ დღითი-დღე ვითარცა ცხოვარნი დავიჭირებით.

23. “შევირაცხენით ჩუენ ვითარცა ცხოვარნი კლვადნი“. აღვირხიეთო სიკუდილი, ვიდრელა განდგომად შჯულისაგან შენისა. ესე მოწამეთათვისცა გულისკმაყავ.

24. “აღდეგ და ნუ დამაგდებ ჩუენ სრულიად“. ძილად უწყეს სულგრძელებასა, ხოლო აღდგომად - მტერთა ზედა შურისგებასა.

“რად გარე-მიიქცევ პირსა შენსა და დაივიწყებ გლახაკობასა ჩუენსა და ჳირსა ჩუენსა?“ მოხედვასა შენსა, ვითარცა უღირსთაგან, რამეთუ გლახაკობად იტყვს ჳირვეულობასა და დაივიწყებად შეურაცხყოფასა იტყვს.

25. “რამეთუ დამდაბლდა მიწადმდე სული ჩუენი და აღეკრა ქუეყანასა მუცელი ჩუენი“. ვითარმედ ღავეცენით ქუეყანად და ვეკუეთენით მარადის მიწასა ზედა წოლითა, გინა ქუედარეკითა დამდაბლებულნი სიმძიმითა მწუხარებისადათა და არარადათ მოლხინე ვართ მკუდართასა. არა იტყვან სათნოებათა, არამედ ჳირთა, ხოლო

ესევე მომზავებელ არს მათდაცა, რომელნი ქუეყანიერთადა შედგომილ იყვნენ, ნაყროვანი და მსიძავი და ყოველივე გემთომოყუარე.

26. *“აღდეგ, უფალო, შექმეწიენ ჩუენ და მიკსენ ჩუენ სახელისა შენისათჳს”*: არა საქმეთათჳს სიმატილისათა, არამედ დიდებისათჳს სახელისა შენისა კყავ წყალობაჲ შენი და კსნაჲ ჩუენი.

დასასრულსა, ცვალებადთათჳს ძეთა კორესთაჲ,
გულისკმის-საყოველად, გალობაჲ
საყუარელისათჳს 44

საძნაურნი პირველ წარმოთქუნა წინაწარმეტყუელმან უწინარესსა მას შინა ფსალმუნსა, ხოლო აწ იტყუს სახარულევანთა, და ურვეულთა სუდთა ნუგეშინის-სცემს და ასწავებს, ვითარმედ სძლონ და დაიპყრან და მიემთხვნენ ღმრთისა მიერსა შეწვენასა. ვითარმედ საყუარელი იგი ძე აღმოცენდეს მათგან კორცითა და ქმნეს ახალი ცვალებაჲ წარმართთა. ხოლო საყუარელად უწესს ძესა ღმრთისასა, და რამეთუ ისაიაცა იტყუს, ვენაჭი იქმნა საყუარელისა რქასა ზედა ადგილსა პოხილს. ამისთვის და მამაჲცა იტყუს: “ესე არს ძე ჩემი საყუარელი, რომელი მე სათნო-ვიყავ”. ხოლო წინადებარესა ამას გალობასა ადადნობს საყუარელსა დავითს, ესე იგი არს, ქრისტესა, რომელი იგი დასასრულსა უამთასა მოვიდა და წყალობაჲ ყო. ესე იგი არს შეცვალებაჲ კერპთმსახურებისაჲ ღმრთისმსახურებაჲ, ხოლო მოიკსენებს ძეთა კორესთა და სახედ მოციქულთა მოიხუამს მათ, და რამეთუ ამის ყოვლისა გულისკმის-ყოფა საჭირო არს ჩუენდა. ამისთვის გულისკმის-

ყოფადცა წერილ არს, ხოლო განვიხილოთდა, ნუჟკუე აღდგომისათვისცა საცნაურ-მიყოფს ჩუენ, სადა იგი მომეცეს ჩუენ ცვალებად, ხოლო ცვალებად და სულიერად უწოდს უკუე გალობად ფსალმუნსა ამას, ამისთვის, რამეთუ ვმითა ოდენ თვისითა და არა ორდანიოთაცა გალობდა ამას. ხოლო თუ: “საყუარელისათვის“, ესე იგი არს, ქრისტესთვის. ანუთუ პირისა გამო ეკლესიისა იტყვს ამას, ანუთუ გულისა გამო ქალწულისა ღმრთისმშობელისა, და რამეთუ ვითარცა სახე ცხოველისა უსრულეს არს და უსათანადო, ესრეთვე ღმრთისმშობელი უპატიოსნეს არს ყოველთა ჩუენისა ამის ბუნებისათა და სათანადო არს საიდუმლო, და რამეთუ მის შორის, ვითარცა გულსა შორის ცხოვრება მორწმუნეთა, ქრისტე შობად დაემკვდრა, რომელი იგი ღმერთ არს და სიტყუა და ამისთვის უწოდა სიტყუა კეთილ. ვინათგან მუცლად ილო დედამან და შვა სრულებად იგი შჯულისა და წინაწარმეტყუელთად.

1. *“აღმითქუა გულმან ჩემმან სიტყუად კეთილი“*. ვითარმედ ვითარცა კაცმან რადცა ჭამოს, ვითარცა მას აღმოიბოყინებს, ეგრეცა სულიერი სწავლად, ვითარცა მიუღია, მასცა აღმოიტყვს; მხოლოდშობილისათვის იტყვს ამას მისა ღმრთისა და ჩუენდა მოსღვისათვის მისისა.

“და უთხრნე მე საქმენი ჩემნი მეუფებსა“. საქმე არს წინაწარმეტყუელება და მეუფება არს ყოველთა ღმერთი.

“ენა ჩემი საწერელ მწიგნობრისა კელოვნისა“. ვითარცა კალამი მორჩილებს მალე მწერალსა, ესრეთვე ენა ჩემი - სულსა წმიდასა.

2. *“შუენიერ სიკეთითა უფროდს ძეთა კაცთასა.“* არა იტყვს ჳორციელად, არამედ სულიერად, რამეთუ იგი მხოლოდ იყო მარტო უცოდველ, რამეთუ იტყვს

წინაწარმეტყუელი ჯორცთათუს, ვითარმედ არა იყო ვნებასა მისსა ხილვად სიკეთისად. ხოლო შუენიერებად და სიკეთედ დიდებისა მისისა იტყვს, რომელი იგი არაინ კაცთაგანმან შეუძლო მიღებად, უშუენიერესი იგი ყოველთა ძე და სიტყუა მამისა.

“განეფინა მადლი ბაგეთა შენთა“. ჯორცთათუს იტყვს საუფლოთა, რომელნი-იგი ყოველად ღმერთ იქმნეს და მადლთათუს მოძღურებისათა, რომლითა რწმუნებულ იქმნეს მოციქულნი და ჰრწმენა სოფელსა.

“ამისთვის გაკურთხნა შენ უფალმან უკუნისამდე“. კაცებისათუს იტყვს ამას, ვინაფთგან დაიწყევა პირველი ადამ ურნებისათუს, ხოლო მეორე იკურთხა მორჩილებისათუს და მოგუცა ჩუენცა კურთხევად.

3. “შეიბ მახვლი შენი წელთა შენთა, ძლიერო“;

4. “შუენიერებითა შენითა და სიკეთითა შენითა“. რადთა მახვლითა მტერნი შეაშინე, ხოლო შუენიერებისა სიკეთითა - მოიზიდნე. პირველსა მადლსა მისცემს შუენიერსა ბაგეთა, რადთა სიტყვთ და ბრძანებით მიუტევებდეს ცოდვითა, ჰკურნებდეს სენთა, და ყოველსავე იქმოდის, რაოდენიცა ენებოს, ხოლო აწ ადჭურავს მას, რადთა ეწყოს მთავარსა მას ბნელისასა და საჭურველად იტყვს განგებულებასა ჯორცთასა, რომლითა წარტყუნა ძალი ეშმაკისად და ჩუენ გვცნსნა ტყუეობისაგან.

“და გარდააცუ და წარემართე და სუფევედი“. ჯუარი-სათუს იტყვს და ჯუარცუმისა, და შემდგომად მისა მეუფებისა მისისა მორწმუნეთა ზედა თვსთა იწყო რად ჯორციელად კაცობრივსა მოსწრაფებასა ღუწოლად, არაოდეს მიდრკა უდებებად. ესე იყო გზა და წარმართე-ბა და განფენა ქადაგებისა, რადთა ყოველნივე დაემორ-

ჩილნენ მეუფებასა მისსა. ხოლო თუ: “გარდააცუ“, სისწრაფესა და ყოვლისავე წარმართებასა იტყვს.

“ჭეშმარიტებისათვის და სიმშკდისა და სიმართლისა“. მეფენი ქუეყანისანი ქადაქთა შორის ჰბრძვანან და საფასეთა, ხოლო უკუდავი იგი მეუფე არა ესრეთ, არამედ ცოდვასა ჰბრძავს, რადთა განფხურას იგი და დაჰნერგოს კაცთა შორის მშკდობად, ჭეშმარიტებად და სიმართლედ.

“და ვიდლოდის შენ საკურველად მარჯუენა შენი“. მარჯუენად ძალსა იტყვს ყოვლისა მპყრობელსა, ხოლო თუ საკურველად, ესე იგი არს, ზესთა ბუნებისა იქმ ყოველსავე, რაოდენიცა გენებოს.

5. “ისარნი შენნი ღესულ არიან, ძლიერო“. მოციქულნი აღღესულნი ძალითა და მადლითა.

“ერნი შენ ქუეშე დაეცნენ, გულითა მტერნი მეუფისანი“. ბრწყინვალეებისათვის ქადაგებისა და მკუეეთელობისა მათისა, რამეთუ ბრწყინვენ ჭეშმარიტებითა და სჭრიან ცოდვასა, მოძღურებათა მიერ საღმრთოთა მოვიდეს ერნი მორჩილებად უფლისა, რომელნი იგი პირველ მტერ იყვნეს და განდგომილ.

6. “საყდარი შენი, უფალო, უკუნითი უკუნისამდე. კუერთხი განგებისად და კუერთხი სუფევისა შენისად“. საყდარი და კუერთხი სასწაულნი არიან მეუფებისანი, ხოლო თუ “უკუნისამდე“, დაუსრულებელად გებასა მოასწავებს.

7. “შეიყუარე სიმართლედ და მოიძულე უმჯულოებად“. ესე არს განგებად, ესე არს სუფევად, რადთა იყოს მეფე მოყუარე სიმართლისა და მოძულე უკეთურებისა.

“ამისთვის გცხო შენ ღმერთმან, ღმერთმან შენმან ხაცხებელი სიხარულისად, უმეტეს მოყუასთა შენთა“.

რჩეულად და შუენიერად მეტყუელებს წინაწარმეტყუელი, რამეთუ ოდესმე ღმერთად უწესს ძესა, ვითარცა ოდეს იტყოდის: “საყდარი შენი, ღმერთო, უკუნისამდე“, და ოდესმე ცხებულად, ესე იგი არს, ღმრთაებისა, და ესე განგებულებისა. და ოდეს იცხო ქრისტე ზეთითა? ზეთითა არაოდეს, არამედ იცხო სულითა წმიდითა, ოდეს იგი გარდამო და მის ზედა სახითა ტრედისადათა. ხოლო თუ: “უმეტეს მოყუასთა შენტასა“, - რად არს, მრავალნი იცხნეს წინაწარმეტყუელად, და მეუფედ, გარნა მათ ყოველთა სავსებისაგან მისისა მიიღეს. ხოლო ესე თვთ თავადი არს ძე და სიტყუა ღმრთისა. და ვითარმედ “სიხარულისა“, ამისთვის, რამეთუ იგი ყოველნი მონანი იყვნეს, ხოლო ესე უფალ არს და მეუფე.

8. *“მური და შტახსი და კასიაჲ სამოსელთაგან შენტა“*. ვიეთნიმე იტყვან, თუ ამათ ნივთთა მიერ სცხებდენ პირველ მეფეთა, ხოლო მური მოღებულ იქმნა სახედ ვნებისა უფლისა, და მურითა შეიმურნეს ჳორცნი იგი სამეუფონი, და რადთა ვცნათ, ვითარმედ არა არს იგი სხუათაებრ მკუდართა დასულებადი. შტახსი და კასია მოღებულ იქმნა სახედ, რომელ იგი არიან ნივთნი სუნნელნი. ხოლო თუ სამოსელთაგან შენტა, და რამეთუ შესამოსელიცა უფლისაჲ სასწაულთა იქმოდა, ვითარცა იგი შეხებითა ოდენ ფესუსადათა განიკურნა წილოვანი. ანუთუ ჳორცთა უფლისათა სამოსლად ვითარცა მოციქულმან კრეტსაბმელად უვნებელობისათუს ღმრთაებისა.

9. *“ტაძართაგან პილოდს ძუალისათა, რომელთა გახარეს შენ. ასულნი მეუფისანი პატივითა შენითა“*. ეკლესიათა იტყვს ღმრთისათა, რომელნი იგი აღეშენნეს და შეიმკვნეს პირსა ზედა ყოვლისა ქუეყანისასა, ხოლო

უმეტესადღა იერუსალემს, რამეთუ ელენა და ევლუკია დედუფალთა და სხუათა მრავალთა აღაშენნეს ეკლესიანი და შეამკვნეს ყოვლითა სამკაულითა, და აღესრულა საქმით წინაწარმეტყუელბული იგი სიტყვთ. კუალად სახელებსაცა იტყვს მდიდართა და მდაბალთასა. “ტადრად“, ესე იგი არს, ვითარმედ არა ოდენ გლახაკთა და მდაბიოთა ირწმუნონ ქადაგებად სახარებისად, არამედ მდიდართაცა და მეუფეთა და დედუფალთა.

“დადგა დედუფალი მარჯუენით შენსა“. ეკლესიასა იტყვს, და რამეთუ სძალი არს იგი ზეცათა მეუფისა, ხოლო “მარჯუენით“ - პატივსა გამოაჩინებს მისსა მერმესა მას საუკუნესა. დედუფლად სულსა უწოდა, შეერთებულსა სიტყუასა ღმრთისასა, რომელსა ზედა ცოდვა ვერ ეუფლებოდეს. იგი დადგების მარჯუენით ღმრთისა.

“სამოსლითა ოქროქსოვილითა შემკულ და შემოსილ პირად-პირადად“. სამოსელ დედუფლისა ეკლესიისა არიან სარწმუნოება, სასოება და სიყუარული, ხოლო რაფსათვს ოქროქსოვილ, და არა სრულიად ოქროდ. ესე მრავალფერობისათვს სათნოებათადსა, რამეთუ რომელნიმე ქალწულებასა იმარხავს, და სხუა ქერიობასა შინა იღუწის, და სხუად სხუასა რასამე იქმს და სხუად - სხუასა.

10. “ისმინე, ასულო, და იხილე, და მოყავ ეური შენი“. ყოვლად წმიდისა ღმრთისმშობელისათვს იტყვს ამას და მერმე წმიდისათვს ეკლესიისა.

“დაივიწყე ერი შენი და სახლი მამისა შენისად“. დაივიწყე ეკლესიო, ძუელი იგი ერი კერპთმსახური და უშჯულოდ მამათა შენთად, სადა იგი მკვდრ იყო სატანა ტადართა მათ შინა საკერპოთა.

11. *“და სთნდეს მეუფებსა სიკეთედ შენი“*. ვერვინ უძლოს სრულიად და წმიდად მოსლვა სარწმუნეობასა ზე, არა თუ პირველად დაივიწყოს უკეთურებაჲ პირველი, და მაშინდა სთნდეს მეუფებსა სიკეთედ მისი არა ჳორციელი, არამედ სულიერი.

“რამეთუ იგი თავადი არს უფალი ღმერთი შენი და თაყუანის სცე მას“. აჰა, ესერა, სიძე და მეუფე აღმოჩნდა, არა თქუა თუ: მამა არს, არამედ უფალი, რადთა უმეტესადლა შესწბეს; მოიგონელა, თუ რაოდენისა კაცთ-მოყუარებისა არს, რადთა შენ, მჳევეალი და მსახური კერპთაჲ სძლად მოგიყვანოს სიძემან მან უკუდავმან.

12. *“და ასულმანცა ტვროსისმან ძღუნითა“*. განთქუმულ იყვნეს ტვრელნი სიმდიდრესაცა ზელა და სიმრავლესა კერპთასა, და ასულნი მათნი სახელოვან ქმნულ კეთილობასა ზელა და შემკულებასა. და ამით ყოველთავე ბილწთა და უშჯულთა მოასწავებს. არამედ და იგინიცა მოიყვანნეო თაყუანისცემად შენდა და ესელა ძღუნითა, რომელ არიან სათნოებანი.

“პირსა შენსა ლიტანიობდენ მდიდარნი ერისანი“. პირად თავსა იტყვს, და თავ შესაკრებელისა არს ქრისტე. და პირად ეკლესიისა - მღუდელნი. ესე იგი არს, პატივ-სცემდენ და აღიდებდენ დიდებასა შენსა მდიდარნი და მთავარნი.

13. *“ყოველი დიდებაჲ ასულისა მეუფისა შინაგან“*. ყოვლად წმიდისათუს არს ესე, და დიდებისათუს და სათნოებათა მისთა. ხილულთა წილ შუენიერებათა იტყვს სულიერთა სათნოებათა, რამეთუ გუაწუევს შინაგან შესლვად საეკლესიოსა საიდუმლოსა, რამეთუ შინაგან არს შუენიერებაჲ სძლისა მის ეკლესიისა საიდუმლოდ.

“ფესუედითა ოქროანითა შემკულ და შემოსილ პირად-პირადად“. რაოდენ ესე ვითარი შესამოსელი ვორცთა განაშუენებს უმეტეს, ესე იგი არს, მადლნი საღმრთონი და სათნოებანი სულიერნი სულსა და გონებასა. ხოლო ეწოდების მასვე დედუფალსა და შემკობილსა სძაღსა. და ასულ სძაღ შეყოფისათვის და შეერთებისა სულიერი-სა და ასულ ნათლისღებისა. პირად-პირადად სულსა იტყვს სათნოებითა შემოსილსა.

14. “მიერთუნენ მეუფესა ქალწულნი შემდგომად მისა“. სიძესა მას უკუდავსა შეუდგენ სულნი ქალწულნი, და გონებანი წმიდანი, წინაწარმეტყუელებს, ვითარმედ არა დაწყებასავე ქადაგებისასა, არამედ უკუანად მობღურებისა მოციქულთაჲსა წარემართოს წესი ქალწულებისა. ქალწულთა იტყვს შეუცთომელთა სარწმუნოებისაგან.

“მოყუასნი მისნი მიგერთუნენ შენ“. შემდგომითი-შემდგომად გამობრწყინებულთა იტყვს სულთა წმიდათა მოყუას და მეგობარ მეუფისა.

15. “მიგერთუნენ შენ გალობითა და სიხარულითა და შეიყვანენ იგინი ტაძარსა მეუფისასა“. რომელთაცა შეიყუარონ მეუფედ იგი ზეცათაჲ და შეუდგენ სამართალთა და მცნებათა მისთა სულნი წმიდანი, იგინი სიხარულითა და გალობითა შეყვანებულ იყვნენ ტაძრად მეუფისა, რომელ იგი არს სასუფეველი ცათაჲ, ზეცისა იგი იერუსალემი.

16. “მამათა შენთა წილ იქმნეს შვილნი შენნი“. ვინადგან ზემო ჰრქუა სძაღსა, თუ “დაივიწყვე ერი შენი და სახლი მამისა შენისა“, რადთა არავინ ჰგონოს, თუ დაშთების ობლად და უშვილოდ, ამისთვის იტყვს, ვითარმედ, უფროდსა შვილმრავალ იქმნეს ბერწი და იქმნენ ესოდენ დიდებულ შვილნი მისნი, ვიდრედა

დაიპყრან ქუეყანად, ხოლო მოასწავებს მოციქულთა ნაცვალად წინაწარმეტყუელთა და მათსა მას უადრესსა დიდებასა.

“დაადგინე იგი მთავრად ყოველსა ქუეყანასა ზედა“. რად ამას სთარგმანი, ვითარ არცა მზესა თუ ნათელ არს, ვინ არა იცის, თუ ვითარ მოირბინეს ქუეყანად მოციქულთა და ყოველთა მთავართა უმთავრეს იქმნეს, და ყოველთა მეფეთა და მპყრობელთა უძლიერეს და უმტკიცეს, და იპყრეს ქუეყანად, რამეთუ მეფენი მაშინ ოდენ იპყრობენ, ოდეს ცოცხალ იყვნენ, ხოლო ესენი და მიცვალებულნიცა, და უფროდესა მაშინ.

17. “მოვიკსენო სახელი შენი ყოველსა შორის თესლსა და თესლსა“. ვინაფთვან წარკდა უშჯულოებად, და აღივსო სოფელი ღმრთისმეცნიერებითა, ამისთვის იტყვს, არცა დასცხრესო დიდებად შენი უკუნისამდე, და კსენება ყოვლად წმიდისა სახელისა შენისა ეგოს სამარადისოდ ყოველთა შორის ნათესავთა. ამისთვის ერთა აღგიარონ შენ უკუნისამდე და უკუნითი უკუნისამდე. ამის რომლისათვის, რამეთუ ღმერთი კაც იქმენ, რამეთუ სძლად მოიყვანე ეკლესიად, რამეთუ დაადგინენ მთავარნი ესევითარნი, რამეთუ განსდევნე უკეთურებად, რამეთუ დაჰნერგე სათნოებად, რამეთუ მოგუანიჭენ ჩუენ ბერეულნი კეთილნი, რომელთა ყოველთათვის ყოველი სოფელი აღიდებდეს და უგალობდეს სახელსა შენსა უკუნისამდე.

დასასრულსა, ძეთათვის კორესთა, დაფარულთათვის,
ფსალმუნნი დავითისი 45

სხუად იტყვს ძლევის მოყუარებისათვის და ძლევის

მოქმედებისათვის ძეთა კაცთადასა, შემდგომად მრავალთა ყოფადსა წინაითვე იტყვს და დასწერს ფსალმუნსა ზედა წერილსა ესრეთ, დასასრულსა დაფარულთათვის, რამეთუ ვინაითგან დაფარულ იყო, და მიცილებულ მრავალთა გაგონებისაგან, ამისთვის სახისმეტყუელებით დასწერს და ჳმასა იტყვს წინაწარმეტყუელთასა, და აღძრვასა ნათესავთასა და შეძრვასა ქუეყანისასა.

ჯერ-არს ცნობად, ვითარმედ ვიეთმე აზმნეს თუ აქაზ და ფაკესთვის თქუმულ არს ფსალმუნი ესე; სხუათა კუალად: გოგ და მაგოგისთვის თქუას და კუალად სხუათა: ეზეკიასთვის და ასურასტანელთა, გარნა უფროდს-და შეჳგავს ეზეკიელისთვის აღწერილად და მოწოდებისათვის წარმართთადასა, რომელნი იგი ვითარცა უფსკრულსა შინა ურწმუნოებისასა იყვნეს შეწყუდებულ და ამითდა მინიჭებულსა მას შეწვენასა გამოაჩინებს, და რომელი-ესე აწ მოქალაქობს, მშუდობა საცნაურ-ჰყოფს.

1. *“ღმერთი ჩუენი შესავედრებელ და ძალ“*. ბასილი: ამას იგინი იტყვან, რომელთა ყოველი სასოებაჲ უამსა ჳირისასა და ლხინისასა არავისდა მიმართ აქუნდეს, თვნიერ ღმრთისა. ნამდვლვე იგი მხოლო არს ძალ ყოველთა და შესავედრებელ, და რომელი შეევედროს საფარველსა მას მტკიცესა, არასადა ჰრცხუნეს.

“შემწე ჳირთა შინა, რომელთა მკოვნეს ჩუენ ფრიად“. უტვეებს მოსლვად საძნაურთა უმჯობესისათვის და მაშინდა უკუნ-აქცევს ფრიად წყალობისათვის.

2. *“ამისთვის არა მეშინოდის ჩუენ ძრვასა ქუეყანისასა და ცვალებასა მთათასა, და გულთა ზღუათასა“*. არა ნივთთათვის იტყვს ჳმელთა და ზღუათა ძრვასა, არამედ უზომოებასა განსაცდელთასა საცნაურ-ჰყოფს ამით, ვითარმედ დაღათუ ერთბამად შეიძრნენ ყოველნი და-

ბადებულნი, და იყოს საფარველი ღმრთისად მცველ ხუენდა, არა მეშინოდის.

3. *“ოხრიდეს და შეძრწუნდეს წყალნი მათნი“*. წყლად უწესს სიმრავლესა ბრძოლათასა, ხოლო ოხრად - მათ შორის უახოვნესსა. კუალად წყალ ეწოდების ბუნებასა კაცთასა ნუუკუე და მიმოდებნეულობისათვს გულის-სიტყუათადას, ხოლო ოხრად - შოთთა სოფლისათა.

“შედრწუნდეს მათნი ძლიერებითა მისითა“. კაცთა ღადთა და ძლიერთა უწოდს მთად, რომელნი იგი შეძრწუნდეს ქადაგებასა ზედა სახარებისათა, ვითარცა იგი და წყალნიცა აღიძრნენ და იქმნა ცვალება მათთა ფიცხელთა, ესე იგი არს, მეფეთა და მთავართა. რომელთ-აცა პრწმენა ძლიერებაჲ ქრისტესი.

4. *“ხლვად მდინარეთად ახარებს ქალაქსა ღმრთისასა“*. მდინარედ წერილთა შინა წოდებულ ქრისტე, ხოლო ეწოდების წერილთა თვთ თავადი ღმერთი და იტყვს: *“ამა, ესერა, მე მოვაქციო მათ ზედა მდინარედ მშუ-დობისად და ღუარი წარმართთა დიდებისად და კუალად წარმართებულად წოდებულ არს ქადაგებაჲ იგი სახარე-ბისად, რამეთუ ვითარცა სახედ ოთხნი იგი მდინარენი სამოთხით გამომავალნი მომრწყველ არიან ქუეყანასა, ესრეთვე ქადაგება ოთხთა მათ მახარებელთა მომრწყვე-ელ არს პირსა ყოვლისა ქუეყანისასა, ხოლო ქალაქად ღმრთისად უწესს სულთა წმიდათა მართალთასა.*

5. *“წმიდა-ყო საყოფელი თვისი მაღალმან, ღმერთი მის შორის და იგი არა შეიძრას“*. ქალწულისა ღმრთისმშობ-ლისათვს იტყვს ამას, რომელმან დაიტია მის შორის ღმერთი დაუტევენელი, კუალად ეკლესიისასაცა იტყვს, და სულთა წმიდათა, რომელნი-იგი წმიდა იქმნებიან სულისა მიერ წმიდისა და ღირს იქმნებიან სამკვდრე-

ბელად ღმრთისა.

“*შეეწიოს მას ღმერთი დილითი დილაად*“. ეგვიპტეობითა მათ სულთა ყოვლადვე შემწე არს ღმერთი, ხოლო თუ “განთიად“, განთიად აღრე-ადრე მოასწავებს. იტყვს ამას იერუსალემისთვისცა, და ტაძრისა და ღმრთისა მას შინა დამკვდრებისა და შეწვევისათვის. ვითარმედ დილითი დილაად, ესე იგი არს, ვითარმედ უამითი უამად.

6. “*შეძრწუნდეს წარმართნი და მიდრკეს მეფენი. მოხცა კმად თვისი მადღამან და შეიძრა ქუეყანად*“. წმიდასა ზედა იორდანესა და თაბორს ზედა თარგმნის შეწვევასა ღმრთისასა, ვითარმედ ყოვლად დაუდგრომედ არსო ძლიერებად ღმრთისად, რომელ ერთა და ნათესავთა და მეფეთა ძლიერთა წამის-ყოფითა ოდენ აოტებს ღმრთაებითა თვისისადთა, და რამეთუ საჭურველად და კმად წამის-ყოფად მისი წოდებულ არს. და კუალად ქრისტეს განკაცებასა შემფოთნეს და შეძრწუნდეს ეშმაკნი და მთავარნი ამის სოფლისანი.

7. “*უფალი ძალთაჲ ჩუენ თანა ჳელისადმკვრობელ ჩუენდა ღმერთი იაკობისი*“. უფალი ძალთა ებრაულად უფალი საბაოთ. რად მითხრობო კაცთა ძლევასა, ზე აღხედენ ცად აღმართ, და იხილუ განწყობილებად იგი ურიცხვ ძალთა მათ უკვორცოთად, რომელთა ყოველთავე სიტყვთ დამბადებელ არს, აწ უკუე უკუეთუ ესოდენ ძლიერი, რომელსა ყოველივე მძორხილებს, ჩუენდა შემწე არს, ვინ უძლას ვნებად ჩუენდა? დაღათუ ჩუენ უღირს ვართ შეწვევისა, გარნა მამათა ჩუენთათვის ყოს ჩუენ ზედა წყალობად და შეწვენად.

8. “*მოვედით და იხილენით საქმენი ღმრთისანი*“,

9. “*რომელმან დასდვა ნიშები ქუეყანასა ზედა, რომელმან დააცადნის ბრძოლანი კილითგან კიდედმდე ქუეყა-*

ნისა“. ძუელითგან მათ ზედა ქმნილთა ნიშთა და სასწაულთა იტყვს და ზეგარდამოთა ძლევათა და ჳელისადჳყოობათა.

“მშუღღები შემუსროს და შეფქვას საჭურველი და ფარები დაწუას ცეცხლითა“. ამასვე ისაიაცა იტყვს: დასჭრიდენ მახვლებსა მათსა საჭნისად“. გარდარეულსა მშუღღობასა მოასწავებს ამით, დაჯსნასა ღონეთა ეშმაკისათა.

10. “მოიცადეთ და გულისკმა-ყავთ, რამეთუ მე ვარ ღმერთი“. ვინადთგან დავაცხრვენ გარეშენი ბრძოლანი და მშუღღობად სრული მოგეც, იჯმენით თქუენ ყოვლის-აგანვე ამოდსა შფოთებისა, და გამოიძიეთ და სცანთ, თუ რაოდენ მაღალ და დიდებულ ვარ ყოველთა შინა საქმეთა ჩემთა.

“ავმაღლდე წარმართთა შორის და ავმაღლდე ქვეყანასა ზედა“. დაუტვევითო საცთური და მიცანთ, რამეთუ მე ვარ ღმერთი, არა კერპი, არა ქანდაკებული, არამედ ღმერთი ძლიერი და მაღალი, რომლისა სიმაღლჳ და ძლიერებად სცანთ ნაქმართაგან და დაბადებულთა.

11. “უფალი ძალთა ჩუენ თანა, ჳელის-აღმჳყრობელ ჩუენდა ღმერთი იაკობისი“. თ ქ რ თ პ ი რ ი: ჳურიათა ეტყვს, ვითარმედ, ღმერთი საბაოთ, ესე არს, ვითარმედ უფალი ურიცხუთა ანგელოსთა ძალთა და წარმართთა მთავართა. რადსა მეტყვს ანგელოსთა და ბარბაროსთა, იხილე ძალი მისი მეუფებისაგან დაბადებულთა ზედა ყოველთა. უფალი ყოვლისა მჳყრობელი, ძლიერი ძალთა ჩუენ თანა, ნუ გეშინისო. ხოლო იაკობს მოიჯსენებს რკინობისა მისთვს, და სახედ მოიღებენ ამას მორწმუნენი მტერთა მათ მიმართ უხილავთა, რომელთაცა სძლევენ ძალითა ქრისტესითა.

კანონი მეშვიდე

დასასრულსა, ბოთათუკს კბრქსთა, ბოუვისმცდოულთა,
ბოთა კბრქსთა თსალმუნნი 46

და ესეცა ფსალმუნი ყოველთა წარმართთა წინაძთვე იტყუს ცხოვრებასა, და ბრძოლათა ზედა შემოსად ძლევასა ქადაგებს, ხოლო გალობს ფსალმუნი ესე პირსა ზედა წმიდათა მოციქულთასა, რომელნი ასწავებენ ყოველთა ნათესავთა, სიხარულად კეთილთა მიერ საქმეთა დაცემასა მას ზედა და ძლევასა ეშმაკთასა, ხოლო არს ძლევაჲ ესე მაკაბელთაცა სახე, ვითარცა მისვე მიზეზისა და პირისათუკს წერილი, ვინაძთგან ბრძოლათა იტყუს და ძლევათა, და რამეთუ მათ ზედაცა იქმნა ესევითარი.

1. *“ყოველთა წარმართთა აღიტყუელენით კელნი თქუენნი. დაღადებით ღმრთისა მიმართ ჳმითა სიხარულისაძთა“*. ყოველთა ნათესავთა უწოდს ქებად და დიდებად უფლისა, ჳმითა სიხარულისა და აღსარებისაძთა. ვითარმედ ესევითარისათუკს შესწირეთ მაღლობაჲ და სიხარული ღმრთისად, რამეთუ ძლიერი შეკრა და ჳურჳელი მისი წარმოტყუენა.

2. *“რამეთუ უფალი მაღალ არს და საშინელ და მეუფე დიდ ყოველსა ქუეყანასა ზედა“*. ამას ქრისტესათუკს

იტყვს, და რამეთუ იგი არს მეუფე დიდებისა, და მან იცხნა კაცნი მონებისაგან ეშმაკთაჲსა, და ასწავა დიდებაჲ დამბადებელისაჲ.

3. *“დაგუამორჩილნა ჩუენ ერნი და წარმართნი ქუეშე ფეკთა ჩუენთა“*. ამას მოციქულთათჳს იტყვს, და რამეთუ დაემორჩილნეს მათ ერნი და ენანი და მოვიდეს ნათესავნი მრავალნი. და შეუვრდეს ფერკთა მათთა. ხოლო ესე არა იყო მოციქულთა წარმართება კაცთა მეთევზურთა, რაჲთამცა მოიყვანნეს სარწმუნოებაჲ, არამედ გზამყოფელისა მის და მომრთმელისა მათდა მიმართ სულთასა.

4. *“გამომიჩიია ჩუენ სამკვდრებელი თვისი, შეენიერებაჲ იაკობისი, რომელ შეიყუარა“*. სამკვდრებელად იტყვს იერუსალემსა, და შეენიერებაჲ - ტაძარსა, კუალად შეენიერებაჲ იტყვს მორწმუნეთა, და სამკვდრებელად - წარმართთა, რამეთუ იტყვს, ვითარმედ, არა ყოველნი ისრაელნი არიან ისრაელ, რამეთუ რაჲ უშუენიერეს არს მორწმუნეთა, არათუ სხუანი უდებ-ყვნა, არამედ მოსწრაფებისათჳს მათისა შეიყვანა და თჳსად განაწესნა.

5. *“ამაღლდა ღმერთი დაღადებითა და უფალი კმითა საყვრისაჲთა“* დაღადებაჲ იტყვს გაღლობასა ანგელოსთასა, აღსლვასა უფლისასა ზეცად, რაჲმს დაღადებდეს: უფალი ძლიერი და მტკიცე, უფალი ძლიერი ბრძოლასა შინა, სადა იყვნეს კმანი და საყვრნი ზეცად აღსლვასა უფლისასა. ესე ყოველი სახე არს ძლევისა, და ვინაჲთგან ძლევა იქმნა, უადრეს ყოველთა ძლევათა ყოველივე იქმნა.

6. *“უგალობდით ღმერთსა ჩუენსა, უგალობდით. უგალობდით მეუფესა ჩუენსა, უგალობდით“*. გარდარეულებითა სიხარულისაჲთა უწოდს მოსწრაფედ ყოველსა

სოფელსა ქებად და დიდებად მეუფისა.

7. *“რამეთუ მეუფე არს ყოვლისა ქუეყანისა, უგალობდით მას მეცნიერებით“*. გარდამოსლვასა სიტყვასა და აღსლვასა უგალობდენ მორწმუნენი ანგელოსნი, და ძედ ღმრთისად და მეუფედ აღიარებდეს. ჩუენცა ვსცნათ საიდუმლოდ ესე და უგალობდეთ მას ნუ ხოლო სიტყვით, არამედ და საქმითაცა, და შინაგანითა მითცა კაცითა.

8. *“სუფევს ღმერთი წარმართთა ზედა“*. რომლისა სუფევასა იტყვს, არა დამბადებელობითსა, არამედ განთვსებითსა, რამეთუ ყოვლადვე და მარადის მეუფებს ღმერთი დაბადებულთა ზედა თვსთა, ხოლო აწ და ნებსითცა, და რომელნი იცნობენ მადლთა მისთა, რომელი ესე ქება დიდ არს, უკუეთუ განდგომილნი და გაველურებულნი ესრეთ შეცვალნა და დაიმორჩილნა, ხოლო კუალად სუფევს ღმერთი, აცნობა ყოველთა კაცთა თვისი სუფევად, ვითარმედ იგი არს ღმერთი, და უფალი და მეუფებრ მჯდომარე საყდართა დიდებისათა მარჯუენით ძლიერებასა ღმრთისა და მამისა.

9. *“ღმერთი ზის საყდარსა მისსა ზედა წმიდასა“*. რად არს, თუ ღმერთი ზის საყდარსა, ესე იგი არს, მეუფებს, იპყრობს, ჰმართებს და განაგებს ყოველთა, ხოლო თუ წმიდა, არს კაცთაებრ, არცა უსამართლოდ, არამედ წმიდად და სიმართლით. არათუ მეორედ მოსლვასა იტყვს თვისსა, ოდეს დასჯიდეს განსჯად ცხოველთა და მკუდართა, ხოლო საყდრად წმიდად უწესს წმიდათა, რომელთა ზედა მეუფებს ღმერთი.

10. *“მთავარნი ერთანი შეკრბეს ღმრთისა თანა აბრაჰამისსა“*. აქა გამოაჩინებს სახარებისა განვრცობასა, და რამეთუ არა მდაბიოთა ოდენ მიიღეს ქადაგებად, არამედ დიდებულთაცა და ძლიერთა, და რომელნი შემკულ

იყვნეს გვრგვნითა. ხოლო თუ ღმრთისა თანა აბრაჰამის-
სა, ესე არს, ვითარმედ ერთ არს ღმერთი მამათად,
სჯელისმდებელი ძუელისა და ახლისად, ხოლო შესაკრე-
ბელად იტყვს ეკლესიასა ღმრთისასა.

“რამეთუ ღმრთისა ძლიერნი ქვეყანით ფრიად ამ-
დღდეს“. ღმრთისა ძლიერად იტყვს წმიდათა მოციქულ-
თა, და წმიდათა სულიერითა სათნოებითა, ხოლო რა'სომ
ამაღღდეს ქვეყანისაგან და ქვეყანიერთა საქმეთა,
ყოველთადა საცნაურ არს.

გაღმძისა თსაღმუნ, ძეთა კანქითად,
მუღძისა მამათისად 47

განთავისუფლებასა ბრძოლათაგან და ღოძთაგან
კსნასა საცნაურ-ჰყოფს ესე ფსაღმუნი, და რამეთუ
აღმოვიდეს ბაბილონით, და გრძელისა მისგან ტყუეობი-
სა თავისუფალ იქმნეს, და მამული თვისი ქვეყანად
მიიღეს, და მრავალთა მტერთა განევლტოდეს. ამისთვ-
სცა ჰმადლობდენ ამათ ყოველთათვის ყოველთა კეთილ-
თა მიზეზსა, ღმერთსა, და ამას გალობასა გალობდენ,
და იტყვან: “დიდ არს უფალი“, ხოლო ძეთა კორესთასა,
და რამეთუ ესეცა ძეთავე მიეცა კორესთა საჩუენებელად
დღესა საჩინოსა, ესე იგი არს, მეორესა შაბათსა. ხოლო
სხუათა თქუეს, თუ ეზეკიელის პირსა ზედა თქუმულ
არსო ესე, ძლევისა მისთვის მაშინდელისა. კუაღად სხუა
იტყვს: ავგაღსო სიტყუა წინაწარმეტყუელებისა პირსა
ზედა უმადლესადრე, და მეორეობასა შაბათისასა მიზეზ-
ჰყოფს სიტყუსა, ვითარმედ არსო დღე იგი, რომელსა
შეიქმნნეს და შეიმზადნეს ცანი და ქვეყანად, ხოლო
კუაღად სახარებისაებრ არს დღე იგი, რომელსა შეიქმნნეს

და შეიმზადნეს ცანი და ქუეყანად, ხოლო კუალად სახარებისაებრ არს დღე იგი, რომელმანცა სარწმუნოებისა შეიმზადა ჩუენ წმიდა კვრიაკე, რომელ შემდგომად გარდასლვისა დადრეჯილისა მის შაბათისა სახარულევანი აღმოგვბრწყინდა ჩუენ საიდუმლოდ იესო ქრისტეს აღდგომა, რომელ იგი არს დიდ და ქებულ, ძირმტკიცედ სიხარულითა ყოველისა ქუეყანისადათა.

1. *“დიდ არს უფალი და ქებულ ფრიად“*: დიდ არს, ვითარცა დიდისაგან ღმრთისა, და მამისა შობილი, არა იერუსალემს ოდენ, არამედ ეკლესიასაცა შინა, რომელი იგი მთაცა არს მაღალთა მათთვის შჯულისდებათა, არამედ რამეთუ *“დიდ არს“* თქუა, ხოლო თუ რაზომ, არღარა იტყვს, რამეთუ და არცა ვის ძალ-უც ამისა ცნობად. ამისთვის შესძინა: *“და ქებულ ფრიად, და დიდებულებისა მისისა არა არს საზღვარ“*. ესე იგი არს. დიდება ოდენ ჯერ-არს მისი და ქება, და ესე გარდამატებულად დიდებულებისათვის არსებისა მისისა და ჩუენდა მომართ გარდამატებულად ქველისმოქმედებისათვის. ანუ-თუ *“დიდ არს უფალი“*, დიდთათვის ნაქმართა მისთა, და *“ქებულ“* რაჲ დასძინა, და *“ფრიად“*, რადთა გამოაჩინოს სიდიდე დაბადებულთა მისთად.

“ქალაქსა ღმრთისა ჩუენისასა, მთასა წმიდასა მისსა“. ქალაქად იერუსალემს იტყვს, ხოლო მთად - სიონსა, და ჩუენ ქალაქად ვიტყვთ მოქალაქობასა კეთილსა, და მთად ვიტყვთ მაღალთა მათ ბრძანებათა უფლისათა.

2. *“ძირმტკიცედ სიხარულითა ყოველისა ქუეყანისადათა“* ძირი, სიმტკიცე, სიხარული და წყარო ყოველთა კეთილთა, ღმრთის მეცნიერება, მიერ აღმოვბრწყინდა, ხოლო სიხარული და მოძღურება მაშინ იერუსალემს ხოლო იყო.

3. *“მთანი სიონისანი და გუერდნი ჩრდილოისანი“*: ჩრდილოეთსა ავსენებს, რამეთუ მუნით იყო ჭირი და ბრძოლაჲ მათი, და რამეთუ მას. კერძოსა შინა არს სპარსეთი პალესტინესა, ხოლო მოციქული სიონსა სახედ მოიღებს ქალაქისათჳს ღმრთისა ცხოველისა ზეცათა იერუსალემისა, ხოლო ჩრდილოსა - სახედ წარმართთა, რომელთა შეიწყნარეს ქადაგებაჲ სახარებისაჲ.

“ქალაქი მეუფისა დიდისაჲ“. პატივისა იერუსალემისასა საცნაურ-ჰყოფს, და რამეთუ დიდნი დიდებულებანი იქმნეს ქალაქსა მას ზედა.

4. *“ღმერთი ტაძართა შინა მისთა განცხადებულ არს, რაჲამს შეეწოდის მას“*. ერთი ეკლესია არს ყოველსა ქუეყანასა, ზღუათა და კმელთა ზედა, რომლისათჳსცა ვილოცვიდეთ რაჲ, ვიტყვთ, *“და ერთი წმინდა კათოლიკე და სამოციქულო ეკლესია“*, ხოლო განყოფილ არს იგი ქალაქთა შინა და სოფელთა, რომელთაცა ტაძრად უწესს საწინაწარმეტყულო სიტყუა, რამეთუ ვითარცა სახედ თითოეულსა ქალაქთაგანსა მრავლად აქუს სახლები მას შინა დაშენებულად და ერთი ქალაქი ეწოდების, ესრეთვე ბევრეულთა მათ და ურიცხუთა ყოველისა სოფლისა ეკლესიათა ერთი შეთქმულებაჲ აქუს და ერთ სარწმუნოებაჲ, და მათ იტყვს, თუ *“ტაძართა შინა მისთა“* გამოჩნდების, და მის მიერსა შეწვენასა მიჰმადლებს. ხოლო ეწოდების ტაძარ სამეფოთაცა საყოფელთა, და სახლთაცა დიდებულთა, რომელთა ზედა ყოველთა ცხად-არს წყალობაჲ ღმრთისაჲ.

5. *“რამეთუ ესერა მეფენი ქუეყანისანი შეკრბეს და მოვიდეს ერთბამად. მათ იხილეს ესრეთ და დაუკურდა“*. ესრეთ ქმნეს მრავალგზის იერუსალემსა ზედა, ხოლო

ადესრულა მოციქულთა ზედა, რამეთუ მათ ზედა შეკრბეს მეფენიცა და მთავარნი და მტერნი ხილულნი და უხილავნი, გარნა ყოველნივე შეპრწუნდეს; და დაუკურდა ძლიერებაჲ ქრისტესი.

8. *“მუნ საღმობაჲ, ვითარცა შობადისაჲ“*, შეუკდა სიტყუა სარწმუნოებისა ურწმუნოთა მათ მეფეთა და მთავართა და შემუსრნა ზუავნი იგი, ნავნი უკეთურებისა მათისანი, რომელნი იგი შეეყენეს უკეთურებასა შინა, და ვითარცა დელვითა ზღვსაჲთა, დაენტქნეს საქმეთა შინა სოფლისათა. და ქართა ძლიერითა შემუსრა ეშმაკი, ესე იგი არს სულითა პირისა მისისაჲთა, და რამეთუ *“თარშისა“*, სახედ მოიდებს სიდიდისათუს, და სიმდიდრისა მეფეთა და მთავართაჲსა, ხოლო არს თარშე ეთიოპიას და ლიბიას.

9. *“ვითარცა გუესმა, ეგრეცა და ვიხილეთ. ქალაქსა უფლისა ძალთასა, ქალაქსა უფლისა ღმრთისა ჩუენისა-სა“*. იერუსალემისთუს იტყვს ამას, და წმიდისათუს ღმრთისა ეკლესიისა.

“ღმერთმან დააფუძნა იგი უკუენისამდე“. ქრისტემან სისხლითა თუსითა საუკუნოდ მოიყიდა ეკლესიაჲ. ვითარცა ეტყვს პეტრეს: *“ბჭენი ჯოჯოხეთისანი ვერ ერეოდინ მას“*.

10. *“შევიწყნარეთ წყალობაჲ შენი, უფალო, შორის ერსა შენსა“*. გურწამს ბრძანებაჲ შენი, რომელ თქუ: მე თქუენ თანა ვარ და ვითარცა სხუაჲ იგი ყოველი წყალობისათუს ყავ, ესრეთვე და ესეცა, და ვმადლობთ მოწყალებათა შენთა.

11. *“ვითარცა არს სახელი შენი, უფალო, ეგრეცა ქებაჲ შენი ყოველთა კიდეთა ქუეყანისათა“*. არა შემსგავსად ჩუენდა იქმო ქველისმოქმედებათა შენთა, არამედ შემს-

გავსებულად დიდებისა შენისა; ხოლო ქება არს საქმეთა მიერ კეთილთა შესხმა, კვალად სხუა პალესტინეს იქმნა, რად იგი იქმნა და მისწუთა კიდეთა ქვეყანისათა. ახუთუ ვითარმედ მოსლვითა ქრისტესითა შემსგავსებულნი ქება იქმნა ღმრთისა ყოველსა ზედა ქვეყანასა.

“სიმართლითა სავსე არს მარჯვენე შენი“. უხუებასა იტყვს კეთილთასა, და მართლმსაჯულებასა;

12. “იხარებდეს მთა სიონი და იშუებდეს ახელნი ჰურთასტანისანი სამართალთა შენთათჳს, უფალო“ მთად სიონად იტყვს ღმრთისმეტყუელებისა მაღალთა მათ მოძღურებათა სარწმუნოებისა მიერ, ხოლო ასულად ჰურთასტანისად ყოფლისა სოფლისა დაშენებულთა ეკლესიათა, რომელთა შინა იშუებს და იხარებს სულები წმიდათად.

“მოადევით, ურნო, სიონსა, და შიიცვით იგი და მიუთხრობდით გოდლებსა შორის მისსა“. სიონად იტყვს სათნოსა მოქალაქობასა, სოფლო გოდლად - მაღალთა მათ ანგელოზებრთა სათნოებათა, და ერად - ერსა მორწმუნეთასა; კუაღად მწყემსთა აწუვეს ზრუნვად და მოღუაწებად ეკლესიათა ღმრთისათა, ხოლო გოდოლ სწავლათა მათთა ეწოდების სიმტკიცისათჳს.

14. “დასხენით გულისი თქუენნი ძალსა შინა მისსა. და განიყავთ ტაძრები მისი, რადთა მიუთხრათ ესე ნათესავსა სხუასა“.

15. “რამეთუ ესე არს ღმერთი ჩუენი უკუნისამდე. ამან დაამწყსნეს ჩუენ უკუნისამდე“. ვინაჲთჳან გუკსნაო ღმერთმან ცუყურობისაგან, და მოგუცა ქალაქი და ტაძარი იგი უადრესად. აწ დასხენით მას შინა, და განიცადეთ ძლიერებად ღმრთისად და განიყავთ ტაძრები მისი, ესე იგი არს დარბაზები, და სახელები მისი და მიუთხრობდით შეილთა და შეილის შეილ-

თა ქველისმოქმედებათა ღმრთისათა, რადთა ნათესავმანცა მომავალმან იპყრას მტკიცედ პატივი და დიდებაჲ ღმრთისაჲ, და მას აღიარებდენ ღმერთად, მეუფედ და მწყემსად. და მიუთხრობდენ დიდებულებათა მისთა უკუნისამდე და უკუნითი უკუნისამდე.

დასასრულსა, ძოთა ჯარსთა ფსალმური 48

და ესეცა ფსალმური წესიერებასა ასწავებს არა პურიათა ოდენ, არამედ წარმართთაცა და ყოველთა კაცთა, და რამეთუ წინაწარმეტყუელნი ნებასა ღმრთისასა პყოფდეს, და ენება ყოველთა კაცთა სარგებელყოფად, გარნა არა აწუევდა ჟამი, და ამისთვის უმრავლესსა პურიათა მიმართ იტყოდეს, ხოლო ოდესმე და რომელთამე შინა ჟამთა ყოველთავე კაცთა სწავლიდეს, ვითარმედ ბოროტ არს ცოდვა, და ამისგან ოდენ ენება მოწყუედა მათი, და რომელნი ამით შეპყრობილ იყვნეს, არღარა ეტყოდეს მონაგებთაგან ჯმნასა. ხოლო წარმართოს რაჲ სინანული, მერმე საკმართაცა დატეეება შესაძლებელ არს, ვითარცა იგი ასწავა მწყობრმან მოციქულთამან წარმართთა, რამეთუ ძველისა გალობასა შეწირვიდენ ღმრთისა. და აწცა ასწავებს ესე, რადთა სარწმუნოებასა შესძინონ სათნოებაჲცა, და უჩუენებს სიმდიდრისა ამაოებასა და სიბრძნისა მსოფლიოჲსა ურგებობასა. და წინაწარ-უთხრობს ყოფადსა მას სასჯელსა, ამისთვის და ზედა წარწერილი იტყვს დასასრულსა:

1. *“ისმინეთ ესე ყოველთა წარმართთა. ყურად იღეთ ყოველთა, რომელნი დამკვდრებულ ხართ სოფელსა“.* დიდსა რასამე პნებავს სიტყუად ჩუენდა წინაწარმეტყუელ-

სა, და ამისთვის მოუწოდეს ყოველსა ქუეყანასა სმენად, და არა სმენად ოდენ, არამედ გულსმოდგინედცა და მოსწრაფედ და დამარხვად სმენილსა მას, რამეთუ ესე არს, თუ ყურად იღეთ, ხოლო მწოდებელი ყოველთა ქებისად სული არს ჭეშმარიტებისად, რომელი წინაწარმეტყუელთა და მოციქულთა მიერ შემოკრებს ცხოვნებულთა.

2. *“ნაშობნი ქუეყანისანი და ძენი კაცთანი, ერთბაშად მდიდარნი და გლახაკნი“*. პირველად დაჰკვნის ზუაობასა სიტყუთა ამით, თუ: *“ნაშობნო ქუეყანისანო“*. და მერმე, რადთა არავინ ჰგონოს ზღაპრებისაებრ წარმართთაჲსა, თუ ქუეყანით აღმოეცენნეს კაცნი; შესძინებს, ვითარმედ: *“ძენო კაცთანო“*, დედა არსო ქუეყანა და მოიგონე, რამეთუ მიწა ხარ და დაჯსენ ზუაობად; ერთბაშად მდიდარნო და გლახაკნო, რამეთუ ზოგადი არსო სამოძღუროდ ესე და სასწავლო ყოველთა კაცთა. და რამეთუ ნაშობად ქუეყანისა უწესს მათ, რომელნი ქუეყანიერთადა საქმეთა შედგომილ იყვნეს. ხოლო ძედ კაცისად იტყუს კაცთა მშუდთა მოქალაქობითა და შჯულისა მორჩილთა, რამეთუ უცხო სარწმუნოებისაგან წარმართთა უწოდა, ხოლო დამკვდრებულნი სოფლისანი არიან ეკლესიასა შინა მყოფნი და ნაშობნი ქუეყანისანი, რომელნი ქუეყანიერთა საქმეთა შექცეულ არიან. ხოლო ძენი კაცთანი არიან, რომელნი მოღუაწებასა სიტყუსასა იქმან.

3. *“პირი ჩემი იტყოდის სიბრძნესა და წურთანი გულისა ჩემისანი გულისკმის-ყოფასა“*. სიბრძნითა აღსავსენი ვთქუენო სიტყუანი, ესე იგი არს, არარად ვთქუაო ჩემი, არამედ რად მომცა მადლმან ღმრთისამან. და ორღანოდ იკუშია ენად ჩემი, ვინადთგან პირი იტყოდის

სიბრძნესა, უეჭუელად გული იწურთიდეს გულისცმის-
ყოფასა საღმრთოფსა და ზეცისასა.

4. *“მივეო იგავსა ყური ჩემი. და აღვადლო საგალობელ-
თა იგავი ჩემი“*. ესე იგი არს, მიუპყრა ყური ჩემი
ღმერთსა, და ვიტყოდნი იგავით, რაჲ იგი მან მომცეს,
ხოლო იგავსა აქუს ორი საქმე. ერთი, მიფარულად
მეტყუელებაჲ და ერთი - სახისმეტყუელებაჲ. ვითარცა
იგი არს განყოფილებაჲ სიბრძნისა და წურთისა შორის.
რამეთუ სიბრძნე არს სხუათა სარგებელი, ხოლო
წურთა-თავისა თვისისა სარგებელ. და რაჲსა არგებს
წურთა ამას, სადა იყოს წურთა კეთილი, მუნ არა
შეიქმნების წურთა ბოროტი, ესრეთვე გამოეძიებდეს რაჲ
გონება იგავთა და სახისმეტყუელებათა, ეძიებს უადრეს-
სა და უმჯობესსა, და შევალს უმეტესსა გულისცმის-
ყოფასა და ესრეთ ძალითი-ძალად აღსლვითა შეუძლებს
განცდად, რომელი უფრო ერგების, ხოლო საგალო-
ბელად იტყვს ბობღანსა და ორღანოსა, რაჲთა სიამ-
ოვნებისაგანცა ცმისა უსაწადელეს იქმნას, და ადვლად
გულის-სათქუემელ მოძღურებაჲ იგი სულისაჲ.

5. *“რაღსათუს მეშინის დღესა ბოროტსა. უკუეთუ
უსჯულოებამან სღვათა ჩემთამან გარე მომიცვას მე“*.
დღედ ბოროტად დღესა იტყვს სასჯელისასა ცოდვილთ-
ათუს. არარაჲსა ჯერ-არსო სხვისა შიში, არამედ ოდენ
ცოდვილისაჲ, ამისთუს იტყვს: ნუ და უსჯულოებამან
სულთა ჩემთამან გარე მომიცვას მე. სავალად უწესს
ბრჭალსა, რომლისაგან არს ბრკოლება, ვითარცა იტყვს,
ვითარმედ: მიბრკუმა მე ესე ორგზის. ესევეითარი არს
ცოდვა მაცთური, რომელსა პავლე მსწრაფლ მომავალ-
ად ცოდვად უწოდა, რომელი მისცემს გეენიად, და
დღესა, რომელსა ესე ბოროტად იტყვს, მან უწოდა დღედ

რისხვსა ცოდვილთათჳს და უნანელთა.

6. *“რომელნი ესვენ ძალსა თჳსსა, და სიმრავლესა ზედა სიმდიდრისა თჳსისასა იქადიან”.*

7. *“ძმამან ვერ იკვნას, იკვნესა კაცმან?”* არცა სიმდიდრე, არცა ძლიერება, არცა თჳსნი, არცა ძმანი და არცარა სხუანი ყოვლადვე შემძლებელ არსო ჳსნად ჩუენდა ცეცხლისაგან. ვიყვნით თუ ცოდვასა შინა, თჳნიერ ოდენ სინანული წყალობათა თანა დმრთისათა.

8. *“არა მისცა დმერთსა საჳმარი თავისა თჳსისად, და სასყიდელი საჳსრად სულისა თჳსისა”.* მარტოდ ცოდვა ოდენ არს, რომელი არა მიიღებს საჳსარსა, არცა ფართთა მოისყიდების მისგან თავისუფლება, რამეთუ უკუეთუ ყოველი სოფელი არა სწორავს სულისა ცხოვრებასა, და რად მისცეს კაცმან სასყიდელი საჳსრად სულისა თჳსისა, ერთი ოდენ იპოვა საჳსარი სულთა, სისხლი იგი პატიოსანი იესუ ქრისტეს მაცხოვრისა ჩუენისა, შევიკრძალოთ იგი კეთილთა საქმეთა მოგებითა და სინანულითა.

10. *“და შურებოდა იგი უკუნისამდე და ცხონდეს სრულიად. არა იხილოს განსახრწნელი, რაჟამს იხილნეს ბრძენნი სიკუდილად”.* თქუა მდიდართათჳს და ვითარმედ არღარა არს მერმე მიერ სარგებელი. ხოლო აწ იტყვს მოქმედთათჳს სათნოებისათა, ნუ მეტყვო, თუ შრომად აქუნდა და ჳირი სოფელსა შინა, არამედ ესე გულისჳმა-ყავ, ვითარმედ საუკუნო არს ნაყოფი მუშაკობისა მათისად. მერმე იტყვს: არა იხილოსო განსახრწნელი, რაჟამს იხილნეს ბრძენნი სიკუდილად. რამეთუ რომელი არა ცხონდებოდის სათნოებითა, და იზარდებოდის სასოებითა კეთილითა, არცაღა ზოგადი იგი სიკუდილი შეერაცხოს სიკუდილად, ხოლო ბრძნად არა

ბრძენთა იტყვს, არამედ ბრძნად საგონებელთა და გარეშეთა, რომელთა სიბრძნე გაცოფნა. კუალად გლახაკი არა მეტად ტკივნეულ იქმნესო სიგლახაკესა ზედა თვისსა, ოდეს ხედვიდეს მდიდართა და ბრძენთა, და ძლიერთა მოსიკუდიდ და სწორად მტუერად შექმნილთა ყოველთა.

11. *“ერთბაშად უგუნური და უცნობო წარწყმდენ. და დაუეტეონ უცხოთა სიმდიდრე მათი“.*

12. *“და სამარენი მათნი სახლ მათდა იყვნენ უკუნისამდე და საყოფელად მათდა ნათესავითი ნათესავადმდე“.* რად არს, თუ უგუნური და უცნობო წარწყმდენო. უგუნურად იტყვს ბრძენსა, რომელსა ძალ-ედვას გაგონებამ უმჯობესისა და არა ინებოს, ხოლო უსიბრძნოდ - სიბრძნისა უმეცარსა და ბოროტსა შინა მყოფსა, რომელი იგი განშიშულდეს ყოვლისაგანვე, რად იგი აქუნდეს. და სახლთაგან დიდებულთა საფლავად მიეცნენ, სადა იგი ყოფად საუკუნოდ დაისაჯნენ. ანუთუ სამარედ სულისად უწესს კორცთა, რომელთა შორის უკეთურებისაგან მომწყდარ არიან.

“სახელები მათი უწოდეს მიწასა მათსა“. იხილე სხუად სახე სილაღისა, რომელი დიდებასა თვისსა, სახელსა ნაშენებთა ზედა, აგარაკთა, აბანოთა, და დევნად აჩრდილსა ჭეშმარიტებისა წილ; კაცო, უკუეთუ გსურის მიმდემად კსენებისათვის, სათნოებად შეიტკბე, რამეთუ არა ჰყოფს ესრეთ უკუდავ სახელსა; რაოდენთა მეფეთა ადაშენნეს ქალაქნი სახელსა ზედა მათსა, გარნა დადუმნეს, ხოლო მეთევზე პეტრე უნათლეს მზისა ბრწყინავს, და შემდგომად მიცვალებისა ცა, ესრეთვე და მოწამენი და ნაწილნი მოციქულთანი. ხოლო შენ სახლთა და საფლავთა არათუ ოდენ არა დიდებულ

გყონ, არამედ საკიცხელცა, რამეთუ ქადაგებენ ამაოებასა და ანგარებასა შენსა. კუალად სხუად იტყვს: არა უწოდესო სახელი მათი მონაგებთა მათთა, არამედ უფროდსდა სახელითა მათითა წოდებულ იქმნეს ნაშენებნი და დაბანი მათნი, მის ვისნიმე სახლნი, მის ვისნიმე მონანი, და არარად არს ესე, და რამეთუ რომელნი იგი მიიხუმენ ჳელმწიფებასა, სახელსაცა სცვალებენ.

13. *“კაცი პატივსა შინა იყო და არა გულისგმა-ყო, ჰძაბვიდა იგი პირუტყუთა უგუნურთა და მიემსგავსა მათ“*. განკვრევით იტყვს ამას, და ვითარმედ პატივ კაცისა სათნოება არს და ძიება მერმისა. და ვითარმედ ყოველივე დაუმორჩილა და დიდებითა და პატივითა და დაადგინა იგი და შემდგომი; არამედ რომელი იგი ღირს იქმნა ესოდენსა პატივსა, პირუტყუთა მსგავსებად შეიცვალა, რამეთუ უკუეთუმცა დაეცვა სამოთხეს მსგავსებად ხატებისად, არამცა ასმიოდა, თუ: “მიწა ხარ და მიწად მიხვდე“. ხოლო ამსგავსებს პირუტყუთა, რამეთუ დასდებს უგუნურებისა უღელსა მათსა ზედა, რადთა მიიზიდვებოდიან უდარესისა მიმართ.

14. *“ესე არს გზად საცთურებისა მათისად მათდა მიმართ. და ამისა შემდგომად პირითა მათითა სათნო იყონ“*. რომელი გზად, ამაოდ შრომა, დიდებისა უძღები სიმთრვალედ, და პირველ მერმისა აქა დამსჯელი. ესე ყოველი საცთურ იქმნების. ანუთუ გზად იტყვს თითოეულისა ცხოვრებასა, ვითარმედ უგუნურთა დამახრწეველ ექმნენ ცხოვრებისა უამნი ცხოვრებისა მისისანი და ძნელ ყვეს გზად მათი ესევითართა, რომელნი იგი აწ არა აგრძობენ საცთურსა. ხოლო შემდგომად ამისა პირითა მათითა სათნო იყონ, ესე იგი არს, სინანულით აღიარონ,

ოდეს არღარა იყოს ჟამი სინანულისაჲ. სხუად იტყვს: შემდგომად ცოდვისა აქებდენცა თავთა თვისთაო, რომელი ესე ფრიად უბოროტეს არს.

15. *“ვითარცა საცხოვარნი, ჯოჯოხეთსა მიეცნენ, და სიკუდილი კმწესიდეს მათ“*: სიკუდილად წარწყმედასა და სატანჯველსა უწესს, რამეთუ ცხოვართა შემსგავსებულსა მწყემსსა დაუდგენს. ვინაფთგან არა ინებეს შედგომად მწყემსისა მის კეთილისაჲ, რომელი ცხოვრებად მიიყვანებდა.

“და ეუფლნეს მათ წრფელნი განითიად“: წრფელად მშუდთა, გლახაკთა და უნდოთა უწესს, ვითარმედ ეუფლნენ ისინი სათნოებისა მიერ მდიდართა და ძლიერთა. და ვითარცა საცხოვართა მიახსნიდენ, ვითარცა იგი იქმნა ეგვიპტეს, რამეთუ იოსებ მონა განისყიდა, ვინაფთგან აქუნდა მას სათნოებაჲ ყოველი. ეგვიპტედ დაიმონა, ხოლო თუ “განითიად“, ადრე, მალე, მეყუსეულად მოასწავებს, ანუთუ განითიად იტყვს დღეთა მას ყოველთა აღდგომისასა.

“და შეწვენა მათი განკვდეს ჯოჯოხეთს“: შესაწვენელად უკეთურთა სიმდიდრე არს, და არა თანა გზაჰყვეს მათ სიკუდილსა, და კუალად შემწენი არიან მეგობარნი, ვითარცა იტყვს, მდიდარი თუ შეიძრას, მეგობართა მიერ განემტკიცოს, არამედ და იგინიცა განკვდენ და დაძუელდენ ჯოჯოხეთს. და რამეთუ მუნ შეწვენა სხუდ არარად არს, არამედ მხოლოდსა ღმრთისა ოდენ წყალობა მოწყალებისა. რომელსა ძალ-უც შემწვენად.

“და დიდებისა მათისაგან განვარდენ“: კეთილად თქუა, თუ განვარდენ, რამეთუ ჭენებულ იქმნენ სახითა რადომე, და ვითარცა სახლისაგან უცხოდსა მის სიმდიდრისაგან

განცკვენ და საფლავად შთაცკვენ, რომლისათვის ჰსუროდა, და ყოველსავე იქმოდის და ღონე ჰყოფდის, რადთამცა შემდგომად სიკუდილისა^{ცა}, მიიღეს დიდებაჲ საფასეთა მიერ, ნაშენებთა მიერ, სამარეთა მიერ სახელოვანთა. არამედ ამის ყოვლისაგან განცკვენ, რომელი უმეტესადლა აურევებს მათ.

16. *“ხოლო ღმერთმან იკსნეს ხული ჩემი. კელთაგან ჯოჯოხეთისათა, რაჟამს შემიწყნარებდეს მე“*. ხოლო კელად ჯოჯოხეთისა სიკუდილსა იტყვს, და ჰკიეს თუ, უფლისა აღდგომასა წინაწარ გამოსახავს, რომელი იგი შთავიდა ჯოჯოხეთად, და გამომიტაცნა ჩუენ კელთაგან მისთა, და ძლიერებისაგან მისისა წმიდათა მათ ჳორცთა თვისთა აღდგომითა, და გუაუწყნა ჩუენ გზანი ცხოვრებისანი. ხოლო თუ “ოდეს შემიწყნარებდეს“, - ოდეს აღვესრულებოდით.

17. *“ნუ გეშინინ, რაჟამს განმდიდრდეს კაცი, და რაჟამს განმრავლდეს პატივი სახლისა მისისაჲ“*. იტყვს: რადსა გეშინისო გონიერისაგან, ანუ რად მწუხარე ხარ სიგლახაკესა, გესმის აღდგომისათვის, გესმის მერმეთა მათ კეთილთა მართალთათვის, და ტანჯვისათვის უკეთურთასა, აჩრდილთათვის და სიზმართა, რად გიკმს წუხილი? ამისთვის შესძინა მიზეზიცა, ვითარმედ:

“არა სიკუდილსა მისსა წარიღოს მან ყოველი“, ესე იგი არს, ვერარაჲ წარიღოს. რამეთუ ყოველივე სხუათა დაუტეოს, და თვთ ცალიერი განვიდეს, ნუცა მაშინ გეშინისო, ოდეს განმრავლდეს დიდებაჲ სახლისაჲ, რამეთუ არა შთაყვეს მის თანა. დიდება სახლისა არს სიდიდე, სიტურფე, სტოანი, სამზუერნი, ოქრო, ვეცხლი, შესამოსელი, სიმრავლე მნეთა, სიმრავლე ჰუნეთა. ესე ყოველივე დიდებაჲ სახლისაჲ არს, და არა სახლსა შინა

მყოფისა კაცისად, რამეთუ კაცისა დიდება სათნოება არს, რომელიცა იგი თანა-ყვების, ვიდრეცა ვილოდის.

18. *“არცა შთაყვეს დიდებაჲ მისი მის თანა“.*

19. *“რამეთუ სული მისი ცხოვრებასა ოდენ მისსა იკურთხოს“.* ნუ დიდად შეგირაცხიეს იმიერი ესე დღეკეთილობად, და რამეთუ არა სასარგებლო არს წარჩინებულნი იგი სიმდიდრე, არცა საფლავად თანა შთამოყვების.

“ცხოვრებასა ოდენ მისსა იკურთხოს“. ამისთვის არს უფროდსდა ყოველი ჭირი მდიდართა, რადთა მრავალ იყვნენ მაქებელნი და უბანთა ზედა მლიქნელნი, არამედ და ესეცა ადრე დაიჭსნას, და ვითარცა კუალი და აჩრდილი, განქარდეს.

“აღვიაროს შენ, რაჟამს კეთილი უყო მას“. ვითარმედ ცოდვილი აღიარებს დმერთსა, ოდეს კეთილი რადმე ყოს, ხოლო უკვეთუ წინააღმდგომი რადმე შეემთხუევის, იწყოს დრტუნვად და გმობად. იხილე, თუ ვითარ შეასმენს კეთილის ყოფასაცა მათსა, შენ ღიქნიო მას და მომადლებასა იხემებ, წუთერთითა რადთმე მომადლებითა, და იგი აღიარებს მადლსა და იყიდის შენგან ნებისმყოფელობასა თუსსა, და მაშინ დაგიმადლოს შენ, რამეთუ ესე არს, თუ აღვიაროს შენ არა მაშინ, ოდეს ანუ კეთილი რადმე ჰქმნე, ანუ კეთილი უყო, არამედ ოდეს აქებდე და ნებისაებრ მისისა და ცნობისა ჰყოფდე, რომელი ესე ორკერძოვე სავნებელ არს ჩემებულისა მისგან ღიქნისა და სავნებელისა მწუხარებისა.

20. *“შევიდეს იგი ვიდრე ნათესავადმდე მამათა მისთა, ვიდრე უკუნისამდე ნათელი არა იხილოს“.* იხილეო მდიდარი, რომელ ვთქუ, რამეთუ შეუდგეს იგიცა სიკუდილსა მამათა მისთასა, ვინაფთგან რად იგი ჩუეულებასა მამათა მისთასა უსწავიეს მისდა, თუთ თავით თუსით ვერ

შეუძლეს გულისკმის-ყოფად ჭეშმარიტებისად, და მს-
გავსადვე მათსა ბოროტი ბოროტთაგან ბოროტმან მიი-
თუალოს. ხოლო ესევეთარნი იგი ბრმა არიან სულითა,
რომელნი ვერცადათუ მოკუდავსა ამას სოფელსა გა-
ნათლდეს ნათლითა მეცნიერებისადათა, ამისთვისცა მიეც-
ნეს ბნელსა მას განუნათლებელსა, საგრძელოსა და
საუკუნოსა.

21. *“კაცი პატივსა შინა იყო და არა გულისკმა-ყო,
ჰბადვიდა იგი პირუტყუთა უგუნურთა და მიემსგავსა
მათ“*: და კუალად ამას ადამის ცთომისათუს იტყვს,
რამეთუ ესევეთარი იგი და ესრეთ მომკუდარი, რომელ-
მან არა განაგო ცხოვრებად თვისი კეთილად, არცა
ჯეროვნად იკმარნა საფასენი, არცა იცნა მის ზედა
მოსრული პატივი ღმრთისაგან, მსგავს არსო პირუტყუ-
თა, რომელთა აღსასრულად ცხოვრებისად აქუს სიკუდ-
ილი ოდენ.

თსალმუნი დაჟითისი, სხუებ ასათისი 49

ზედა წარწერილნი ასაფისნი, რომელი იყო სხვსა მის
მწყობრისა მგალობელთმოდღუარი, არიან ყოველნივე
რიცხვთ ათორმეტნი. და იწყებენ სამმეოცდაორითგან,
რომელთაგან ესე გამოკრთა არა ლიტონად, არამედ
ვინადათგან პირველ ამისა სასჯელთათუს ღმრთისათა
მეტყუელებდა და ესევეთარივე ესეცა ფსალმუნი, სამა-
რთლად მიიღო ამანცა შემდგომებად, და რამეთუ უკუნ-
აქცევს ესე მოსეს სჯულისდებასა, და მომცემს ჩუენ
სახესა ახლისა აღთქემისასა; ხოლო კუალად ძეთა
კორესთანი არიან ფსალმუნნი ათორმეტნი, და მათგან
გამოხმულ იქმნეს ოთხნი, და დასხნეს ასაფის თანა,

ვინაძეთგან ასაფისნი ყოველნი ისრაელისაგან დევნასა და მიმოდანებნევისა სწამებდეს. ვინაძეთგან მოვიდა მადლი წარმართთა ზედა, ხოლო მიიღეს ძეთა კორესთაგან პირველვე მოსწავებული წოდებისათჳს წარმართთაჲსა. ს ს უ ა გ ა ნ მ ა რ ტ ე ბ ა დ : უმთავრესნი უკუე ჰურიანი სათნოებასა უდებ იყვნეს, არამედ ყოველი მოსწრაფებაჲ დაედვა, რაძთა სჯული ვააზეპირონ, და მიუთხრობდენ, და რაძთა მსხუერპლთა შესწირვიდენ, და რამეთუ სჯულისა აღმოკითხვა და მსხუერპლთა შეწირვა ნაყოფნიდა არიან სათნოებისანი, და თჳნიერ ამისა მისი ოდენ ქმნა მსგავს არს სახესა ამას, რომელი რკინობას-ამცა აწუევდა, და რკინობისაგან იჯმნიდა, რომლისა ძლით მიეცემიან გვგრუნნი, ამათ უკუე ესრეთ მყოფთათჳს მხილებასა ჰყოფს ნეტარი დავით, და თჳთ თავადსა ღმერთსა შემოიყვანებს, რაძთა აყუედროს და უჩუენოს, ვითარმედ ოდეს სათნოება არა იყოს, გარე-მიაქცევს მსხუერპლთა და შესაწირავთა მათთა, ვითარცა იტყჳს ისაიას მიერ, ვითარმედ: “რომელი შესწირვიდეს ჩემდა ზუარაკსა, ვითარცა რომელი ჰგუემნ მამაკაცსა“, და შემდგომი. ხატად უკუე გამოსახეს სიტყვით, და მოჰყავს ღმერთი ზეცით მოსრულად. და სამსჯავროსა დასდებს და განსჯის მთავართა ჰური-ათასა და ესრეთ იტყჳს:

1. *“ღმერთი ღმერთთაჲ, უფალი იტყოდა და უწოდა ქუეყანასა აღმოსავალითგან მზისაჲთ ვიდრე დასავალ-ადმდე“*. ღმერთი ღმერთთაჲ, ესე იგი არს, ღმერთი მსაჯულთა და მთავართაჲ, და ვინაძეთგან ღმრთისა თანა კაცსა ოდენ აქუს სჯადცა და მთავრობაჲ, ესრეთვე და სახელიცა ღმრთობისაჲ. ხოლო კჳალად ესე სახე მოღებულ იქმნა მუნით, სადა იტყჳს, თუ ღმერთთათჳს

არა თქუა ბოროტი, ესე იგი არს, მთავართათჳს. და
 რომელი სწყევდეს ღმერთსა, ვითარმედ, რომელი სწყ-
 ევდეს მთავარსა, ხოლო თუ: მე ვთქუ: ღმერთნი საძე-
 ხართ, პატივ-სცემს ჰურიათა ერსა წოდებითა ამით; და
 რამეთუ ღმერთთა მათცა წარმართთასა იტყვს აქა,
 არათუ რამეთუ ღმერთ იყვნეს, არამედ რამეთუ იწოდნეს
 საცთურისა მიერ ოცნებულთაგან და ესრეთ სახელის-
~~მდებულთა იწოდნენ უკუე ღმერთად იგინიცა, რომელთა~~
 დაიმარხეს ხატებად, და წმიდანი, ვითარცა იტყვს,
 ვითარმედ: “დაგადგინე შენ ღმერთად ფარაოსა“, და
 რამეთუ ვინადთგან ჯერეთ ზრქელ იყვნეს ჰურიანი, და
 არღარა სრულიად განყენებულ კერპთმსახურებისაგან,
 ზერე აღიყვანებს გონებასა მათსა, და ეტყვს, და მათ
 კერპთაცა ღმერთვე არს ღმერთი, და თვთ ეშმაკთაცა
 ბუნებისა ღმერთი არს, ვინადთგან უკეთურება უკუ-
 ანადსკნელ შემოვიდა, ხოლო ჰგავს ესე უწინარესსა მას
 ფსალმუნსა, დაღათუ აქუს აქა მეტად ყუედრებად და
 მხილებად შეცოდებულთად, არამედ მუნ ქუეყანასა უწოდს
 მსმენელად, ხოლო აქა - დაბადებულთა. და თვთღა
 თავადსა ღმერთსა შემოიყვანებს მსაჯულად. ამისთვის
 უმეტესი გვღირს მოწიწებად. და კუალად სხუაგან იტყვს:
 “ისმინეთ ჳევნებმან, რამეთუ სასჯელსა ჰყოფს ღმერთი
 ერისა თანა თვისისა, და აქუს სახედ განსაკრთომელი, და
 ღმრთისა კაცთმოყუარებისა შესამსგავსი, რომელ თავს-
 იდებს ესოდენ თანა-შთამოსლვად და საბჭოსა ყოფად
 კაცსა თანად. ხოლო ჰნებავს თქუმად, თუ სიონს
 გამოჩნდა, და მუნ ყო მსჯავრი, რადთა არავინ ჰგონოს,
 თუ სიონისა ოდენ არს მეუფე. ამისთვის დასძინა:
 “აღმოსავალითგან მზისადთ ვიდრე დასავალადმდე,
 რომელსა ყოვლისავე აქუს ჳელმწიფებად, სიონით გამოჩნ-

და. აწ დასდებს სამსჯავროსა და ჰყოფს სასჯელსა.

2. *“სიონით გამო არს შეუნიერება ჰაეროვნებისა მისისაჲ“*. აქუს თქუმულსა ამას წინაწარმეტყუელებადცა და სახისმეტყუელებად, და რამეთუ ძუელსაცა შინა, მუნ იყო შეუნიერება, მუნ ტადარი, მუნ ტაბლა, მუნ წმიდა წმიდათა და სხუად ყოველი მუნ გამოისახვოდა. ხოლო ვინაფთჳან გამონდა მადლი და ჭეშმარიტება მოვიდა, მუნით მიიღო ყოველმანვე დაწყება, მუნ ჯუარი გამო-ბრწყინდა, მუნ აღდგომა, მუნ სრბა მოციქულთა, მუნ სჯული, ვითარცა იტყვს: *“შჯული სიონით გამოვიდეს“*, ხოლო სიონად აქა სრულიად ყოველსა მას ადგილსა და ქალაქსა უწოდს, და რამეთუ მუნ იქმნა მობერვად სულისა წმიდისაჲ, რომელსა ამას შინა შეუნიერად სახელ-სდებს, და რამეთუ სიკეთე ღმრთისა და შეუნიერება არს სახიერება მისი, და კაცთმოყუარება და ყოველთა ზედა ქველისმოქმედება; ხოლო იყოს ნანდვლვე შეუნიერება დიდებულიცა იგი გამოჩინება მისი, მერმე იგი და დასასრულისა, რომელსა იტყვან, თუ აქა გამოაჩინებს აღმოსავალისა მიერ და დასავალისა, და წინაშე მავალისა მის ცეცხლისა.

3. *“ღმერთი ცხადად მოვიდეს, ღმერთი ჩუენი არა დადუმნეს“*. არა დადუმნეს, ვითარცა იგი არა პირველ, ოდეს დასჯიდეს, ცილსა სწამებდეს და იგი არას იტყოდა, არცა წინა-აღუდგებოდა, არამედ მაშინ არა ესრეთ; არამედ ამხილოს სოფელსა ცოდვისათჳს, ხოლო თუ: *“ცხადად“*, ჳორცთა მოასწავებს, და რამეთუ ხილულნი იყვნეს ჳორცნი ქრისტესნი, ხოლო მოვიდეს არა ვითარცა მკურნალი, არამედ ვითარცა მსაჯული.

“ცეცხლი მის წინაშე აღატყდეს და გარემოდს მისსა ნიაქარი ფრიად“. ცეცხლად აქუს სიტყუად; მოძღურება-

სა ღმრთისასა გამოსახავს, რამეთუ ცეცხლი დასწუავს უწესობასა უკეთურთასა, ხოლო განანათლებს და გამოსცდის განწმედილთა, ხოლო ნიავექარისა მიერ სასტიკებასა პატიუთასა და მოუთმენელობასა სატანჯველთასა გამოაჩინებს და რამეთუ ნიავექარი მძაფრსა კუეთებასა ქართასა ეწოდების.

4. *“მოუწოდოს ზეცასა ზეგარდამო და ქუეყანასა განრჩევად ურისა თვისისა“*. ვითარცა პავლე იტყვს, ვითარმედ: უხილავი იგი მისი ქმნულთა მათ შინა საცნაურად იხილვების, სასჯელისათვის მეტყუელებს ესე, ამასვე და პავლე გამოსახავს: გულისწყრომა და რისხვა და ჭირი და იწროება ყოველსა ზედა სულსა ჰურისასა პირველად და მერმე წარმართსა, ხოლო მოუწოდს ყოველთავე ყოველგნითვე, რადთა ყოველნივე ყვნეს მოწამედ სასჯელისა მის, და მსჯავრისა თვისისა, ცასა ანუთუ სახედ მართალთა მოიღებს და ქუეყანასა - სახედ ცოდვილთა. ანუთუ ცასა ანგელოსათვის, და ქუეყანასა მას ზედა გამორჩეულთათვის, და მოციქულებად წარვლენილთა განკითხვად ერისა თვისისა. კ უ ა ღ ა ღ ს ხ უ ა: არათუ ვითარცა სულიერსა მოუწოდს, არამედ ვითარცა შემცველთა დაბადებულთასა, საშიშად მსმენელთა კითხვათა და იტყვს:

5. *“შემოკრიბენით მისა წმიდანი მისნი“*. წმიდად ამას ადგილსა მათ ხადის, რომელთა ესრეთ შერაცხნეს თაენი მათნი შეწირვისათვის მსხუერპლთაჲსა და არა ჭეშმარიტებით უწესს მათ წმიდად, არამედ ზუაობისაებრ მათისა. ვიდრელა და არსცა სახელი ესე უფროდსდა საყუედრელად მათდა, რომელნი იგი სათნოებათათვის უღებ იყვნეს და ყოველივე მსხუერპლთა ზედა მიეპყრა. რადსათვის უკუე რომელთა ჰნებაეს ბრალობაჲ და

დასჯად, წმიდად სახელ-სდებს და ღირსად? ამისთვის, რამეთუ აღაორძინებს ბრალსა მათსა, და უმძიმესად დაამძიმებს პატიუსა მათსა პატივითა. ესრეთვე და ჩუენცა ოდეს ვიხილოთ ვინმე ცთომასა რასამე ზედა, და გუენებოს ფიცხელად შერისხვად მისი პატივითურთ მისით, უწოდებთ მას, რამეთუ უმეტესად დავამძიმოთ შესმენად მისი, და ვიტყვოთ: მოვხადე მართაღლსა, მოვხადე მღუდელსა, და ესრე, და ესრეთვე ესე, ვინადთგან სამეფოდ მღუდელად სახელ-დებულ იყვნეს და ერად საზეპუროდ, და ამას ზედა ღაღობდეს, ამიერვე შეჰმზადებს ბრალისა სიდიდესა.

“აღმასრულებელნი აღთქემისა მისისანი საკუერთხთა ზედა“. ვინადთგან ბევრეულთა იკადრებდეს ბოროტთა და სისხლსა სისხლსა ზედა აღრევდეს, და ჰგონებდეს, თუ დიდსა რასმე იქმან და შჯული და აღთქუმად აღუსრულებიეს დაკლვითა ცხოვართა და ვბოთადთა. ამისთვის ამიერ ჰყუედროს მათ რეცა ქებისა შესხმით და იტყვს: *აღმასრულებელთა, რომელნი ჰგონებენ, თუ აღთქუმად ღმრთისად და შჯული მსხუერპლთად ოდენ ზედა არს, და არა საქმეთა ზედა კეთილთა. კ უ ა ლ ა დ ს ხ უ ა ნ ი* იტყვან ებრაელთაგანნი ესრეთ, ვითარმედ: *შემოვკრიბენით მისა წმიდანი მისნი და უბრძანებსო ანგელოზთა განყოფად მართაღლთა უშჯულოთაგან, რადთა მიიღონ აღთქუმული იგი მათდა. და კ უ ა ლ ა დ ს ხ უ ა :* რომელნი იგი ისწრაფიანო აღსრულებად აღთქუმათა ქრისტესსა მსხუერპლითა, არა საკლველთა მიერ და სისხლთა, არამედ სულიერად.

6. *“და უთხრობენ ცანი სიძარტლესა მისსა, რამეთუ ღმერთი მსაჯულ არს“*. აქებდენ და უგალობდენ ამას ზედა ძალნი ცათანი, და იხარებდენ ცხოვრებისათვის

მართალთადასა, რამეთუ მათგან იწყო ყოფად სასჯელსა, ანუთუ ბრწყინვალესა მას და ყოვლად ნათელსა მართლმსაჯულობისა და სიმართლისა ღმრთისასა ჰნებაეს გამოჩინებად და ამისთვის მოჰკვდის დაბადებულთა ჳმამალლად ქადაგად, ვითარმედ ღმერთი მსაჯულ არს, და სამართლად მიაგებს თვთოეულსა.

7. *“ისმინე, ერო ჩემო, და გეტყოდი შენ, ისრაელო, და გიწამო შენ“*: დიდხან ვდუმნეო სამსჯავროსა ამას, რომელსა გეტყვ და გიწამებ. ისმინე, იხილედა სახიერებად და სიმშკდედ, ვითარცა ვინ ეტყოდა კაცსა შფოთიანსა. უკუეთუ გესმის, ვიტყოდი, უკეთუ მისმენ, ვთქუა. ესრეთვე მეფე ეტყვს მონათა: უკუეთუ ისმინოთ ჩემი, გითხრა, და რამეთუ იყვნესცა იგინი დაჳსნილ და მცონარ და არცათუ მცირესა დაწყნარებასა მისცემდეს მყუდროებით სმენად აღმოკითხულსა.

8. *“ღმერთი, ღმერთი შენი ვარი მე, არათუ მსხუერპლთა შენთათვს გამხილო შენ, რამეთუ საკუერთხნი შენნი ჩემ წინაშე არიან“*. ანუთუ უჩუენებსცა, ვითარმედ რაოდენცა გარდაიქცნენ ჰურიანი, ვერ ჰპოონ სხუად ღმერთი, და ვითარმედ თვთ თავით ჩემით გეტყვ შენ, რადთა არღა იყოს შენდა მიზეზი უმეცრებისაჲ. *“არა მსხუერპლთა შენთათვს გამხილო შენ“*, - ამის წილ, თუ არა უდებებასა მსხუერპლთასა გაბრალობ, და რამეთუ შესაწირავ მათ ერთვე, არამედ ამას გეტყვ, რადთა არა ამას ზედა განაჩინოთ სიმართლე. და რამეთუ ვინაჲთგან სათნობისათვს უდებ იყვნეს, და მსხუერპლთა მიმართ ეგულვა ქონებად სასოებისა, ვითარმედ, საკუერთხთა შევსწირავთო, ამისთვის ეტყვს, ვითარმედ არა ამისთვის მოვედ მსაჯულად, და დასამართლებელად, თუ უგულვებელს იქმნა ესე, არამედ რამეთუ არა კუამლთა მიერ და

ორთქლთა მოიმაღლების ღმერთი, არამედ მოქალაქობისა მიერ რჩეულისა. ხოლო ისაია უადვლესრე ამხილებს მათ და ეტყვის: რად მივმს მე სიმრავლედ მსხუერპლთა თქუენტად, და ვიდრელა რამეთუ მრავალ არიან მსხუერპლთათვს თქუმულნი სიტყუანი.

9. *“არა შევიწირავ მე სახლისა შენისაგან ზუარაკთა, არცა არვისა შენისაგან ვაცთა“*. ჰხედავა, თუ ვითარ მცირედ-მცირედ აღიყვანებს მათ ქუეყანიერთაგან, და განაღებს გულსა მათსა, და დამბრმალსა გონებასა, და უჩუენებს, ვითარმედ, არათუ უკმდა და შჯულ-ედვა, არამედ უფროდსდა ჰნებავს უგულეებელს-ყოფად. მერმე დასდებს მიხეხსა, ვითარმედ ყოველივე ჩემი არსო. ხოლო თუ: *“შუენიერებად ველთა“* - თითო ფერთა მათ ნაყოფთა ყოველთავე ზოგად სახელ-სდებს. და რამეთუ არა პირუტყუთაგან ოდეს შესწირვიდეს, არამედ ნაყოფთაგან, სიმინდალსა, ზეთსა და ღვინოსა და ორთქლთა სუნნელებასა. არა ესევითარი მნებავსო, არამედ სხუებრ შჯულ-დებად, რადთა შენ შორის მყოფნი ვნებანი დაჰკლნე, და რამეთუ მსხუერპლ ღმრთისა არს სული შემუხრვილი.

10. *“რამეთუ ჩემი არს ყოველი მკეცი ველისად და ნადირი მთათად, და ყოველი პირუტყუ“*.

11. *“ვიცნი მე ყოველნი მფრინველნი ცისანი და შუენიერებად ველთად ჩემ თანა არს“*. წარმართთა უწოდს მფრინველად, ხოლო შუენიერებად ველთა ცხოვრებასა სახელ-სდევს წმიდასა და მაღალსა და ზეცისასა. ანუთუ სამოთხესა მოასწავებს ედემისასა, რომლისა უშუენიერესი არარად არს ხილულთა შინა დაბადებულთა ღმრთისათა, რამეთუ იტყვს, ვითარმედ, ყოველივე განგებასა შინა არნ ღმრთისასა.

12. *“შე-თუ-მემშიოს, არავე შენ გეტყოდი, რამეთუ ჩემ არს ყოველი სოფელი და სავსებაჲ მისი“*. კბასრობს ეკუმათ და აბრალებს და შერისხვის კერძო ჰყოფს მხილვებასა და ეტყვის: *“შე-და-თუ-მემშიოს, არა შენ გეტყოდი, და რამეთუ წინაშე ჩემსა მდებარე არს ყოველი, და მეუფე ვარ ყოველთა და ჩემთავე მნებავს შენგან შეწირვად, ესე იგი არს, მცნებათა აღსრულება სულითა და გულითა წმიდითა, რადთა ამით სახითა მიგიზიდლო შენ სიყუარულად ჩემდა, და ჩუეულებათაგან ამაოთა განგაყენო.*

13. *“ნუ ეჭამოა კოროცი ზუარაკთა შენთად, ანუ სისხლთა ვაცთად ვსუაა?“* არათუ გარე მიაქცევს მათ და ამისთვის განიშორებს, არამედ მოუწოდს უაღრესსა და საცნაურსა შეწირვად მსხუერპლსა, ვითარცა წაღმართ გამოაჩენს, რამეთუ განაგდო რად იგი, და უჩუენო შეუმსგავსად მისა, და ბრალობად აღაორძინა. არა დააცხრო მას ზედა სიტყუად, არამედ უჩუენა სხუად სახედ მსხუერპლისად.

14. *“შესწირე ღმრთისა მსხუერპლი ქებისა და მიუსრულენ მაღალსა აღნათქუემნი შენნი“*. და ვითარ შევსწიროთ ვნიერ სისხლისა, უფროდსდა ესე არს მსხუერპლი შემსგავსებული ღმრთისა. და რამეთუ თქუა რად, თუ შესწირე, დასძინა ქებისა, ესე იგი არს, მადლობად, ქებაჲ საღმრთოდ იგი, საქმეთა მიერ კეთილთა დიდების-მეტყუელებად. ხოლო რომელსა ესე იტყვს, ესე ვითარი არს, ესრეთ ცხონდებოდა, რადთა იდიდებოდეს მეუფე შენი, ვითარცა იტყვს: ესრეთ ბრწყინვედინ ნათელი შენი, ხოლო ქება არს დიდება, ვითარცა და სხუაგანცა იტყვს: განვადიდო იგი ქებითა, და სათნო-ყუო ღმერთსა, უფროდს ვბოდსა ჩჩულისა, რამეთუ შემდგომად აღთქუმისა ვაღვექმნების იგი და წეს, ვითარ უკუეთუ აღგიოქუამს

მოწყალებად, და სიწმიდედ, ისწრაფე გარდაკდად, და ესედა, რომელ დაღათუ არა აღმეთქუას, ზედა-აცხვე სათნოებად, ვითარცა იტყვს: “რომელი თანა-გუედვან ყოფად, ვყავით“. ხოლო ლოცვად ვედრებასა უწესს, და კუალად საცნაურ-მყოფელი არს წმიდისა სამებისა, რამეთუ შესწირე ღმრთისა მამისა, და მიუსრულენ მაღალსა ძისა და მხადე სულისა წმიდისა.

15. *“და მხადე დღესა ჭირსა შენისასა და გიკსნა და შენ მაღიდო მე“*. ხოლო დღედ ჭირისა არა განსაცდელთასა იტყვს აწ, არამედ თუ ცოდვა, თუ ეშმაკი თხრიდეს გულისთქუმისა მიერ, დიდი მიიღო შეწევნად. თქუას ვინმე დღედ ჭირისა დღეცა იგი სასჯელისა. ხოლო თუ “მაღიდო მე“ - არათუ რამეთუ უკმს მას ჩუენ მიერი დიდებად, არამედ ვითარცა არს, მაღლობისა მიერ ქება იქმნების კსენებითა ქველისმოქმედებისაჲთა, და უმკურვალეს იქმნების სურვილი მისა მიმართ, რამეთუ რომლითა იგი იბრძოლები, ლოცვანი შესწირენო ჩემდა, და არა იძლიო და გიკსნა შენ, და სცნა შენ ჩემ მიერი კველ-აღპყრობად, და ჭეშმარიტი იგი დიდებად შესწირო ჩემდაო.

16. *“ხოლო ცოდვილსა მას პრქუა ღმერთმან: რაჲსათვის მიუთხრობ შენ სამართალთა ჩემთა?“* იგივე და ერთი ძალი იხილვეების მოციქულთაცა თანა, და წინაწარმეტყუელთა, და რამეთუ პავლე, ვინაჲთგან ხედვიდა პურიათა, რომელ ლაღობდეს, და ვითარცა მსხუერპლთა ზედა, ეგრეთვე შჯულსაცა ზედა ყოფად ჰგონებდეს. და მოძღუარად სხუათა უწოდეს თავთა მათთა. უჩუენებს მათ, ვითარმედ არარაჲ დიდი მოისთუ-ალონ, ამიერ ეგნენ თუ განუმართავად. ამისთვის იტყვს: რომელსა ასწავებ სხუასა, თავსა შენსა არა ასწავება?

და წინაწარმეტყუელი: “რომელთა ეპყრა შჯუღი, მე არა მიცნეს“, ხოლო ესე არარას შეიძენსო, რომელი ჰმოდღურედეს, არათუ თვთცა მოუკდეს სათხოებასა, არამედ განიდევნების ესევითარისა მისგან ჳელმწიფებისა. რადსათვის ასწავებო სხუათა, ვინადთგან ცხოვრებად შენი წინააღმდგომ არს, და რამეთუ არა ასწავებ ესოდენ სიტყვთ, რაოდენ უკუნ-აქცევ საქმით. ამისთვის იტყვს: რომელმან ჳყოს და ასწაოს, ამას დიდ ერქუას. იყავნ ცხოვრებად შენი ბრწყინვალე, და ჳმისა წილ ესე ასწავებდინ, ვითარცა იგი წმიდანი უთხრობენ დიდებასა ღმრთისასა, არათუ პირი ათქს. არამედ შუენიერებად ხილვისად და მხილველთა საკურველებად მოიყვანებს დამბადებელისა. ხოლო უკუეთუ შებღალული და დასჯილი გაქუნდეს გონებად, და ისწრაფდე საყდარსა სამოდღუროსა; ოდეს აბრალობდე უკეთურებასა და შეასმენდე, თავსა შენსა აბრალობ და შეასმენ. ცოდვილად უკუე უწესს ესევითარსა მოძღუარსა, რომელი იტყოდის კეთილსა, და ასწავებდეს, ხოლო თვთ არა იქმოდის, და რადსა ეტყვს, რადსათვის შენ მითხრობ, რად ჳნებავსო საქმესა მაგას შენსა, რამეთუ იწურთი შჯუღთა ჩემთა, რადთა მიუთხრნე სხუათა, და შენ თვთ არა იქმ წინააღმდგომსა? ვინად საცნაურ ხარ, რამეთუ განსთხიენ მცნებანი ჩემნი, და იქმა არაკეთილსა და დასჯასა ღირსსა?

“და აღიდებ ალთქუმასა ჩემსა პირითა შენითა?“ კეთილად თქუა, თუ პირითა, და რამეთუ გუღი ოკერ იყო ამიერითგან ნაყოფთა, და ბავეთა ოდენ იძრვიდა ამოდ და დასასჯელად მეტყუელისა. ხოლო ასწავებს აქა, ვითარმედ, არა უკმს ცოდვილ თუ ვინმე იყოს, რადთამცა ჯდა წესსა ზედა სამოდღუროსა და ცოდვილად უწესს გარდამავალთა საღმრთოთა წერილთასა, და ჳგავს ესე

თქემულსა მას, თუ არა შეუენიერ არს ქება პირსა შენსა ცოდვილისასა, ხოლო აღთქემად ბრძანებათა უწესს.

17. *“ხოლო შენ მოიძულე სწავლულებად და განსთხიენ სიტყუანი ჩემნი მართლუკუნ”*: სწავლულებად აქა მოძღურებასა შჯულისასა იტყვს, რომელი ჳელად მიგიქუავს, და სხუათა ზედა სთესავ, და შენ საქმით არა გაქუს ეგე, ამისთვის, რამეთუ განსთხიენ სიტყუანი ჩემნი უკუღმართ, რომელთა არღარა ოდენ არა უმატე წადმართ მოძღურებასა ზედა შჯულისასა, არამედ რომელი იგი ბუნებისაგან აქუნდა ნათელი, იგიცა და-ვე-ავსე, და რამეთუ ბუნებით სხენან წუნ თანა სიტყუანი, რომელთა ჳერ-არს ქმნა, და რომელთა - არა. ხოლო ითქემების შემცირება ბოროტთა სწავლულებად.

18. *“იხილი თუ მპარავი, თანა-ურბიოდე მას”*: ვინაფთვან არა ეგების პოვნად კაცსა, ყოვლად სრულად უცოდველსა. რათა არავინ თქუას, თუ ვინაფთვან ცოდვილსა დაუკშავს კარსა, ვინდა მიუთხრას, ანუ ვინ იქადოს ქონებად გულსა წმიდასა? ამისთვის პირად დასხამს სახეთა ცოდვისათა და გამოსწერს ცოდვილსა შემდგომითა, და თუ ვინ არს ცოდვილი.

“იხილი თუ მპარავი, თანა-ურბიოდი მას”. - ესე არს მიზეზ ყოველთა ბოროტთა, ოდეს არათუ ოდენ არა შერისხვიდენ ვიეთნიმე, არამედ და თანაცა მოთმინე იყვნენ მცოდავთა. ესე თვთ ცოდვისა არა უღარეს არს, და მან ნუუკუე შე-ცა-მცა-ინანა და შეჰრცხუენდა. ხოლო დაუკშავ ამათცა კართა სინანულისათა თანა-დაღამებითა ცოდვისადთა. და ესე არა თქუა მპარავისათვის ოდენ, არამედ ყოვლისავე ცოდვისათვის.

“და მესავსა თანა დახდვი ნაწილი შენი. და მეძრუშესა თანა”. ესე უფროდს არს ამას ადვილსა მრუშებად, და

სიძვასაცა უწესს, უკუეთუ იხილო ვინმე, რომელი ვიდოდის მეძავთა თანა და მოუკლებოდის წმიდათა საიდუმლოთა, უთხარ მღუდელსა. ესე უღირს არს წმიდათა საიდუმლოთა და დაუხრწიე კვლთა შებღალულთა, და არა თქუა, თუ იმრუშე, არამედ ნაწილი შენი დასდვიო. ეჰა, რაბამთა ბოროტ არს ბურვა და მალვა უცხოთა წყლულებათა, ზიარი ხარო ცოდვისა მის პატიესა. და რამეთუ მსაჯულნიცა არა მცოდავთა ოდენ, არამედ მონათაცა მათთა სტანჯვენ, ერთენ თუ თანა ცოდვასა მას; ხოლო ითქუმის ესე სხუებრცა, ნაწილ ჩემდა არს მეცნიერებაჲ ღმრთისაჲ. ამას დავსდებთ მემრუშესა თანა, რამეთუ მისთა წესთა აღვიხუამთ.

19. *“პირმან შენმან განამრავლა უკეთურებაჲ და ენაჲ შენი თხზვიდა ზაკუასა”*. ცილისწამებითა, ძვრის-ზრახვითა და ბოროტის მოქმედებითა აღსავსე არს პირი შენი და ამას ზედა იჰმარებ სიტყუათა ტკბილად მეტყუელებისათა მოძმეთა თანა, ხოლო ფარულად დაურწყამ მათ ბოროტსა, რომელნი ვერცაღათუ განეკრძალვიან მინდობითა სიტყუათა ტკბილობისა შენისაჲთა, რომელთა ინემებ მეგობრობასა და შეუმზადებ მათ საძნაურთა. ხოლო რაჲთა ვერ თქუან, თუ კაცთმოყუარებისათეს ვიქმოდეთ ამას, და ესედა, რომელი კაცთმოყუარება არს, უკუეთუ ვინმე შთავარდებოდის მთხრებლსა, არა დაახრწევა მისგან, ხოლო რამეთუ არა კაცთმოყუარება არს, არამედ მცონარება და უდებებაჲ, შესძინა.

20. *“ხჯდი რაჲ, ძმისა შენისათეს ბოროტსა იტყოდო; და ძისათეს დედისა შენისა დახდვი საცთური”*. იხილელა, თუ ვითარ მოთხრობასა შინა აღაორძინებს საბრალობელსა, რომელი მანვე საშომან შვაო, რომელი მისვე სახლისა და ტაბლისა მოდგამ იყო, რომლითა ზრდილ

და თანა'ხიარ იყო ცხოვრებისა, ამისთვის ბორთცხა იტყუ, და არა თდენ იტყუ ბორთცხა, არამედ საქმითაცა ჰქელ-
 პყოფ ბორთცხის-ყოფად. და რამეთუ ესე არს, თუ დასდვი
 საცთური, ხოლო არა მარტივად განმკითხველსა გამო-
 სახავს ესე, არამედ რომელი მოსწრაფედ და ზაკვით
 იქმოდის ამას, ამისთვის იტყუ, თუ: "სჯდი რად", რადთა
 განჴმართო იგი, არამედ არა იდუმალ უკმდა დრტკნვად,
 არამედ ვითარცა ბრძანა ქრისტემან, რადთა თვსაგან
 განიყვანო. და განჴმართო. და რამეთუ განცხადებულნი
 ძვრის-ზრახვანი მრავალგ'ხის უგულებელს-ჰყოფენ გან-
 კითხულთა მათ.

21. *"ესე ჰყავ და დავიდუმე. ჰკონე უშჯულოებად,
 ვითარმედ ძეცა შენ გემხგავსო"*. მე თავს ვიდებო შენგან
 კადრებულთა და აღვიდსა მოგცემ ხინანულისასა. და
 რამეთუ დემილად სულგრძელებასა იტყუ, ესოდენ
 იკადრეო, და არა აღვიძარ, ხოლო შენ არათუ თდენ
 არარად ირგე ამიერ, არამედ უძვრესადლა წარემართე
 ბორთცხა მიმართ, და არათუ თდენ არა შეირცხვნე,
 არამედ მონავს მე ესე, რამეთუ არა მოვაწიე შენ ზედა
 ჴანჯვად.

*"ვამხილო და წარმოვაღვიინე ცოდვანი შენნი წინაშე
 პირსა შენსა"*. მოვიგსენნე პირისპირ შენსა ცოდვანი
 შენნი, რადთა სცნა, ვითარმედ არათუ უმეცარ ვიყავ მათ
 და ამისთვის ვსულგრძელებ, არამედ ვამსა მოგცემდი
 ხინანულისასა, ვინადთგან კულა ღბილთა მიერ წამალ-
 თა სულგრძელებისათა არა განიკურნე, უფიცხელესნი
 შევშხადნე, და თუთლა სადაგველნი იგი მხილებისად.

22. *"გულისგმა-ჰყავთ ესე ყოველთა, რომელთა დაგივი-
 წყებოეს ღმერთი. ნუუკუე წარგიტაცნეს და არავინ იყოს
 შგსნელ თქუენდა"*. გულისგმა-ჰყავთო, რამეთუ არა

მოხარულ ვარ ესევეითართა ამათთა ზედა და ვსელგრძელებ, არამედ რამეთუ არა მნებავს სიკუდილი ცოდვილისაჲ, რამეთუ რომელთა ზედა ესოდენი რისხვაჲ ახუენა, პირველვე ახუენებს და განაკრძალებს, და რომელმან თქუა, თუ გამხილნე, ჰდროებს განხიებასა კუადად, და რამეთუ არა ვითარცა დასასჯელნი მისცნა საპატიუთსა, არამედ ვითარცა თანამდებთა ზედა განმართვისათა ყო სწავლაჲ და მოძღვრებაჲ.

23. *“მსხუერპლმან ქებისამან მადიდოს მე”*. რამეთუ თქუა რად, თუ მსხუერპლმან ქებისამან მადიდოს მე, ესე მოასწავა, ვითარმედ არათუ ოდენ დააცხროვს რისხვაჲ ჩუენი და დაჯსნას პატიუთი, არამედ და მადიდოსცა მე, და რამეთუ ესე მთნავს და ესე შემირაცხიეს შესამსგავსად დიდებად, ამისთვის და გზანიცა ჩემნი უხუენნე, რომელი ამას შემოსწირვიდეს ჩემდა, რომლისა აღსასრული ღმრთისა მიერი იყოს მაცხოვარებაჲ. აქადთ გუეწუა ჩუენ უსისხლოდ იგი მსხუერპლი გზად ცხოვრებისად ცხოვრებისა მის საუკუნოდსა.

“და მუნ არს გზად, სადა უხუენო მას მაცხოვარებაჲ ჩემი”. თუ “მუნ არს” - არა ადგილისათვის ოდენ იჭმარებს წერილი, არამედ საქმეთაცა ზედა, გინა პატიუთა, და რამეთუ თუ “მუნ არს გზად” ესე არს, რომელი მსხუერპლითა ქებისადთა მადიდებდეს და ესევეითართა იქმოდეს, მე უხუენნე მას სახენი ცხოვრებისანი. ხოლო ენებოს რად წარმოხიებად, პატიუსა იტყვს, მუნ დაეცნენ ყოველნი მოქმედნი უმჯულოებისანი. ვიხილოთ უკუე გამოუთქმული სასყიდელი ღმრთისაჲ. ჭეშმარიტად იგი არს გზად ცხოვრებად მიმყვანებელი, რომელსა ღირს ვიქმნებით სლვად მსხუერპლისა ამის მიერ.

დასასრულსა, თსალმუნი დაჯითისი, მესლუასა მას მისა
 მიმართ ნათან წინაწამუცყულისასა, ოდეს იგი შუვიდა
 მუტსამუსა, ცილსა თანა ჰუტისასა 50

დასასრულსა ამისთვის, რამეთუ წინაწარმეტყუელება
 აქუს, რომელ მიაგლენს თვთ თავადსა თანა დასასრულ-
 სა, რომელნიცა მიემთხვვნენ, და რამეთუ არათუ ოდენ
 თითო სახეთა წამალთა აღსარებისათა შემზადებად
 აქუს ფსალმუნსა ამას წყლულისათუს ბერსაბეს მრუშები-
 სა და სიკუდილისათუს ქმრისა მისისა, არამედ და
 სხუათაცა მრავალთა და თითო სახეთა; და რამეთუ არს
 ამას შინა აღშენებისათუს იერუსალემისა შემდგომად
 ბაბილონით აღმოსლვისათუს ტყუეთასა წინაწარუწყება
 და რამეთუ არა სრულიად ივლტოდა მისგან მადლი იგი
 წინაწარმეტყუელებისად, ვინაფთგან უწყოდა ღმერთმან,
 ვითარმედ ადრე და მსწრაფლ განიბანოს ბიწი იგი და
 უბრწყინვალეს იქმნეს. ამისთვისცა არა ითხოვს, რადთა
 მოეცეს სული წმიდად, არამედ რადთა არა აღელოს
 მისგან. ვითარცა იტყვს, ვითარმედ: “სულსა შენსა
 წმიდასა ნუ მიმიღებ ჩემგან“. შეჰგავს უკუე ყოველთავე
 შეცოდებულთა აღსარება ესე, რომელი აღიწერა და
 სრულ-იქმნა. და რამეთუ ოდეს შევიდა მის თანა ნათან
 წინაწარმეტყუელი, მაშინდა მოვიდა გრძნობად გარდას-
 რულსა მას უამსა, რამეთუ პირველ უბრუნველ იყო,
 ხოლო ოდეს რად შევიდა ბერსაბესა, მაშინვე შევიდა
 მისა ნათან წინაწარმეტყუელი, არამედ შემდგომად
 წარსლვისა რაოდენისამე უამისა, ვითარცა აცსენებს
 პირველი წიგნი მეფეთა, რამეთუ ოდეს დაყოვნებასა
 უამისასა მოასწავებს. ესე იგი არს, ოდეს შევიდა
 ბერსაბესა და უძღებ-ყო იგი.

1. *“მიწყალე მე, ღმერთო, დიდითა წყალობითა შენითა“*. მიწყალე მე ღირსად დიდისა წყალობისა შენისა, რამეთუ დიდად ვცოდე, არამედ ვითარცა დიდისა ცოდვისათვის დიდსა მას წყალობასა შენსა ვევედრები, რადთა მივემთხვო შენდობასა, რამეთუ დიდთა წყალობათა შესწორებულად ივე უკმს წამალი.

“და მრავლითა მოწყალებითა შენითა აღვოცე უშჯულოებად ჩემი“. იგივე ძალი ორკეც-ყო, და რამეთუ ესე წეს არს მვედრებელთა, ხოლო უშჯულოებად იტყვს გარდასლვასა შჯულისასა მრუშებითა და კაცისკლევითა. და რამეთუ ორსავე შჯული აყენებდა, და უშჯულოებად უწოდა მას ამისთვის, რამეთუ მსგავსად უცხო თესლოთა სცოდა, რომელთა შჯული არა აქუნდა.

2. *“უფროდს განმბანე მე უშჯულოებისა ჩემისაგან“*. და რამეთუ შეენდო მას ნათანისგან, რომელმან ჰრქუა: *“და უფალმანცა მიგიტევა შენ ცოდვად შენი“*; არამედ მეტისაგან მკურვალებისა კუალადცა განბანად ევედრების, ხოლო თუ *“უფროდს“*, ესე იგი არს, ფრიად.

“და ცოდვათა ჩემთაგან განმწმიდე მე“. მასვე იტყვს კუალადცა ცოდვად, და რამეთუ სრული ცოდვა არს შჯულისა გარდასლვა, ხოლო მრავალგზის იტუმევეს სახელსა უშჯულოებისა და ცოდვისასა შერთვით და განუწვალებელად.

3. *“რამეთუ უშჯულოებად ჩემი მე უწყი და ცოდვად ჩემი წინაშე ჩემსა არს მარადის“*. შემიწყალე მე და განმწმიდე ამისათვის, რამეთუ არა დავივიწყე მე ცოდვად ჩემი, არცა უნდოდ შევრაცხე სიმძიმისათვის მეფობისა და სიღალისა. და დაღაცათუ კაცთა დავეფარე, მე ვიცი, თუ რაბამ არს ესე, და ვხედავ მას ღამით და დღით თუალითა გონებისადთა, და სწერტს და ჰგუემს სინიდისი სულსა

ჩემსა, რომელი ესე სახე არს მიმდებისა სინანულისა და მომატყუებელი შენდობისა.

4. *“შენ მხოლოსა შეგცოდე“*: ვითარცა შენ ოდენ მსაჯულისა ქუეშე მყოფი, რამეთუ მეფე ვარ და შენ ოდენ მაქუ განმკითველად საქმეთა ჩემთა, სხუათა ყოველთა ზედა მე ვარ უფალ და კელმწიფებით ვიქმ, რაოდენი რად მენებოს. დაღათუ შჯულთა შენთაგან გარდავკედ, და შენ მხოლოსა შჯულისმდებელსა ესე შეგცოდე.

“და ბოროტი შენ წინაშე ვყავ“: ჰხედავა, ყოველსა, არა მაშინ ოდენ, ოდეს იქმნებოდის, არამედ მაშინცა, ოდეს ვის ენებოს ქმნა, და ამას იტყვს, რამეთუ არცხუენს თავსა თვსსა, ვითარმედ არა ჰრცხუენა ღმრთისაგან, რომელი ხედვიდა ქმნად ცოდვასა მას. იხილელა, თუ ვითარ ვითარცა ერთისა ცოდვისათვს ჰგავს თუ ოდენ იტყვს, და განსრულდა მრუშება კლვითა, ვინადთგან იგიცა მანვე ქმნა.

“რადთა განმართლდე სიტყუათაგან შენთა და სძლო შჯასა შენსა“: ვქმენ ბოროტი წინაშე შენსა თავისა მომართ ჩემისა, სამართალთა შინა შენთა ჩემდამო, და განსჯასა შინა შენგან, რამეთუ შენ მეფედ შემქმენ და ესრეთ მადიდე მე, ხოლო მე ურჩ ვექმენ ჯშულთა შენთა, და განგარისხე შენ, რომლისათვსცა განჰმართლდე შენ და დავისაჯო მე, უბადრუკი, ვითარცა უმადლო ქველის-მოქმედებათა შენთა ზედა, და ესევითარი იყო ნება მაიძულებელისა და მძლისა მის ჩემისა ეშმაკისა, რომელმან შთამაგდო მე ესევითართა პატიჟთა, და რამეთუ განემართლა და განებჭო ღმერთი დავითს ნათანის მიერ, თუ ვითარ მეცხოვრობისაგან მიიყვანა და დაადგინა იგი მეფედ დიდებულად და იჯსნა იგი ბევრეულთაგან მტერთა მისთა, და თუ ვითარ მან მიაგო

1. *“მიწყალე მე ღმერთო, დიდითა წყალობითა შენითა“*: მიწყალე მე ღირსად დიდისა წყალობისა შენისა, რამეთუ დიდად ვცოდე, არამედ ვითარცა დიდისა ცოდვისათვის დიდსა მას წყალობასა შენსა ვევედრები, რადთა მიუემთხვო შენდობასა, რამეთუ დიდთა წყალობათა შესწორებულევე უკმს წამალი.

“და მრავლითა მოწყალებითა შენითა აღვოცე უშჯულოებად ჩემი“: იგივე ძალი ორკეც-ყო, და რამეთუ ესე წეს არს მვედრებელთა, ხოლო უშჯულოებად იტყვს გარდასლვასა შჯულისასა მრუშებითა და კაცისკლევითა. და რამეთუ ორსავე შჯული აყენებდა, და უშჯულოებად უწოდა მას ამისთვის, რამეთუ მსგავსად უცხო თესლთასა სცოდა, რომელთა შჯული არა აქუნდა.

2. *“უფროდს განმბანე მე უშჯულოებისა ჩემისაგან“*: და რამეთუ შეენდო მას ნათანისგან, რომელმან პრქუა: *“და უფალმანცა მიგიტევა შენ ცოდვად შენი“*; არამედ მეტისაგან მკურვალეებისა კუალადცა განბანად ევედრების, ხოლო თუ *“უფროდს“*, ესე იგი არს, ფრიად.

“და ცოდვათა ჩემთაგან განმწმიდე მე“: მასვე იტყვს კუალადცა ცოდვად, და რამეთუ სრული ცოდვა არს შჯულისა გარდასლვა, ხოლო მრავალგზის იკუმევეს სახელსა უშჯულოებისა და ცოდვისასა შერთვით და განუწვალებელად.

3. *“რამეთუ უშჯულოებად ჩემი მე უწყი და ცოდვად ჩემი წინაშე ჩემსა არს მარადის“*: შემიწყალე მე და განმწმიდე ამისათვის, რამეთუ არა დავივიწყე მე ცოდვად ჩემი, არცა უნდოდ შევრაცხე სიმძიმისათვის მეფობისა და სილადისა. და დაღაცათუ კაცთა დავეფარე, მე ვიცი, თუ რაბამ არს ესე, და ვხედავ მას ღამით და დღით თუალითა გონებისადათა, და სწერტს და ჰგუემს სინიდისი სუელსა

ჩემსა, რომელი ესე სახე არს მიმდემისა სინანულისა და მომატყუებელი შენდობისა.

4. *“შენ მხოლოსა შეგცოდე”*: ვითარცა შენ ოდენ მსაჯულისა ქუეშე მყოფი, რამეთუ მეფე ვარ და შენ ოდენ მაქუ განმკითველად საქმეთა ჩემთა, სხუათა ყოველთა ზედა მე ვარ უფალ და კელმწიფებით ვიქმ, რაოდენი რად მენებოს. დაღათუ შჯულთა შენთაგან გარდავკედ, და შენ მხოლოსა შჯულისმდებელსა ესე შეგცოდე.

“და ბოროტი შენ წინაშე ვყავ”: ჰხედავა, ყოველსა, არა მაშინ ოდენ, ოდეს იქმნებოდის, არამედ მაშინცა, ოდეს ვის ენებოს ქმნა, და ამას იტყვს, რამეთუ არცხუენს თავსა თვსსა, ვითარმედ არა ჰრცხუენა ღმრთისაგან, რომელი ხედვიდა ქმნად ცოდვასა მას. იხილელა, თუ ვითარ ვითარცა ერთისა ცოდვისათვს ჰგავს თუ ოდენ იტყვს, და განსრულდა მრუშება კლვითა, ვინადთგან იგიცა მანვე ქმნა.

“რადთა განმართლდე სიტყუათაგან შენთა და სძლო შჯასა შენსა”: ვქმენ ბოროტი წინაშე შენსა თავისა მომართ ჩემისა, სამართალთა შინა შენთა ჩემდამო, და განსჯასა შინა შენგან, რამეთუ შენ მეფედ შემქმენ და ესრეთ მაღიდე მე, ხოლო მე ურჩ ვექმენ ჯშულთა შენთა, და განგარისხე შენ, რომლისათვსცა განმართლდე შენ და დავისაჯო მე, უბადრუკი, ვითარცა უმადლო ქველის-მოქმედებათა შენთა ზედა, და ესევეითარი იყო ნება მაიძულებელისა და მძლისა მის ჩემისა ეშმაკისა, რომელმან შთამაგდო მე ესევეითართა პატიუთა, და რამეთუ განემართლა და განებჭო ღმერთი დავითს ნათანის მიერ, თუ ვითარ მეცხოვრობისაგან მიიყვანა და დაადგინა იგი მეფედ დიდებულად და იჯსნა იგი ბევრეულთაგან მტერთა მისთა, და თუ ვითარ მან მიაგო

ქველისმოქმედსა თვისსა საქმითა ბოროტისაჲთა, ამისთვის-
ცა მოიწია მას ზედა პატიუი და პრქუა მას; ამას იტყვს
ღმერთი: “აჰა, ესერა მე აღვადგინო ბოროტი სახელის-
აგან შენისა, და შემდგომი, ვითარცა იგი საცნაურ-ჰყოფს
წიგნი, რომელი ვაკსენეთ.

5. *“რამეთუ აჰა, ესერა უშჯულოებათა შინა მიუდგა და
ცოდვათა შინა მშვა მე დელამან ჩემმან“*. მოწყალეებად
ენება მოზიდვა ღმრთისა და ამისთვის აღვალს შობისა
მიმართ თვისსა სიტყუად, ვითარმედ უკუეთუმცა არა
ეცოდა ადამს, არამცა შეყოფილ იყო ევაძსდა, ვინაჲცა
ცოდვამან შვა შეყოფად და შეყოფამან ადამ და ევაძს-
განნი იგი, და მათ შემდგომითი შემდგომად, და ესრეთ,
ვიდრე დავითისადმდე. და რამეთუ დაღაცათუ სჯულის-
აგან პატიოსან იქმნა ქორწინებაჲ შვილთსხმისათვის,
არამედ ბუნებით ცოდვისაგან აქუს შემოსლვაჲ ვიდრედა
ცოდვისაგან მუცლად ღებულ იქმნა და იშვა და რამეთუ,
თუ “მშვა მე“, სვმმახოს თქუა, თუ მშობა, და არარაჲ
არსო ღიდ, უკუეთუ მეცა ვცოდე სჯულითა მით
ბუნებისაჲთა;

6. *“რამეთუ ესერა ჭეშმარიტებაჲ შეიყუარე“*. ესე მასვე
პირსა ზედა აღსარებისასა თქუმულ არს, ვითარმედ
ჭეშმარიტება შეიყუარე და ამისთვის აღვიარე, ვითარმედ
ვცოდე.

*“უჩინონი და დაფარულნი სიბრძნისა შენისანი გამო-
მიცხადენ მე“*. ესე საკდემელად თქუა თავისა თვისსა,
ვითარმედ შენ ესოდენ შემიყუარე, ვიდრედა გა-
მოუთქუმელნიცა სიბრძნისა შენისა განგებანი გამო-
მიცხადენ სულითა წინაწარმეტყუელებისაჲთა, ხოლო მე
გამოვჩნდი უსამართლოდ.

7. *“მასხურო მე უსუპითა და განვწმიდნე მე“*. მრავალნი

მრავალგზის იქმნეს ძიებანი ამის სიტყვსათვის, და არცა ერთმან ვინ ზედა მიწევნით მითხრა ჩუენ, ხოლო მე ვიტყვ, ვითარმედ წინაწარმეტყუელებს აქა დავით თავისათვის თვისისა, ვითარმედ და შეენდოსცა ცოდვად იგი. უსრულესად და სიხარულითაცა აღავსოს, ვინადოგან სჯულიცა განსწმედლა რათამე შეგინებათა უსუპისა მიერ სხურებითა, ხოლო უსუპი არს სახე მდებლობისა ფრიად მრცხელისა, და ამას იტყვს სახედ განწმედისა მის, ვითარმედ: მასხურე მე საპკურებელი იგი განსაწმედელი. ხოლო არს სიტყუა ესე შენდობისა, ნუუკუე და ცრემლთაცა სინანულისათა ეწოდოს ესრეთ, ვითარცა მათცა ღმრთისა მიერ მონიჭებულთა.

8. *“განმზანო მე და უფროდს თოვლისა განვსპეტაკნე“*: მასვე იტყვს კუალად მხიარულებით:

“მასმინო მე გალობად და სიხარული“: ათანასი: სმენად მთილო ყრფადისა მისთვის სულისა მიერ წმიდისა სიხარულისა და მხიარულებისა, რომლისათვის თქუა აღდგომისათვის, ვითარმედ: *“იხარებდენ ძუალნი დამდაბლებულნი“*, რამეთუ მუნ ოდენ არს მიწაქმნილთა მათ ძუალთა სიხარული, ვითარცა თქუა წინაწარმეტყუელმან, ვითარმედ *“ძუალნი ჩუენნი ვითაცა მწუანვილნი აღმოუცენნენო. სასმენელთა სულისა ჩუენისათა კმასცეო სიხარულისა, კმად საწადელი, რამეთუ შემინდვე. ხოლო სიხარულად და მხიარულებად მასვე და ერთსა საცნაურ-ჰყოფს.*

“და იხარებდენ ძუალნი დამდაბლებულნი“: ძუალნი ჩემნი დამდაბლებულნი სიმძიმითა ცოდვისადთა, იხარებდენ აღსუბუქებულნი შენდობითა. ხოლო ძუალთა ოდენ ვსენებითა სრულიად თავი თვისი საცნაურ-ყო. თქუეს ვიეთმე, თუ *“მასმინო მე სიხარული“* - განკაცებისათვის

მრავალგზის იქმნეს ძიებანი ამის სიტყვსათვის, და არცა ერთმან ვინ ზედა მიწევნით მითხრა ჩუენ, ხოლო მე ვიტყვ, ვითარმედ წინაწარმეტყუელებს აქა დავით თავისათვის თვისისა, ვითარმედ და შეენდოსცა ცოდვად იგი. უსრულესად და სიხარულითაცა აღავსოს, ვინაფთგან სჯულიცა განსწმედდა რათამე შეეგინებათა უსუპისა მიერ სხურებითა, ხოლო უსუპი არს სახე მდელიდსა ფრიად მრცხელისა, და ამას იტყვს სახედ განწმედისა მის, ვითარმედ: მასხურე მე საპკურებელი იგი განსაწმედელი. ხოლო არს სიტყუა ესე შენდობისა, ნუეკუე და ცრემლთაცა სინანულისათა ეწოდოს ესრეთ, ვითარცა მათცა ღმრთისა მიერ მონიჭებულთა.

8. *“განმბანო მე და უფროდს თოვლისა განვსპეტაკნე“*. მასვე იტყვს კუალად მხიარულებით:

“მასმინო მე გალობად და სიხარული“. ათანასი: სმენად მოიღო ყრფადისა მისთვის სულისა მიერ წმიდისა სიხარულისა და მხიარულებისა, რომლისათვის თქუა აღდგომისათვის, ვითარმედ: *“იხარებდენ ძუალნი დამდაბლებულნი“*, რამეთუ მუნ ოდენ არს მიწაქმნილთა მათ ძუალთა სიხარული, ვითარცა თქუა წინაწარმეტყუელმან, ვითარმედ *“ძუალნი ჩუენნი ვითაცა მწუანვილნი აღმოუცენნენო. სასმენელთა სულისა ჩუენისათა ჳმასკეო სიხარულისა, ჳმად საწადელი, რამეთუ შემინდვე. ხოლო სიხარულად და მხიარულებად მასვე და ერთსა საცნაურ-ჰყოფს.*

“და იხარებდენ ძუალნი დამდაბლებულნი“. ძუალნი ჩემნი დამდაბლებულნი სიმძიმითა ცოდვისაფთა, იხარებდენ აღსუბუქებულნი შენდობითა. ხოლო ძუალთა ოდენ ჳსენებითა სრულიად თავი თვისი საცნაურ-ყო. თქუეს ვიეთმე, თუ *“მასმინო მე სიხარული“* - განკაცებისათვის

მრავალგზის იქმნეს ძიებანი ამის სიტყვსათვის, და არცა ერთმან ვინ ზედა მიწევნით მითხრა ჩუენ, ხოლო მე ვიტყვ, ვითარმედ წინაწარმეტყუელებს აქა დავით თავისათვის თვისისა, ვითარმედ და შეენდოსცა ცოდვად იგი. უსრულესად და სიხარულითაცა აღავსოს, ვინადოგან სჯულიცა განსწმედდა რათამე შეგინებოთა უსუპისა მიერ სხურებითა, ხოლო უსუპი არს სახე მდელიდსა ფრიად მრცხელისა, და ამას იტყვს სახედ განწმედისა მის, ვითარმედ: მასხურე მე საპკურებელი იგი განსაწმედელი. ხოლო არს სიტყუა ესე შენდობისა, ნუუკუე და ცრემლთაცა სინანულისათა ეწოდოს ესრეთ, ვითარცა მათცა ღმრთისა მიერ მონიჭებულთა.

8. *“განმბანო მე და უფროდს თოვლისა განვსპეტაკე”*: მასვე იტყვს კუალად მხიარულებით:

“მასმინო მე ვალობად და სიხარული”: ათანასი: სმენად მოიღო ყრფადისა მისთვის სულისა მიერ წმიდისა სიხარულისა და მხიარულებისა, რომლისათვის თქუა აღდგომისათვის, ვითარმედ: *“იხარებდენ ძუალნი დამდაბლებულნი”*, რამეთუ მუნ ოდენ არს მიწაქმნილთა მათ ძუალთა სიხარული, ვითარცა თქუა წინაწარმეტყუელმან, ვითარმედ *“ძუალნი ჩუენნი ვითაცა მწუანვილნი აღმოუცენნენო. სასმენელთა სულისა ჩუენისათა კმასცეო სიხარულისა, კმად საწადელი, რამეთუ შემინდვე. ხოლო სიხარულად და მხიარულებად მასვე და ერთსა საცნაურ-ჰყოფს.*

“და იხარებდენ ძუალნი დამდაბლებულნი”: ძუალნი ჩემნი დამდაბლებულნი სიმძიმითა ცოდვისაჲთა, იხარებდენ-აღსუბუქებულნი შენდობითა. ხოლო ძუალთა ოდენ კსენებითა სრულიად თავი თვისი საცნაურ-ყო. თქუეს ვიეთმე, თუ *“მასმინო მე სიხარული”* - განკაცებისათვის

თქუა მაცხოვრისა, ვითარმედ მაუწყყო მე სიხარული იგი ყოვლისა სოფლისაჲ, გამოუთქუმელი განკაცებაჲ, და მეყუსეულად განიშვან ფრიად, და განცხრებოდინ. სიხარულით დამდაბლებულნი ძუალნი ჩემნი.

9. *“გარე მიაქციე პირი შენი ცოდვათა ჩემთაგან და ყოველნი უსჯულოებანი ჩემნი აღვოცენ“*. შიშულად სხენან წინაშე ყოვლისა მხედველისა მოხედვასა შენსა ცოდვანი ჩემნი, განაყენე მათგან იგი და ყოველნი უსჯულოებანი ჩემნი აღვოცენ წიგნისა მისგან საქმეთა ჩემთაჲსა.

10. *“გული წმიდაჲ დაჰბადე ჩემ თანა, ღმერთო“*. გულად ოდესმე ასო ითქუმის, და ოდესმე გონება, ვითარცა იტყვს, რაღსათუს გულის-სიტყუანი აღმოვლენან გულთა თქუენთა, და ოდესმე ცნობად და პროერესად, ვითარცა იტყვს: შორს განშორებულ არიან გულნი მათნი ჩემგან. და ოდესმე თნებად, და ჯერ-ჩინებად, ვითარცა ოდესმე იტყოდის: *“ვპოვე დავით, კაცი გულითადი ჩემი“*, და ოდეს სულად, ვითარცა ესერა წინამდებარე; ხოლო გულისა არა ახლად ღირს-ქმნასა იტყვს, არამედ რაღთა რომელი იგი არს, პირველსავე ზედა სიკეთესა მოიყვანოს, რამეთუ უკუეთუ მიეღო მას სიძუელედ მისი ბაღდმისა-გან ცოდვათაჲსა, დაჰბადო ჩემ თანა გული წმიდაჲ, ხოლო დაბადებად კუალად გებასა იტყვს;

“და სული წრფელი განმიახლო გუამსა ჩემსა“. განაახლე, ესე იგი არს, შთამიდევ ახლად, ანუთუ აწ მადლი სიწრფელისაჲ, რომელი განამრუდა ჩემ შორის ეშმაკმან, წრფელ და მართალ ჰყავ, ხოლო გუამად შინა კერძოთა მათ ასოთა გუამისათა იტყვს: ეტყვს ღმერთი ბაბილონს მყოფთაცა ეზეკიას მიერ, ვითარმედ: *“მოგცე თქუენ გული ახალი“*. ესე იგი არს, განვაახლო მოუძღურებუ-

ლი გულიცა მათი და გულსმოდგინებაჲ.

11. *“ნუ განმაგდებ მე პირისა შენისაგან“*. ვითარცა ღირსქმნილსა მოხედვისა შენისასა.

“და სულსა წმიდასა შენსა ნუ მიმიღებ ჩემგან“. მადლსა იტყვს და ნიჭსა წინაწარმეტყუელებისასა, ვინაფთგან ვცოდუე, გარნა ნუ აღიღებ ჩემგან.

12. *“მომეც მე სიხარული მაცხოვარებისა შენისაჲ“*. სიხარული იგი, რომელ მაქუნდა, რამეთუ ვცხონდებოდუე შენგან, იხილე, თუ ვითარ რომელი იგი არა წარეწყმიდა, ილოცავს არა აღებად მისგან, ხოლო რომელი იგი მიღებულ იყო მისგან, მას ვევედრების კუალად უკმოქცევად, რამეთუ პირველ ცოდვისა უხაროდა, ვინაფთგან აქუნდა ესევეითარი მაცხოვარებაჲ.

“და სულითა მთავრობისაჲთა დამამტკიცე მე“. დამამაგრე მე ნიჭითა უფლებისაჲთა ვნებათა ზედა და რაჲთა მიძლოდეს მე უმჯობესისა მიმართ. ხოლო მადლად და ნიჭად სიწრფელესა, და მადლად და ნიჭად მთავრისა მის გონებისა იყვნენ უეჭუელად სულისა მიერ წმიდისა სულსა შინა შექმნილნი თითო-სახენი იგი ძალნი.

13. *“ვასწავლნე უსჯულოთა გზანი შენნი და უღმერთონი შენდა მოიქცენ“*. ა თ ა ნ ა ს ი: ვინაფთგან განმათავისუფლე ცოდვათაგან, მომეცო სული შენი წმიდაჲ, და კუალად ვიწყო სლვად გზათა შენთა და უსჯულოთაცა ვასწავლნე. და ესეცა წინაწარმეტყუელება არს ყოფადთა, რამეთუ ვინაფცა სახარებისა ქადაგებამან მოირბინნა უსჯულონი წარმართნი, წიგნი ფსალმუნთა დავითისთა მარადის მოძღუარ ექმნების მათ სათნოებისა.

14. *“მიკსენ მე სისხლთაგან, ღმერთო, ღმერთო ცხ-*

ოვრებისა ჩემისაო“. წერილისაებრ სისხლად უწოდს და იგონებს უსამართლოსა მას მოკლვასა ჰურიისასა, ხოლო სახისმოგებით ერქუმის ეშმაკობაცა სისხლად, ვითარცა მოხარულთა სისხლსა ზედა დაკლვასა ზედა კაცთა და საცხოვართასა მლაქნელთა. ხოლო თუ “ღმერთო ცხოვრებისა ჩემისაო“ ვითარცა მრავალგზის გვოქუამს, ესრეთ არს, ვითარმედ: ღმერთო მაცხოვარო ჩუენო. ორკეცობა კულა გულითადსა და განგრძობილსა ვედრებასა მისსა გამოაჩინებს.

“იხარებდეს ენად ჩემი სიმართლესა შენსა“. მხიარულ იქმნეს და იგიცა ენად ჩემი მითხრობითა სიმართლისა შენისადთა, ხოლო სიმართლედ იტყვს აწ ღმრთისა მიერ მოცემულსა მისდა განმართლებასა, რომელ არს თავისუფლება ცოდვათაგან, და რამეთუ განმართლდების განთავისუფლებულიცა, ამისთვის და ენადცა ესე ჩემი, მიიღოს თუ შენგან განმართლება, განსცხრებოდის და აღდგეს გაღობად და დიდებისმეტყველებად შენდა.

15. “უფალო, ბაგენი ჩემნი აღახუენ და პირი ჩემი უთხრობდეს ქებულებასა შენსა“. ესწავა სულისა მიერ წინაწარმეტყველებისა და იტყვს, ვიცი, ვითარმედ კუალად აღაღო პირი ჩემი გაღობად შენდა, ვითარცა იგი პირველ ცოდვისა და აწ ბრალისა მიერ დაკშულნი ბაგენი ჩემნი.

16. “რამეთუ უკეთუმცა გენება მსხუერპლი, შემცამეწირა, არამედ საკუერთხნი არა ვთნდეს“. იხილე, ვითარმედ თუ ვითარ უსათხო-ჰყოფს სჯულიერთა და პირუტყუთა მიერთა მსხუერპლთა, უკეთუმცა გენებაო, მივეცმცა, არამედ არცაღაათუ მრგულიად დასაწუელი შეიწირო, და რამეთუ უპატიოსნეს იყვნეს სხუათა მსხუერპლთა მრგულიად დასაწუელნი, ვიდრედა დაღათუ კლვიდა დავით შემდგომად ამისა, არამედ არა

გულითა, არამედ სჯულისათჳს, და რამეთუ არღა მოსრულ იყო ჯერეთ უამი ახლისა ამის მსხუერპლისად.

17. *“მსხუერპლი ღმრთისა არს სული შემუსრვილი”*: სათნო ღმრთისა არს სული შემუსრვილი ნებსითითა სიმდაბლითა.

“გული შემუსრვილი და დამდაბლებული ღმერთმან არა შეურაცხ-ყოს”: გულად სულსა მრავალგზის უწესს წერილი; ამისთჳს, რამეთუ გული ფრიად შეუღეს სულსა, და სული ფრიად ჰმატებს გულსა, ვინადცა ევნოს თუ გულსა, სული განივლტის სრულიად კორცთაგან, ხოლო შეურაცხყოფად იტყვს გარემიქცევისა.

18. *“კეთილი უყავ, უფალო, ნებითა შენითა ხიონსა”*: აქავე ევედრების შემდგომად ბაბილოვნით აღმოსლვისა, აღშენებად იერუსალემისა, ხოლო თუ კეთილი უყავ, განაშუენე, ქველისმოქმედ ექმენ ნებითა შენითა, ესე იგი არს, შეწვენითა შენითა.

“და აღეშენნენ ზღუდენი იერუსალემისანი” თუ *“აღეშენნენ”* სავედრებელი არს, დაღათუ ბრძანებითსა ჰგავს.

19. *“მაშინ გთნდეს მსხუერპლი სიმართლისად”*: მაშინ მითუალო მსხუერპლი სიმართლისა, სხუასა ადგილსა შეწირვა არა არს სამართალი, და რამეთუ იერუსალემს ოდენ აწუევდა სჯული შეწირვად.

“შესაწირავი და ყოვლად დასაწუელი” *“შესაწირავად”* იტყვს მონაგებთაგან მათთა კერძოდ შეწირულთა, *“ყოვლად დასაწუელად”* უწესს რადთურთით ყოვლად მრგულიად დასაწუავთა.

“მაშინ შეიწირნენ საკურთხეველსა შენსა ზედა ზეარაკნი”: ესე წერილისაებრ, ხოლო ქცევით ეკლესიისათჳს მორწმუნეთადსა და სახარებისა მსხუერპლისა წინაწარმეტყუელებს. და თნებად იტყვს განკაცებასა

მაცხოვრისასა, ვითარცა კეთილსა განზრახვასა, ხოლო სიონად - მოქალაქობასა ქრისტეანეთასა და ზღუდედ მისა უწოდს ეპისკოპოსთა და მოძღუართა. მაშინ შეიწყნარო და მსხვერპლიცა სიმართლისად, რომელ არს სათნოებისად. და შესაწირავად იტყვს კერძო-კერძო დაწუასა აღმასრულებელთასა, ხოლო შემდგომად დასაწუელად - ყოვლად სრულიადსა და მრგულივსა მოწამეთასა, ანუთუ მახვლთა მიერ ასოთა მოჭრასა აღმსარებელთასა. ხოლო მოწამეთა ყოვლად სრულიადსა მოკლვასა, ანუ კერძოსა სათნოებასა, ვითარცა იგი არს ქორწინებულთა, ანუ სხუათა სოფლიოთა განსაგებულთა შინა მყოფთა და "სრულიადი" არს უქორწინებულთა, ანუ მონაზონებისა მოქალაქობასა მყოფთა. ხოლო ზუარაკ ჭამებულ ჭამადითა სათნოებათაჲთა, და განპოხებულ სულისა მიერ წმიდისა და მრქენელ ეშმაკისა, არიან ყოველნი სრულნი საქმით და სიტყვით, რომელნი იგი შეიწირვიან საკურთხეველსა ზედა ზეცისასა სუნად, სუნნელად ღმრთისა.

დასასტულსა, გთნიობჲა დავითისი, თქვს წაბჲიდა დიკ იდუმიული და ოთხბა საულს, და ჰბძჲა მას: მოვიდა დავით სასლსა ამიულუქისსა 51

ივლტოდა რაჲ დავით საულისგან, შეემშია და წარვიდა ნომეანს, ქალაქსა მღუდელთასა, აბიმელიქისსა თანა მღუდელთმოძღურისა და ყო იგი, რომელი ოცდაამეათსამეტესა ფსალმუნსა შინა ზედაწერილად მიგითხართ. ესე იხილა დოიკ, რომელი იღუწიდა ჯოროთა სამეფოთა და მიუთხრა საულს და ესოდენ განამჴნა აბიმელექს ზედა, ვიდრედა მოყვანებადცა მისა და მოკლვად დოიკი-

სთვის ასორმეოცდაათთა თანა მღუდელთა. ხოლო მოსრა ყოველი ჰასაკი მის ქალაქისად და მისცა იგი სრულიადსა ოჯრებასა. ესე ისწავა. დავით და აღწერა ფსალმუნი ესე მოსათმენელად და ჭირვეულთათვის და დასასრულად წარწერილ არს, რადთა ჰხედვიდენ დასასრულისა მიმართ მავნებელთასა და სულგრძელებდენ. ხოლო გონიერად ამისთვის, რამეთუ უკმს გონიერება მოთმინესა ჭირთა შინა.

1. *“რად-მე იქადინ უკეთურებითა ძლიერი?”* დოიკის მიმართ არს სიტყუა, რომლისადა ჯერ-იყო უმეტესადლა კდუმულება უკეთურებისათვის. ხოლო უკეთურებად იტყვს ყოველითურთ ჭეშმარიტებასა და ძლიერად თქუა საულის განკუთნვილისათვის, ანუთუ ძლიერად, ბოროტისყოფისათვის. ანუ სენაქერემისთვის, რომელი ეტყოდა ეზეკიელს, ვითარმედ: ნუ ჰგონებ, თუ ღმერთმან შენმან გივსნას კვლთაგან ჩემთა.

2. *“უსჯულოებასა მარადღე ზრახავს ენად შენი“*: თუ “იგონებს” თქუმად თქუა თეოდოტი, ხოლო თუ: “მარადღე” დღე ყოველად თქუა სვმმახოს, და არს ძალი ამისი ესრეთ, მარადის იტყვსო ენად შენი უსჯულოსა და უსამართლოსა, მოუვალსა და უპირუღლსა, და ამით შეასმენს ყოველსა ცხოვრებასა მისსა, ვითარცა სრულიად განკრწნილსა, რამეთუ და არამცა ესევეთარი წარწყმიდა ქალაქი, არათუმცა ყოველად უკურნებელ იყო.

“ვითარცა მახვლი, აღლესულ ჰყავ შენ ზაკვად“: ზაკვად აქა შესმენასა ხადის, რომელი იგი შემზადა ესოდენ სასტიკად, ვიდრე ვითარცა საპარსველი აღლესული თმათა, ეგრეცა მან დათიბა ენითა ქალაქი იგი მღუდელთად, ვითარცა თანაშემწე დავითისი.

3. *“შეიყუარე სიბოროტეე უფროდს სახიერებისა და*

სიცრუვედ უფროდს სამართლისა სიტყვსა“. მარადის ბოროტი, უფროდს ვიდრედა კეთილი შეიყუარე, და სიტყუად უსამართლოდ, უფროდს ვიდრე სიტყუად. სამართალთად.

4. “*შეიყუარე ყოველი სიტყუად დაქცევისად და ენად მზაკუარი*“. ყოველი სიტყუად დამაქცეველი და უჩინო-მყოფელი კაცთად, სადაცა დაითხინენ, ვითარცა ღელვანი, ესე შეიყუარე ენითა მზაკუართა, რომელ არს შემასმენელითა. ხოლო ვიეთნიმე აღმწერელთაგანნი ენად მზაკუარად დასწერენ მათ, რომელთა ზედა იქმნა შერევნად და განყოფად ენათად.

5. “*ამისთვის დაგამკვუას შენ ღმერთმან სრულიად*“. ვითარცა ბოროტად აღშენებული, დაღათუ ამადლდი შესმენისაგან, დაღათუ მომზავებელ დაწყევვისა პირსა ზედა არიან სიტყუანი ესე, გარნა წინაწარმეტყუელება არს სრულიად მომსპოლველ მისი.

“*აღგვხურას შენ*“. ვითარცა ბოროტი ნერგი ვენაჰსა შინა მისსა.

“*და განგვადოს შენ საყოფელთაგან შენთა*“. სული შენი ჳორცთაგან შენთა, ანუთუ სრულიად მკუდარი განგიღონ შენ სახლთაგან შენთა, და საყოფელთაგანცა საღმრთოთა განგვადოსო საუკუნეთა.

“*და ძირნი შენნი ქუეყანით ცხოველთადთ*“, და ნათესავიცა შენი, რამეთუ ძირ ღოიკის იყო მამა მისი, და ძე მისი ღოიკ და მეორე ძირ ექმნა სხუათა მათ ნაშთთა შემდგომთა მისთა. ძირთა მიერ აღმართნი იგი და წადმართნი თვისნი მისნი და ერთბამად ყოველნივე ნათესავნი მისნი საცნაურ-ყვნა. ხოლო ქუეყანად ცხოველთა ამას იტყვს, რომელსა ზედა ცოცხალნი მკუდრ არიან, და ცათაცა, აღგილსა მას მარადის ცხოველთასა.

6. *“იხილონ მართალთა და შეეშინოს“*: იხილონ მოწვევნიანი იგი წარსაწყმედელი დოიკს ზედა და შეშინებულ იქმნენ განუვლტოლველსა მას სასჯელსა და უგანკრძალულეს იქმნეს.

“და ამას ზედა იცინოდიან“: განპატიუებასა ზედა მისსა იხარებდენ, ვითარცა იტყუს: იხარებდეს მართალი, რაჟამს იხილოს შურისგებად.

7. *“და თქუან: აჰა, კაცი, რომელმან არა ეო ღმერთი მწე მისა“*: რადთა უფროდსდა და-მცა-ეფარა დევნული იგი, არამედ მან განსცა იგი და მტერად მოიგო თავისა შემწე იგი შეუწვევნელთად.

“არამედ ესვიდა იგი სიმრავლესა სიმდიდრისა მისისა-სა“: შეჰგავს თუ, იყოცა იგი მდიდარ, ანუთუ სიმდიდრედ იტყუს ბოროტებასა, რომლისათუს ძლიერადცა თქუა.

“და განძლიერდა იგი ამოებითა თვისითა“: თქუმულსა ამას სიმდიდრესა უწესს ამოებად, ვითარცა ჟამსა ჭირისასა არარას მისანდობელსა.

8. *“ხოლო მე ვითარცა ზეთისხილი ნაყოფიერი სახლსა ღმრთისასა“*: წინაწარმეტყუელებს აწცა თავისა თვისისათუს, ვითარმედ იგინი ესრეთ მძუნვარედ აღდგომილ არიან ჩუენ ზედა, ვიდრელა და სრულსაცა ქალაქსა მოსრვენ ჩუენ ძლით, ხოლო მე დაცულ ვიქმნე ვითარცა ზეთისხილი მსხმო, რომლისა არა განიგრწნეს ნაყოფი. ანუ სახლად ღმრთისა კარავსა მას იტყუს და წინაწარ აჩუენებს, ვითარმედ სძლოს საულს და დაიპყრას მეფობაჲცა და ქალაქნი და კარავი იგი საწამებელი.

“ვესავ მე წყალობასა ღმრთისასა უკუნისამდე“: ვითარმედ არა სიმდიდრესა, არცა რასმე ძალსა, ვითარცა იგინი, არამედ მხოლოდ ოდენ წყალობასა ღმრთისასა, რომელი მისცემს ძალსა შეიწრებულთა, ხოლო სასოე-

ბაჲ წყალობისა ღმრთისაჲ ამიერსა ამასცა მაქუს და მერმეცა მასცა, ოდესღა იგი უფროდს არს საქმეთა გამოძიება.

9. *“აღვიარო შენ უკუნისამდე, რამეთუ ჰყავ;”* გმადლობდე შენ, უფალო, მარადის, რამეთუ ჰყავ, ვითარმედ ისმინეო ჩემი. შურისსაგებელად წადიერ არს ვმობაჲ ესე, რამეთუ ჰყავ გულისაგან აღმომავალი. ამისთვის დააკლსცა, რამეთუ წერილ-არს შურისმგებელთა ნაკლულად თქუმად სიტყვსა, ვითარცა სიხარული მოუკუთდა ნაკლულსა მას, ვითარცა ვნახე შურისგებაჲ. და მიეც სასჯელი, რამეთუ ვცნა წინაჲსწარვე წარწყმელაჲ მაჭირვებელთა მისთაჲ.

“ლაუთმო სახელსა შენსა, რამეთუ ტკბილ არს წინა შე წმიდათა შენთა”. ვითარმედ გელოდი შენ შურისმგებელსა. ხოლო თარგმანებით სიტყუა მრავალგზის მრავლისა განკრძალულებისა სახელსა ღმრთისასა, ნაცვალად ღმრთისა მოიღებს. რამეთუ სარგებელ არს ესე მათდა, რომელნი მოსურნე და შედგომილ იყვნენ შენდა. თქუას ნუუკუე და ჩუენ გამოცა ფსალმუნმან ამან ეშმაკისა მიმართ, რომელი მარადის უსჯულოებს, რამეთუ, თუ განგაგდოს შენ საყოფელთაგან შენთა, კეთილად მოეზავებიან თქუმულნი იგი, ხოლო საყოფელად გულისკმაჰყო ჩუენდა მომართ იგი ბრძოლაჲ მისი, და ძირად ყოვლად დაუგებელად და მყარად შედგომაჲ ბრძოლასა მას. ხოლო იხილონ მართალთა ძლეულებაჲ მტერისაჲ და უფროდსა შეეშინოს ღმრთისაგან, რომელი შემწე არს მოშიშთა მისთა. და კაცად აქა ეშმაკთა გულისკმაჰყოფთ, ვითარცა პირველსა შინა მუკლსა ორმეოცდა მეათხუთმეტისა ფსალმუნისასა წერილ არს და შემდგომი.

დასასრულსა მკუთისთჳს,
 გჳლისკმის-ყოთისათჳს დაჳითისა 52

გალობს წინამდებარესა ამას ფსალმუნსა წინაწარმეტყუელი დაჳით ხოროდსათჳს მოციქულთაჲსა, რომელნი იგი იხარებენ და იშუებენ, ხოლო მალეთ ხოროდ გამოითარგმნების. და ხორო მწყობრსა სახელედების, მრგულიად მოწყობილსა, გინა მგალობელთა, ანუთუ მომღერალთასა, ვინაჲცა კუალად წარმოაჩინებს ბრალსა ღმრთისა დაჳიწყებისასა, რომელი აქუნდა სოფელსა პირველ ქრისტეს მოსლვისა, რაჲთა ესრეთ აღგუეკსნენ კეთილნიცა, რომელთა მივემთხჳენით მოსლვითა მისითა, ხოლო ესეცა საცნაურ-იყავნ, ვითარმედ იგივე მეთათრმეტისა ფსალმუნისა სიტყუანი არიან ორმეოცდა მეთორმეტესა ამას ფსალმუნსა შინა, ვინაჲცა იგივე თარგმანება ძალისა კმა-იყავნ გამომეძიებელისათჳს ესევეთარისა. კ ი რ ი ლ ე: და წარწერილი ესე ამას განაცხადებს, ვითარმედ დასასრულსა ჟამთასა მოაქციოს უფალმან ერი მის მიერ ვსნილი მძლავრებისაგან ეშმაკისა, რამეთუ მალეთ გამოითარგმნების დასაბამად, ხოლო დასაბამი ბუნებისა ჩუენისაჲ ქრისტე არს. ხოლო კუალად, რომელი იგი იტყვს, ვითარმედ გჳლისკმის-ყოფად, მოსლვად არს ერი იგი სასურველი, რამეთუ აწინდელსა ამას ადგილსა სახელი დაჳითისი სასურველად გამოითარგმნების.

1. *“თქუა უგუნურმან გულსა შინა თჳსსა: არა არს ღმერთი“.* უგუნურად სენაქერემს იტყვს, რომელმან ჰგონა ღმრთისა არა ყოფად ჰურიათა.

“განირყუნნეს და შეიგინნეს უსჯულოებითა“. გა-

ნირყუნა სიმრავლე იგი მათი და მძორითა მათითა აღივსო სიმრავლე იერუსალემისა.

“არავინ არს, რომელმანცა ქმნა კეთილი“. არავინ არს მოქმედი კეთილისა უზაკველისა და სრულისა, თუნებთავადი უფალი.

2. “ღმერთმან ზეცით მოხედნა ყოველთა ზედა ძეთა კაცთასა“, ნუ ჰგონებ სხუებრსა მოხედვასა, არამედ წყალობად მოქცევასა და გამოჩინებასა თვისსა იტყვს.

“ხილვად არს თუ ვინმე გულისკმის-მყოფელ ანუ გამოძეიებელ ღმრთისა“. მოვიდა უფალი, რადთა არა იხილოს, არამედ აცხოვნოს, და არა რადთა სცნას, არამედ რადთა შეეწიოს და ვითარცა სახიერმან, შეიწყალოს, რამეთუ ვითარცა ვინ იყვის სნეულ და ეძიებნ მკურნალსა, ვგრეთ იყო ერი წარმართთად, რომელნი ეძიებდეს ქრისტესა, და ვერცა ერთსა ჰპოებდეს მუშაკსა კეთილისასა.

3. “ყოველთავე მიაქციეს ერთბამად და უკმარ-იქმნეს“ მიდრკეს ბოროტისა მიმართ და მოძაგებულ იქმნეს და არავინ იყო მათ შორის მოქმედი კეთილისად.

4. “არავინ არს, რომელმანმცა ქმნა კეთილი, არავინ არს მიერთამდე. არა გულისკმა-ყონ ყოველთა, რომელნი იქმან უსჯულოებასა“. ჰე, გულისკმა-ყონ, ვითარმედ ჰურიათა ღმერთი არს ღმერთი, რამეთუ ოდეს ასოთხმეოც და ხუთი ათასნი მოისრნეს ანგელოსისა მიერ და სენაქერემ ივლტოდა მარტო, მაშინ ყოველთა გულისკმა-ყვეს, ურწმუნოთაცა, ძალი და შეწევნად ღმრთისად;

“რომელნი შესჭამდეს ერსა ჩემსა, ვითარცა ჭამადსა პურისასა, ღმერთსა არა ჰხადეს“. რომელნი მიიხუეჭენ გლახაკთაგან და ჰმძლავრობენ მოშიშთა უფლისათა და შეურცხ-ჰყოფენ. ხოლო თუ სახელსა არა ჰხადეს, ესე

იგი არს, არა მოვიდეს სინანულად, არცა მოიჯსენეს საუკუნედ სატანჯველი.

5. *“მუნ შეეშინა შიში, სადა იგი არა იყო შიში“*. ეზეკია და ერი მისი იერუსალემს შეშინებულ იყვნეს სენაქერემისგან, რამეთუ რომელსა ღმერთი ჰფარვიდეს, არა უჭმს მას მტერთა შიში, რამეთუ ვინაფთგან მტერთა შიში არა აქუნდა, ამისთვის შევიდა მათდა შიში მათი.

“რამეთუ ღმერთმან განაბნინა ყოველნი ძუალნი კაცთა მოთნეთანი“. კაცად მოთნედ ჰურიათა იტყუს, რომელთა მრავალგზის და ქრისტემანცა აყუედრა და ორგულად სახელ-სდვა მათ, და თუალ-ღებით მსაჯულად. რომელნი იგი კეისარსა მოიმაღლებდეს, არა გკვისო ჩუენ მეუფედ, გარნა კეისარი, და პილატეს მიმართ ვმობდეს: უკუეთუ ესე განუტევო, არა ხარ მოყუარე კეისარისა; რომელთა ძუალნი განაბნინა, ანუ ტომნი და ტომნი მათნი, რომელთა ძლით აქუნდა სიმტკიცედ და შეთქმულებაჲ, და რამეთუ განიბნინეს, ნამდკლვე ყოველთა შორის ნათესავთა, ანუთუ რამეთუ განიკრწნეს ჰრომაელებრისაგან მახვლისა და თხეულ და განბძარულ იქმნეს ვორცნი მათნი მფრინველთაგან ცისათა და მვეცთა ქუეყანისათა.

“პრცხუენოდენ მათ, რამეთუ ღმერთმან შეურცხ-ყენა ისინი“. საკდემელად დასხნეს ყოველთა შორის ნათესავთა ბორგუნეულნი იგი უბადრუკნი ძნელ-ბედნი, და მძიმე განსაცდელი უფროფს ყოველთა კაცთა, ოდესცა ყოფილთა, ხოლო ესე შეემთხვა, რამეთუ შეურაცხებად და საყუედრელად მისცნა იგინი ქრისტემან.

დასასრულსა, გალთმათა შინა გულისკმის-ყოფისათჳს
 დაუთისა, დაქამს მთუიღეს ზითუღნი, და ჰბძეუს საუღს:
 აჰა, დაუით დამალულ არს ჩუენ მობის 53

ველტოდა საუღს დაუით, და წარვიდა და დაჯდა იგი
 უდაბნოსა მას ზიფისასა, ხოლო ზიფელთა მეგობრობად
 დაუითისი განიშორეს და შეანსმინეს იგი საუღს თანა, და
 მეყუსეულად განემზადა წყობად, გარნა ესწრა მეყსა
 შინა ბრძოლად უცხო თესლთა და მას შეექცა საუღს,
 ვინადცა ეკარა მოცალეობად. დაუით იველტოდა მიერ და
 შემზადა ფსალმუნი ესე სამადლობელად ღმრთისა,
 რომელმან ადვლად განაქარვა განზრახვად იგი, რომლი-
 სათჳს ქებადცა წარწერილთა ზედა და იტყვს: აღუარო
 სახელსა შენსა, უფალო, რამეთუ კეთილ რამეთუ
 ყოვლისა ჭირისაგან მივსენ მე. და დასასრულსა,
 რამეთუ დასასრულად მივაღს აქა მდებარე წინასწარუ-
 წყება, რამეთუ წინასწარვე თქუა წარწყმედა მაჭირვე-
 ბელთა მისთა, ვითარმედ მიაქცივეო ბოროტი მტერთა
 შენთა და მტერთა ჩემთა. იხილა თუალმან ჩემმან,
 რომელი იგი თჳსსა ადგილსა მიგითხრათ უცხადესა-
 დრე, ხოლო თუ გულისკმის-ყოფა, და რამეთუ გო-
 ნიერისა და გულისკმის-ყოფელისა არს ესევითართა
 შინა უამთა დატევება ყოვლისა, და ქება და გალობა
 ღმრთისა, და მისი წოდება მსაჯულად.

1. *“ღმერთო, სახელითა შენითა მაცხოვრე მე“*. შენისა
 სახელისათჳს, რამეთუ გეწოდების მაცხოვარი, მოწ-
 ყაღე, მართალ, რამეთუ ჯერეთცა და ჯერეთ მოცულ-
 ვარ ყოველგნით საძნაურთაგან.

“და ძალითა შენითა მისაჯე მე“. რამეთუ ძლიერ ხარ,
 ვიცი მტკიცედ, და მისაჯო მე მძძლავრებელისაგან

უძლურებისა ჩემისა და ჰყო შურისგებად.

2. *“ღმერთო, ისმინე ლოცვისა ჩემისა, ყურად იხუენ სიტყუანი პირისა ჩემისანი“*: ისმინე და ყურად-იღე, და ესევეითარი ჰგავს, თუ განიყოფის, გარნა სიჯშოდ ოდენ აქუს, და განვრცომად ვედრებისად, ხოლო *“ძალ-გუც“* - აქა ლოცვად, თქუმად გონებისასა, და სიტყუად ბაგეთ-აგან გამოსრულსა, და ვედრებად ამას.

“ღმერთო, სახელითა შენითა მაცხოვრე მე“: ევსუქი:და სხუად რაოდენი რად არს ესევეითარი. ვითარმედ არავინ იკადრებს სიტყუათა ცუდთა და ბილწთა ღმრთისა მიმართ, ვითარმედ ისმინე და ყურად-იხუენო, არამედ სიტყუათა სიმართლისა და ჭეშმარიტებისათა.

3. *“რამეთუ უცხონი აღდგეს ჩემ ზედა. და ძლიერთა იძიეს სული ჩემი“*: საულისთა მათ ესრეთ ჰხადის უცხოდ, ვითარცა მტერთა მისთა, და ძლიერად - ვითარცა მკნეთა წყობათა შინა, ანუთუ უცხოდ ზიფელთა, ვითარცა უცხოქმნილთა მეგობრობისაგან მისისა, და ძლიერად საულისთა მათ, რომელნი მებრძოდეს მე, ამისთვს, რამეთუ განგებულებათა ღმრთისათა უმეცარ იყვნეს.

“და არა შეჰრაცხეს ღმერთი წინაშე მათსა“: არა შეჰრაცხეს, არა გამოსახეს, არა დაიდგეს თუალთა მათ გონებისათა, რამეთუ მოშიში ღმრთისად გამოსახავს და დაიდგენს ღმერთსა პირისპირ წინაშე თუალთა მათ სულისათა, რომელ დააყენებს მას ბოროტისაგან.

4. *“აჰა, ესერა ღმერთი შემწე ჩემდა არს და უფალი შემწყნარებელ სულისა ჩემისა“*: რამეთუ მეტად არს, გულსავსებად მიეღო ზეგარდმოდასა შეწევნისად და მღევანებით წარმოიტყვს ამას, ხოლო თუ *“აჰა“* - არა შორს, არამედ აწვეო.

“შიაქციო ბოროტი მტერთა ჩემთა“; რად იგი ჩემთვის

იწუართეს.“

5. *“ჴეშმარიტებითა შენითა მოსრენ იგინი“*. ჴეშმარიტებად აქა სიმართლესა უწოდს, ანუთუ, რამეთუ ვინადოგან ჴეშმარიტ არს, უჩინო ჰყოფს სიცრუესა. შენ ჴეშმარიტ ხარ, მოსრენ იგინი, რამეთუ ცრუ არიან, და რამეთუ ზიფელნი ეცრუვნეს მისა მიმართ ერთგულებასა, ხოლო საულ მრავალგზის აღუთქუა და მტკიცედ, არღარას ძვრსა ჰგონებდა მისთვის, და ორნივე იგი განცრუვნეს.

6. *“შე ნებითა ჩემითა მსხუერპლი შევწირო შენდა“*. ნეფსით, ესე იგი არს, გულსმოდგინედ და სიხარულით, არა ესოდენ დაჭირვებით, რაოდენ მკურვალებითა გულისადათა შევწირო მსხუერპლი შენდა, ვკვეითარისა შემწისა ჴირვეულთასა.

7. *“აუარო სახელსა შენსა, რამეთუ კეთილ“*. ესე იგი არს, ვმადლობდე კეთილ. ცხად არს, რამეთუ მადლობა, ვითარცა იტყვს, კეთილ არს აღსარება უფლისა.

8. *“რამეთუ ყოვლისა ჴირისაგან მიჴსენ მე“*. რამეთუ განაცრუე და აწცა განზრახვად საულისი და შეაგდე იგი სხუასა ბრძოლასა.

“და მტერთა ჩემთად იხილა თუალმან ჩემმან“. ვითარცა წინაწარმეტყუელმან იხილა თუალითა სულისადათა დამჴობად საულისი და ზიფელთად, ამისთვის თქუა წინაწარ, თუ “იხილა თუალმან ჩემმან მტერთა ჩემთა“, ხოლო აკლს, თუ რად მენება, ანუ რად შეემთხვოს, ვითარცა იგი ოცდამეათოთხმეტესა ფსალმუნსა მივეციოთ. ითქუას უკუე და ესეცა ფსალმუნი ჩუენ გამო ეშმაკთა მიმართ, რომელნი-იგი უცხო არიან ღმრთისაგან, ვითარცა განდგომილნი და წინააღმდეგომნი და ძლიერ ბოროტისათუს. ვითარცა უჯორციონი და სოფლის მპყრობენნი.

დასასრულსა, ძემათათვის, გულის ჳმის-ცთოჲ დაუითისი

54

და ესეცა ფსალმუნი აღწერა დავით სივლტოლასა შინა საულისგან და უდაბნოთა შინა მიმოდებნევასა და მის ზედა შემთხვეულთაგან ვნებათა დასწერს ვნებათათვის ქრისტესთა, ამისთვის, რამეთუ დასასრულადცა იტყვს ზედა წარწერილი, და ქებათათვის და გულისჳმის-ყოფისა, ვითარმცა წარავლენდა მსმენელსა დასასრულად წინაწარმეტყუელებათა მიმართ ამას შინა ქრისტესთვის და ქებად მისა, რომელმან ჩუენთვის ესევეითარი თავს-იღვა და აწუევს და ლოცავს მსმენელსა, რათა გულისჳმის-ყოფით ისმენდეს ამას შინა დაფარულთა წინაწარმეტყუელებათა, ვინადთგან არაფრიად საცხადლო არიან.

1. *“ყურად იღე ღმერთო, ლოცვისა ჩემისაჲ, და ნუ უგულუბელს-ჰყოფ ვედრებასა ჩემსა. მომხედენ და შეგესებინ ჩემი“*. პირველ თქუმულ არს ამისთვის მეორესა მუჯლსა ორმოცდა მეათსამეტისა ფსალმუნისასა, ხოლო ამას უნდა დახედვა, რომელ მეათექუსმეტესა ფსალმუნსა შინა, წინა უკმო არიან სიტყუანი ესე, რამეთუ მუნ პირველად იტყვს: შეისმინე და მერმე - მოხედენ, და უკუანადსკნელდა - ყურად-იღე. ვიდრედა ცხად-არს, რომელ არცა ერთი რაჲ განყოფილებაჲ აქუს სიტყუათა ამათ.

“რამეთუ შევწუხენ ზრუნვასა ჩემსა და შევძრწუნდი“. ზრახვა პირად ცუდად მოზრახვასა ეწოდების, და კუაღად ჳშირად წურთასაცა ზედა მოიღების. ესრეთვე

და აწცა იტყვს, ვითარმედ, შევწუხენ, ვიწურთიდ რაჲ და ვიგონებდ, თუ ვითარ ვცხოვნიდე, ანუ ვითარ განვერე ძურის-ზრახვათა მტერისათა, შევწუხენ, რამეთუ ვერ ვპოვებდ ღონესა. კუალად საცნაურ არს, რამეთუ გულის-სიტყუათა ვნებულთა ზრახვითა, ვინაითგან მწუხარება შემოვალს უკუანაღს შენანებითა.

3. *“კმითა მტერისაითა და ჭირითა ცოდვილისაითა“*. საულს უწოდს ესრეთ მტერად ძურისყოფისათუს, და ცოდვილად-უსამართლოებისა, რამეთუ უბრალოსა სდევდა და მოკლვად უბიებდა კეთილის-მყოფელსა, ხოლო კმად იტყვს გინებათა მის მიერთა, და ჭირად-დევნულებათა, და კუალად მტერად ეშმაკთა სახელ-სდებს.

“რამეთუ მოაქციეს ჩემ ზედა უშჯულოებით“. საულის-თა მათ აღძრეს ჩემ ზედა უსჯულოებით, ესე იგი არს, ბრალი მე დამდევს განდგომილებისა და საულის ძურის-ყოფისა.

4. *“და რისხვით მითქუმიდეს მე“*. ვითარმედ განრისხებულნი ძურსა ზრახვიდეს ჩემთუს.

“სული ჩემი შეძრწუნდა ჩემ თანა და შიში სიკუდილისაჲ დამეცა ჩემ ზედა“. გულად იტყვს სულსა, რომელიცა შეძრწუნდა შეიწრებული ბოროტის ზრახვისაგან მტერთაჲსა. ხოლო ვითარ იტყვს სხუაგან, *“არა შემეშინოს მე ბევრეულისაგან ერისა“* და შემდგომი. და აწ ესერა აქა ცხადად აღიარებს შიშსა, რამეთუ ოდეს აგრძნობნ უღმრთოსა მოხედვასა, უშიშ არნ, ხოლო ოდეს განგებულებით დატევებულ იქმნის, რაითა გამოჩინდეს მოთმინებაჲ მისი და მტკიცედ გებაჲ მოლოდებათა ზედა ღმრთისა მიერისა ნუგეშინის ცემისასა, მაშინ იურვინცა და ეშინინ და შიშსა მას არა დაჰფარავნ.

5. *“შიში და ძრწოლად მომიკდა მე და დამფარა*

ბნელმან“. ურვაა და მწუხარებაა რაა ერთგან შეკრბენ, შერევენ და დააბნელებენ სულსა.

6. *“და ვთქუ: ვინმცა მცნა მე ფრთენი ვითარცა ტრედისანი და აღფრინდე და განვისუენო“*. ტრედისა ფრთენი ითხოვნა ძალიად ფრენისათუს, და რამეთუ მშუდ არს ცხოველი იგი და უმანკო, ვითარცა თუთ იგივე, და მიუფრინდელად გილთა უშიშთა და განვისუენო ძურთაგან და შიშთა მოწვენულთა ჩემ ზედა.

7. *“ესერა განვეშორე სივლტოლით და განვისუენე უდაბნოსა შინა“*.

8. *“მოველოდე ღმერთსა, მაცხოვარსა ჩემსა“*. განვეშორე, ესე იგი არს, ვივლტოდე ღმრთისაგან, და შეუდეგ ეშმაკთა ბილწებითა ცხოვრებისა ჩემისაათა და ვიქცეოდე უდაბნოთა შინა კეთილთაგან უნაყოფოთა.

“სულმოკლებისაგან და ნიაქარისა“. უდაბნოსა რაა ვიქცეოდე, არცა ერთსა რას მოველოდე, ვიდრე აქამოდე, თვნიერ შენ ოდენ მხოლოსა ღმერთსა. ხოლო ნიაქარად იტყვს სიფიცხლესა, და სასტიკებასა განსაცდელთასა;

9. *“დაანთქენ, უფალო, და მიმოდაყვენ ენანი მათნი“*. ქრისტესთუს და ჰურიათათუს გულისკმა-ჭყავ, დაანთქენ, უფალო, ენანი მათნი მგმობარნი ძისა შენისანი - ესე იგი არს, სიღრმესა შინა განსაცდელთასა მოაშთვენ და მიმოდაყვენ იგინი, რაათა არღარა შეითქუნენ იგინი ურთიერთას. არცადა ძალ-ედვას განზრახვად მაცხოვრისათუს ბოროტსა, რომელი ესე ყოველი შეემთხვა უკუანადსკნელ, და განიხრწნეს ჰრომთა მიერ. ხოლო ეშმაკთათუსცა ევედრების მიმოდაყოფასა გულისზრახვათა მათ მიმართსა.

“რამეთუ ვიხილე მე უსჯულოებაა და კდომაა ქალაქსა

შინა“: ესე იგი არს, მოქალაქობასა შინა მათსა, რამეთუ უსჯულოებენ და სცოდნენ, და უკდებიან ცილობით ბრძანებათა შენთა.

10. *“დღე და ღამე კარგ-მოადგეს მას და ზღუდეთა მისთა“*: დღე და ღამე - ესე იგი არს, ესოდენ აღორძინდეს უკეთურება, ვიდრეღა აღემატოსცა ზღუდეთა მისთა უსჯულოება. რამეთუ ესე შეემთხვა პურიათა, და დაადგრეს უსჯულოებასავე ზედა თვისსა შემდგომადცა ქრისტეს მკელელობისა, ვიდრემდის აღდგა მათ ზედა მკვედრობა პრომთა, და მისცნა იგინი წარწყმედასა. ხოლო ზღუდედ მათდა არიან უძლიერესნი მათგანნი, და შრომა შორის მათსა არს მათ ზედა, რომელნი ძლიერად წინააღუდგებოდინ, ხოლო სიურცე და უბან მათდა არიან გზანი მათნი, ვითარცა წინააღმდგომთანი გზასა მას იწროსა ღმრთისასა, და აღნადგინებ და ვახშ - შეძინება ცოდვითა. ხოლო თუ “მტერმან მაყუედრა“ და შემდგომი, ვიდრე “მოვედინ სიკუდილი მათ ზედა“, პირისა გამო ქრისტესთვის ვიტყვთ იუდასთვის, ვითარცა ვთქვთ: მოვედინ უკუე სიკუდილი ეშმაკთა ზედა, გინა სრულიადი უქმობა, ხოლო სხუად იგი გვთქუამს ძალისაებრ.

“და უსჯულოებად და ხიცრუეე და შრომად შორის მათსა“: კუადადცა მასვე იტყვს და სძაგებს მას, რამეთუ იქადოდეს სჯულიერად ყოფასა და მარადის უსჯულოებდეს, ვინაღცა თქუა რად, თუ აღემატა უზღუდეთა უსჯულოება, ხოლო გუასწავებს, ვითარმედ არცა შუა ქალაქისა იყო მშველობით, არამედ შორის მათსა იყო უსჯულოება მსჯავრთა, და შრომა უბრალოთა ზედა და უმიზეზოთა ღონისძიებისა და მანქანებისა, ხოლო უსამართლოება მოხუეჭათათვს და ანგარებათა.

11. *“და არა მოაკლდა უბნებსა მისსა აღნადგინები და*

ზაკვა“. ხოლო აქა უბნად სავაჭროთა და შესაკრებელთა საეროთა განსაზრახავად იტყვს, ხოლო აღნადგინებად თქუა, რამეთუ ვახშსა მოჰკვდიდეს. და ამას იღუმაღ იქმოდეს, რამეთუ სჯული დაუხრწევდა. და ზაკვად ცვალებასა და ზავსა და ვაჭრობასა მათსა სახელსდებს, რამეთუ ზაკვით და სიცრუით იქმოდეს და ურთიერთარს მტერ იყვნეს და იჩემებდეს მეგობრობასა, და ესრეთ ყოველსავე საქმესა ბოროტისასა სწამებს მათოვს.

12. *“რამეთუ მტერმან თუმცა მაყუედრა, მო-მცავითმინე მისი, და მოძულე თუმცა ჩემი ჩემ ზედა მდიდრად იტყოდა, და-მცა-ვემაღლე მისგან“.* ამიერითგან პირსა ქრისტესსა მოიღებს იუდას მიმართ, რამეთუ თუ *“მაყუედრა“* ნაცვალად შეურაცხებისა და შესმენისა მოიღებს. და მდიდარ მეტყუელება ნაცვალად სიგლისპისა და სიქადულისა და ორივე ესე ქმნა მან, რამეთუ ჰბასრობდა მათ ჰურიათა შორის და ექადოდა მიცემად მათ და სიკუდილად.

13. *“ხოლო შენ, კაცო, მოყუასო ჩემო, წინამძღუარო ჩემო და მეცნიერო ჩემო“.* ერთსულო, ესე იგი არს, მეგობარო, ხოლო მთავრად მისა თქუა ამისთვის, რამეთუ სხუათა მათ თანა მოწაფეთა იგიცა კვლდასხმულ-იქმნა მთავრად მორწმუნეთა, ვითარცა იტყვს: დაადგინნე იგინი მთავრად ყოველსა ქუეყანასა ზედა და მეცნიერად იტყვს ამის წილ, თუ შესწავლილო ჩემო, განკუთნვილო ჩემო.

14. *“რომელმან ერთბამად შენდა და ჩემდა დაატკბენ ჭამადნი“.* ერთბამად, ესე იგი არს, თუ ჩემ თანა რად იყავ, და ხოლო თუ დამიტკბენ, შემზადენ, და რამეთუ ყოველი ჭამადი შემზადებული უამოვნეს იქმნების და

სანოაგე ეწოდების, ანუთუ სანოაგედ გულისკმა-ყო მოძღურებად იგი ქადაგებისაჲ, რომლითა იზრდებიან სულნი მორწმუნეთანი. ამას იუდა, ვითარცა მოციქული დაატკობდა, ესე იგი არს, სათნოდ იქმოდა ქრისტესა.

“რამეთუ ვიდოდეთ ჩუენ ერთობით სახლსა ღმრთისა-სა“. ტაძრად ვიდოდეთ ერთ ცნობად, ესრეთ განუყოფელად მაქუნდი შენ განთვსებულად.

15. “მოვედინ სიკუდილი მათ ზედა“. ესე უწოდა წინაწარ დავით და სწყევს იუდას ანნას თანა და კაიაფას ქრისტეს მკულელთა და ერსა მას ჰურიათასა.

“და ცოცხლივ შთაგდენ იგინი ჯოჯოხეთად“. და უკუეთუ სიკუდილი მოვიდეს მათ ზედა, ვითარ შთაგდენ ცოცხლივ ჯოჯოხეთად, რამეთუ სიკუდილად არა ბუნებითსა სიკუდილსა იტყვს აქა, და რამეთუ რომელნიმე საძნაურითა სიკუდილითა მოკუდეს, სხუანი შიშთ-ვილითა, სხუანი ბრძოლითა და რაჲცა სახე არს მწარისა სიკუდილისაჲ. კუალად სხუანი იძულებისაჲან და პრო-მაელეებისაგან სპისა განიბძარნეს და პარეხთა და მთხრებლთა შთაითხივნეს თავნი მათნი და ჯურღმულ-თა შინა და ცნარცუთა შთაბნეულნი სიყმილითა მრავალ-ჟამ და წყურილითა ბოროტად განილინნეს. ვითარ-ცა დასწერს იოსიპოს, ამისთვისცა მთხრებლსა მას წარწყმედისასა უწოდა ჯოჯოხეთად, რომელსა შინა შთაითხივნეს და მცირედ-მცირედ განილინნეს და საფლავ მათდა იქმნეს მთხერბლნი იგი და ჯურღმულნი წარწყმე-დისანი. ვიეთნიმე იტყვან, თუ ჰურიათა თანა ეშმაკნიცა პბრძოდეს ქრისტესა და ჰურიათა ზედა მოიწია მწარე იგი სიკუდილი, ხოლო ეშმაკნი შთასთხივნა ქუესკნელს ჯოჯოხეთად, და ამათ უწოდსო ცოცხლივ შთასრულად ჯოჯოხეთად, ვინაჲთგან შეუწყნარებელ არსო სიკუდ-

ილისა ბუნება მათი.

“რამეთუ უკეთურება იყო სამკუდრებელსა შინა მათსა და შორის მათსა“. ვინადთგან უკეთურება მოქალაქობდა ქალაქსა შინა მსხემობასა მათსა, და არა ქალაქსა ზედა, არამედ შორის მათსა, ესე იგი არს, სიღრმესა შინა გულთა მათთასა, ხოლო სამსხემოდ თქუა სამკუდრებელი მათი ამისთვის, რამეთუ ჟამიერ იყო და ადრე განქარვებადი.

16. “*მე ღმრთისა მიმართ ღაღად-ყვავ და უფალმან ისმინა ჩემი*“. და რად ვმა-ყო, რადთა იცნეს სული წარმწყმედელთაგან მისთა. აწვე გულსავსე ვარო, რამეთუ ისმინა ჩემი, ხოლო არს სათქუმელ უღრმესადცა, ვითარმედ მე მამისა მიმართ ვმა-ყვავ, და ძემან ისმინა ჩემი, ვინადთგან მან წარწყმიდნა ჰურიანი, ვითარცა იტყვს, “შენ უფალო, მიწყალე მე და აღმადგინე მე და მე მივაგო მათ“.

17. “*მწუხრი, დილეულ და სამხრად მიუთხრობდე და ვიტყოდი და ესმეს კმისა ჩემისა*“. სამთა გამოაჩენს, დიდრონთა სამთა ლოცვისათა, რომელთაცა ჩუენ სახელ-ვსდებთ მწუხრისად, ცისკრისად და ჟამისწირვად, ხოლო თუ მიუთხრობდე ღმრთისა საკურველებათა და წარმოუთხრა ყოველთა, რომელნი არიან ჩემთანა, ანუთუ მიუთხრობდე ძუელსა და წარმოვთქუა ახალი, ჩემ ზედა ქმნილი.

18. “*იკსენ სული ჩემი მშუდობით მახლობელთაგან ჩემთა, რამეთუ მრავლობით იყვნეს ივინი ჩემ თანა*“. მშუდობით, ესე იგი არს, თვნიერ ბრძოლისა, ხოლო მახლობელად ხადის საულისთა მათ, ვითარცა თვსთა და მის თანა მოლაშქრეთა, ამისთვის მიზეზსაცა დასდებს მახლობელობისასა, ვითარმედ სხუათა თანა მრავალთა,

იგიცა ჩემ თანა იყვნეს თანა მეპურისტე და თანა მკვედარ.

19. *“ესმეს ღმერთსა და დაამდაბლნეს იგინი, რომელ-იგი წინავე იყო საუკუნეთა“*: და რამეთუ ამან თავადმან შექმნნა საუკუნენი, ამისთვის პირველ ყოვად ითქუმის საუკუნეთა.

“რამეთუ არა არს მათდა ნაცვალ, არცა შეეშინა მათ ღმერთისა“: არა არსო მათდა ცვალებად უკეთურებისაგან კეთილად, არამედ შეუცვალებელად ჰგიან. და რამეთუ ესრეთ გარდასცა სემმახოს, ითქუას ნუ თუ და ესე ქრისტეს მკულელთაცა ზედა ჰურიათა, რამეთუ სწყევდა რად, მათ, ზემო იტყოდა: აწ ესმეს ჩემი ქრისტესა და დაამდაბლნეს იგინი, და რამეთუ რომელნიმე მათგანნი მოისრნეს, და რომელნი დაშთეს, დამდაბლდეს ჳელსა ქუეშე ყოველთა ნათესავთასა, და ჰმონებდენ მათ, და ჰმსახურებდენ ყოველთა უკუანადსკნელთა სამსახურთა. ხოლო მისსა, რომელი არს პირველ საუკუნეთა ღმრთაე-ბრ, იგინი დედისაგან ოდენ ყოფასა იტყოდეს მარტოდ, და ვითარმედ არა არს მათდა ნაცვალ, ესრეთ გულისჳმა-იყოფების, ვითარმედ იგი თავადი იყო, რომელი მიეცა ყოველთა კაცთა ნაცვალად, და ვინადთგან მათ იგი არა შეიწყნარეს, არა არს მათდა ნაცვალ სხუა ნაცვალი მისი.

20. *“მიყო ჳელი მისი, რადთამცა მიაგო მათ“*: განმარტნა ღმერთმან მტანჯველებრნი იგი ძალნი მისნი, რადთა მიაგოს მათ მისაგებელი მათი ტანჯვა.

21. *“რამეთუ მათ შეაგინეს სჯული მისი“*: საულისთა მათ უგულებელს-ყვეს, შეურაცხ-ყვეს, განაცრუეს სჯუ-ლი მისი, რომელი იტყვს: შეიყუარო მოყუასი შენი“, და სხუად ესევეითარი, ხოლო ქრისტეს მკულელთა სახარე-ბად შეურაცხ-ყვეს.

22. *“განიყვნეს რისხვითა პირისა მისისაჲთა და მიეახლნეს გულნი მათნი“*: “რისხვითა” - ცხად არს, რამეთუ ქრისტესითა, და რამეთუ ბრძოლა იგი ჰრომთა რაჲ ეწყუებოდა, განიყვნეს, რომელნიმე მათგანი იტყოდეს, ვითარმედ: იესოსთვის შეგუემთხუევის ესე, რომელთაგანი ერთი იყო იოსიპოს, რომელმან კინდა, და ღმერთად აღიარა წიგნსა მას შინა იერუსალემისა წარტყუენისასა, და მიეახლნეს გულნი მათნი რასა ჭეშმარიტებასა, რამეთუ იგონებდეს, ნუჲკუე ღმერთ არს იგი, ვინაჲცა იტყუელება მახლობელობა არს.

“ღბილ იქმნეს სიტყუანი მათნი უფროჲს ზეთისა და ივინი იყვნეს ვითარცა ისრის პირნი“: ესე ყოველთათვის ზოგად ითქუმის ქრისტეს მკულელთა, რომელნი იგი პირველად მოკლვისა ჩემებით დაუდგმიდეს მას სიტყუათა ღბილთა, რაბით ჰხადოდეს და ეტყოდეს: ვიცით, რამეთუ ჭეშმარიტ ხარ და სიტყუასა ღმრთისასა ჭეშმარიტებით ასწავებ და სხუად ესევეითარი. ხოლო ივინი გულსა შინა მათსა იყვნეს ისრის პირ აღლესულ, და მსურრდა სუმად სისხლთა მისთა, ითქუმის ესე და საულისთვსცა, რომელი იჩემებდა დავითის მეგობრობასა და ეტყოდა: შვილო, დავით, და სხუად ესევეითარი.

23. *“მიუტევე უფალსა ზრუნვაჲ შენი და მან გამოზარდოს შენ“*: ზოგად ყოველთა ურვეულთათვის იტყვს ამას და გუასწავებს, ვითარმედ გამოზარდნეს ჳორცითა და სულითა, ხოლო უკუეთუ გამოზარდნეს, შემოსნესცა, და უკუეთუ შემოსნეს, და-ცა-იცვნეს, და უკუეთუ და-იცვნეს, იკსნნესცა.

“არა სცეს შერყევაჲ უკუნისამდე მართალსა“: არა მისცეს საგრძელოდ ღელვასა განსაცდელთასა მართალი, ვითარცა იტყვს მოციქული, ვითარმედ: “სარწმუნო

არს ღმერთი, რომელმან დაგიცვნეს თქვენ განცდად უმეტეს ძალისა. ხოლო “არა მიცემად“ ამისთვის თქუა, ვინაითგან შეუნდობს ღმერთი მრავალგზის ეშმაკსა მოწვენად განსაცდელთა, და ჰგავს თუ თავისა თვისისათვისცა ამასვე სააჯმნო-ჰყოფს, რამეთუ ძალ-ედვა დახრწევად განსაცდელთა და არა დაჯრწივად.

24. *“ხოლო შენ, ღმერთმან შთაკადნე ივინი მღვმესა მას განჯრწინისასა“*. რომელნი აჭირვებდენ უბრალოთა. ხოლო მღვმედ განჯრწინისა თქუა სიღრმისათვის და განუვლტოლობისა ტანჯვისა, და რამეთუ ესევეითარი არს მღვმე.

“კაცთა მოსისხლეთა და მზაკუართა ნუ განაზოგნენ დღენი მათნი“. და ესეცა, რომელ სხუასა ფსალმუნსა ესევეითართათვის იტყვს, ვითარმედ: დღენი სრულნი იპოვნენ მათ თანა, საცნაურ არს, რომელ მუნ დღეთა სრულთა, არა რიცხუსა ცხოვრებისა ჟამთასა იტყვს, არამედ დღეთა სრულთა სიბოროტითა, ხოლო აქა ვინაითგან წინაწარ უწყოდა სიბოროტედ მათი, პირველადვე მომკის მათ, რადთა არა უმეტეს ადრე აღივსნენ სიბოროტითა, და იქმნების იგი უფროდსლა კაცთმოყუარება, ვიდრეღა ტანჯვა. ხოლო კუალად არცა ყოველთათვის თქუმულ არს ესე, არამედ მეტად გარდარეულთათვის სიბოროტითა, თუ არა იხილვებიან მრავალნი სიბოროტესა თანა დაბერებულად. ხოლო თქუა ესე განსაქიქებელად კაცის-მკულელთა და მზაკუართა, და კაცად მოსისხლედ მზაკუარად ამისთვის სახელ-სდებს, რამეთუ ყოველი სიმკნედ და ახოვანებად მათი იკმარეს სიბოროტესა ზედა, ვითარცა კაც მშუდობისა ეწოდების მშუდობის მყოფელსა, ესრეთვე კაც მოსისხლე - კაცის მკულელსა.

“ხოლო მე, უფალო, შენ გესაუ“. ესე წეს არს დავითის სიტყუად ღმრთისა მიმართ, რამეთუ ვინაჲთგან ერთგზის გამოსცადა ნაყოფი ღმრთისა მიმართ სასოებისა, ესავს მას მარადის მიუდრეკელად და სასოებასა მას აღიარებს. ხოლო შეჰგუანდეს ფსალმუნი ესე ნუჰკუედაცა თვნიერ მცირეთა რათმე სიტყუათა. რომელი-იგი აღვიშენეთ, ვიდოდით რაჲ წადმართ, და აღვლი დაუტეოთ ცნობად პირველ მოცემულსა მას და მოთხრობასა, ხოლო უძნელესი ჳელთ-ვიდვათ.

კანონი მერვე

დასასრულსა, ორისათვის წმიდათაგან განმდებრჳლისა,
დავითის ძეგლის-წიგან, იღეს იგი შიდაცრეს უცხო თქლთა
გეთს 55

ვითარცა სახედ ფსალმუნნი, რაოდენთა ზედა წერილ-
არს გულისკმის-ყოფად, მიწყობით ურთიერთარს დაისხნეს,
ესრეთვე და რომელთა ზედა ძეგლის წერა წერილ არს,
რომელთა პირველი არს ესე; ხოლო ერად იტყვს ერსა
მას ჰურიათასა, ვითარცა ტყუედ წარსხმულთა
ბაბილოვნელთაგან და განშორებულთა წმიდათაგან,
რომელ არს ტაძრისაგან იერუსალემისა. ამისთვის
დასასრულიცა წერილ არს, ვითარცა დასასრულად
მისრული ამას შინა ერისათვის წინაწარმეტყუელება;
ხოლო გულისკმა-იყოფების ერად, რომელნი წუთ
ჟამისათვის განეშორებიან კაცთაგან წმიდათა და ტყუე
იქმნებიან ცოდვათა; მერმე კუალად მეორედ ზედა
წარწერილი დავითისი ძეგლის წერა და შემდგომი;
ვიდრედა არს ორკეცი მიზეზი ფსალმუნისა ამის,
ვითარცა პირველ ითქუა ჩუენ მიერ ოცდა მებათსამეტესა
ფსალმუნსა, ვითარმედ ივლტოდა დავით საულისგან და
წარვიდა გეთსანს უსის თანა და იტყუელ იქმნა მუნ, თუ
ვინ არს, რომელთა ენება მოკლვად. ამისთვისცა იხემა

სისულელედ და განტყვებულ იქმნა და ცხონდა რად საკურველებით, და მაშინ აღწერა ფსალმუნი ესე. ხოლო შეჰგავს ესე მაშინ მის ზედა მოწევნულთა ძურთა და შემდგომად ერისათა, და ვითარცა ენება სამარადისოდ ქადაგებად ქველისმოქმედებათა ღმრთისათა, დაწერა ძეგლის წერად, რადთა აღუკოცელად იყოს ზედა წერილი სახედ ძეგლთა ქვისა, ანუ რვალისათა, რომელთა ზედა დაწერენ ვიეთნიმე სიტყუათა რათმე საკსენებელად საგრძელოდ და სამარადისოდ.

1. *“მიწყალე მე, ღმერთო, რამეთუ დამთრგუნა მე კაცმან“*. დამთრგუნა, შემძუსრა, ერისა მის ტყუექმნილისა პირსა ზედა მოხმულ არიან სიტყუანი ესე; და კაცად უწოდს მეფესა ბაბილოვნელთასა, ხოლო ტყუე-ქმნილნი ცოდვათაგან - ეშმაკსა, ვითარცა მრავალგზის ხადის მას წერილი, ესრეთ გემოთმოყუარეთა მიერ. ვითარცა იგი და იგავსა მას ღუარძლისასა მტერად კაცად ხადის მას, ხოლო დავითის გამო საულს გამოაჩინებს, და თუ *“დამრთგუნა“*, შეურაცხ-მყო, ვითარცა იგი, თუ რომელმან ძქ ღმრთისაჲ დათრგუნოს.

“მარადღე ბრძოლითა მაჭირვა მე“. მარადღე, ესე იგი არს, დღე ყოველ; ხოლო ბრძოლად იტყვს ჭირვებასა განგრძობილსა.

2. *“დამთრგუნეს მე მტერთა ჩემთა მარადღე“*. ანუ ბაბილოვნელთათუს, ანუ ეშმაკისათუს, ვინადთგან განდგომილნი ძალნი არიან იგინიცა, ანუ საულ და მისთანათათუს იტყვს ამას.

“რამეთუ მრავალ არიან, რომელნი მბრძვანან მე ძაღლით“. სიმაღლედ აქა ძლიერებასა იტყვს, ანუთუ სვიანობასა, და რომელნი სიმაღლით გამო მდაბლად მდგომთა ესოდენ განმარჯუებით მიამთხუევენ.

3. *“დღისი არა მეშინოდის მე, რამეთუ მე შენ გესავ“*. დღედ აქა დღეკეთილობასა იტყუს მტერთასა, ნუგეშინის-სცემს თავსა თვსსა და წინაწარმეტყუელებს, ვითარმედ არა მეშინოდის მე ესევითართაგან დღეკეთილობათა.

“ღმრთისა მიერ ვაქნე სიტყუანი ჩემნი“. თუ *“ვაქნე“* ნაცვალად შემკობისა მოღებულ არს, საქებელ-ვეყნეო სიტყუანი ჩემნი, ღმრთისათუს მეტყუელებასა ესოდენ შეამკობს სიტყუა, მოკსენება ღმრთისა, ანუთუ ვინაფთგან დაიქადნა და თქუნა, *“დღისი არა მეშინოდის მე“*, განკურნებს აწ სიტყუასა თვსსა, ვითარმედ ღმრთისა მიერ ვაქნე, ესე იგი არს, დავამძიმე დიდად მეტყუელებითა სიტყუანი ჩემნი.

4. *“ღმერთსა ვესავ, არა შემაშინოს კორცმან“*. ვინაფთგან ყოველი სასოება ჩემი შენდა მომართ დამიც, რაფ მიყოს კორცმან, ესე იგი არს, კაცმან ვნებულმან.

5. *“მარადღე სიტყუანი ჩემნი მოიბაგნეს“* შეურაცხ-ვევს, რაფცა ვთქუ, ერთგზის რაფმე შეურაცხ-მევევს.

6. *“ჩემთვის იყვნეს ყოველნი ზრახვანი მათნი ბოროტებით“*, რაფთა ბოროტი შემამთხვონ. მომეახლნეს ფარულად და ზაკვით მიმზირდეს მე. მომზირალ არიან და ფარულად დამირწყმენ მახეთა, რამეთუ ინადირებდეს სიტყუთა უფლისაფთა და პარვად ყურსა უპყრობდიან. და სლვათა ცხოვრებისა ჩემისათა იმსტრობენ, რაფთა შემიპყრან მე.

7. *“ვითარცა უმზირდეს სულსა ჩემსა, ამისთვის, არარაფთა დასცნე იგინი“*. ვითარცა იგინი მზერით მელიან მე, რაფთა შემაწყუდიონ, ამისთვის ადულად დასცნე, ესე იგი არს, უჭირველად, ესრეთვე და შენ მისდრიკნე იგინი, ესე იგი არს, განასხნე.

“რისხვით ერნი მოსრნე“. ოდეს შერისხნე, ყოველი

სიმაღლს დასცე, ესე იგი არს, შემუსრე.

8. *“ღმერთო, ცხოვრებად ჩემი შენ გითხარ”*, მოქალაქობად ჩემი გამოგიცხადე, რომლითა აწ ვმოქალაქობ.

“დასხენ ცრემლნი ჩემნი შენ წინაშე, ვითარცა აღმითქუ მე”. მოხედენ ცრემლთა ჩემთა, ვითარცა აღმითქუ აღთქუმათა შინა შენთა, და რამეთუ სჯულსა რად დასდებდა, აღუთქუა ჭირვეულთათჳს, ვითარმედ სულთითქუნეს ჩემდამო და ვისმინო მისი, რამეთუ მოწყალე ვარ.

9. *“შიიქცენ მტერნი ჩემნი მართლუკუნ”*. ესე იგი არს, ივლტოდინ, წინაწარმეტყუელება არს ესეცა, ხოლო სახისმეტყუელებით, გუეუფლენ თუ ჩუენ ეშმაკნი, წინაგპდღვან და მიჩუნებენ ჩუენ გზათა, წარწყმედად მიმყვანებელთა. ხოლო *“იძლიენ”* - უკუანა მოგვდგან და ძაღლებრ მოგუყეფენ.

“რომელსა დღესა გხადოდი შენ”. ოდეს გხადო შენ მკურვალედ, მეყუსეულად ვცნობ, რამეთუ ღმერთი ჩემი ხარ შენ. ხოლო რადთა სცნობს, რამეთუ შესმენილ იქმნა.

10. *“ღმრთისა მიერ ვაქნე სიტყუანი ჩემნი. უფლისა მიმართ ვაქნე თქუმულნი ჩემნი”*. ვითარმედ არარად შევპროთო კაცობრივი, არამედ შენ მიერთთა სასოებითა შეურაცხ-ვევნე მზაკურებანი მტერთანი, ხოლო სიტყუად იტყუს მცირედთა სიტყუათა, და თქუმულად - უმრავლესთა.

11. *“ღმერთსა ვესაგ, არა შემეშინოს, რად მიყოს მე კაცმან”*. რომელი დაწყებასავე თქუა - კაცი, თუ *“დამორგუნა მე კაცმან”*, - მასვე იტყუს და აწცა.

“ჩემ თანა არს ღმრთისა ლოცვა, რომელ მიგცე შენ ქებისად”. ვსენებასა შინა ჩემსა არიან აღთქუმანი ქებისა შენისანი, რომელნიცა მიგცნე შენ, და რამეთუ აღუთქუა ქებად ქველისმოქმედსა ღმერთსა.

12. "რამეთუ იჯსენ სული ჩემი სიკუდილისაგან". "სული ჩემი" ნაცვალად ამისა, თუ "მე". ხოლო თუ ვკუთვით სულისათვის გენებოს ცნობის, სიკუდილად სულისა სახელ-სდვა ცოდვისა, და რამეთუ ესე ექმნა მიზეზ სიკუდილსა პირველითგანვე, პირველ დაბადებულსა.

"თუაღნი ჩემნი - ცრემლთაგან და ფერკნი ჩემნი - ბრკოლისაგან". საბრკოლად გულისკმა-ყავ პარეხი, ანუ მახვი, ვითარცა და ფერკნიცა, უკუეთუ გნებავს სლვად გზასა სოფლისასა.

"სათხო ვეყო წინაშე უფლისა ნათელსა შინა ცხოველთასა". სათხო ვქმნათ, ვიდრემდის ვხედვიდე ნათელსა ამას, რომელი უნათობს ცოცხალთა, რამეთუ შემდგომად სიკუდილისა სათხო-ყოფა არა არს. და კუადად ნათელ ცოცხალთა არიან მცნებანი ღმრთისანი, ვითარცა იტყვს: "მცნება უფლისა ბრწყინვალე არს, განმანათლებელ თუაღთა და სანთელ არს ფერკთა ჩემთა შჯული შენი". ანეთუ სათხოდ გამოეჩნდე საუკუნესა მას ნათელსა შინა მარადის ცხოველთასა.

- დასასრულსა, ნუ, განხრპნი, დავითის ძეგლის-წიგა, დრეს იგი განიულად: პიბსა სჯულისსა ძეგლისაგან, 56

და ქუაბსაცა მას შინა, უდაბნოსა გადისასა საკვრველებით განერა სიკუდილსა, სადა-იგი დამალულ იყო და შევიდა მას შინა საულ და დაიბანაკა, ვითარცა ვთქუთ პირველ, და ფსალმუნი ესე შემზადა, და მსგავსად მისა უწინარესთა ძეგლის-წერად დაწერა ზედა მიზეზისა მისთვის, რომელ ვთქუთ; ხოლო ესეცა დასასრულად ამისთვის, რამეთუ მოხდა აღსრულებად ამას შინა

წინაწარმეტყუელება წოდებისათვის წარმართთაჲსა. ხოლო თუ “ნუ განხრწნი“, თვისისაგან და თავისა წინა აღმოსაკითხავ არს, რამეთუ ღამესა მას, ეძინა რად საულს, მიუჭდა მახვლითა წუდილითა და ამას სიტყუასა ეტყოდა თავსა თვისსა მიმდებად, და ესრეთ დააცხრო გულისწყრომაჲ თვისი და არა მოკლა იგი. ვინაჲცა დასწერა ესე, ერთად გუასწავებს, თუ ვითარ იპყრა გულისწყრომაჲ თვისი, და მეორედ, გუასწავლის ყოველთა არა განხრწნად ძვრუკსენებელობასა. ჯერ-არს უკუე ცნობად. ვითარმედ გამო-რად-ვიდა ქუაბისაგან, მაშინ აღწერა ფსალმუნნი ესე, ხოლო ას ორმოც და მეერთე მაშინ, ოდეს იყოდა იგი შეწყუდეულ და შეურვებულ.

1. *“მიწყალე მე, ღმერთო, მიწყალე მე, რამეთუ შენ გესხავს ხული ჩემი“*. ორკეცობა მიწყალისა განვრცობა არს ვედრებისა. არავის ვესავო სხუასა ყოველთაგანსა, არამედ შენ ოდენ მხოლოსა ღმერთსა; ამისთვისცა შემიწყალე ესრეთ ძლიერად დევნილი.

“და საფარველსა ფრთეთა შენთასა გესვიდე, ვიდრემდის წარკდეს უსჯულოებაჲ“. საგრილად ფრთეთა იტყვს, რომელ არს საფარველი ღმრთისაჲ, რომლისათვის გუთქუამს განცხადებულად მეთექუსმეტესა შინა ფსალმუნსა, ვითარმედ, “საფარველსა ქუეშე ფრთეთა შენთასა დამიფარო“. ხოლო უსჯულოება განხრახვად ბოროტისა გარდასცა აკვლა, და გულისტმა-იყოფების ესე ხილულთა ზელა მტერთა და უხილავთა. ხოლო თუ წარკდეს, ესე იგი არს, ვითარმედ ესე ცხოვრებაჲ აღესრულოს, რომელსა შინა იქცევის ცოდვაჲ, განაღდა მაშინ, ოდეს აღვიდეს ღმრთისა საგვრგუნე.

2. *“და კმა-ყოფი ღმრთისა მიმართ მადლისა, ღმრთისა, ქველისმოქმედისა ჩემისა“*. კმა-ყოფა სულისა წადიერებასა

მოასწავებს, არა ცუდად თქუა, თუ “მაღლისა მიმართ“, ვინადოგან ცოდვა საწადელი არს და ქუე მფრინავი, ამისგან ვსნასა ითხოვს მაღლისაგან, ვითარცა ზესთა ცათა და ქველისმოქმედისა, ვითარცა პირველ, რომელი აწ და კუალადცა შეეწია.

3. *“გამოავლინა ზეცით და მაცხოვნა მე“*: გამოავლინა ძალი მაღლით, და რამეთუ არა კაცობრივითა რადთმე ღონითა ვსნილ იქმნა ქუაბსა შინა მოსალოდებელისაგან სიკუდილისა.

“მისცნა საყუედრელად დამთრგუნველნი ჩემნი“: რამეთუ სცნეს რად საულისთა მათ, რად იგი ქმნა, ფრიად სირცხულეულ იქმნნეს, ვითარცა ესოდენსა ცთომილნი, და საკიცხელ და საბასრავ იქმნნეს. ხოლო თუ რად არს დათრგუნვა, თქუმულ არს უწინარესსა ფსალმუნსა შინა.

4. *“გამოავლინა ღმერთმან წყალობად მისი და ჭეშმარიტებად მისი. და იკსნა სული ჩემი მკვეცთაგან“*: გამოავლინა უკუე წყალობად, რადთა შემიწყალოს მე, ხოლო სიმართლჳ, რადთა დასაჯნეს მაჭირვებელნი ჩემნი, ხოლო მკვეცად ხადის საულისთა მათ, ვითარცა ძალსა ზედა მყოფთა და უწყალოთა და მკულელებრთა, ხოლო გულისკმა-იყოფების ესე პირსა ზედა ეკლესიისასა, ვითარმედ მამამან მოავლინა ძედ და მაცხოვნა მე წარწყმედილი, და მისცნა საყუედრელად, რომელნი იგი პირველ დამთრგუნვიდეს - ეშმაკნი, და ვითარცა იტყვს მოციქული, ვითარმედ იქმნა ჩემდა სიბრძნე ღმრთისა მიერ, სიმართლე, სიწმიდე და გამოკსნა, ხოლო მკვეცად უკუე აქა გულისკმა-ყვენ ეშმაკნი.

“რამეთუ მეძინა მე ზრუნვით“: ოდეს ქუაბსა შინა იყო, შევიდეს საულეთნი, მიეძინა მცირე ჰრული, არამედ აღშფოთებულსა, შეიწრებულსა, გარე მოქცეულთაგან

ბოროტთა.

“*ძენი კაცთანი. კბილნი მათნი ჭურ და ისარ. და ენანი მათნი, ვითარცა კრძალნი ღესულნი*“. ზ, ძენო კაცთანიო, ისმინეთ, კბილნი მაჭირვებელთა ჩემთანი, ვითარცა მკვეცთანი, ჭურ და ისარ, და შემდგომი, რამეთუ კბილთა მიერ და ენისა სიტყუათა მათთა სააჯმნო-პყოფს. ვითარმედ ძურისზრახვათა მიერ და თხზულებათა ზაკუვისათა სწყლვენ და მოჰკლვენ, ხოლო საჭურველად აქა არა მას იტყვს, რომელი დასცავს, არამედ-რომელი მოჰკლავს.

5. “*ამაღლდი ცათა შინა, ღმერთო, და ყოველსა ქუეყანასა ზედა არს დიდებაჲ შენი*“. მაღალ და ზეცისა ცნობილ იქმენ, და მათდაცა, რომელთა არა გიციან შენ, და რბიოდინ ყოველსა ზედა ქუეყანასა დიდებულებაჲ შენი ნიშთა მიერ, რომელთა იქმ საკვრველთა. ხოლო ვიეთმე ქრისტეს მიმართ მიაქციეს სიტყუად ესე, ვითარმედ აღასრულა რა საიდუმლოჲ განკაცებისაჲ, აღვიდა კუაღად ზეცადვე, სადაჲთ იგი მოვიდა. და ვილოდინ ყოველსა ზედა ქუეყანასა პატიჴი შენი.

6. “*მანსჳ განმზადეს ფერკთა ჩემთათჳს, და დამამდაბლეს სული ჩემი*“. საბრკჳშ შემზადეს და დამამდაბლეს მე, ხოლო იტყვს მრავალსახეთა ძურისხილვათა.

“*თხარეს წინა შე პირსა ჩემსა მოხრებლი, და შთავარდეს მას*“. განმზადეს წინაშე ჩემსა სიკუდილი და იგინივე შთავარდეს, ხოლო დაცული ზეგარდამო ვივლტოდე უვნებელად და იგინი შემოვარდეს ჳელთა ჩემთა.

7. “*განმზადებულ არს გული ჩემი, ღმერთო, განმზადებულ არს გული ჩემი*“. მზა ვარ მე ამიერითგან მომავალთათჳს განსაცდელთა, ვინაჲთგან შენ მაქუ ჳელის-აღმპყრობელად, ანუთუ მზა ვარ ყოფად ნებისა შენისა, ანუ მზა ქებათათჳს.

“გაქებდეს და გიგალობდეს დიდებითა ჩემითა“. ქებისათვის და გალობისა მრავალგზის გვთქვამს. ხოლო დიდებად თვსად ხადის გონიერებასა, რომლისათვისცა იდიდებოდა.

“აღსდევ დიდებათ ჩემო“. დიდებად აქა ნიჭსა სახელსდებს სულიერსა.

“განიღვძე ფსალმუნითა და ებნითა“. საფსალმუნედ იტყვს სულსა და ებნად - ჳორცითა, მიზეზისა მისთვის, რომელ პირველ მივეციოთ, ხოლო ადადგენს სულითურთ თავსა თვსსა ქებად ღმრთისა, რადთა სულითა, გონებითა და ჳორცითა უგალობდეს და აქებდეს ქველისმოქმედსა.

9. “მე განვიღვძი განთიად“. ესე იგი არს, ადრე.

“აღვიარო შენ ერსა შორის, უფალო. და გიგალობდეს შენ თესლებსა შორის“. აღვიარო, ვითარმედ გმადლობდეს, ხოლო ერად ერი ჳურიითა იცოდეს, და რამეთუ ჳურიითა შორის, და წარმართთა დავით ჳმადლობს, და აქებს და უგალობს ღმერთსა.

10. “განდიდნა ცაძდეს წყალობად შენი და ჳემშარიტებად შენი ვიდრე ღრუბელთაძმდეს“. ესევე თქვა ოც და მეათხუთმეტესაცა შინა ფსალმუნსა: “უფალო, ჳეცას არს წყალობად შენი და ჳემშარიტებად შენი ვიდრე ღრუბელთაძმდეს“. და მუნ სძებნეს განმარტებად ამისი. ხოლო იტყვს, ვითარმედ დიდ არს და მაღალ წყალობად შენი და ჳემშარიტებად შენი, რომელი განაგებს ქუეყანასა ცად და ღრუბლად.

11. “ამაღლდი ცათა შინა, უფალო, და ყოველსა ქუეყანასა ზელა არს დიდებად შენი“. ამისთვის მცირედ ზემო ვაჭსენეთ.

დასასრულსა, ნუ განსტრწნი. დავითის ძეგლის-წიგანად, 57

ყოვლად უწინარესისა ამის ფსალმუნისა აღწერა

ესეცა, და მასვე მიხეზსა შეუდგა. ამისთვის და ეკევითარივე ზედა წერილი მიხუდა ამასცა.

1. *“კეშმარიტად თუ სიმაართლესა იტყვით, ხიჭროფოებასა სჯილით. ძენო კაცთაწილ”*. პირად საულის მიმართ არს სიტყუა, და მის თანათა. ხოლო შემდგომად ყოველთავე მსგავსთა მისთა უკეთურებითა; იტყვს უკუე, ვითარმედ, უკუეთუ ნამდვლვე სამართალსა იტყვით, და იგონებთ თავთა შორის თქუენთა, თუ სამართლად მსდევლით მე ვითარცა მტერსა, და ძურის-მყოფელსა თქუენსა. თქუენვე იქმნენით მსაჯულ საქმისა მაგის, და წრეველი სასჯელი საჯეთ და მართალი განჩინებაჲ განჩინეთ, თუ რასა ბოროტსა ზედა დამიპყართ.

2. *“და რამეთუ გულსა შინა უსჯულოებასა იქმთ ქუეყანასა ზედა, სიცრუესა კვლნი თქუენნი პივთებენ”*. დაუტევა თუ არა, ძაღ-გიც მართლად სჯად, ვითარცა ცხადი, და ესე თქუა, რამეთუ გულსა შინა უსჯულოებასა იწურითთ და კვლნი თქუენნი უსამართლოსა იქმან, ხოლო წმასნად თქუა სახედ მათდა, რომელნი წმასნიან მახეთა მრავალფერობისათვის კელ-ყოფათა მათთაჲსა, და ვითარმედ *“ქუეყანასა ზედა”*, რამეთუ ქუეყანასა ზედა იქმთ ამას, ხოლო ჯოჯოხეთს შინა არღარა ესრეთ გაქენდეს.

3. *“უცხო იქმნეს ცოდვილნი საშოდთგან”*. განაქიქებს მოუქცეველად მცოდველთა, და ასწავებს მოკლედ, თუ ვითარნი არიან. ანუ ვითარი მიიღონ აღსასრული; და ვითარმედ ჯერეთ ჩხულ-ყოფად იყვნეს, ოდეს უცხო-იქმნეს ღმრთისაგან წინაწარმცნობელობითა მისითა, და უცხო ქმნილად მერმეთა მათგან შეირაცხნეს.

“შესცთეს მუცლითგან”. “შესცთეს ეკლესიისაგან, და რამეთუ საშო და მუცელ არს ეკლესია, რომელი შვილ

ღმრთისა ყოფადთა მათ აღმოშობს წმიდისა მიერ ნათლისღებისა, და კუალად შესცოტეს წრფელთა მათგანცა მცნებათა საღმრთოთა არა მოქმედებითა, არამედ ვითარცა ითქუა წინაწარმცნობელობითა ღმრთისაჲთა. და რამეთუ ესრეთ ჰრქუა ღმერთმან იერემიას: “პირველ დაბადებისა შენისა მუცელსა შინა გიცან შენ, და პირველ გამოსლვისა შენისა საშოდთ წმიდა-გყავ შენ”.

“*იტყოდეს სიცრუესა*“. ესე არა მუცლით, არამედ ჰასაკად მოსრულთა არს.

“*გულისწყრომა მათი მხგავს არს გუელისასა*“, იტყვან გუელისათვს, თუ უკუეთუ ვისთვისმე განძნდეს, არდა აკუებს გულისწყრომასა, ვიდრემდის ანუ მიაგოს ბოროტი, ანუ მოკუდეს, ესრეთვე და ამათიცა გულისწყრომა არსო, და ძვრის ყოფა მათი დაუცადებელ.

“*და ვითარცა ასპიტისა ყრუდსა, რომელმან დაიყვნის ყურნი მისნი*“. მოიღებს სახედ გულისწყრომისა ასპიტსაცა, ვითარმედ გულისწყრომაჲ მათი, ვითარცა ასპიტისა ყრუდსაჲ, და არა ბუნებით ყრუდსაჲ, არამედ მანქანებით, რამეთუ ამისთვის შესძინა თუ “*დაიყვნეს ყურნი მისნი*“. მერმე წარმოიტყვს, თუ ოდეს დაიყოფს.

5. “*რომელმან არა ისმინის კმად მსახვრალისაჲ და წამალი წამლისმცემელისაგან ბრძნისა*“. მსახვრალად იტყვს მათ, რომელთა თ ო ვ ი ჩ ც ა სახელ-ედების, რომელნი იგი მოგუნითა რაჲთმე მოგუნიან გულისწყრომასა მძრომელთასა, და მძვნვარებასა მათსა ესრეთ მოამშუდებენ, და მოიხმენ მათ და იხმარებენ სამკურნალოდ, და მეტად ასპიტსა, რომელსაცა სახელ-ედების პალამ სიდიდისათვს და მძლავრებისა, და ესე ნიშთა რაჲ გან-მე-აგრძნობს წინაწარვე და დაიყოფს ყურთა მისთა, და ესრეთ განერების. ხოლო არს

განწესება სიტყვსა ამის ესრეთ, რომელი არა ისმენს
 ჳმასა მსახვრალისა და წამლისმცემელისასა, ესე იგი
 არს მოგვსა და გრძნეულისა კაცისასა, რომელი
 ჳმოგუნდეს სიბრძნით; ხოლო ბრძნად ჳელოვანსა და
 ღონით მოქმედსა უწესს; და კეთილად მოიხუნა სახედ
 გუელი და ასპიტი, რამეთუ უმზირდა საულ, ვითარცა
 გუელი და მრავალგზის მოართუმიდის დავით სიტყუათა
 ტკბილთა და მდაბალთა, მეუფედ და მეფედ ხადინ მას,
 და უფლად, ხოლო თავსა თვსსა მონად, და მკუდრად
 ძაღლად და გრწყილად, გარნა ამან ესრეთცა დაიყვნეს
 ნებსით ყურნი თვსნი ვითარცა ასპიტმან.

6. *“ღმერთმან შეიმუსრნეს კბილნი მათნი პირსა შინა
 მათსა“*. კბილად სახელ-სდებს ძალსა ბოროტისმყოფელსა
 ესევეითარსა, ხოლო კბილნი რაჲ თქუნა, პირსაცა აცხენებს,
 რადთა სცნა განვრცომილი უკეთურებაჲ.

“შუანი ღოძთანი შეფქუნა უფალმან“. ხოლო შუანი
 კბილნივე არიან. უკუეთუ კულა გნებავს, კბილად თქუან
 განმკუეთელნი იგი, და შუად უშინაგანესნი იგი,
 რომელთაცა დამაწულილებლად სახელ-ვდებთ, და
 გულისჳმა-იყოფების ესე უმცროს და უფროს ვნებად,
 რომლითაცა ავნებდეს, რომელთაცა მიემთხუეოდეს.
 ხოლო ესეცა განიცადე, თუ ვითარ ოდესმე წაღმართ
 ყოფადსა იტყვს, ვითარმედ შეიმუსრნეს, და ოდესმე
 ვითარცა გარდარეულსა, ვითარმედ შეფქუნა, და რამეთუ
 ესევეითარი არს წესი წინაწარმეტყუელთაჲ, ვითარცა
 მრავალგზის თქუმულ არს:

7. *“შეურაცხ-იქმნენ ივინი, ვითარცა წყალი დათხეული“*.
 არა მდინარისაჲ, არცა წყაროდსაჲ, არამედ ვითარცა
 ღუარისაჲ მოფენილი, რომელი მიმოდაიბნიის. ხოლო თუ
 შეურაცხ-იქმნენ, ამის წილ, თუ უგულვებელს-იქმნენ.

8. *“გარდააცუას მშკლდსა მისსა, ვიდრემდის მოუძღურდენ”*. გარდააცუას მტანჯველებრი იგი ძალი მისი და სტორცხოს.

“ვითარცა ცული რად დადნის, ევრეთ მოესრულნენ”. ღირსად მკულებლებისა მის ძალისა მათისა მოისრენენ აღვლად, მსგავსად ცულის დადნობისა, ვითარცა სახედ მი-რად-ეახლოს ცული ცეცხლსა. ცული დადნების.

“დაეცა მათ ზედა ცეცხლი და არა იხილეს მხედ”. ცული რად ავსენა, ცეცხლიცა შესძინა. ცეცხლად იტყვს ღმრთისა მიერსა რისხვასა, რომელნი მეყესეულად ხვადის დღე არა ესწრნესო.

9. *“ვიდრე არა თანა იყოს ეკალთა თქუენთა ძეძუ”*. საულის მიმართ არს სიტყუა ქცევით, ვითარმედ დაეცეს მათ ზედა ცეცხლი პირველ აღორძინებადმდე ცოდვათა მათთა, ხოლო რადთა უცხადესრე იყოს სიტყუად, ეკლად ცოდვასა უწესს წერილი. ხოლო ძეძუ არს ანუთუ გურწამლი. სახე ეკლისა დიდროანისა, და არს მაგარი და ფიცხელი. იტყვს უკუე, ვითარმედ ცეცხლი იგი ხინებული დაეცეს პირველ ეკალთა ზედათ თქუენტა, რომელ არიან ცოდვანი, ვიდრე ცნობადმდე ძეძუსა და ჩუეულებად და წესად მოხლვადმდე სილიდისა და სიფიცხისა ძეძვისა, რომელ არს გარდამატებად ბოროტისად, არა ესრეთ საულ მცირედთა ჟამთა სძებნა სიმრავლე ბოროტთად.

“ვითარცა ცხოველნი, ვითარცა რისხვით შთანთქნეს ივინი”. ცეცხლმან მან ვსენებულმან. ხოლო თუ ვითარცა ცოცხალნი, საულს უწესს არა სრულად ცოცხლად. მიერთგან ოდეს ისწავა მუცლით მეზდაპრეთაგან წარწყმედად თუსი და ამისთუს, ვითარცა ცოცხალნი. ხოლო ვითარცა რისხვით, სასტიკებისათუს და

უწყალოებისა წარსაწყმედელისა და შთანთქმად თქუნა სიადკლისათჳს.

10. *“იხარებდეს მართალი. რაჟამს იხილოს შურისგებაი“*: იხარებდის, არათუ განესუენების ტანჯვად მისი, არამედ რამეთუ თვთ უგანკრძალულეს იქმნების ტანჯვასა ზედა მისსა და სიმართლესა ზედა ღმრთისასა, რამეთუ არა უგულებელს-ჰყოფს ჳირვეულთა, რადთა არა ვნებულ იქმნენ სუელმოკლენი.

“ველნი მისნი დაიბანნეს სისხლითა ცოდვილისადათა“: არათუ შთაჰყოფს ველთა სისხლსა შინა, არამედ სისხლითა მისითა დაიბანს. ვითარცა უბრალოდ ესვეითართა სისხლთაგან. ხოლო სახისათჳს ამის ველთბანისა თქუმულ არს ოც და მეხუთესა შინა ფსალმუნსა: *“დავიბანნე უბრალოებით ველნი ჩემნი“*. იტყვან ვიეთნიმე, თუ იღურებოდის რად სისხლი ცოდვილისად, მართალმან განიწმიდნეს ველნი თჳსნი. რომელ არს საქმენი თჳსნი, და უკრძალულეს იქმნეს შიშისათჳს.

11. *“და თქუას კაცმან: რამეთუ არს სამე ნაყოფი მართლისად; არს სამე ღმერთი, რომელმან საჯნეს ივინი ქუეყანასა ზედა“*. და გონიერმან კაცმან, იხილოს რად დაჳკირვებული და დევნილი ძლევაშემოსილად, თქუას გულისჳმის-ყოფით, ვითარმედ არს სამე ნაყოფი მართლისა, და უკეთუ არა, ცუდად შურების სათნოებასა. ცხად არს, რამეთუ ნაყოფი მისი არს შურისგება, და არს სამე ღმერთი, რომელი აქავე სჯის მათ; საცნაურ არს, რამეთუ ესრეთ განმგონესა მას და სხუათა კაცთა, ვინადაცა ესრეთ უმეტეს წარემატოს სათნოებისა მიმართ.

დასასრულსა. ნუ განსტყნი, დაჯითის ბუგლის-წირა, თქს იგი წაბაჯლინა საუღ და შიიჯა სახლი დაჯითისი, ბაბთა
 მთლას იგი 58

საუღ ეშურებოდა დაჯითს და მიმდემად ღონე-ჰყოფდა მოკლვასა მისსა, და თდესმე იყო რადმე პურისმტე მისი, აღიღო მახული და სტყორცა მის ზედა. ხოლო იგი მიდრკა და განეშორა. და წარავლინა საუღ და შეიცვა სახლი მისი. ესე მიუმცნო მელქო, ასულმან საუღისმან, და ცოლმან დაჯითისმან, და ყო იგი ღონითა რადთმე მღტოღვარედ; ვითარ იგი მოგუთხრობს პირველი წიგნი მეფეთაჲ ვრცლად. ხოლო ივლტოდა რად იგი, აღწერა ფსალმუნი ესე, და გუასწავლის აღსასრულსა ხედვად განსაცდელთასა და არა განხრწნად მოთმინებასა, და ძეგლის-წერად აღწერს, რადთა აღუტოცეღად იყოს წსენებაჲ მისი.

1. *“მიკსენ მე, მტერთა ჩემთაგან ღმერთო, და მათგან, რომელნი აღდგომილ არიან ჩემ ზედა, განმარინე მე“.*

2. *“მიკსენ მე მოქმედთაგან უსჯულოებისათა და კაცთა მოსისხლეთაგან მაცხოვრე მე“.* ზედა აღდგომილად იტყვს ზედა დამსხმელთა, და რომელთა მიჰმართეს მას ზედა. ცხად არს, რამეთუ საუღს და მკვდართა მისთა, და თანა შემწეთა მისთა ეშმაკთა, და მათვე იტყვს მოქმედად უსჯულოებისა, ხოლო კაცად მოსისხლედ ამისთვის, რამეთუ უბრალოდ სდევნიდეს მას, და კუაღად მოსისხლედ იტყვს, რომელნი შვილთა დაუკლვიდეს კერპთა, რომლისათვის ქრისტესნიცა დასთხივნეს და სისხლთა დათხევისათვის მისისა მოხარულ.

3. *“რამეთუ ესერა მონადირეს სული ჩემი“.* ყოვლითა ღონითა წარწყმედასა ჩემსა ეძიებდეს, ვითარცა ჰხედავ

მათ, მათდად შემიპყრეს მე, და მოიცვეს სახლი ჩემი, დაღათუ შენ მიერ ვცხონდი.

“და დამესხნეს ჩემ ზედა ძლიერნი“. ძლიერად ჰხადის მათ სიმდიდრისათვის და სიმრავლისა, და მათ მიერისა ძლიერებისა. საულს იტყუს და მის თანათა.

“არცა უსჯულოებად ჩემი, არცა ცოდვად ჩემი, უფალო“. არცა უსჯულოებად, არცა ცოდვად მიძღვს მათდა მიმართ, რადთამცა აქუნდა მიზეზად ჩემდა მომართ ძურისყოფისა; ხოლო უკუეთუ განყოფილებასა ეძიებ, უსჯულოებად იცოდე უდიდესი ცოდვად და უმცირესი ცოდვად იცოდე ცოდვად.

4. “უცოდველად ვრბიოდე და წარვჰმართე“. ხოლო შეჰგავს ესე უფროდსდა ქრისტესთვის ოდენ, რამეთუ ცოდვად არა აქუნდა და ამისთვის სარბიელი ცხოვრებისა ჩუენისა წარჰმართა, თუ არცა უსჯულოებად ჩემი, არცა ცოდვად ჩემი და შემდგომი. და რამეთუ უსამართლოდ ეძიებდეს ჰურიანი მოსიკუდიდ.

“განიღვძე შემთხუევად ჩემდა და იხილე“. მოვედ შემთხუევად ჩემდა მღტოლვარისა, და განმამჰვნე და იხილე, თუ რაბამ მევენების. ესე კაცობრივ თქუემულ არს, ვითარცა მრავალ-გზის გვთქუამს, თუ არა ღმრთაება შეუძრველ არს და ყოველთა მხედველ.

5. “და შენ, უფალო, ღმერთო ჩემო, ღმერთო ძაღთაო, ღმერთო ისრაელისაო, მოიხილე მოხედვად ყოველთა წარმართთა“. ძაღთა იტყუს ანგელოზებრთა მათ მწყობრთა, ანუთუ ღმერთო ძაღთაო, ღმერთო ძლიერო, ანუთუ ძაღისა მომნიჭებელო. მერმე ევედრების მას მოხედვად ყოველთა ნათესავთა განკაცებისა მიერ, რამეთუ წინაწარ უწყოდა საიდუმლოდ ესე.

“ნუ შეიწყალებ ყოველთა მოქმედთა უსჯულოებისათა“.

მიხეზსაცა იტყვს, თუ რად არა შეიწყალნეს, რამეთუ უწყოდა წინაწარმეტყუელებით, ვითარმედ უკუანადსკნელ ქრისტე უარ-ყონ და ჯუარს-აცუან, და რომელნი ეგნენ მოუქცეველად, ვითარ საუღეთანი, ანნა და კაიაფა, და ეშმაკნი, რადთა სახედ აქუნდენ იგინი სხუათა კაცთა და უკრძალულეს იქმნენ.

6. *“მიიქცენ მწუხრი, და დაემებოდინ, ვითარცა ძაღლი, და მოადგენ ქალაქსა“*. მწუხრი სიგვიანესა მოასწავებს, და წინაწარმეტყუელებს აწ, ვითარმედ მოვიდეს უამი, და ვიეთნიმე ჰურიათაგანნი უკმო-იქცნენ იერუსალემად განბნეულებისა მისგან, და არა ჰპოვონ მას შინა საზრდელი, რამეთუ უცხო თესლნი უფლებდეს მას ზედა. და მოსწყდენ ყოვლად, და არცადა ქალაქსა შინა ყოფად შეენდოს, არამედ გაისხნენ, ვითარცა მამაგენი და გარემოს ქალაქსა დაიბნინენ, რომელი ესე აქამომდეცა ქმნილად იხილვების. ხოლო სახედ სიყმილისა მათისა მოიღებს ძაღლსა, რამეთუ ერთად მეტად ყმდების მკვეცი ესე, და მეორედ - სიგლისპისათვს.

7. *“ესერა იგინი იტყოდინ პირითა მათითა“*. განჩინებად გამოსცენ ქრისტესთვის, თუ ჯუარს-აცუ. საცნაურ იყავნ, ვითარმედ ესერა მრავლად ძეს ენასა ებრაელთასა, და ამისთვის აქაცა მრავალგან დადებულ არს.

“და მახვლი ბაგეთა შინა მათთა“, მახვლად იტყვს სიტყუასა სასიკუდინესა, ვითარ იყო თქუმული იგი განჩინებად ჯუარ-ცუმისად.

“რამეთუ ვის ესმა?“ ვითარ აზმნობდეს იგინი, რამეთუ არავის ესმისო განზრახვად ჩუენი, შემძლებელსა შურისგებად, და თუ “ვის“, “არავის“ გარდასცა სკმმახოს, და ჰგონებენო მას შეუწყენელად.

8. *“და შენ, უფალი, ეცინოდო მათ“*. ესე მსგავს არს

მისი, თუ რომელი დამკუდრებულ არს ცათა შინა, ეკინოდის მათ, რომლისათვის თქუმულ არს მეორესა ფსალმუნსა, რამეთუ მამისა მიმართ ქრისტე იტყვს. ზემო იტყოდის, ვითარმედ, ვის ესმესო, ხოლო შენ ყოველსა მხედავ, ხოლო თუ ეკინოდი, ესე იგი არს, ვითარმედ საცინელ და საკიცხელ ყვნე ყოველთა შორის.

“*შეურაცხ-ყვნე ყოველნი წარმართნი*“. რომელთა არა შეიწყნარუს ქადაგებად სახარებისად, და მბრძვანან მონათა შენთა, ხოლო იტყვს სხუებრ, გუნდსა ეშმაკთასა, და მთავართა ანტიოხოზისტთა.

“*ძალი ჩემი შენდამი ვიმარხო*“. დაღათუ ვორცნი შევისხენ, და თავს-ვისხენ გუემანი, აწ წიაღთაგან მამისათა არა განვეშორე. ს ხ უ ა მ ა ნ: ამას თავისათვის თჳსისა თქუმულად იტყვან დავითისგან, ვითარმედ მოსალოდებელი იგი მეფობად, არა მე მივიმძლავრო საულის მოკლვითა, არამედ უტეო იგი მოლოდებად შენგან. ხოლო თუ: “დავიცვა“, ამას მოასწავებს, ვითარმედ არა აწ, არამედ ოდეს შენ ინებო, ხოლო თუ “შენდამი“, ამის წილ, თუ “შენ მიერ“.

9. “*რამეთუ შენ ღმერთი მწე ჩემდა ხარ*“. დავით, ვითარმედ არა მინდობილ ვარო მე კაცობრივსა ღონესა, არამედ შენ მიერსა შეწევნასა. და შენ დასხნე მტერნი ჩემნი ქუეშე ფერჯთა ჩემთა. რამეთუ შენ შემეწევი, ყოვლად ძლიერო.

“*ღმერთი ჩემი, რამეთუ წყალობამან მისმან იმსთოს ჩემდამო*“. ღმერთმან ჩემმან, ვითარ არს წყალობა მისი, უსწრას თხოვასა ჩემსა, რამეთუ ესრეთ მსწრაფლ არს იგი შეწევნითა მოშიშთა მისთა.

“*ღმერთმან ჩემმან მიჩუენოს მე მტერთა ჩემთა*“. თუსად მტერად შერაცხა ქრისტეს ჯუარს-მცუმელნი, რამეთუ

ნათესავისაგან მისისა განკაცნა ქრისტე. ხოლო თუ “იხილა თუალმან ჩემმან” - ისაია თუალითა წინაწარმეტყუელებისადთა წინადთვე სცნა დაცემა მამულისა და ტაძრისა, და ქალაქისაგან განვრდომად მათი.

10. “*ნუ მოსწყუედ, ნუუკუე დაივიწყონ სჯული, განაბნიენ იგინი ძალითა შენითა, დაამკუენ იგინი, მფარველო ჩემო უფალო*“. იხილელა ძკრუჳსენებოლო ბადა წინაწარმეტყუელისად, რომლისა ხამს ჩუენგანცა მიბაძვა, რამეთუ ევედრების არა ყოველთა მოსრვად მტერთა მისთა, რამეთუ მრავალნი არიან მათ შორის, რომელთა ეგულების მოქცევადა, რადთა არა მოისრნენ რად, დაივიწყონ მიერთგან საღმრთოთა მცნებათა. და რამეთუ რომელი მოკუდეს, დაჰვიწყებიეს მას სჯული ღმრთისად, ვითარცა იტყვს, ვითარმედ, “არა არს სიკუდილსა შინა, ვინ მოგიკსენოს შენ“, არამედ განაბნიენ, ძლეულ ყვნე და დაამდაბლნეო, რადთა უმჯობესად შეიცვალნენ, და რამეთუ დავით ესრეთ ითხოვა, ხოლო ღმერთმან საქართალი საჯა და მოუქცეველნი მოსრნა და უმჯობესად შეცვალებადნი ღტოლვილ ყვნა. და ესრეთ აღასრულა თხოვად მართლისად, ხოლო თუ “დაამკუენ“, ვითარმედ დაამდაბლენ.

11. “*ცოდვად პირისა მათისად და სიტყუად ბაგეთა მათთად*“. სიტყუათა მიმართ კუალადცა აღვალს ქრისტეს მკულელთასა, და იტყვს, ვითარმედ: ცოდვა პირისა მათისად არს უღირსი სიტყუად და ბრალი ბაგეთა მათთად არს, რომელი იგი კმობდინ: ჯუარს-ეცუნ. და რაოდენი რად არს ესე ვითარი.

“*და შეიპყრნედ იგინი ამპარტავანებითა მათითა*“. ამპარტავანებასა თანა მათსაო, ესრეთ გარდამოსცა

სუმმახოს და რამეთუ ზუაობდეს იგინი თუსობისათვის აბრაჰამისა და ვითარცა დამცველნი სჯულისანი, ხოლო აუ: “შეიპყრედ” - ჰრომაველთაგან.

“და წყევასა და სიცრუესა უთხრობენ აღსასრულსა”. წყევად აქა გმობასა იტყვს, რომელსა დაასხმიდეს ქრისტეს ზედა, ხოლო სიცრუედ - ოდეს დასწამეს მას, ვითარმედ აყენებს ხარკსა მიცემად კეისრისა, და ესედა, რამეთუ განცხადებულად ეტყოდა მათ: “მიეციოთ კეისრისა კეისარსა და ღმრთისა ღმერთსა”. გმობისათვის და სიცრუისა განთქუმულ იქმნენო, და მისათხრობელ ყოველთა, არა კეთილსა რასამე ზედა, არამედ დაქცევასა, რომლითა წარწყმდენ, და რამეთუ ესე თქუა აღსასრულად.

12. “რისხვით მოასრულნე და ნუღარა იპოვნენ”. პირველითგან განემზადა მათთვის მოსრულებაჲ მათი და დაბნევაჲ ყოველსა ქუეყანასა, რადთა ჰმონებდენ ჰრომთა ჭირვეულნი და სჯულიერისა მსახურებისაგან დაკლებულნი, და ქალაქისა და სამღუდელოთა წესთაგან და მადლთაგან წინაწარმეტყუელებისათა, ყოველთა მათგან განყრიდნი, ხოლო მოსრულებაჲ სრულიადსა მოსჭრებასა იტყვს.

“და გულისკმა-ყონ, რამეთუ ღმერთი უფლებს იაკობსა ზედა და კიდეთა ქუეყანისათა”. ღმერთად ამა ადგილსა ქრისტეს იტყვს, რომელი იგი განკიცხეს და ჯუარს-აცუეს. იგი ეუფლა იაკობს და ყოველთა კიდეთა ქუეყანისათა, ოდეს იხილონ დაბადებულთაგან ძღუენის-შეწირვა და ყოველთა ნათესავთა კაცთასა განსჯად.

13. “მიიტყენ მწუხრი და დაყმებოდიან, ვითარცა ძაღლი, და მოადგენ ქალაქსა”. ზემო თქუმულსა მას პირველვე უწყებასა დაამტკიცებს ორგზის მეტყუელებითა ამის სიტყვსაჲთა.

“იგინი განიბნინენ ჭამად“. დაშთომილთა მათ მათგან არღარა აქუნდეს თვისი ქალაქი, არამედ განიბნინენ, და საზრდელსა მათსა ეძიებდენ, ვითარცა მთხოველნი.

“უკუეთუ ვერ განძღვენ, დრტვნვიდენცა“. სძაგებს მათ, ვითარმედ არცაღა განბნეულებასა შინა მათსა დაუტევეს მათ მამული იგი მათი დრტვნვაჲ, არამედ მაშინღა დრტვნვიდენო ღმრთისა მიმართ.

15. “ხოლო მე ვაქებდე ძალსა შენსა“. ამის წილ, თუ “ვაქებდე“ - “ვგალობდე“ და სიხარულით მიუთხრობდე ქველისმოქმედებათა შენთა ჩემ ზედა.

“და ვიხარებდე განთიად წყალობითა შენითა“. და ვიხარებდე მე წყალობითა შენითა. ხოლო თუ განთიად, ადრე და არა შორს შეწყალებულ ვიქმნე, რამეთუ შენ მიერი შეწევნაჲ მივიღე და განვერი განსაცდელთაგან, და თუ ვიხარებდე, სრული აქუს სიხარულსა და განუყოფელი განკუთნვაჲ, გინა განთვსებაჲ.

16. “რამეთუ მეჲაჲ მე მფარველ და შესავედრებელ ჩემდა დღესა ჭირისა ჩემისასა. მწუ ჩემი ხარ, შენ გიგალობდე, რამეთუ ღმერთი კელის-ადმპრობელი ჩემი ხარ შენ, ღმერთო ჩემო, წყალობაო ჩემო“. ესე ყოველი ცხად-არს, რამეთუ ჰმადლობს ქველისმოქმედსა ღმერთსა.

დასასტჲლსა, ცვალოძათათუს, ბეგლის-წიდაჲ დაუითისი, სამბდღტრტჲლად. ღღეს მბწჲს შტამბინაბჲჲ ასტრტისაჲ და ასტრტთი სბმჲაჲ, და დასცა კჲუსა მას მარბლოთსა
ათბბმჲცი ათასი, 59

დასასრულსა ამისთვის, რამეთუ აწუევს ხედვად აღსასრულისა მიმართ წინაწარ უწყებულთასა, და რამეთუ უთხრობს წინაწარ ბაბილოვნით აღმოსვლვად

უკუანადსკნელ ტყუე-ქმნილთა ჰურიათა, და იერუსალემისა აღმართებად. ხოლო თუ ცვალებადთათვის, ცვალებად იტყვს ტყუეობისაგან თავისუფლად აღმოსლვასა და “ძეგლის-წერად“, რაითა აღუკოცელ იყოს და ყოველთადა საცნაურ კსენებად ესევეითარისა ამის ქველისმოქმედებისა დმრთისაჲ. და ამისთვის აღწერა ესე დავით. ხოლო თუ სამოძღურებელად, ცხად არს, რამეთუ მადლობისა, გინა მოთმინებისა; და მერმე გუასწავებს ჟამსა, ოდეს მოჰბერნა სულმან წმიდამან ამისთვის, და აღწერა ესე. ხოლო არცა ერთსა წიგნსა შინა იპოვების განცხადებულად, შუამდინარისა ასურეთისა და ასურეთს სობაკასთვის და კვეისათვის მარილთასა, თუნოიერ ოდენ მეორესა მეფეთა წიგნსა რაოდენიმე ამათგანი, და იგიცა მრუმედ და მიფარულად. გარნა შეჰკავს, რაითა ქმნილ იყოს ესე და დატყვებულ იყოს, ვითარცა სხუად მრავალი, ხოლო კვეად მარილთა ადგილსა იტყვს, და ადგილისა მოკსენებითა მუნ დაშენებულთა კაცთა ცხად-ჰყოფს ზედა-წერილი. და შესძინებს რიცხუსაცა მოკლულთასა. ხოლო დიდი ბასილი ცვალებულად უფროდსლა იტყვს ქრისტეანეთა, ვითარცა ნათლისღებითა შეცვალებულთა და ტყუეობისაგან ეშმაკთაჲსა თავისუფალ-ქმნილთა, რომლისათვის უკუანადსკნელ ვთქუათ. ხოლო აწ ბაბილოვნისა ტყუეთა პირსა ზედა მოსამართლებელ არს ფსალმუნნი.

1. *“ღმერთო, განმთხიენ ჩუენ და დამამკუენ ჩუენ“*. განმთხიენ, ვითარცა განმარისხებელნი შენნი და დამამკუენ, რამეთუ მიმცენ ბრძოლად ბაბილოვნელთა და რამეთუ დაემკუნეს მეფობისაგანცა და ძლიერებისა. *“შემრისხენ და შემიწყალენ ჩუენ“*. შემრისხენ შეცოდებათათვის, და შემიწყალენ ჩუენ ჟამად, რომელ

არს მეყუსეულად. სხუათავე თანა წარსწყმიდენ, არამედ ინებე მონებისა მიერ ბაბილოვნელთადასა განსწავლად ჩუენი. ბ ა ს ი ლ ი: ხოლო თუ შემიწყალენ, რაჟამს მხოლოდშობილი ძმ შენი მიეც საჯსრად ცოდვათა ჩუენტათვს, რადთა სისხლითა მისითა ვსნად ვპოვოთ.

2. *“შეარყიე ქუეყანად და შეაძრწუნე იგი”*. ძრვად და შფოთად ჰურიათა იტყვს და დარღვევასა ქალაქისა მათისასა, და ტყუეობასა ერისასა და აღრევასა კაცთასა.

“განკურნე შემუსრვილებად მისი, რამეთუ შეიძრა”. შეძრვად რად თქუა, შედეგად შეუდგინა შემუსრვილებად და შეძრვად, და რამეთუ ესე საქმენი არიან ძრვისანი, ხოლო მოასწავებს დაცემასა იერუსალემისასა.

3. *“უჩუენე ერსა შენსა სიფიცხლედ”*. ფიცხელად გულისკმაჰყავ ძნელოვანებად ბრძოლისა და ტყუეობისა და მონებისად.

“მასუ ჩუენ ღუნოდ ღმობიერებისად”. ღუნოდ ღმობიერებისა იტყვს ჳირთა, რომელნი მოიხმენ ღმობიერებასა და სინანულსა, რად იგი შესცოდესდა.

4. *“მოეც მოშიშთა შენთა სასწაული განრომად პირისაგან მშკლდისა”*. ბ ა ს ი ლ ი: მოსეს ზე სისხლი წყრთილთად, და აწ ქრისტესი, რომელსა დღითი-დღე ვეზიარებით, რამეთუ მაშინ მომსრველი იგი თანა წარკვდებოდა, სადა იხილის სისხლი კართა ზედა. და ეგრეთვე აწ ჩუენ, უკუეთუ ღირსებით ვეზიარებოდეთ. კუალად რომელი იგი განველტოდესო სიკუდილსა, გინა მოკლვასა, სასწაული აქუნდა ცხოვრებისად შენ მიერ აღნიშნვითა მათითა უხილავად, ვითარცა მონათა შენთა, არამედ ამისთვის იქმნა რად წყობა ზღუდეთა იერუსალემისათა, არა მოისრნეს, არამედ მოინადირნეს. ამის უკუე სასწაულისათვს პირველვე თქუა ეზეკიელცა,

ვითარმედ მოსწყუედლით, გინა მოჰკლევდით აღსაჯოცელად, ხოლო რომელთა შუბლსა ზედა იყოს სასწაული, მას ნუ მივეახლებით, ხოლო პირ მშუღდისა არს ისარ, ვითარცა მას შინა შედებული. ანუ კულა მრგულივ შემოცვისათუს თვთ თავადი მშუღდი, და რამეთუ მშუღდისა მიერ ყოველსავე საჭურველსა საცნაურ-ჰყოფს, ვითარცა კერძოსაგან ყოვლადსა.

5. *“რადთა ივსნნე საყუარელნი შენნი“*. ათანასი: ხატად ღმრთისად შექმნულად გულისკმა-ყვნე საყუარელნი, რომელნიცა დაეცნეს გარდასლვითა, არამედ არსებითა სულისა სიტყუერებისადათა იქმნეს საყუარელ მისა. ევედრების, რადთა ივსნეს იგი საცნაურთა მტერთაგან და ბრძოლათა მარჯუენითა თუსითა, რომელ არს ქრისტე, ძალი ღმრთისაჲ.

6. *“მაცხოვრე მარჯუენითა შენითა, და შეგესემინ ჩემი“*. ხოლო თუ *“შეგესემინ ჩემი“*, ესე იგი არს, ტყუექმნილისა ერისა.

“ღმერთი იტყოდა წმიდით გამო მისით“. რამეთუ სხუა პირსა ზედა ტყუეთასა თქუა დავით, ხოლო ამას სიტყუასა თუს გამო გამოიტყუს და წმიდად უწესს თავსა თუსსა, ვითარცა განკუთნვილი ღმრთისაჲ, ანუთუ სულსა წმიდასა, და გუასწავლის, ვითარმედ ღმერთი ეტყოდა მას, ხოლო თუ რად არს, რომელსა იგი ეტყოდა, ისმინე:

“განვიხარო მე“. საცნაურ არს, სათნოებითა ტყუექმნულთა.

“და განვყო სიკიმაჲ“. სიკიმა ქალაქი არს ეფრემისი, ესე გამოვიკსნა, აღვიღო მტერთაგან, რომელთა უპყრიეს, და განვყო ერსა ჩემსა სამკვდრებელად.

“და დელჳ იგი საყოფელთა განვზომო“. დელე საყოფელთა სოფელი იყო სიკიმას დაშენებული, გინა

დაბა, რომელსა მასცა აღუთქუამს ტყუეთა საზომითა განყოფად და ამათ აღვილთა მიერ ყოველსავე ჰურიასტანსა, ვითარცა კერძოთაგან ყოველსავე სააჯმნო-ჰყოფს.

7. *“ჩემი არს გალაად და ჩემი არს მანასე“*. ნაშობთაგან მშობელთა აღმართ აღვიდა, და რამეთუ მშობელ არს მანასე გალაადისა და მანასეს მიერ გამოაჩინს ფესუტომსა მისსა და სხუათა სახეთა მიერ - სხუათა ტომთა უსახელოვნესთარე, რადთა მათ მიერ სხუანიცა იგი სააჯმნო-ყვნეს. ხოლო იტყვს: ჩემი არს აწ, დაღათუ განვიშორე იგი, ოდეს განმარისხა.

“და ეფრემ, დამამტკიცებელი თავისა ჩემისა“. თავად აქა მთავრობასა სახელ-სდებს და რამეთუ ესრეთ გარდამოსცა სუამახოს და იტყვს, ვითარმედ: უმტკიცე კერძო ებრაელთა მეფობისა იქმნენ ნათესავნი ეფრემისნი. ხოლო ჩემისა სახელდებითა განითვსებს მეფობასა მათსა ღმერთი, და ვითარცა ერსა თვსსა, მკნე და კადნიერ-ჰყოფს მათ.

“იუდა, მეფე ჩემი“. და იუდას ტომისაგანცა იყოს მათდა მეფე, და რამეთუ ზორობაბელ შემდგომად ტყუეობისა გამეფდა მათ ზედა, რომელი მის ტომისაგან შთამოვიდოდა, ხოლო აქაცა, თუ “ჩემი“, განთვსებასა გამოაჩინებს ესე ვითარისა მის მეფეობისასა.

8. *“მოაბ, ლევი სასოებისა ჩემისა“*. სამსხური ჭურჭელი არს ლევეტი, და გამოაჩინებს, ვითარმედ მოაბელთა ნათესავი დაემორჩილოს მათ, და მსახურ-იყვნენ მათდა. ხოლო თუ “სასოებისა ჩემისა“, ამის წილ, თუ რომელნი ესვიდენ ჩემდამო, ანუთუ რომელთა ვესავ, რადთა ჩემნი იყვნენ.

“იდუმიადმდე წარემართო სლვაად ჩემი“. ხამლად სლვათა

იტყვს, ესე იგი არს, ვითარმედ და ესეცა დაუმორჩილო
ერსა ჩემსა, თანა ჰომეითა მათ თანა.

“მე უცხო თესლნი დამემორჩილნეს“- რომელნი-იგი
ვთქუენით, მოაბელნი და იდუმიელნი და გარემოდნი;
ხოლო თუ დამემორჩილნეს, თვისებისაებრ
საწინაწარმეტყუელოდსა თქუემულ არს ესე მომავლისათვის
და ყოფადისა.

9. “*ვინ მიმიყვანოს მე ქალაქსა მას შეცულსა?*“ პირისა
გამო ტყუეთასა არს სიტყუა ესე, ქალაქად შეცულად
იერუსალემი წოდებულ-ყო სიკეთისა მისთვის ზღუდეთადსა
და სიმაგრისა; ხოლო მხიარულებით იტყვან ამას,
დაღათუ შეწყუდებულ იყვნენ იგინი განუვლტოლველსა
შინა ტყუეობასა. ქალაქად ეკლესიასაცა იტყვს,
სარწმუნოებითა მტკიცესა.

“*ანუ ვინ მიმიძღუეს იდუმიადმდე?*“ არათუ ოდენ,
რადთამცა მამული მოვიდეთ, არამედ რადთა მტერნიცამცა
დავიმონენით და კუალად ვინ მომცეს მე დიდი ესე
საკვრველი ხილვად - ღმერთი განკაცებულად.

10. “*არა თუ შენ, ღმერთმან, რომელმანცა განმთხიენ
ჩუენ?*“ ამას კითხვისა სახედ უნდა აღმოკითხვა ესრეთვე,
და შემდგომსაცა სიტყუასა, ვინადცა ჰკითხვენ, ვითარმედ
არა სადადთ სხუაგნით ესვენ და მოელიან მიმთხუევად
ესევეითარსა მაცხოვარებასა.

“*და არა გამოხუედ ღმერთი ძალთაგან ჩუენტა?*“ ესე
სიტყუა წერილ არს ორმეოც და მესამესა შინა ფსალმუნსა.
და მუნ ჰპოვო მოთხრობადცა.

11. “*მომეც მე შეწევნად ჭირსა, რამეთუ ამო არს
ცხოვრებად კაცისად.*“ შენ მომეც შეწევნად, რამეთუ ამო
არს ცხოვრებად კაცისა მიერი.

12. “*ღმრთისა მიერ ვყოთ ძალი და მან შეურაცხ-ყვნეს*

მაჭირვებელნი ჩემნი“. ვყოთ, ნაცვალად ამისა, თუ მოვიგოთ, რამეთუ თავით თვისით უძღურ ვართ. არამედ ესე აქამდე ტყუეთათვის ზორობაბელისათა, ხოლო მოეზავებინ ფსალმუნნი ესე მათცა, რომელნი იგი პირველ ტყუე იყვნეს ეშმაკთა, ქრისტიანენი.

“*ღმერთო, განმთხიენ ჩუენ*“. პირველ სარწმუნოებისა.

“*და დამამკჳეენ ჩუენ*“. შეუნდვენ განხრწნად ბრძოლათა და ურთიერთარს კლვათა და ესევითართა ბოროტთა.

“*შემრისხენ ჩუენ*“. რამეთუ დამბადებელსა უმეცარ-ვექმნენით.

“*შემიწყალენ ჩუენ*“. ამისთვის, რამეთუ ეშმაკთა მიერ მოვსცეთით.

“*შესძარ ქუეყანად და შეადრწუნე იგი*“. ოდეს იგი ქუეყანასა ზედა მოქალაქობდ და ასწავებდ, მაშინ განსთქუ მამამან საქმეთა და სიტყუათა შენთამან. ყოველნივე მკვდრნი ქუეყანისანი შეადრწუნნა.

“*გვჩუენნე ჩუენ*“. სახარებისა გზად ფიცხელი. იწროსა მას ვიტყვ და საჭიროსა.

“*მასუ ჩუენ ღვწოდ ღმობიერებისად*“. ქადაგება ღვწოდ წოდებული მახარებლობისათვის, ხოლო ღმობიერებისად, რამეთუ მიიყვანებს სინანულად ცოდვილთა.

“*მოეც მოშიშთა შენთა სასწაული*“. ბეჭედი წმიდისა ნათლისღებისად და სახე ცხოვრება-შემოსილისა ჯუარისად, რადთა მათ მიერ განვერნეთ მრავალფერთაგან მშკლდთა საეშმაკოთა, და შემდგომი:

“*ეუალად თუ ღმერთი იტყოდა წმიდით გამო მისით*“. ესრეთვე გულისკმა-ყო, ვითარ იგი ითარგმნა, თუნორ რომელ ღმერთად ქრისტე შეისწაო. ესრეთვე მსგავსად, თუ განვიხარო მე.

“*განვეო სიკიმა ებრაელთა*“. ერსა ჩემსა ზედა

ქრისტეანეთასა და ღელე იგი საყოფელთა განუწილო მათ. ყოველივე იგი უკუანადგენელ ქრისტეანეთა დაიპყრეს და მათ ყოველთა ადგილთა შინა ეკლესიანი აღაშენნეს. ხოლო თუ “ჩემი არს გალაად და ჩემი არს მანასე” და შემდგომი, ამას ქრისტე იტყვს და ასწავებს, ვითარმედ ნათესავ მათდა არს კაცობრივ და განითვსებს მათ მიზეზისა ამისთვის, და სხუებრცა, განითვსებს ისრაიტელთა მათთვის, რომელთა ეგულვებოდა მათგანთა მოსლვად სარწმუნოებად. ხოლო კამლ ღმრთაებისა მისისა არიან განღმრთობილნი იგი ჳორცნი მისნი, რომელი მოვიდა ქუეყანისა კაცთა თანა, და უცხო თესლნი დაუმორჩილნა მათ და სარწმუნოებად მოიყვანნა, მერმე სურვიელ იქმნა წინაწარმეტყუელი ხილვად ჳორციითაცა, რად-იგი იხილა სულითა და იტყვს:

“ვინ მიმიყვანოს მე”. ეკლესიასა მას მორწმუნეთასა, რომელი იგი მოქალაქობს სჯულსა ზედა სახარებისასა და მოზღუდვილსა, და შეცვულსა საუფლოდთა მით სისხლითა ქრისტესითა, და წმიდითა ნათლისღებითა და პატიოსნითა ჯუარითა; ანუთუ ანგელოსთა მიმართცა წმიდათა, და მოძღუართა მიერ სულიერთა, რომელთაცა შეუკრებიეს თავსა შორის თვსსა ყოველივე სათნოებად.

“ანუ ვინ მიმიძღუეს მე და მიმიყვანოს”. ქუეყანასა ურწმუნოთასა, რადთა ვიხილნე იგინი მორწმუნედ შეცვალებულნი.

“არა თუ შენ, ღმერთმან, რომელმანცა განმთხიენ ჩუენ”. ესე იგი არს, რომელნი-იგი ჩემგან შთამოვიდოდეს ქრისტეს მკულელნი ჳურიანი, განსთხიენო და შემდგომი იგი, პირსა ზედა მორწმუნეთასა თვნიერ ვითარცა პირველ მოცემულ იქმნა და თარგმანებულ.

“და არა გამოხვედ ღმერთი ძალად ჩემდა. მომეც ჩუენ

შეწვენად ჭირსა, რამეთუ ცუდ არს ცხოვრებაჲ კაცისაჲ. ღმრთისა მიერ ყოთ ძალი და მან შეურაცხევნეს მჭირვებელნი ჩუენნი“. ამათ მუჯლთა სუმახოს განაცხადებს ესრეთ, რამეთუ სამოცდაათნი ესრეთ იტყვან, ვითარმედ მომეც ჩუენ შეწვენად ჭირსა, და ცუდ არს ცხოვრებაჲ კაცისაჲ, ხოლო სუმახოს დაჰრთო და ესრეთ თქუა: მომეც ჩუენ შეწვენად ჭირსა, რამეთუ ცუდ არს ცხოვრებაჲ კაცისაჲ, ესე იგი არს, ვითარმედ შენ მხოლოსა ძალ-გიც დაგსნა განსაცდელთაგან, ვინადთგან უქმ და ამათ არიან შეწვენანი კაცობრივნი, თუნიერ შეწვენისა და მოხედვისა; ხოლო ესერა თქუას ერმან ღმრთისა მიმართ, შეუდგენს უგულისკმებასა, ვითარმედ ღმრთისა მიმართ ოდენ გუაქუნდინ სასოებაჲ, მის მიერ განვძლიერდეთ, ვითარცა არარანი, შეგურაცხენ ყოველნი მტერნი ჩუენნი.

დასასრულსა, ძემათათჳს, თსალმუნი დაჳითისი, 60

დასასრულსავე გუაწუევს და ესეცა ფსალმუნი ხედვად მას შინა წინაწარმეტყუელებულსა, ხოლო თქუმულ არს და ესეცა პირსა ზედა ბაბილონს ტყვსა მის ერისასა, და მოასწავებს აღმოსლვასა მათსა მიერ, ვითარცა იტყვს: “დავიმკვდრო საყოფელთა შენთა უკუნისამდე“. ამისთვის და შედეგადცა უწინარეს ფსალმუნისა ამის განაწესა, ხოლო შეჰგავს ესეცა მისებრვე ერსაცა ქრისტეანეთასა, და ზედა წერილ არს ქებათათჳს, ვითარმედ აქებდით ქველისმოქმედსა, რომელთა შინა წარმოიტყვს ქველისმოქმედებათა მისთა. ხოლო უნდა ხედვა ამას, რამეთუ სადა ქებად ოდენ იტყვს წერილი, პირითა ოდენ იქებოდა, და ქებაჲ იგი გარეშე ორდანიობრისა მის კმა-

ჰამოვნებისა, ხოლო სადა წერილ-არს, თუ ქება გალობისა, ორღანოთა მიერ, და სხუათა რათმე ჳმა-ჰამოვნებათა იქებოდა საგალობელი იგი.

1. *“შეისმინე, ღმერთო, ვედრებისა ჩემისაჲ, მოხედენ ჩემსა ლოცვასა“*: რამეთუ ვხედავ ძალსა განსაცდელთა და ეშმაკთასა და დავიცნნები, ამისთვის გვეედრები, რადთა მიცნნა ჳელთაგან მისთა.

2. *“კიდით ქუეყანისად შენდამი ღაღად-ვეავ“*: კიდედ ქუეყანისად გამოსახვით ბაბილონს იტყვს, ვითარცა შორს მდებარესა ქუეყანისაგან ჩუენისა. იყოს ნუუკუე სახე-მოღებით შორს და კიდე ქუეყანისა ქუეყანიერი და ჳორციელი ზრუნვა, რომელი განმაშორებელ არს ღმრთისაგან.

“მოწყინებასა გულისა ჩემისასა კლდესა ზედა აღმამაღლე მე“: კლდედ სახელ-სდებს მისა მიმართ სასოებასა, სიმაგრისათვის და სიმტკიცისა, და სიმაღლისათვის და ზეკიდებისა, რაოდენგზისცა მოწყინებულ ვიქმნეო, და დამაშურალ ჳირთაგან, აღმომიყვანე მე შენდა მომართსა ზედა სასოებასა, ვითარცა კლდესა რასმე.

3. *“მიძლოდე მე და იყავ ჩემდა სასოჲ“*: მიძლოდე მე კუაღადცა კეთილისა კერძო, და რამეთუ შენ ოდენ მხოლოდ მაქუ სასოებად ცხოვრებისა.

“გოდოლ მტკიცე წინაშე პირსა მტერისასა“: მას შეუდგს, თუ იქმენ გოდოლ მტკიცე, ესე იგი არს, გოდოლ ძლიერებისა მტერთა წინა, რადთა დაუხრწიოს მათ.

“დავემკვდრო საყოფელთა შენთა უკუნისამდე“: ესე წინაწარმეტყუელება არს აღმოსლვისათვის და კუაღად გებისა, ხოლო საყოფელ ღმრთისა იტყვს საღმრთოსა მას ტაძარსა, ვითარცა მრავალ-გზის გუთქუამს და უკუე

ამის წილ, თუ სამარადისოდ. ხოლო ჩუენ ზედა მოვარდა წინაწარმეტყუელება ესე, სახე - ვერაგობისათუს ჰურიათაჲსა, ხოლო იგინი ჰრომაელთა მიერ განქარდეს და ვერღარა დაიმკვდრეს ტაძარი, და რამეთუ იგიცა ძირითურთ აღიფხურა, ხოლო ქრისტეანეთა ერმან ადგილ-ადგილ დაიმკვდრა მარადის საყოფელნი ღმრთისანი, ესე იგი, ყოველგანვე დამყარებულ არიან ტაძარნი საღმრთონი, წმიდანი ღმრთისა ეკლესიანი.

4. *“დავეფარო მე საფარველსა ქუეშე ფრთეთა შენთასა“*. ვინაჲთგან მიიღო კეთილი და მომავალისა მის საუკუნოდსა ჰრწმენა, ვითარმედ ზემოთა საყოფელთა ღმრთისა მიერ უეჭუელად დაფარულ იქმნას.

5. *“რამეთუ შენ ღმერთმან ისმინე ლოცვათა ჩემთაჲ“*. ცხად არს, რამეთუ ოდეს გხადოდი შენ.

“ეც მკვდრობაჲ მოშიშთა სახელისა შენისათა“. მკვდრობად წერილისაებრ იტყვს იერუსალემსა ქუეყანისასა, ხოლო სახე მოღებით - იერუსალემსა ზეცისასა, რომლისათუს იტყვს: *“მოვედით კურთხეულნი მამისა ჩემისანო და დაიმკვდრეთ განმზადებული თქუენტუს სასუფეველი“*.

6. *“დღითი-დღე შესძინო მეუფესა“*. დღენი მეტნი შესძინნე დღეთა მისთა, ცხოვრებასა მეფისა ზორობაბელისასა, ღმრთისმოყუარებისათუს მისისა და გონიერებისა. ხოლო შემდგომი არღარა შეჰგავს ზორობაბელს, არამედ ახალსა ზორობაბელს, კორციელად ქრისტესა, ვინაჲთგან და ზორობაბელცა სახე იქმნა ქრისტესი, და ვითარცა მან ბაბილონს ტყუე-ქმნილნი მამულად ქუეყანად აღმოიყვანნა, ეგრეთვე და ქრისტემან საცთურისაგან კერპთა ტყუეობისა ზეცად აღიყვანნა, სადა იგი იყო მამული მათი, და რამეთუ

ზეცით მოენიჭების კაცთა სული.

“წელიწადნი მისნი მიდღედმდე, ნათესავითი ნათესავად“. იყენებო წელიწადნი მისნი დასასრულადმე დღეთა ორისა მის ნათესავისა - ძუელისა მის ერისა და ახლისა, ესე იგი არს, ვიდრე აღსასრულადმდე უამთა, და რამეთუ მუნადმდე განგრძეს ესეცა და იგი ნათესავი.

7. “და დაადგრების უკუნისამდე წინაშე ღმრთისა“. ესე განმარტება არს ზემოდსა მის მუკლისად. და რამეთუ “ყოველთაგან“ - მეფეთა საუკუნითგან ქრისტე ოდენ ცხოველ არს ღმრთისა წინაშე, და რამეთუ დადათუ მოკუდა, არამედ აღდგა მესამესა დღესა, და დაჯდა მარჯუენით ღმრთისა.

“წყალობად და ჭეშმარიტებად ვინ გამოიძიოს?“ ვინ განიცადოს ნამდვლვე, არცა ერთმან ვინ, და რამეთუ უფსკრული არს წყალობისა, და თვთ ჭეშმარიტება. ხოლო თქემულ არს უწინა წყალობისათვის და ჭეშმარიტებისა ორმოცდაათექუსმეტესა ფსალმუნსა შინა, ვითარმედ: “რომელმან გამოიძიოს იგი, დაადგრეს წინაშე ღმრთისა“.

8. “ესრეთ უგალობდე სახელსა შენსა უკუნისამდე“. ესრეთ, ვითარმედ ოდესცა ვცოდო, სინანულითა შეგივრდე და ვცხონდე, ვითარცა აწ გიგალობდე შენ და გაქებდე სამარადისოდ.

“და მიგცნე შენ ღოცვანი ჩემნი დღითი დღე“. და მიგცნე შენ აღთქუმანი ჩემნი დღითი დღე, ესე იგი არს, შემდგომითი შემდგომად დღეთა მომავალთა, და რამეთუ აღუთქუა მრავალგზის უწინარესთა შინა ფსალმუნთა, მიმდემად და მარადის ქებად და გალობად ღმრთისა.

დასასრულსა, იდითუმისთვის. ფსალმუნი დაჟითისი, 61

დასასრულსა, რამეთუ აღსრულებისათვის ამას წინაწარმეტყუელებულისა, და რამეთუ წინაწარ მოასწავებს წინააღმდგომსა მაკაბელთასა ღმრთისა მსახურებისათვის; ხოლო თუ იდითუმისთვის, ამის წილ, თუ იდითუმისგან. და რამეთუ მის მიერ იგალობა ესე, ვინაჲთგან იყო იდითუმ მგალობელთმთავარ, ვითარცა შესავალსა ამის ფსალმუნისა წიგნისასა ვაკსენეთ. ხოლო არს ფსალმუნი ესე მაწუეველ მოთმინებისა და ღმრთისა მიმართ. სასოებისა.

1. *“ანუ არა ღმერთსავე დაემორჩილოსა სული ჩემი? რამეთუ მის მიერ არს ცხოვრებაჲ ჩემი“*. პირსა ზედა ღმრთისმსახურთა მაკაბელთა მწყობრისასა თქუმულ არს ესე მძლავრთა მათ მიმართ მტერთა, რომელთა ჰყუყუეს განყენებაჲ მათი სჯულთაგან საღმრთოთა და წესთაგან მამულთა. ხოლო შეჰგავს ყოველთავე მსგავსთა მათთა სათნოებათა მტკიცედ დგომისათვის და კითხვის სახედ ძევს სიტყუაჲ, ვითარმედ არა ღმერთსა ვერჩდეა? უფროდსდა რომელი ბრძანებს არა განყენებად სჯულთაგან მისთა.

2. *“რამეთუ მის მიერ არს ცხოვრებაჲ ჩემი. და რამეთუ იგი არს ღმერთი ჩემი, და მაცხოვარი ჩემი, და შესავედრებელი ჩემი, და მე არა შევირყიო უფროდს“*. ვითარმედ დაღათუ ვითარცა უმეცარმან ვცოდუო და შევირყიე, არამედ კერპთა არასადა თაყუანის-ვეცო, არღარა მეშინოდისო მერმეცა, დაღათუ პირველ განსაცდელთა შთავრდომისა კაცობრივ მეშინოდა, რამეთუ შეძრვად. შიშსა სახელ-სდვა. შეუძლებელ არსო, სული, განსაცდელთა რაჲ შევარტეს, არა შერყევად, ხოლო

უფალი დამამტკიცებსო.

3. *“ვიდრემდის დაესხმით კაცთა ზედა და მოჰკლავთ თქუენ ყოველნი, ვითარცა კედელსა მიდრეკილსა და ღობესა დაჭენებულსა?”* ვიდრემდის მიადგებოდითო კაცთა ზედა, ვითარცა ვინ მიადგებინ კედელსა მიდრეკილსა დაცემად, და ღობესა დახრილსა, რადთა სრულიად დაეცეს. ხოლო თუ *“ვიდრემდის“*, ცხად-ჰყოფს, ვითარმედ მრავალგზის დაესხნეს, მერმე კუალად ზოგადისაგან სიტყუსა შემოიღებს შორის, ვითარმედ ვიდრე სადამდე. ვიდრე და სადამდეობა საცნაურ-ჰყოფს მრავალჯამეულსა ბრძოლასა ეშმაკთასა, ვითარცა იტყუს: *“ვიდრემდის მოჰკლავთ თქუენ ყოველნი“*. აღიარებენ უკუე უბღურებასა, რამეთუ სცოდეს ღმრთისა მიმართ, და ამისთვის მრავალი ევნო და დაკნინებულ იქმნეს.

4. *“ხოლო პატივისა ჩემისაჲ იზრახეს განშორებაჲ“*. მტერთა ამათ ჩემთა იწუართესო განტევებად ჩემგან მონებაჲ ღმრთისაჲ და განშიშულებაჲ ჩემი მისგან. ესე იგი არს, საქმეთაგან სჯულისათა და მცნებათაგან ღმრთისათა, რამეთუ იგი არს პატივ ჩემდა და დიდება.

“რბიოდეს წყურილით“. არა ლიტონად ჰკელ-ყვეს, არამედ ისწრაფეს მრავლითა სურვილითა, და რამეთუ ამას სახელ-სდვა წყურვილად. და რამეთუ ყოველივე ღონეჲ აღძრეს ანტიოხოზისთუ მათ, რადთა დაარწმუნოს მათ ურჩებაჲ ღმრთისაჲ, ვითარცა იტყუს იოსიპოს მაკაბელებრთა მათ შინა სიტყუათა.

“პირითა მათითა აკურთხევდეს და გულითა მათითა სწყევდეს“. პირითა მათითა მაქებენო და მლიქნიან. ხოლო გულითა - მაგინებენ, ვითარცა მტერსა, განყოფითა სარწმუნოებისაჲთა, და საჩინოდ განმაზრახვიდეს, ვითარცა მეგობარნი და ფარულად მაცთუნებდეს, ვითარცა

მტერნი.

5. *“გარნა ღმერთსა დაემორჩილე, სულთ ჩემო, რამეთუ მის მიერ არს თმენად ჩემი“*. და რამეთუ მის მიერ არს მოთმინებად ჩემი, და ჭირთა შინა განმკნობად, ამას განაზრახვიდეს თავთა და სულგრძელებად აღადგინებს ურთიერთარს.

6. *“რამეთუ იგი არს ღმერთი მაცხოვარი ჩემი, შესავედრებელი ჩემი და მე არა შევირყო“*. არა ვიცვალო მონებისაგან ღმრთისა მონებად ანტიოხოზ მეფისა;

7. *“ღმრთისა მიერ არს ცხოვრებად ჩემი და დიდებად ჩემი“*. ღმრთისა მიერ არს ცხოვრებადცა ჩემი და დიდებადცა ჩემი, და არა კაცთა ზედა; ანუთუ ვითარმედ ღმრთისაგან მაქუს ცხოვრებადცა და დიდებად და არარას ყოვლად სხუასა ზედა საქმესა.

“ღმერთი შეწევნისა ჩემისად“. ზ, ღმერთო, შემწეო ჩემო, და რამეთუ ჰხადიან მას წადიერად მოსურნენი სიტყუათა შინა თვსთა.

“და სასობად ჩემი ღმრთისა მიმართ“. მასვე იტყვან მღევანებით კადნიერ-ქმნილნი, და მერმე სხუათაცა აღადგინებენ ბაძვად მათდა სიტყუთა ამით.

8. *“ესევდით მას ყოველი კრებული ერისა. განფინებით მის წინაშე გულნი თქუენნი, რამეთუ ღმერთი მწე თქუენდა არს“*. გულად აქა იტყვს ვედრებასა, ვითარცა იტყვს: განვფინო მის წინაშე ვედრებად ჩემი, და რამეთუ გულსმოდგინე ვედრებად შუა გულისაგან წეს არს აღმოსლვად, ხოლო განფენად თქუა, რამეთუ სდის პირისაგან სიტყუად და სხუა. დასთხიენით წინაშე მისსა დაფარულნი ვნებანი გულისანი აღსარებისა მიერ.

9. *“ხოლო ამოო არიან ძენი კაცთანი“*. თვნიერ ზემო

მეტად ძვეს, ხოლო აქა ჰეშმარიტებასა მოასწავებს, და რამეთუ ვითარცა ასწავა, გულისკმა-ყო, ვითარმედ არა ურჩდენ უკეთურნი კაცნი, ამისთვის, ვითარცა გულისა გამო იტყვს, ვითარმედ ნამდვლვე ამას არიან ძენი კაცთანი, ვითარცა ამოდ მშრომელნი და ამას არს, ურგები და უნაყოფო.

“*ცრუ არიან ძენი კაცთანი სახწორთა მათ ხელა სიცრუისათა*”: მტყუარ არიან მსჯავრთა შინა და რამეთუ მათ უწესს სახწორად, ვითარმედ განხრწნილ არს საბჭო მათი და აღირჩევენ გებადთა წილ წარმაკვალთა, და კეთილთა წილ - ბოროტთა. ცრუ არიან უკუე, რადთა ავნონ ვისმე და უპირატეს ყოველისა ავნებენ თავთა თვისთა, რამეთუ დააკლებენ სათნოებისაგან, ხოლო ხედავს სიტყუად ესე ყოველთავე მიმართ უკეთურთა და უფროდსდა ანტიოხოსის მიმართ, რომელი ავნებდა ჰურიათა ანგარებისათვის.

10. “*და ივინივე ამოლებით არიან ურთიერთარს*”: ამოლებით შეთქუმულ არიან, რადთა ავნებდენ.

“*ნუ ესავთ სიცრუებსა და ტაცებად ნუ გსურის*”: ყოველთა მიმართ კაცთა ჰყოფს მოძღურებასა და სიცრუვით იტყვს უსამართლოებით და მოხუეჭით და ანგაჰრებით გამდიდრებასა. ხოლო თუ ტაცებად, მეტი არს კილო, რადთა ეკოს, და ტაცებად ნუ გსურის.

“*სიმდიდრე თუ გარდაგერეოდეს, ნუ შეაპრობოთ გულთა თქვენთა*”: უკუეთუ ამისგან მოიქცენ მისდა, ვითარცა აქუს ბუნებად მდინარედ და დაუდგრომელი, ანუთუ სხუათაგან ჩუენდად, ნუ შევემსჭუაღავთ გულთა, რადთამცა გუევენბოდა მისგან, ხოლო ვიეთმე აღმწერელთა გული დასწერეს, რომელი ცხად-ჰყოფს, ნუ შეუდგებით მას გულთა, ესე იგი არს, ყოველითურთ.

11. "ერთჯერ თქუა ღმერთმან და ორი ესე მესმა".

12. "რამეთუ ღმრთისა არს სიმტკიცე და შენი არს, უფალო, წყალობად". ვითარმედ ერთსა სიტყუასა იტყვს უფალი, განარჩევდეს რად, ხოლო მართალთა ესრეთ ესმის, ვითარმედ "მოვედით კურთხეულნი მამისა ჩემისანო და დაიმკვდრეთ სასუფეველი ცათად" და შემდგომი. ხოლო ცოდვილთა - "წარვედით წყეულნი" და შემდგომი; არს ერთგზისცა სიტყუად და მრავლისათვის თქუმად, და რამეთუ ერთგზის სრულისათვის მეტყუელებისა ითქუმის, ხოლო მეტყუელებისა მართალთა პირთა განმგრდომ არს, და უმჯობეს არს აწ, თუ ერთგზის დამტკიცებასა ზედა მოღებად, ვითარმედ დამტკიცებით შეუბნაო ღმერთი სულისა მიერ წმიდისა. ხოლო რად არიან ორნი იგი, ვითარმედ მხოლო მპყრობელ არს ღმერთი და მხოლო მოწყალე. ხოლო რად ჰნებაავს ამას უწყებად, ვითარმედ ძალ-უც გარე-მიქცევად მტერთა ჩუენთა, და შეწყალებად სუენდა, და რადთა ვითარცა მპყრობელისა გუეშინოდის, და ვითარცა მოწყალისა - მივრბიოდეთ, ხოლო გაიგონების მარტივადცა, თუ თქუა, და რამეთუ მრავალგზის თქუა ესე მოსეს მიმართ, ვითარმედ: მიუთხარ ესე ერსა ჩემსა.

"რამეთუ შენ მიაგო კაცად-კაცადთა საქმეთა მათთაებრ": რამეთუ შენ მერმესა მას სამსჯავროსა განუყო თითოეულსა ღირსად ნაქმართა მათთა კეთილთა, გინა ბოროტთა.

ელსაღმუნი დაუთისი, თღუს იყო იგი უღამნლსა
ჰქრისცენისასა, 62

ველტოდა საულს დავით და წარვიდა უდაბნოსა მას, რომელსა ჰქვან სიცხისა, სადა იგი აღწერა ფსალმუნი

ესე, და გუასწავებს, თუ რაბამი აქენდა ღმრთისა მიმართ სიყუარული და წინაწარ მოასწავებს წარწყმედასა მღევართა მისთასა, და რათა ჩუენცა ესრეთვე შეუდგეთ ღმრთისა და ნაკლულევანებასა ზედა საწადელთასა დავიმარხთ სიყუარული ღმრთისად. და მოისრნენ ხილულნიცა და უხილაენი მტერნი ჩუენნი. ხოლო რომელნიმე აღმწერელთაგანნი უდაბნოსა მას იღუმისა უდაბნოდ სწერენ, და შეკგავს ესე, თუ პირველ ქუეყანისა იღუმის ყოფილ იყოს უდაბნო იგი და უკუანაფსკნელ შექმნილ იყოს პურიასტანად.

1. *“ღმერთო, ღმერთო ჩემო, შენდამი აღვიმსთობ“*. შენდა მოვიქცევი განთიად, დავითისა, და გან-რაამელკძის, მეყუსეულად შენდა მოვალ გულის-სიტყვთა, პირველ ყოვლისავე სიტყვსა და საქმისა, და შენდამი ვჰყოფ მეტყუელებასა, და დასაბამსა დღისასა, და ესევეითარისა მეტყუელებისასა შენ შეგვედრებ. ცისკრად ითქუმის სწრაფა, რამეთუ რომელი საქმეთა ბნელისათა იქმოდის, ვითარ იქუას, *“შენდამი აღვიმსთობ“*.

“ხწყურიან შენდამი სულსა ჩემსა“. წყურილისა მიერ სიფიცხლედ და მკურვალეობად სიყუარულისად მოასწავა, ხოლო ითქუმულ არს ამისთვის მესამესა შინა მუკლსა ორმოცდამეერთისა ფსალმუნისასა.

“რაოდენჯერ-მე არს ჳორცი ესე ჩემო?“ რაოდენკაც, რაოდენჯერ გარდასცა თეოდოტი, იტყვს უკუე, ვითარმედ რაოდენჯერ-მე შენ სიყუარულადმდე, რამეთუ სულსა მისსა და ჳორცთა მისთა განუწვალეებელად უწესს თავად თუსად განჩინებით, ხოლო რავდენჯერობისა მიერ მრავალკეცობასა და გარდამატებულებასა შემოიღებს.

“ქუეყანასა ამას შინა უდაბნოსა, უგზოსა და

ურწყულსა?“ ესრეთ ვარო უდაბნოსა ამას შინა, ვიდრედა უნუგეშინისცემოებაჲმან ადგილისამან ვერ ცვალა შენდამი სურვილი ჩემი.

2. *“ესრეთ წმიდასა შინა გეჩუენე შენ“*. ესრეთ ვარ და გეჩუენები, ვითარცა-იგი კარავსა შინა, ოდეს შევსწირევდ, ვითარცა სჯული უბრძანებდა ყოველთა. და რამეთუ მას უწოდს წმიდად, ესრეთ ვითარცა აწ ვარ, ხოლო იტყვს ამას, ვითარმედ შენ ოდეს ვილოცევდ და აწ ერთი და იგივე სიყუარული მაქუს შენი.

“რადთა ვიხილო მე ძალი და დიდებაჲ შენი“. ამას ვპყოფ რად, ვიხილო ძალი შენი განსხმითა მტერთა ჩემთადთა, ხოლო *“დიდებაჲ შენი“*, რადთა ყოველნი გადიდებდენ შენ შემწესა მოსავთა შენთასა.

3. *“რამეთუ უმჯობეს არს წყალობაჲ შენი უფროდს საცხოვრებელთასა“*. საცხოვრებელად იტყვს შუებულსა და განსუენებულსა ცხოვრებასა, უხუებით ჭამადთადთა, ვითარმედ სჯობსო უდაბნოს შენგან შეწყალება. ვიდრე შუებათა შინა და განსუენებათა კაცობრივთა და გემოთა სასურველთა ქცევად.

“ბაგენი ჩემნი გაქებდენ შენ“. ბაგედ ეკლესიისა ითქუმის ერი მორწმუნეთად.

4. *“ესრეთ გაკურთხევდე შენ ცხოვრებასა ჩემსა“*. ესრეთ, ვითარცა აწ, ესე იგი არს, გულსმოდგინედ და ყოველითა სულითა.

“სახელითა შენითა აღვიპყრნე კელნი ჩემნი“. ვგალობდე უნითა და კელთა აღვიპყრობდე, ვევედრებოდი წყალობათა შენთა, შენდამი ოდენ განვიპყრნე კელნი ჩემნი, ანუთუ შენსა ოდენ სახელის-დებასა განვიპყრნე იგინი და არავის სხვსა ზედა იჯმნას შეწევნისაგან ყოველთადსა თუნიერ ღმრთისა.

5. *“ვითარცა ცმელითა და სიპოხითა განძღეს სული ჩემი“*: ვითარცა სახედ განძღებიან ცმელთაგან და პოხილთა, და რამეთუ განმაძღებელი არს ესე და განმასუქებელი, ესრეთ აღივსოსო სული ჩემი წყალობითა შენითა და რამეთუ ამისთვის იყო სიტყუა.

“და ბაგითა გალობისაჲთა გაქებდეს შენ პირი ჩემი“: ვინაჲცა ამიერთგან ბაგითა მოხარულითა გაქებდე შენ მარადის, რამეთუ გულსავესე ვარ მოღებად შენ მიერ ნიჭთა.

6. *“უკუეთუმცა მოგიკსენე შენ ხარეცელთა ჩემთა ზედა, ცისკარსამცა გევედრებოდე შენ“*: უკუეთუ ცხედარსა ზედა მდებარე მოგიკსენებ შენ და განთიად ვიწურთი შენდამი, ესე იგი არს, ვიპოვები, რამეთუ ვიგონებ შენთვის, ხოლო იტყვს, ვითარმედ კსენებასა შინა შენსა დავიძინებ და მასვე შინა კუალად განვიღვებ, რამეთუ არცაღა განმიკუეთს ამას; დიდი უკუე კეთილი არს კსენებასა შინა ღმრთისასა დაძინება, და ხენეშთა უცნებათა წამლად მოგება ამას; ხოლო განყოფილ არს უამი კსენებისა და წურთისაჲ.

7. *“რამეთუ იქმენ შემწე ჩემდა“*: და ამას ვიქმ, რამეთუ ნამეტნავ არს სხუად ყოველი, ვითარცა უსარგებლო.

“და საფარველსა ფრთეთა შენთასა ვესვიდე“: ფრთენი ქრისტენი არიან მცნებანი მისნი, და ბოროტთა დაყენება და კუალად საფარველისათვს ფრთეთასა თქუმილ არს მეთექუსმეტესა შინა ფსალმუნსა.

8. *“მიგდევდა სული ჩემი შემდგომად შენდა“*: შეეკრა საკრველითა სურვილისაჲთა უკუანა მისსა; შეეკრა შეერთებასა მოასწავებს, ვითარმედ არცათუ მცირითა გულის-სიტყუთა განვეყენები, რაჲთა არა ოდეს განეყოს კსენებასა შენსა.

“*მე შეძეწია მარჯუენე შენი*“. წინაწარმეტყუელებს აქა თვისსა წარმართებასა, და მტერთა მისთა საუღეთთა წარწყმედასა, და ვსნასა ბაბილოვნელთაგან იტყვს.

9. “*ხოლო მათ ცუდად იძიეს სული ჩემი*“. ესე იგი არს, ვითარმედ უსამართლოდ, ვინაფთგან მე არა მევნო მათდა.

10. “*შთაჴდენ იგინი ქუესკნელთა ქუეყანისათა*“ მთისრნენ და შთაჴდენ იგინი ჯოჯოხეთს. ვითარცა წერილ არს: “*მიიქცენ ცოდვილნი ჯოჯოხეთს*“;

“*მიეცნენ იგინი ჴელთა მახვლისათა*“. თქუა რაჲ მოკუდენაჲ, მოსრვაჲ მათი, აწ იტყვს სახესაცა, ხოლო ჴელ მახვლისა სახის მოღებით თქუა ვერ განრომისათვს მახვლისაგან.

“*ნაწილად მეღთა იყვნენ იგინი*“. მო-რაჲ-სრნენ იგინი მეღთა, განიყონ ჴამად მძორები მათი, ანუთუ არა ძლიერთა ვიეთმე მტერთა, და აღვოცნენ იგინი, არამედ უნდოთა რათამე უძღურთა და მზაკუართა, და რამეთუ ესევითარი არს მეღი, ესევითართა იქმნენო განსაბძარავ, ხოლო გამოაჩენს ამით გარმეოფსთა მათ უცხო თესლთა, და კუალად ეშმაკთა მიაამსგავსნაო ვერაგობისათვს მათისა.

11. “*ხოლო მეფე იხარებდეს ღმრთისა მიმართ*“. თავსა თვისსა იტყვს, ვითარცა ბჭობითა ღმრთისაფთა ცხებუფლსა, ხოლო იხარებდეს არა მოსრვისა მათისათვს, ვითარცა უკუანაფსკნელ გამოაჩინა, რამეთუ ტიროდა და ეტყებდა, არამედ ღმრთისა მიერ, ვითარცა მჴსნელისა მოყუარეთა მისთასა.

“*და იქოს ყოველი, რომელი ჰფუცვიდეს მისა*“. წესი იყო მეფისა ფუცვად, ვითარმედ ვფუცავ ცხოვრებასა მეფისასა. გარნა ვიდრემდის ცოცხალ იყო საულ,

საბრალობელ და ჭირისა შესაგედრებელ იყო, რომელმანცა იკადრა ფუცვად მეფესა ზედა დაგითს. ხოლო შემდგომად საულის სიკუდილისა საქებელ იყო, ვითარცა მეგობარი მისი.

“რამეთუ დაიყო პირი, რომელი იტყოდა სიცრუესა“. დაიყო სიკუდილისა მიერ, ხოლო თუ იტყოდა უსამართლოსა, ცილსა სწამებდა მას, და ბრალთა დასხმიდა მის ზედა, და ამცნებდა ყოველთა სიკუდილსა მისსა, და ესე იყო ესრეთ ხილულისა მის მტერისა, ხოლო უხილავთათვის რაჲ?

“შთაკდენ იგინი ქუესკნელთა ქუეყანისათა“. ესე იგი არს, ტარტაროზად, და რამეთუ იტყვს პეტრე მოციქული, ვითარმედ *“ღმერთმან ტარტაროზ ყვნა იგინი და მისცნა სასჯელსა“*, და რამეთუ ითქუმის, ვითარმედ, *ქუეშე ქუეყანისა არს ტარტაროზი, ხოლო მახვლად გულისკმაპყო მათი იგი სატანჯველი.*

დაწასრულსა, ფსალმუნნი დაუთისი 63

და ესეცა ფსალმუნნი მასვე პირსა შეუთქს, და რამეთუ მიუთხრობს ზემო თქუმულთა მათ მტერთა ძვრსა, და წინაწარმეტყუელებს მათგან გამოვსნასა, ამისთვის დასასრულიცა წერილ-არს.

1. *“შეისმინე, ღმერთო, ჳმისა ჩემისაჲ, გვეედრებოდი რაჲმე შენდამი“.* მიითუალე ჳამი გონებისა ჩემისაჲ, რაჲთა არა შევიწყნარო გულის-სიტყუაჲ მბრძოლთაჲ.

2. *“შიშისაგან მტერისა ივსენ სული ჩემი“.* საულისგანო და მის თანათა, და კუალად იუდასთვის, რომელი იწურთიდა განცემასა ქრისტესსა.

“სიმრავლისაგან მოქმედთა სიცრუვისათა“. სხუა, ცხად

არს, ამბოხად იტყვს ერისკრებასა, სიშფოთედ შეკრებილსა.

3. *“რომელთა აღლესნეს ვითარცა მახვლი ენანი მათნი“*: გამოაჩინებს სიბორცტესა მათსა, ადვლად წამებად ცრუსა, და ზრახვად ბოროტსა, ხოლო ჰგავს სიტყუა ესე, თუ ენანი მათნი, ვითარცა ჳრმაღნი ღესულნი, რომლისათვის თქუმულ არს ორმოც და მეთექუსმეტესა შინა ფსალმუნსა.

4. *“გარდააცუეს მშველდსა მათსა საქმედ სიმწარისაჲ, რადთამცა განგუმირეს დაფარულსა შინა უბიწოდ“*: უბიწოდ იტყვს უბრალოსა, რომელ არს და მწარე საქმე, ესე იგი არს, ძნელი გინა ზაკუვითი, ხოლო ვიტყვ ფარულად ისარტყორცვებასა ვერ რიდობისათვის და მშვილდად მათდა უწესს ენასა მათსა. ხოლო მახვლად ამისთვის თქუა, რამეთუ მახლობელთა მოსრავს, და მშვილდად, რამეთუ შორიელთა ესრვის, ვინაჲცა განცხადებულად გარდაუცუმენ და აკურთხევენ და ფარულად სტყორცებენ.

“მყის სისრა-უყონ მას და არა შეიშინონ“: მყის, ამის წილ, თუ ანაზღეულად, და უცნაურად, ხოლო “არა შეიშინოს“, არცა რისხვისაგან ღმრთისა, არცა ბრალობისაგან კაცთასა.

5. *“განიმტკიცეს თავისა მათისა სიტყუად უკეთური“*: დაამტკიცეს თვისაგან სიტყუად ძურისყოფისაჲ, ვითარცა მტკიცედ განსრულებადი საქმით.

“მიუთხრეს დარწყმად მახისაჲ“: რამეთუ განიზრახეს, რადთა, დაურწყან საბრკვე ჯდომასა მისსა და დგომასა.

6. *“თქუეს: ვინ იხილნეს ივინი?“* ვინ იხილნეს ივინი შურმგებულად მტერსა ზედა, რომელ არს, არავინ.

“გამოიძიეს უსჯულოებაჲ“: ძიება ყვეს, ყოველივე სიცრუედ და ტყუილითი ბრალი დასდვან უფალსა,

რამეთუ იკმარონ იგი.

“განილინეს გამოძიებასა გამოსაძიებელისასა“. მოუძღურდეს ძიებად საძიებელთა ზაკვისათა, და ღონე-ყოფად მანქანებათა, რადთამცა წარწყმიდეს ქრისტედ.

7. “წარდგეს კაცი სიღრმითა გულისაჲთა და ამაღლდეს ღმერთი“. თ ე ო დ ო ტ ი: ვითარმედ გონებაჲ კაცისაჲ და გული ღრმაჲ დაამკჳს ღმერთმან, დაღათუ ბევრეულად ეძიებდეს ღონესა დაფარვისასა, ყოველივე ცხად არს მის წინაშე. ს ხ უ ა მ ა ნ: წარდგეს კაცი ხატითა კაცისაჲთა, და აქუნდეს ღრმაჲ გული, ესე იგი არს, ცნობა - დაწყნარებად განაგებდეს საქმეთა კეთილთა ზაკვით, ხოლო თვით იყოს ბოროტ. და კუალად ღრმა გული, სიმდიდრე სიღრმისაჲ, რომლითა წარჰმართებს კაცი სათნოებათა, და განშიშულებული ზრუნვათა, და ნივთთაგან სოფლისათა წარდგეს წინაშე ღმრთისა და ანგელოსთა, გინათუ კაცთა ყოველთა მიერ იდიდების ღმერთი მის ძლით.

“ისარ ჩხვლთა იქმნეს წყლულებანი მათნი“. უქმ, ესევეითარი არს სროლა ჩხვლთა, უძღურებისათჳს მსროლელთაჲსა, ხოლო წყლულებად გულისკმა-ყვეს ძურის-ხილვანი.

8. “და მოუძღურდეს მათ ზედა ენანი მათნი“. ენად ხადის ცილისწამებათა, და სილოდათა, რომელნი ენითა ერევიან და ენისა არიან დასასრულნი; მოუძღურდეს უკუე თავით თუსით და ვერარაჲ მეტი უძლეს ყოფად.

“შეძრწუნდეს ყოველნი, რომელნი ხედვიდეს მათ“. შეშფოთნეს მხედვარნი ესევეითართა და ესოდენტა ჰელყოფათა ცუდად წარგებისათჳს.

9. “და შეეშინა ყოველსა კაცსა“. ყოველივე, რომელიცა ხედვიდა მათ, შეეშინა თუსგან, და სცნა, ვითარმედ ღმერთი მსაჯული არს დაჭირვებულთა.

“და უთხრნეს საქმენი ღმრთისანი“. მიუთხრნეს სხუათა ჩემ ზედა ქმნილნი სასწაულნი.

“დაბადებულნი მისნი გულისკმა-ყვნეს“. და სცნეს, რაბამთა იქმს და შეეწევის მონათა თუსთა. ვითარცა გარდასრული, თქუა ყოფადი სჯულთა საწინაწარმეტყუელთა.

10. “იხარებდეს მართალი უფლისა მიმართ და ესვიდეს მას“. იხარებდეს და ესვიდეს, იხილნის რაჲ ჩუენ ზედა ქმნილნი წყალობანი ღმრთისანი.

“და იქმნენ ყოველნი წრფელნი გულითა“. იქმნენ კაცთაგან, რომელთა არარაჲ გულარძნილებაჲ აქუნდეს გულთა შინა მათთა, ვითარ იგი იყო თვთ, ვინადოგან ესე ვითართა მარადის შემძვე არს ღმერთი, ვითარცა იტყვს, ვითარმედ “სახიერ არს ღმერთი წრფელთათუს გულითა“. ვითონიმე იუდასთუს წინასწარ თქუმულად იტყვან ამას, თუ წარდგეს კაცი, ვითარცა იყო ყოველად უკეთური იგი და მანქანა და მივიდა მტერთა თანა ქრისტესთა და აღუთქუა მათ განცემაჲ მისი; ხოლო განდიდნა ქრისტე საშინელთა სასწაულთა აღსრულებითა უამსა ჯუარცუმისასა, და აღდგა მკუდრეთით და პატიუნი იგი, რომელნი მოაწინეს მას ზედა, არარად შეირაცხნეს უვნებელობისათუს ღმრთაებისა, და რამეთუ ვერ უძლეს უჩინო ყოფად მისი, ვითარცა ჰგონებდეს იგინი, ხოლო ყოველნივე წარმართთაგანნი ხედვიდეს ქრისტეს მკულელთა, მიცემულად პრომაელთა წარსაწყმედელად, აღშფოთნეს და შეეშინა ქრისტესგან, რომლისათუს ესე შეემთხვა. ხოლო მართლად გულისკმა-ყვნე წარმართთაგანნი, რომელნი განმართლდეს სარწმუნოებითა. რომელნიცა იხარებდენ ქრისტეს მიერ, იგინივე თქუნე და წრფელადცა გულითა, ვითარცა არაოდეს მიდრეკილნი გულითა სარწმუნოებისაგან, რომელი მიიღეს.

კანონი მეცხრე

დასასრულსა, თსალმუნი გალობისა, 64

დასასრულსა, და ესეცა, რამეთუ წინაწარმეტყუელებს აღმოსლვისათუს ტყუეთა ბაბილოვნისათა, რომელთა პირსა ზედა აღწერა ესეცა, კეთილად მსახურებისა წარმართთადსა, ხოლო თუ რად არს ფსალმუნი გალობისად, მოცემულ არს დაწყებასა წიგნსა ამას ფსალმუნთასა.

1. *“შენ გ შუენის გალობად, ღმერთო, სიონს“*: რამეთუ შენ ბრძანა მსახურებად, ოდეს აღმოვიდა ერი ბაბილოვნით, მადლობასა შესწირვიდეს გამოცნისათუს, და იტყოდეს, შენ გ შუენისო, და არა ქვათა და ძელთა, რომელსა წარმართნი ჰმონებენო;

“და შენ მიგეცეს ღოცვად იერუსალემს“: იხილე მოსწავებად აღმოსლვისათუს, იყოს ნუ თუ დაქცევით სიონ და იერუსალემ, მორწმუნეთა კათოლიკე ეკლესია და ზოგად ყოველნი ეკლესიანი.

2. *“შეისმინე ღოცვისა ჩემისა, რომლისათუს ყოლადვე გვედრები და ტყუეობისაგან ბოროტისა გვცხენ. შენდა ყოველი კორციელი მოვიდეს“*: ესე წინაწარმეტყუელება არს წარმართთათუს, ხოლო კორციელად უწესს, ანუ

ვითარცა კერძოსაგან ყოველსა, ანუ ვითარცა ჳორციელად მყოფთა, ანუ კულა ზოგადისათჳს ჳორცთა აღდგომისათჳს არს სიტყუა ესე.

“სიტყუანი უსჯულოთანი განძლიერდეს ჩემ ზედა“. ღმრთისა და ჩუენდამო გმობამან მტერთამან უფროდს ჩუენსა შეუძლო. ესე იგი არს, დამიმონნეს ჩუენ. ვერ ვიკადრებთ წინააღდგომად, ვითარცა დამონებულნი.

3. “სიტყუამან უსჯულოთამან უფროდსლა განძლიერნეს ჩუენ“. ფრიად ძლიერ მყვნეს ჩუენ, მინდობილ, ვითარმედ არა დაუტეოს ღმერთმან თჳნიერ შურისგებისა. ვითარმედ ვიეთმე აღმწერელთაგანთა ესრეთ აღწერეს, ვითარმედ უძალო მყვნეს ჩუენ. ესე იგი არს, ფრიად უძლურ-მყვნეს ჩუენ.

“ღა უღმრთოებათა ჩუენთაგან შენ მიღხინო“. და ცოდვათაგან, რომელთათჳს ტყუე ვიქმნენით, შენ მღხინებელ გუექმნე და განმათავისუფლნე ჩუენ.

4. “ნეტარ არს, რომელი გამოირჩიე და შეიწყნარე. დაიმკვდროს ეზოთა შინა შენთა“. წერილისაებრ საშურველ არსო და სანატრელ, რომელი ყოველთა ნათესაგთაგან გამოირჩიე, ერი ჳურიათად, და შენდად უწოდე, და ტყუეობისაგან დიდებით აღმოიყვანე, და დაიმკვდროს კუალადცა ქალაქსა შენსა იერუსალემს; და რამეთუ მას უწოდს ეზოდ ღმრთისა მას შინა დიდად განთქმულისათჳს ტაძრისა, რამეთუ აღყვანებით გამოაჩენს ერსა წარმართთაგან გამორჩეულსა სამკვდრებელად ქრისტესა. და ეზოდ ჯერ-არს გულისკმის-ყოფა ყოვლისა სოფლისა ეკლესიათა, ხოლო მოესწავების ყოვლისათჳს ღმრთისმსახურებით აღსრულებულისა, და რამეთუ იგიცა გამოირჩია ამიერისა ამისგან ცხოვრებისა, და შეიწყნარა ზეცისა იერუსალემად, სადა იგი არიან

ეზონი, სავანენი იგი მართალთანი.

“ადვიესენით ჩუენ კეთილთა სახლისა შენისადათა“. სახლი ღმრთისა არს იერუსალემი ქუენაცა და ზენაცა, და ადგილ-ადგილ ტაძარი, ხოლო კეთილ მისა არიან სჯულნი, და რაოდენი რაჲ არს საშუებელ და სასურველ, რომელთათჳს იტყჳს, თუ ადვიესნეთ განთავისუფლებულნი მონებისაგან მტერთაჲსა.

5. “წმიდა არს ტაძარი შენი, საკურველ არს სიძარტლითა“. ტაძარ ღმრთისაჲ არს კუალად ქუენა იერუსალემი, და ზენაჲ და ადგილ-ადგილ სახლები ღმრთისა, წმიდა ეკლესია. წმიდა არს უკუე, ვითარცა წმიდისა ტაძარი, და ვითარცა აღსავსე ყოვლითა სიწმიდითა, ხოლო საკურველ სიძარტლითა მას შინა მოქალაქეთათჳს მართალთა კაცთა. ანუ ტაძრად ღმრთისად იტყჳს სათნოება-შემოსილსა, რომელ არს სამკუდრებელ ღმრთისა, და რამეთუ “წმიდა არს“, ვნებათაგან წმიდაქმნისათჳს, ხოლო საკურველმოქმედებისათჳს სიძარტლისა.

“შეისმინე ჩუენი, ღმერთო, მაცხოვარო ჩუენო, სასოო ყოველთა კიდეთა ქუეყანისათაო, და რომელნი არიან ზღუათა შინა შორს“. და ესეცა წინაწარუწყება არს სარწმუნოებისათჳს ერისა მის წარმართთაგანისა. შეისმინეო ჩუენი, რომელი უკუანაჲსკნელ ყოფად ხარ, სასოო ყოველთაო. კიდედ უკუე ქუეყანისად ხადის კიდეთა ქუეყანისათა დაშენებულთა კაცთა, ხოლო ზღუად უწესს ჭაღაკთა და შორიელად უწესს შორს მყოფთა სარწმუნოებისაგან, ანეთუ უშორესთარე სამე ქუეყანათა მკუდრთა კაცთა. დოროთე: კიდედ ქუეყანისა უწოდს, რომელნი წაშუებით ცოდვენ, ხოლო “ზღუათა შინა შორს“, - რომელნი არიან სასოწარკუეითილებასა

შინა. იტყვს, ვითარმედ: მათიცა, და მათიცა ცხოვრებად შენ ხარო, და წარმართთაჲცა.

6. *“განჰმზადნა მთანი ძლიერებითა თვისითა“*. ხოლო თუ განჰმზადნა, დაამყარებად გარდასცა სუმმახოს, დაამყარნაო და დააფუძნნა მთანი ესრეთ მტკიცედ, ვიდრედა არაოდეს შეიძრნენ სიფიცხლისაგან და მიმდებად კუეოებისა სასტიკებისა ქართაჲსა.

“გარე შერტყმულმან ძლიერებითა“. სახედ სარტყლისა მოცულმან ძლიერებითა, რომელ არს ძალითა გამოუთქმელითა ყოველთა ზედა დაბადებულთა, და ყოველთა შინა საქმეთა, ვითარცა და სხუაგანცა იტყვს: *“შეიმოსა უფალმან ძალი და გარე შეირტყა“*.

7. *“რომელი შეაძრწუნებს სიმდიდრესა ზღუხასა“*. ათანასი: სიღრმესა ვიდრედა და ქუეითგან ქვიშათაცა აღმოცენებად, ესოდენ ქუე სამე ღრმად, მეყსა შინა მოიქცევის, ხოლო შენ განიცადებდათუ, ვითარ ბრძანებითა ღმრთისაჲთა აღრვეენ და აღაშვოთებენ ქარნი ზღუათა. კუალად ზღუად უწოდს სულთა არაწმიდათა, რომელნი შეაძრწუნდეს მოსლვასა ქრისტესსა და ვმობდეს: *“მოხუედ პირველ უამისა ტანჯვად ჩუენდა“*.

“თხრასა დელვათა მისთანა ვინ დაუთმოს?“ ფიცხელ არს ნამდვლვე და საშინელ. დაურთავს:

“შეაძრწუნდეს წარმართნი“. უცხოსა ზედა და უჩუეულოსა ქადაგებასა და დაჯსნისათუს მამულისა სჯულისა მსახურებისა, და შეცვალებისათუს მოქალაქობისა.

8. *“და ეშინოდის მკვდრთა კიდეთა სასწაულთა შენთაგან“*. მათ, რომელნი დასასრულსა ქუეყანისასა მკვდრ იყვნენ, შეეშინოს სიდიდისაგან დღითი-დღე ქმნილთა სასწაულთასა, ხოლო თუ დასასრულსა ქუეყანისასა მყოფთა ესრეთ, რაოდენ უფროჲსდა ჩუენ,

რომელნი მკვდრ ვართ შუაგულსა ქუეყანისასა, ჩუენ უფროდს ვიტყუთ ამას ქრისტეს სასწაულთათჳს თქუმულად, ხოლო ჰურიანი . მოსესთჳს, გარნა წაღმართ დაივრწევიან.

“*გამოსლვასა ცისკრისასა და მწუხრისასა მხიარულე-ბად*“. საშუებელ ერისა შენისა გამოსლვანი ცისკრისანი, ოდეს იწყოს სრბად განთიადმან ღმრთისამან, და კუალად მოსდრეკს რად მწუხრად, ხოლო წინაწარმეტყუელებს სიტყუა, ვითარმელ განიშვან დაწყებასაცა დღისასა და დასასრულსა ღამისასა, ხოლო განიშვან საღმრთოფთა გალობითა და სამღუდელოფთა კმა-ჰამოვნებითა. განიშვან უკუე და განიხარონ მკვდრთა აღმოსავალისათა და დასავალისათა განკაცებისათჳს ქრისტესა, და ქუეყანასა ზედა მოქალაქობისა.

9. *“მოხედე ქუეყანასა და დაათრვე იგი*“. შემდგომად ბაბილოვნით აღმოსლვისა მიიღეო ჰურიასტანი, ყოვლად უქმ ქმნილი დაათრვე იგი წჳმითა.

“*განამრავლე განმდიდრებად მისი*“. განმრავლე წჳმად, რადთა განამდიდროს იგი ნაყოფთა უხუებითა.

“*მდინარე ღმრთისად აღივსო წყლითა*“. იორდანე გარდაეცა, გინა დიდროოდა, რამეთუ ესე არს ჰურიასტანს უსაჩინოესი მდინარე.

“*განუმზადე საზრდელი მათი, რამეთუ ესე არს განმზადებად*“. განჰმზადე, განასრულე საზრდელი ბაბილოვნით აღმოსრულთა, და ესე არს განმზადება, რადთა დაათრო ქუეყანად წჳმითა.

10. *“ურნატნი მისნი დაათრვენ, და განამრავლო ნაყოფი მისი*“. პირველად განაწესა სიკეთედ ქუეყანისა, და აწ ევედრების ყოფად ესრეთ.

“*ცუარითა მისითა მხიარულ იყოს ჯეჯილი მისი*“.

მხიარულ იქმნეს წთოლათაგან მისღვისათა, რომელ არს წჳჭმა, და აღმოაცენოს მღელღო.

11. *“აკურთხო გვრგვნი წელიწდისად სიტკბოებითა შენითა“*. წმიდა-ყო მოქცევი სრულისა მის წელიწდისა სახიერებისა შენისა, და რამეთუ ნიჭი იყოს ესე სიტკბოებისა შენისა.

12. *“და ველნი შენნი აღივსნენ სიპოხითა“*. სიპოხითა ნაყოფ-გამოდებისადათა.

“განპოხნეს შუენიერებად უდაბნოდსად“. უდაბნოდ აწ იერუსალემსა იტყვს, ვითარცა მოოკრებულსა ბაბილოვნელთაგან, ხოლო შუენიერებად მისა - მომზავებელობასა ჟამთა წელიწდისათა. ესე იგი არს, კერძოთა ქუეყანისათა ნაყოფიერთა. ანუთუ შუენიერებად იტყვს თვთ ნაყოფთა, ვითარცა თვთოეულთა ჟამთა წელიწდისათა მომავალთა.

“და სიხარული ბორცუთა შეიმოსონ“. გარდამატებით იტყვს აქა, თუ სიხარული შეირტყან, იხარებდნო გარემო, და ყოველგნით, ხოლო თქუნა რად ველნი და მთანი, აწ ქედთა იტყვს და ბორცუთა, და ვიდოდის რად წადმართ, დაურთავს დელე-კევნებსაცა.

13. *“შეიმოსნენ ვერძნი ცხოვართანი“*. შეიმოსეს სიმრავლედ უფროდსი, რომელი იქმნების სიპოხითა საძოვრისადათა, ხოლო ვერძთა მიერ ყოველივე სამწყსოდ საცნაურ-ყო.

“და დელეთა განამრავლონ იფქლი“. ესე ცხადი არს და საჩინო.

“ღაღადებდენ და გალობდენ“. მიერითგან ჳმა-ყონ გულითა და გმადლობდენ, რამეთუ თავისუფლებასა თანა ესე ვითართაცა დღე-კეთილობათა ღირს-ჰყვენ, და გაქებდენ და გიგალობდენ შენ, ღმერთსა მაცხოვარსა,

და ქველისმოქმედსა მათსა, არამედ ესე წერილისაებრ. ხოლო აღყვანებით სიტყვსა და დაწყებით არს წინაწარმოსწავებად სახარების. ქადაგებისაჲ, რამეთუ იტყვს მხოლოდშობილსა ძესა.

“*მოხედენ ქუეყანასა*“. საცნაურ არს, რამეთუ ყოველსა. ხოლო “*ქუეყანისაგან*“ - გულისგმაჰყავ ქუეყანასა ზედა მკვდრთათჳს ნათესავთა, ვითარცა იტყვს, რამეთუ მომხედნა ჩუენ აღმოსავალმან მადლით.

“*დაათრეე იგი ღვნითა ღმობიერებისაჲთა*“. ვითარცა იგი მეექუსესა მუკლსა ოთხმოც და მეათცხრამეტისა ფსალმუნისა უწყებით მიგიოხრათ. განამრავლე სახარებრი იგი სარწყავი, რადთა განამდიდრო პირველ კსენებული იგი ქუეყანად სათნოებითა. რამეთუ მდინარე ღმრთისა არს მაცხოვარი იესუ, და წყალ-მოძღურებანი მისნი, ვითარცა იტყვს: სღვა მდინარეთა ახარებს ქალაქსა ღმრთისასა, ვითარცა მეშუდესა მუკლსა ორმოც და მეხუთისა ფსალმუნისასა მოვიკსენეთ. ამის უკუე მდინარისა ნეკტარად გამოკრთეს წმიდანი მოციქულნი და მორწყეს პირი ყოვლისა ქუეყანისაჲ. რამეთუ განუმზადე სიტყუერი საზრდელი წარმართთა. და თვთ თავადმან შეკმზადე იგი სჯულთა მიერ ღმრთივშუენიერთა. და მიუთუაღენ იგინი მოციქულთა, და ამცენ, ვითარმედ ჯერ-არს ზრდა სულთა მშიერთა, და რამეთუ ესრეთ არს ჭეშმარიტი განმზადებაჲ ჭეშმარიტისა საზრდელისაჲ. რომელი თვთ თავადმან შეკმზადე და არა სხუამან ვინ. ხოლო ურნატ ჩინებულისა მის ქუეყანისა არს სიდრმე კაცთა გულისა, რომლისა მორწყვად ევედრების, რადთა აღიძრას ტრფიალებად ღმრთისა, და მოშორებად ყოვლისაგანვე სიფიცხლისა, და დაღბობად სიმშუდითა. ხოლო ნაყოფ მისა არიან სათნოებანი, ვითარცა სარწყ-

მუნოებისა ნაყოფნი, და ცჳარ მისა - რომელნი იგი მძღუართაგან წუართიან, ნექტარნი მოძღურებისანი, ანუთუ წმიდათა წერილთაგან დამწუთარი იგი გულისკმის-ყოფა, რომელი იგი განაპოხებს სახედ წვმისა, რომლისაგან მხიარულ იქმნეს და ყუაოდის. და წელიწად სიტკბოებისა ტკბილი იგი ჟამი იცოდე ქადაგებისა; ხოლო გვრგვან მისა არს ქრისტე, რომელმან განაშუენა და შეამკო იგი საქმითა და სიტყვითა. და მამისა მიმართ აღიყვანო სიტყუდ, თუ აკურთხო, ესე იგი არს, აქო და შესხმულ-ყო, და რამეთუ ესრეთცა და ქმნა და თქუა: “ესე არს ძე ჩემი საყუარელი, რომელი მე სათნო ვიყავ”. ხოლო ველთათვის, ბორცუთა და ღელეთა მარტივი სიტყუად ვთქუათ: ამას მოასწავებს სული წმიდა, ვითარმედ ყოველნივე ადგილმან შეიწყნარნეს მორწმუნენი. ველთა - მღუდელნი და მნენი ეკლესიისანი, მათა - განშორებულნი, ღელეთა - მექუაბენი, რომელნი იგი სიპოხე იქმნენ ესევითართა ადგილთა, და სიხარულ და იფქლ.

ხოლო არს სხუებრიცა: ველ - გულნი მდაბალნი, რომელნი ვერას მადალსა გულისკმა-ჰყოფენ. მთა - აღადებულნი იგი ამათსა ზედა სობრძნესა. ღელე - სიღრმედ ცოდვათა შთაბნეულნი. შუენიერ - მთის პირ ქუეყანა უდაბნოდსა, რომელნი კეთილად მომზავებულნი სათნოებად. ხოლო ვერძ ცხოვართა - წმიდანი მოციქულნი, ვითარცა უმთავრესნი სიტყუერთა ქრისტეს სამწყსოთანი, რომელთაცა შეიმოსეს მადლით მადლი სულისა წმიდისად დღესა მეერგასესა, ვითარცა იტყვს ვითარმედ: დასხელით ქალაქსა იერუსალემსა, ვიდრემდის შეიმოსოთ ძალი მადლით. ანუთუ ადგილ-ადგილ ეპისკოპოსნი და მღუდელნი, რომელთა და მათცა

შეიმოსეს ნათლისღებისა მიერ ქრისტემ, ვითარცა იტყვს: “რაოდენთა ქრისტეს მიერ ნათელ გვღებიეს, და ქრისტე შეგვმოსიეს“. ჯერ არს უკუე ამისაცა თქუმად, ვითარმედ ვერ ვპოვებთ წერილისაებრ ძუელისა ესე ვითართა დღეკეთილობათა ღირს-ქმნულად ბაბილოვნით აღმოსრულთა მათ. ვინაცა შეეტყუების ქრისტესსა მას, და ჩუენსა, და ახალსა აღთქუმასა.

დასასრულსა, გალმად ფსალმუნისად, აღდგომისათჳს, 65

დასასრულსა ამას შინა წინაწარმეტყუელებისათჳს, ვითარცა სხუათათჳს გვთქუამს ესრეთ ზედა წერილთა, ხოლო წინაწარმეტყუელებს სარწმუნოებისათჳს წარმართთაჲსა და მოწამეთათჳს ქრისტესთა, ხოლო თუ რად არს გალობად ფსალმუნისად, პირველვე მივეცით დაწყებასა ამის ფსალმუნთა წიგნისასა, და თუ “აღდგომისათჳს“, ვითარმედ მოცვალებისათჳს ტყუეთასა ბაბილოვნელთა მონებისაგან მამულად თჳსა და რამეთუ მოცვალებისათჳს მათისა შემზადებულ არს ფსალმუნი ესე, გარნა ვითარცა ვის ენებოს, რომელმან ჳელად მიიღოს გალობად ესე, შეჳგავს კაცად-კაცადსა, ინებოს თუ მოცვალება, გინა აღდგომა ცოდვისაგან, სადა შთათხეულ იქმნა და მოიწყლა ისრითა ვნებათაჲთა, და ტყუე-იქმნა ეშმაკთაგან.

1. “ღაღადებდით ღმრთისა ყოველი ქუეყანად“. თუ რად არს ღაღადებად, გვთქუამს მეორესა შინა მუკლსა ორმეოც და მეექუსისა ფსალმუნისასა, ხოლო აწუევეს ძღვევისა გალობითა ქებად ღმრთისა, რომელმან შეაშინა ტყუე-ქმნილნი და იკსნნა ტყუე-ქმნილნი მონებისაგან მათისა, ხოლო თუ “ყოველი ქუეყანა“ - ნაცვალად ამისა,

თუ “ყოველნი ქუეყანისანი“. და რამეთუ ესრეთ გარდას-
ცა სკმმასოს. ხოლო იხილელა წოდებაჲ წარმართთაჲ.

“უვალობდით სახელსა მისსა“. ამისთვის სძებნე
მოთხრობაჲ მეოთხესა მუკლისა. მეცხრისა ფსალმუ-
ნისასა.

“მიეცით დიდებაჲ ქებულებასა მისსა“. მიეცით
ქებასა მისსა დიდებაჲ - ესე იგი არს, პატივი, დიდად
შუენიერებაჲ. ხოლო იტყვს: დიდებულად აქეთ იგი, და
ნუ ვითარცა აქებთ კაცთა, არამედ ვითარცა მისა
შეჰგავს და ქველისმოქმედებათა მისთა.

2. “არქუთ ღმერთსა, რაბამად საშინელ არიან
საქმენი შენნი“. რაოდენ ჰყავ ეგვიპტეს ნიშები და
სასწაული, რაოდენ პირველ მისა, რაოდენ შემდგომად
მისა.

“მრავლითა ძალითა გეცრუვნეს შენ მტერნი შენნი“.
ესვეითარი ძალი აქუს სიტყუასა ამას, ვითარმედ ყოველ-
გან რაჲ ღმრთისმეცნიერებაჲ განეფინოს, მრავალნი
მტერთაგან ჭეშმარიტებისათა მოშიშ იქმნენ სიმრავლის-
აგან ძლიერებისა შენისა და მეფეთა ზედა მორწმუნეთა
მონათა შენთა იჩემონ მტერთა მათ შენდამი სარწმუნოე-
ბაჲ. და რამეთუ სიცრუედ აქა და ტყუილად ჩემებასა
სახელ-სდვა, და აჰა, ესერა მრავალთა ვპოვებთ დღითი-
დღე გინათუ ჟამითი-ჟამად ელენთაცა და მწვალებელთა.

3. “ყოველი ქუეყანაჲ თაყუანის-გცემდენ შენ და
გივალობდენ“. მრავლითა ძალითა უცხადესადრე ჩანს
აქა წოდებაჲ წარმართთაჲ, თაყუანის-გცემდენო შენ,
პირველ დაგემორჩილნენ, და ესრეთლა გივალობდენ.
უბრძანებს უკუე წინაწარმეტყუელი სიხარულით და
მინდობით ქმნად ამას, ვითარცა გულისავსე ქმნილი
საქმისა ამისთვის.

“უგალობდენ სახელსა შენსა, მაღალო“, ესე ჰგავს მეოთხესა მუკლსა მეცხრისა ფსალმუნისასა და რამეთუ მრავალგზის მღვებანებისა აღიკსენებს საკურველთმოქმედებათა ღმრთისათა, და უბრძანებს ყოველთა ქებად და გალობად ღმრთისა და მკსნეელისა.

4. “მოვედით და იხილენით საქმენი ღმრთისანი“. რაოდენთა ჰყოფს დიდებულთა დღითი-დღე, ხოლო მოჰკვიდის ყოველთა ნათესავთა.

“ვითარ საშინელ არს განზრახვათა შინა უფროდს ძეთა კაცთასა“. ღონეთა შინა გარდასცა სუმმახოს, ფრიად უკუე არს ღონეთა შინა, ოდეს ენებოს ვსნად ერისა თვისისად, ვითარიღა ღონე ყო მეგიპტელთა ზედა, რამეთუ ნამდვლვე სძლევსო სიბრძნესა და ჳელოვანებასა კაცთასა, მერმე კუალად წარმოიტყვს ძუელთა მათ სასწაულთა, გინა საკურველთა.

5. “რომელი გარდააქცევ ზღუასა ჳმელად“. ესე იქმნა ზღუასა მას ზედა მეწამულსა, ვითარცა წიგნი იგი გამოსლვათად გუასწაევებს, ხოლო ჟამის-ცვალებით თქუა ესე, თუ “გარდააქცევს“ ნაცვალად ამისა, თუ “გარდააქცია“.

“მდინარესა წიაღ-ვდენ ფრჳივ“. და ესეცა იქმნა იორდანეს ზედა, წიაღ-ვიდოდა რად კიდობანი, ხოლო ჟამ-ქცევით ესეცა ამის წილ თუ, განვიდოდეს მამანი ჩუენნი. და ვითარმედ ფერჳითა, ფრხიჳ წიაღ-ვლესო და განვიდეს ჳმელად. და რამეთუ აღმოსლვისა სასწაულთა მოაკსენებს ღმერთი წინამდებარისათუს აღმოსლვისა მათისა, რადთა ჩუეულებისაებრ გზა-უყოს მათ დაწყნარებით.

6. “მუნ ვიხარებდეთ ჩუენ მისა მიმართ, რომელი იგი უფლებს ძალითა თვისითა საუკუნეთა“. “მუნ“ - ამის წილ,

თუ ამას აღვიღსა, რომელსა მივალთ. ხოლო ძლიერებად ღმრთისა გულისკმა-გპყოფთ დაუწყებელსა მას და დაუსრულებელსა, მიუწთომელსა და გამოუთქუმელსა ძალსა მისსა, და რამეთუ უფლებს ღმერთი ამასცა და მერმესა მას საუკუნესა, და ყოვლად უსაზღვროდ აქუს სუფევადცა და მეუფებად.

“*თუაღნი მიხნი წარმართთა ხედვენ*“. ვითარცა რამეთუ ეგულვების დამკვდრებად მათი და განკუთნვად სარწმუნოებისა მიერ, სცანთ, ჰურიანო, რამეთუ მათდა მიიქცა შენგან მოხედვა ღმრთისა.

“*რომელთა განამწარეს იგი, ნუ ამაღლდებიედ თავით თხსით*“. ამიერითგან ჰურიანი ნუ აღიმაღლებედ თავთა, ვითარცა იგინი ოდენ მარტოდ იცნობდეს ღმერთსა, და რამეთუ მათ იტყვს განმამწარებელად, ვითარცა მარადის მდრტვნაეთა და წინა-აღმდგომთა, და რამეთუ სხუათაცა წინაწარმეტყუელთა სახლად განმწარებისად სახელ-სდვეს მათ, ხოლო ითქუმინ იგი სხუებრცა განმამწარებელ, ვითარცა იტყვს ქრისტეს გამო, ვითარმედ: “*მცეს მე საჭმელად ჩემდა ნავდელი და წყურილსა ჩემსა მასუეს მე ძმარი*“. რამეთუ იგავის სახე არს წინაწარმეტყუელთაგან თქუმული და ცხადი, რომელთათვის იგი პირველ ვთქუთ მიზეზთა, ხოლო შენ განმამწარებელად იტყოდე წარმართთაცა ბარბაროსთა და ეშმაკთა, და ზედამხედველად შენდა გაქუნდინ ყოლადვე ღმერთი.

7. “*აკურთხევდით წარმართნი ღმერთსა ჩუენსა*“. წარმართნი, რომელთა ზედა მიიქცა მოხედვად ღმრთისად.

“*და სასმენელ-ჰყავთ კმაჲ ქებისა მისისად*“. სასმენელ-ჰყავთ, ესე იგი არს, აღიმაღლეთ კმაჲ თქუენი

მდიდრად, ანუ მიაწიეთ შემდგომთა მიმართ და მომაკაღ-
თა.

8. *“რომელმან დაღვა სული ჩემი ცხოვრებად“*. ვინაჲთგან მონება სიკუდილსა მსგავს არს, ვითარცა იტყვან ბრძენნი; ცხოვრებად იტყვს აწ თავისუფლებასა.

“და არა სცა ძრვად ფერკთა ჩემთა“. და არა შეუნდო მიცემად მოდრეკასა ღმრთისმსახური მოქალაქობად ჩემი.

9. *“რამეთუ გამომცადენ ჩუენ, ღმერთო“*. პირად ღირსთათჳს არს სიტყუა, ვითარ იყო დანიელ, და სამნი ყრმანი და სხუანი ესევეითარნი. და წარმოიტყვს საწურთელ-
თა, განმცადენო ჩუენ გამოსაცდელთა მიერ, ესე იგი არს. მტანჯენ და განმიკითხენ, რაბამი ძი არს სარწმუნოება და მოთმინება ჩუენი.

*“გამომაკურვენ ჩუენ, ვითარცა გამოიჭურვების ვეცხ-
ლი“*; ესე აღგზებულისა მისთვის საჭუმილისა სამთა ყრმათა, იყოს ნუუკუე ვეცხლი და აღი ჭირთა შინა და მწუხარებათა.

10. *“შემიყვანენ ჩუენ საფრკესა“*. ესე ჯურღმული-
სათჳს ლომთაჲსა, რომელსა შინა შთაიგდო დანიელ, იყოს ნუ თუ და ესე ყოველსავე ზედა იწროებასა განბოროტებულსა.

“დაკრიბე ჭირი ბეჭთა ჩუენთა“. გუემა საჭირვებუ-
ლი, რამეთუ შეჰგავს, თუ ჰგუემდესცა, ანუთუ იწროება-
თა იტყვს და ჭირთა, და სიმძიმესა განსაცდელთასა. ხოლო ბეჭად თაჲთა იტყვან მათთა, ვითარცა კერძო-
საგან ყოველსა.

11. *“ავლინენ კაცნი თაეთა ჩუენთა“*. დაგუამორჩილენ
ჩუენ მტერთა ჩუენთა, დასათრგუნველად მიმცენ, და
რამეთუ დამძიმებით არს სიტყუა ესე, ვინაჲცა და აქუნდა

წესად ძუელთა მეფეთა, სძლიან რად მტერთა მათთა განსაქიქებელად შეპყრობილთა მათ, დასთრგუნიან ფერჯითა თავთა მათთა.

“განვლეთ ჩუენ ცეცხლი და წყალი“. ცეცხლად და წყალად იწოდნენ განსაცდელნი. ერთად, ცეცხლებრ შემწუელობისათვის სულისა, და მეორედ, ღუარებრ წარღუნისათვის და მოშთობისა. ხოლო ღირს არს ძიებისა, თუ ვითარ ბაბილოვნელთა მოაწიეს ყოველი ესე ძური მათ ზედა. და იგინი ღმერთსა მიზეზობენ უფროდს-და და იტყვან, გამომაკურვენო ჩუენ და შემიყვანენ საბრკვესა და სხუად ესე ვითარი. ხოლო განმარტება საძიებელ არს, რამეთუ ღმერთსა იცნობდენ მიზეზად, რაოდენი რად შეემთხუეოდა მტერთაგან მიშუებით და შენდობით, რადთა უყოფდენ ესრეთ მონათა მისთა.

“და გამომიყვანენ ჩუენ განსასუენებელად“. და ყოველსავე ზედა შემიწყალენ ჩუენ და გამომიყვანენ განსასუენებელად, ჯერ-არს უკუე ცნობად, თუ განმცადენ ჩუენ და შემდგომი, ვიდრე გამომიყვანენ განსასუენებელად, პირსა ზედა ქრისტეს მოწამეთასა მოსწავებულ არს წინაწარვე, ვითარცა იტყვს მოციქული: “ვინადთგან და შეემთხვადა ყოველი თვის-თვისად“.

12. “შევიდე სახლსა შენსა მსხუერპლებითა“. წერილისაებრ ცხად არს სიტყუა, ხოლო ქცევა-უწყებით სახლ ღმრთისა არსცა და მსხუერპლი არს მოქმედება უსრულესთა სათნოებათა, რომელსადა შესწირვენ ღმრთისა ყოველნივე მართალნი.

13. “და მიგცნე შენ ლოცვანი ჩემნი, რომელ აღთქუეს ბაგეთა ჩემთა. და იტყოდა პირი ჩემი ჭირსა შინა ჩემსა“. ლოცვად ხადის აწ აღთქუმათა, ხოლო თუ იტყოდა, თარგმანებრივი არს აღთქუმისა.

14. *“საკურთხები ტვინოვანი შევწირო შენდა“*: არა ლიტონად საკურთხები, არამედ პოხილოანი, ხოლო პოხილ სათნობათა არს უადრესი, და რად იგი გუაქუნდეს უმჯობესი, და არა ვითარცა კაენ, დავისაჯნეთ უდარესად და გარეწარადობისა შეწირვითა.

“ვერძებითა და საკუმეველითა შევწირო შენდა ზუარაკები და ვაცები“: წერილისაებრ, ვითარცა თქუმულ არს, და რამეთუ ცხად არს სახე მსხუერპლთად, და ამას ყოველსა, რომელ იტყვს, შესწირვიდეს, ხოლო ქცევით და უწყებით საკუმეველ უწოდს განწმედილისაგან სულისა აღმომგშუნვარსა მას სუნნელებასა და ვერძ იცოდნენ მთავრებრნი იგი გულის-სიტყუანი მრქენელნი ვნებათანი, ზუარაკ-მოქმედება ჯორციელი, ვინაფთგან ქუეყანისმოქმედ არს ჯარი, და ჯორციცა არიან ქუეყანით და ქუეყანიერსა მოქმედებენ. ხოლო ვაცი - ცოდვათათვს ვედრება და რამეთუ ძუელად ვაცი ცოდვათათვს დაიკლვოდა, იტყვს უკუე, ვითარმედ: ესე ყოველი შევწირო შენდა, განმათავისუფლო თუ მონებისაგან მტერთაფსა.

15. *“მოვედით და ისმინეთ ჩემი, და გითხრა თქუენ ყოველთა მოშიშთა ღმრთისათა, რაოდენი უყო სულსა ჩემსა“*: ესე იგი არს, მე, ანუ თუსაგან აღმოსაკითხავ არს, თუ რაოდენი უყო სულსა ჩემსა, ვითარმედ, ვჰა, რაოდენიდა მიყო მე კეთილი. მერმე წარმოიტყვს, თუ ვითარ იქმნეს მის ზედა ქველისმოქმედებანი.

16. *“მისა მიმართ პირითა ჩემითა ღაღად-ვეავ და აღვაბაღლე იგი ენითა ჩემითა“*: აღვაბაღლე, ცხად არს, რამეთუ ჯმაფ ჩემი, და ვხადე მას შემწედ ჩემდა და ჯველის აღმპყრობელად.

17. *“სიცრუესა თუ ვხედვედ გულსა შინა ჩემსა, ნუ*

ისმენნ ჩემსა უფალი“: ოდეს ვევედრებოდიო მას, არა ვხედვედ გულსა შინა ჩემსა ბოროტებასა რასამე, და დაამტკიცებს სიტყუასა თვისსა წყევითა, ვითარმედ, უკუეთუ შემიცნობიეს რად ესევეითარი თავისა ჩემისად, ნულარა ისმენნ ჩემსა უფალი ამიერითგან, რაოდენგ ზისცა ვხადოდი მას.

18. *“ამისთვის შეისმინა ჩემი ღმერთმან“*: ამისთვის, რამეთუ გულითა წმიდითა ვევედრებოდი მას, ჯერ-არს უკუე ჩუენდაცა, გუნებაეს თუ მიმთხუევად, სინიღისითა წმიდითა შევრდომად ღმრთისად.

“და მოხედენ ჳმასა ვედრებისა ჩემისასა“: მსგავს არს ესე მესამისა მუჳკლსა მესუთისა ფსალმუნისასა.

19. *“კურთხეულ არს უფალი, რომელმან არა განიშორა ლოცვად ჩემი“*: საცნაურ არს, რამეთუ თავით თვისით სიწმიდესა გულისასა იტყვს, რამეთუ, რომელსა გული წმიდად არა აქუს, ვერცა შესწირავს წმიდასა ლოცვასა.

“არცა წყალობად მისი ჩემგან“: ზოგადი არს ყოველთა სავედრებელი.

დასასრულსა, ძეძათათჳს, თსალმუნი გალობისაჳ, 66

დასასრულსა ამისთვის, რამეთუ წინაწარ ქადაგებს სიტყვსა და ღმრთისა განკაცებასა, რომლისა დასასრულსა ხედვად ამცნებს ყოველთავე, რომელნიცა მიემთხვვნენ ქებათათჳს და რამეთუ ქებადცა გჳბრძანებს მისა, ხოლო თუ ფსალმუნი გალობისა, პირველვე ვთარგმნეთ დაწყებასა ამის წიგნისასა.

1. *“ღმერთო, მიწყალენ ჩუენ და მაკურთხენ ჩუენ“*: წინაწარ უწყოდა საღმრთოდესა მის განკაცებისა საიდუმლოდ და ილოცავს აღსრულებად მისა, და პირველად

ვეედრების შეწყალებად კაცთა ბუნებისა მწარედ მიმ-
ძლავრებულსა ეშმაკისაგან. და მერმელა კურთხევად,
ესე იგი არს, წმიდა ქმნად. და კურთხევისათჳს მოთხრობად
სძებნე მეხუთე მუკლსა მეოცისა ფსალმუნისასა;

“*გამოაჩინე პირი შენი ჩემ ზედა*“. პირ მამისა ძე არს,
ვითარცა იტყვს: “რომელმან მიხილა მე, იხილა მამად
ჩემი“. ვედრებით უკუე იტყვს მოხედვასა, გამოჩნდინო
პირი მამისა, რომელ არს ძე, ჩუენ ზედა ქუეყანისათა
განკაცებისა მიერ, გინათუ თვთ პირი ქრისტესი ჳორც-
შესხმითა.

“*და მიწყალენ ჩუენ*“. მკურვალედ ილოცავს მას,
რადთა მიემთხვოს, რომელსა ეძიებს.

2. “*ცნობად ქუეყანასა ზედა გზად შენი*“. გზა
მოქალაქობისა შენისა, რომელ ვლე და ასწავე მოწაფე-
თა შენთა.

“*და ყოველსა თესლებსა შორის მაცხოვარებად
შენი*“. და კაცთათჳს ყოველთა ნათესავთა განკაცება
შენი, რამეთუ მას უწოდს მაცხოვარებად და მის მიერ
ვცხონდებით.

3. “*აღვიარებდენ შენ ერნი, ღმერთო, აღვიარებდენ
ერნი ყოველნი*“. ერნი მარტივად არიან წინადაცუეთილებ-
ისაგანნი, ერნი ყოველნი არიან წარმართნი, ვითარცა
უმრავლესნი, და ყოველთაგან ნათესავთა წოდებული,
ხოლო თუ აღვიარებდენ, გმადლობდენ შენ, რომელი
ყოველთა ცხოვრებისათჳს განკაცენ.

4. “*მხიარულ იყვნედ და იხარებდენ წარმართნი*“.
იხარებდენ რადსათჳს, კეთილის ყოფათათჳს ღმრთისა-
თა, და რამეთუ ჳეშმარიტება უყუარს და უძღვს შეცთო-
მილთა სიმართლედ და რომელთა არა ჳნებავს მოსლვა
ჳეშმარიტებად, სტანჯავს. შეუბისათჳს და მხიარულებ-

ისა მრავალგზის გვთქუამს, მერმე დაურთავს მიზეზსაცა სიხარულისასა.

“რამეთუ შენ განსაჯნე ერნი სიწრფოებით. და თესლებსა ქუეყანასა ზედა უძლოდი“. ვითარმედ სამართლად დასაჯენ ჰურიანი, ოდესმე ერი შენი, ვითარცა არა შემწყნარებელნი შენნი, ხოლო უძლოდი ქუეყანასა ზედა ქცევითა წარმართთა, გინა ნათესავთა, რადთა წარმართენ სათხოვბანი და იხარებდენ მეცნიერებითა ღმრთისაჲთა.

5. “აღვიარებდედ შენ ერნი, ღმერთო, აღვიარებდედ შენ ერნი ყოველნი“. მასვე წარმოიტყვს, ვითარმედ, ასწრაფობს ერსა და უგულსმოდგინე-ჰყოფს.

“ქუეყანამან გამოსცა ნაყოფი თვისი“. კაცნი რად იკურთხნეს, ქუეყანამანცა უხუებით გამოსცა ნაყოფი, ანუთუ ქუეყანისა ნაყოფად იტყვს ქუეყანისაგან აღმოცენებულთა კაცთა და ღმრთისა ძღუენად შეწირულთა წამებისა მიერ, გინა მოღუაწებისა, ანუთუ ქუეყანად - ქალწულსა და ნაყოფად - თვთ ქრისტესა.

7. “მაკურთხენ ჩუენ, ღმერთო, ღმერთმან მაკურთხენინ ჩუენ“. იხილე განკაცებული საიდუმლოჲ წმიდისა სამებისაჲ სამკეცობითა მით, თუ ღმერთო, ღმერთო, ღმერთო. და კუალად კაცნი აკურთხევენ ხოლო სიტყვთ ოდენ, არამედ ღმერთი - საქმით. და მრავალკეცობითა საკუთრება გამოაჩინა, და ჩუენობითა, არა თქუა თუ, ეშინოდა, არამედ ეშინოდის ამის ახლად გამოჩინებულისა ნაყოფისაგან კაცთა შორის.

“და ეშინოდენ მისგან ყოველთა კიდეთა ქუეყანისათა“. სამკეცობითა მით სამგუაროვნება გამოსახა, და აწ ერთპირად მეტყუელებითა ერთღმრთაებისათვის გუაუწყა, და რამეთუ ერთ არს ღმერთი, დაღათუ სამგუამოვნებით იცნობების.

დასასრულსა, თსალმუნი გალობისა დაუითისი, 67

დასასრულსა, და რამეთუ ესეცა წინაწარ ქადაგებს მაცხოვრისა გამოჩინებასა უცხადესადრე და დამკობასა ეშმაკთასა, ხოლო თუ რად არს ფსალმუნი გალობისა, პირველადვე თქუმულ არს.

1. *“აღდეგინ ღმერთი და განიბნივნედ ყოველნი მტერნი მისნი“*. ხოლო აღდგომად ღმრთივშუენიერად გულისგმა-ჰყო აღძრვად მისი შურისსაგებულად, რამეთუ დაღათუ ბრძანების სახედ გამოსახულ არს სიტყუად, თუ: აღდეგინ, არამედ ვედრებითი ძალი აქუს, ვითარმედ სხუაგანცა გვთქუამს ამათ პირთათუს, თუ აღდეგინ და განიბნივნედ და მოაკლდენ და იელტოდედ, რამეთუ მტერ ღმრთისა სრულიად ეშმაკნი არიან, ვითარცა განდგომილნი და წინაადმდგომნი.

“და იელტოდენ მოძულენი მისნი პირისა მისისაგან“. გამოჩინებისაგან მისისა, რამეთუ ვერ თავს-იდებდეს ჳორცითა მოსლვასა მისსა, და რამეთუ სადა წარვლინ, იელტოდინან მოუხედავად.

“ვითარცა მოაკლდის კუამლსა, მოაკლდენ“. ვითარცა კუამლი მოაკლდების ბერვითა ქარისაჲთა, ეგრეთვე და იგინი, სულისა მიერ წმიდისა დევნილნი და განქარვებულნი.

“ვითარცა ცვლი რად დადნის წინაშე ცეცხლსა, ესრეთ წარწყმდენ პირისაგან ღმრთისა“. ვითარცა ცვლი განდნების გამოჩინებითა ცეცხლისაჲთა, ესრეთვე და ეშმაკნი გამოჩინებითა ქრისტესითა, რომელი წოდებულ არს ცეცხლ განმლეველ უკეთურებისა. ხოლო დადნობა წარდენისათუს, და თუ წარწყმდენ, არა სრულიად

უარყოფასა და განქარვებასა მათსა გამოსახავს, არამედ რადთა არღარა იყვნენ მათ ადგილთა. ხოლო ცოდვილ არიან ეშმაკნი, ვითარცა პირველ მცოდავნი და ცოდვისა მპოვნელნი და მოძღუარნი.

3. *“და მართალნი იხარებდენ“*. და მიერთგან რომელნი განმართლდეს სარწმუნოებითა ქრისტესითა, დაიწესნა რად მძლავრებად ეშმაკისად, იხარებდენ.

“მხიარულ იყვნენ წინაშე ღმრთისა და განცხრებოდიან სიხარულითა“. წინაშე ღმრთისა ზედამხედველობითა მარადის, რამეთუ თუალნი უფლისანი მართალთა ზედაო, ხოლო თუ იშუებდენ და იხარებდენ და განცხრებოდნიან და სიხარულით, ერთი ძალი აქუს და განვრცო-მასა სიხარულისასა სააჯმნო-ჰყოფს.

“აქებდით ღმერთსა“. ესევეითარისა ამის სიხარულისა ღირს-ქმნილნი მართლმადიდებლობით.

“უგალობდით სახელსა მისსა“. ამისთვის თქუმულ არს მეოთხესა მუკვლსა მეცხრისა ფსალმუნისასა:

“გზა-უყავთ, რომელი-იგი ამაღლდა დასავეალით. უფალ არს სახელი მისი“. მოციქულთა მიმართ არს სიტყუად ესე, და უბრძანებს მათ სირბილად წარმართთა მიმართ და განმზადებად გზათა სულთა მათთა მოსლვითა ქრისტესითა ქადაგებისა მიერ, ხოლო ესე მსგავსი არს მისი, თუ, *“განმზადენით გზანი უფლისანი“*, ხოლო გზა უყავთო, ესე იგი არს, ქრისტესა, და ყოველი დრკუდ განაგდეთ. ხოლო ამაღლებულად თქუა დასავეალით ამისთვის, რამეთუ ნათელ არს და მზე სიმართლისა, აღვიდა და ამაღლდა სულთა ზედა კაცთასა, და დაიმკვდრა მათ შორის სარწმუნოებისა მიერ, რომელნი იგი დასავეალ იყვნეს, გინა ღამე უნათლობისათვის და წყუდიადისა საცდურთასა, რომელი იგი აღრევე მოხუეულ

იყო მათ ზედა. მერმე იტყვს სახელსაცა მისსა, ვითარმედ უფალ, ყოველთა მარტივად, რომელ არს ღმერთი, ანუთუ დასავალ არს სოფელი, ვითარცა იტყვს, ვითარმედ “ნათელი შენი ბნელსა შინა ჩანს”.

“და იხარებდენ მის წინაშე“. გულსმოდგინებით მწყობრი მართალთა, რომელთა მიესმეს მეცნიერებაჲ ღმრთისაჲ, ესე მცირედ ზემორე მეოთხესა მუკლსა შინა თარგმნილ არს.

5. “შეძრწუნდენ პირისა მისისაგან“. ეშმაკნი, გინა კაცნი უმჯჯულონი და ცოდვილნი, რომელნი გამოჩინებასა უფლისასა ვერ იკადრებენ ხილვად. და ესე კუალად მეორესა მუკლსა.

“რომელი იგი მამა არს ობოლთაჲ და მსაჯული ქურივთაჲ“. პირველისა მიერ წოდებისა ნაწლევნი წყალობისანი გამოაჩინნა, ხოლო მეორისა მიერ მსაჯულობა. ანუთუ ობლად და ქურივად წარმართთაგანთა მორწმუნეთა ხადის. ერთად, რამეთუ განშორებულ იყვნეს გუელისა მისგან მამისა მათისა ეშმაკისა, და მეორედ, კუალად მისგანვე დაქურივებულთა, რომელი იგი ჰყავს მათ სიძედ, ვითარცა მისდა შედგომილთა. ხოლო შემდგომად ქადაგებისა მამად და სიძედ მოიღეს ღმერთი. მამად, ვითარცა მოწყალე და მოურნე, და სიძედ, რამეთუ შეეყვნეს მას სარწმუნოებისა მიერ.

“ღმერთი აღვილსა წმიდასა მისსა“. რამეთუ გუასწავებს, ვითარმედ ღმერთი ცათა შინა არს, რომელი იგი არს აღვილ წმიდა მისა. და რამეთუ ესევეითარი არს იგიცა, თუ არავინ აღვიდა ზეცად, არამედ რომელი იგი ზეცით გარდამოჰდა, ძეჲ კაცისაჲ, რომელი იგი არს ცათა შინა, და რამეთუ დაღათუ იქცეოდა ქუეყანასა ზედა, არამედ და ცათა შინა იყო განუყოფელად

მამისაგან. იყოს ნამდვლვე აღგილ წმიდა ღმრთისა ეკლესიაცა მორწმუნეთა და ყოველი სული ღმრთის-მოყუარე.

6. *“ღმერთმან დაამკვდრნის ერთსახენი სახლსა“*. ერთსახედ იტყვან მართალთა, რომელთა არცა ერთი რაჲ ორკეცობად უკეთურებისად აქუნდეს, არცა თხზულებად რაჲ ბოროტისად, არამედ ერთი ოდენ სახე ღმრთისა მომადლებისად, და მარადის მას სდევენ, რომელთაცა დაამკვდრებს სახლსა, რომელ თქუა პავლე: “აღშენებუ-ლი ღმრთისა მიერ მაქუს ჩუენ სახლი ჳელით უქმნელი ცათა შინა“. ხოლო სუმმახოს მონაზონად გარდასცა, ვითარცა გარდამატებულთათუს ყოვლისგანვე მსოფ-ლიოდსა საქმისა, რომელთაცა დაამკვდრებს საყოფელ-თა განთვსებულთა და ამით წინაწარ მოასწავებს განშორებულთა მოქალაქობასა.

“გამოიყვანნის კრულნი სიმჳნითა თუხითა“. გამოიყ-ვანნის, რომელ არს განათავისუფლნის შეკრულნი საბღარდნელისაგან ცოდვათა მათთადსა, ანუთუ საკრველთაგან საეშმაკოთა, რომელ არიან ვნებანი. ხოლო იტყვს წარმართთაგან მორწმუნეთა და გამოიყ-ვანებს მათ სიმჳნით, ესე იგი არს, ძლიერებითა ღმრთაე-ბისადთა, და სძლევს მძლავრსა, ანუთუ ძალითა სახარე-ბისა სიტყუათადთა.

“ეგრეცა განმამწარებელნი, რომელნი დამკვდრებულ არიან სამარებსა“. ხოლო არა ოდენ, არამედ და წინადაცუეთილებისაგანთაცა. და რამეთუ ჳურიათა სახ-ელ-სდებს განმამწარებელად, ვითარცა სამმეოც და მეხუთესა ფსალმუნსა შინა მოვივსენნეთ, იყოს ნუჳკუე სიტყუად ესე და მსოფლიოდსცა მისცა ყოველთა მკუ-დრეთით აღდგომისათუს და ყოველთავე გამოიყვანებს

შეკრულთა საფლავით და ამისთვისცა ამით სახითა ცეცხლისა მიერ და ზღვსა და წყლისა და ყოვლითავე რაფთ სახითა სიკუდილისაფთა განკრწნილნი მოიკსენ-
ნა.

7. *“ღმერთო, გამოსლვასა შენსა წინაშე ერისა შენისა და წიადსლვასა შენსა უდაბნოდ“.*

8. *“ქუეყანა შეიძრა და ცანიცა წუთოდეს“.* ოდეს არქუ კურიათა, ვითარმედ არა ესერა დაეტევნენ თქუენ-
გან სახლნი თქუენნი ოვრად და აღსასრული მიიღო იერემიას წინაწარმეტყუელებაჲმან, რომელი თქუა მან პირითა შენითა, ქრისტე, ვითარმედ, მოაკლდეს სახლით ჩემით და დაუტევეს სამკვდრებელი ჩემი, მაშინ შემდგომად გამოსლვისა შენისა და განშორებისა წინაშე ვიდრე ერისა შენისა და წიადსლვასა შენსა, ყოველთაგან ნათესავთა შეკრებულსა მას ეკლესიასა უდაბნოსა და ოჯერსა ღმრთისმეცნიერებისა და უნაყოფოებისაგან და სათნოებისაგან. ქუეყანა შეიძრა უამსა მას ვნებისასა და აღდგომისასა. ხოლო ცანი წუთოდეს გარდამოსლვასა სულისა წმიდისასა მოციქულთა ზედა უამსა მუერგასესა. ანუ შეიძრა ქუეყანა, რამეთუ გარდაკლდეს წარმართნი საცთურისაგან ჭეშმარიტებად და წუთოდეს მოციქულნი წყაღსა მას ქადაგებისასა და რწყვიდეს სულთა. და რამეთუ “ცა“, არიან და ესეცა სიბრძნისათჳს ზეცათაფსა და ზე ქმნისათჳს ყოვლისავე ქუეყანიერისა საქმისა.

“პირისაგან ღმრთისა სინაფსა, პირისაგან ღმრთისა ისრაელისა“. გამოთარგმანებისგუარად არს ესე, თუ: პირისაგან ღმრთისა, ესე იგი არს, ღმრთისაგან, რომელი იყოს ესრეთ, ვითარმედ ესე ყოველნი იქმნნეს ღმრთის-
აგან ჭეშმარიტისა ღმრთისა სინაფსა და რამეთუ იგი არს ნამდვლვე ღმრთისა სინაფსა და ღმერთი ისრაელისა.

ხოლო ესე მოივსენნა ამისთვის. რადთა გამოაჩინოს, ვითარმედ რომელმან ქმნნა სინას დიდებულნი ძლიერნი და გამოეცხადა იაკობს, იგივე იქმს და ამასცა. არა არს სხუად ღმერთი გარეშე მისსა.

9. *“წჳმად ნებსითი განუძადაჲ. ღმერთო, სამკვდრებელსა შენსა“*. სამკვდრებელ ღმრთისა არიან წარმართნი, მისებრ თუ მოგცნე შენ წარმართნი სამკვდრებელად შენდა, ხოლო წჳმა არს სიტყუა სახარებისა, რომელი რწყავს და დააღბობს სულთა. ხოლო ნებსითი არს წჳმად ესე, და რამეთუ მოსესებრი იგი ხჯული არა იყო ნებითა ღმრთისაჲთა, არამედ განგებითა, და რამეთუ არად უკმდეს მას მსხუერპლნი, არცა რად თითოსახენი იგი ზმნანი, ვითარცა იტყვს: ვინ სძებნა ეგე თქუენგანო. და ეკალად მოსე გულფიცხელობისათჳს თქუენისა დაწერა ეგე, ხოლო სიტყუა ქადაგებისა სათნოებითა არს ღმრთისაჲთა და ნებითა, ანუთუ რამეთუ იგი უნებლიეთ აიძულებდა დაცვად მცნებათა, ქვასა დაჰკრებდა და სწვიდა და მწარედ მოჰკლვიდა. ხოლო ესე არცა ერთსა ვის აიძულებს, არამედ ნებსით და თვით წოდებით მოეცემის.

“მო-ღა-თუ-უძღურდა, ხოლო შენ და-ვე-ამტკიცო იგი“. მოუძღურდა კუალად ოდესმე და შეიმუხრა მძღავრებითა კერპთაჲთა, ხოლო შენ სრულიად მართალ-ჰყავ იგი და განაასლე ნათლისებისა მიერ და დაამტკიცენ იგი შეუძრველსა მას კლდესა მცნებათა შენთასა.

10. *“ღა ცხოველნიცა შენნი მკვდრ არიან მას შინა“*. და ცხოველნიცა შენნი, რომელნი იგი შენგან სულიერად იხარდებიან და ცხოველ არიან შენ მიერთთა ცხოვრებითა, ანუთუ ცხოველ ღმრთისა მოციქულნი, და რომელთ-

აცა ამბაკუმ ჰუნედ სახელ-სდვა და თქუა: ივლინენ ზღუასა ზედა ჰუნენი შენნი. ზღუად უწოდა მწარესა ურწმუნობასა.

“განუმზადე სიტკბოებითა შენითა გლახაკსა, ღმერთო“. გლახაკ ერი წარმართთა, რომელსა არცა ერთი რაჲ მივლს სიმდიდრედ სულიერი, რამეთუ არცა სჯული აქუნდა, არცა წინაწარმეტყუელნი. არამედ ღმერთმან სიტკბოებითა თვისითა განუმზადა მათ სხუად სიმდიდრედ, პირველ კსენებული იგი წჳმად ნევსითი.

11. “უფალმან სცეს სიტყუად, რომელნი ახარებენ ძალითა მრავლითა“. ესე მოციქულთათჳს, რომელნი იგი მეთუეზურნი იყვნეს და უსწავლელნი და ღმერთმან მისცა სიტყუად სიბრძნისად, რამეთუ იტყვს, ძალითა მრავლითაჲ, რამეთუ სიტყუათა მათთა შეუდგა ძალი საღმრთოდ და იქმოდა სასწაულთა, რაოდენიცა ენების.

12. “მეუფე ძალთად საყუარელისად“. საყუარელად იტყვს მხოლოდ შობილსა ძესა, და ღმერთსა, და რამეთუ იტყვს: “ესე არს ძე ჩემი საყუარელი“, ხოლო თუ ძალთამოციქულნი, ვითარცა მკვდარნი მისნი, წინააღმდეგობთა ძალთა წინაგამწყობნი, რომელთა მეუფე არს მამად, და რამეთუ გაუფლდა მათ ზედა მოსწრაფებითა ძისადთა.

“შუენიერებითა სახლისა შენისადთა განყოფად ნატყუენავისა“. მისცეს მათ სიტყუა განყოფად ნატყუენავისა მტერთაისა, რომელ არიან წარმართნი, და რამეთუ სძლეს ეშმაკთა და ტყუე-ქმნნეს და იავარ დამონებულნი მათნი და განუყვნეს იგი ყოვლად შუენიერსა ეკლესიასა მორწმუნეთასა, რომელსა შინა მკვდრ არს ღმერთი, და რამეთუ განიყვნესცა რომელთამე ესე და რომელთამე სხუად ნათესავი და მიუძღუანნეს. იყოს ნუ თუ შუენიერებაჲ ეკლესიისად წმიდა სახარება, რომელი-იგი განუყვეს მათ.

13. *“უკუეთუ დაიძინო შენ შორის ნაწილებსა“*. ძილად აქა სიკუდილსა იტყვს, და რამეთუ იტყვს მთციქულთა, ვითარმედ შეწირულ იქმნნეს ნატყუენავნი მათი. და თუ იძინონ შორის ნაწილებსა და მოკუდეს. რომელმან იგი განუნაწილნეს მათ წარმართნი და რამეთუ იქმნაცა ესე, და ქადაგეს რა, მოიკლნეს. გინა სხუებრ: უკუეთუ იყოფნით, და რამეთუ დაიყოვნებს უძრაობად, რომელსა ეძინოს.

“ფრთენი ტრედისანი ვეცხლით მოხილ“. ტრედად გულისკმა-ჰყო ქრისტე კაცთმოყუარებისათვის და ძვრუკვსენებელობისა, რომლისა ფრთენი არიან ჳორცნი, ვითარცა მწუერვალნი, ხოლო ბეჭთსაშუალ არს სული, ვითარცა უშინაგანესი. და რამეთუ იტყვს, ვითარმედ ბრწყინვალე არიან ჳორცნი მისნი, ვითარცა უცოდველნი, ვითარცა იგი ვეცხლი ბრწყინვალე არს, ხოლო სიწმინდითა ოქროჲსა თანა სული მისი, ვითარცა შეერთებული ღმრთაებისა, და რამეთუ ყვთელი ოქრო წმიდა არს. კუაღად სულნი, უწინარესსა თანა სიტყუასა დართვენ ამასცა, და იტყვნან, ვითარმედ უკუეთუ განემტკიცნეთ შორის ორთა აღთქუმათა, ძუელსა და ახალსა, და რამეთუ სძეს უძრავადო, მძინარე და განაწილებულ არიან სჯულნი, ერთი ძუელისა მის ერისა, რომელნი იყვნეს პირველ ჯუარისა, და მეორე - ახლისა, შემდგომად ჯუარისა. უკუეთუ ესრეთ ჰყოთ და დადგეთ შუა და შეაწყოთ ახალი ძუელსა თანა, და რამეთუ იგი სახე იყო და ესე ჳეშმარიტება, მაშინ ტრედისა, რომელ არს სული წმიდა, და რამეთუ ფრთენი, რომელ არიან მწუერვალნი, და უმარტივესნი გულისკმის-ყოფანი, უბრწყინვალეს გამოჩნდნენ. ბეჭთსაშუალი, რომელ არს უშინაგანესი და უსაიდუმლოესი, სახედ ოქროჲსა ყვთლისა გამოწმედილი.

14. *“რაჟამს განაჩინებდა ცათა მყოფი იგი მეუფებსა მას ზედა. განთოვლდენ იგინი სელმონს“. მეუფედ აწ მოციქულთა სახელ-სდებს, ვითარცა მკუდრთა ზეცისა სასუფეველისათა, რომელთაცა ორმეოც და მეოთხესა ფსალმუნსა შინა მთავრად სახელ-სდვა და წინაწარ იტყვს აწ მათ ზედა ქმნილსა ჟამსა მეერგასესა მოყენასა სულისა წმიდისასა, ვითარმედ, ღმერთი ზეცათა რაჲ წარავლენდა, გინა განუყოფდა, ანუ განუწილებდა მეფობასა მათ ზედა. ხოლო ვიტყვ მე პირველ თქუმულსა მას სამკუდრებელსა, რომელ არიან წარმართნი, ვითარცა იტყვს: “წარვედით და მოიმოწაფენით ყოველნი წარმართნი, რომელნიცა იგი განთოვლდენ;“ რომელ არს განსპეტაკენ, განათლდენ ბრწყინვალებითა სულისა წმიდისაჲთა. ხოლო შესძინა ადგილიცა, და სელმონად იერუსალემსა ეწოდებოდა, სადა იგი სხდეს, ვიდრემდე შეიმოსონ ძალი მადლით. ხოლო საჭირო არს ერთსა ამას პირსა განცდად, რამეთუ მრავალგზის წადმართ ყოფასა, ვითარცა გარდასრულსა მოასწავებს, ვითარცა ესერა აქაცა, რაჟამს განაჩინებდაო, ამის წილ, თუ შემდგომად განჩინებისა. ესევე პირი განცდისა მიეცით ზედა წერილსაცა ორმეოც და მეათისა ფსალმუნისასა.*

15. *“მთაჲ ღმრთისაჲ, მთაჲ კოხილი, მთაჲ შეყოფილი და მთაჲ კოხილი“. მთა ღმრთისა ეწოდების მორწმუნეთა ეკლესიასა. მთად, რამეთუ მადლად მდგომარე არს ქუეყანიერთა და აღმკურობილ არს იგი ზეცად მიმართ საქმეთა მიმართ და სხუათა. ხოლო ღმრთისა, ვითარცა განკუთხილი და განთავისუფლებული ღმრთისა, და კოხილ უხუებისათუს და ჰაეროვნებისა მას შინა მყოფთა სჯულიერთა საძოვართა და შეყოფილ და გაყველებულ გონიერებისათუს და სიმტკიცისა მას შინა მყოფთა*

სჯულთა სარწმუნოებისათა, და რამეთუ ყველი შეყოფილ არს შედგენილი, და განმაგრებული, მერმე კუალადცა პოხილ უხუებითა სულისა წმიდისა ნიჭითა და მადლთაჲთა, რომლისათჳს აქებს მრავალფერად მთასა ესევითარსა მრავალსახეობისათჳს ძალთა მისთაჲსა.

16. *“რასა-მე ჰკონებთ თქვენ, მთაჲს შეყოფილნო“*. მტერთა მიმართ ეკლესიისათა განაგრძობს და ეტყჳს, რად ჰკონებთო სხუასა მთასა განყენებულად, თჳნიერ ამას.

“მთაჲ, რომელი სთნდა ღმერთსა დამკვდრებად მას ზედა“: ესე არსო მთაჲ, რომელი ინება ღმერთმან დამკვდრებად მას, წმიდაჲ ღმრთისმშობელი, ვითარცა იგი იტყჳს: *“ესე არს განსასუენებელი ჩემი უკუნითი უკუნისამდე, ვითარმედ ეკლესიასაცა მართლმორწმუნეთასა ეწოდების*.

“და რამეთუ უფალმანცა დაიმკვდროს იგი სრულიად“: *“დაიმკვდროს იგი სრულიად“*, - ამის წილ, თუ სამარადისოდ, რად თქუან ჰურიათა ამისთჳს, და რამეთუ არა სრულიად დაიმკვდრა სიონს, არამედ რიცხუედთა შინა ჟამთა, და უკუანაჲს ჰრქუა: *“აჲ, ესერა დაეცევენ სახლნი თქუენნი ოცრად, ხოლო ჩუენ შორის არა რიცხვო, არამედ სრულიად*.

17. *“ეტლნი ღმრთისანი ბევრ წილ არიან“*: ზემო თქუად, ვითარმედ, გზა უყავით მას. და აწ აქა ჟამიერად მოიჯსენა ეტლთათჳს. იყვნენ უკუე ეტლ ღმრთისა მოციქულნი და ყოველნივე, რომელთაცა აღჯრი იგი სარწმუნოებისაჲ მიიღეს და ტკბილი იგი უღელი ქრისტესი დაიდვეს ქედთა ზედა მათთა და მკვდრად და აღჯრთმპყრობელად იგი მოიგეს. ხოლო ამას ეტლსა ბევრწილად იტყჳს წარმართებისათჳს და მძლეობისა

ბევრთადასა, ძუელისა მისებრ წერილისა ეტლ ჰურიათა იტყვს, რამეთუ ვითარცა ეტლნი, იკმარნა იგინი ჰურიათ-აგან მართალთასა.

“და ათასეულნი წარუმართებენ მას“. აკლს, თუ არიან. ხოლო წარმართებულ არიან და ბედნიერ ნაყოფთა სათნოებათათა.

“უფალი მათ შორის სინასა, მთასა წმიდასა მისსა“. აკლს თუ რომელი, რადთა იყოს ესრეთ: უფალი მათ შორის, რომელი იყო ოდესმე სინას წმიდასა, და რამეთუ ერთ არს, რომელი აქაცა და მუნ სჯულისმდებლობს, ხოლო წმიდა არს სინა, ვითარცა წმიდა ქმნილი მოსლვითა ღმრთისადათა და ღმრთისა განსაკუთრებული.

18. “აღკედ მაღალსა, წარმოტყუენე ტყუე:“ სიმაღლედ ჯუარისა, ანუთუ ზეცად ჟამსა ამაღლებისასა, ხოლო აღკედ, ნებსითითა აღსლვითა და საჭურველითა ჯუარისადათა და დაამკუ მძლავრებად ეშმაკისადა და წარმოსტყუენე ტყუე წარმართთადა. რომელნი იგი პირველ მან ტყუე-ყო თავისა თვისისა და დაიმონა იგი. და რამეთუ თქუა თავადმან ქრისტე, ვითარმედ: “ოდეს აღვმადლდე, ყოველნივე მოვიხიდნე ჩემდა“.

“და მოვიდე ნიჭები კაცთა შორის“. მოციქული მიცემად იტყვს ნიჭთა, და რამეთუ ორივე იქმნა, მიიღო მომავალთაგან სარწმუნოებად და მადლობად და მისცა სიმრავლე მადლთა, და ნიჭთა თითო-სახეთა.

“რადთა ურჩნიცა სამკვდრებელად იყვნენ“. და რამეთუ თუთ იგინი მიიხუენ, რომელნი პირველ ურჩ იყვნეს კაცნი. ხოლო მიიხუენ იგინი, რადთა დაიმკვდროს მათ შორის და ყნე ღირს მკვდრობისა შენისა.

19. “უფალი, უფალი კურთხეულ, კურთხეულ არს ღმერთი დღითი დღე“. იხილე წმიდისა სამებისა საიდუმ-

ლო და რამეთუ ესრეთ ჰრქუა ღმერთმან, ისმინე ისრაელ, უფალი, უფალი შენი, უფალი ერთ არს, და რამეთუ თქუა თუ: საქებელ დღე, შეუდგეს თუ: ყოველი, რამეთუ გააადგულა სიძნელე სიტყვსად შემატებითა ამით, თუ დღითი-დღე. ვიეთნიმე მარტივად გულისგმა-ჰყოფენ ამას, და ჰგონებენ, თუ იტყვს დღე შუა; არამედ დღითი-დღე ამას მოასწავებს, ვითარმედ, მარადის და შედგომებასა დღეთასა.

“წარგვმართოს ჩუენ ღმერთმან მაცხოვარებისა ჩუენისაგან, ღმერთი ჩუენი, ღმერთი მაცხოვარი“. განიცადე კუალად აქაცა საიდუმლოდ სამებისად, რამეთუ სამგზის დადება, თუ ღმერთი - სამ წმიდად არსობასა მოასწავებს ყოვლად წმიდისა და ცხოველისა სამებისასა, ხოლო თუ მაცხოვარებისაგან, ანუ მაცხოვარ, ერთი და იგივე ძალი აქუს ორსავე.

“და უფლისა, და უფლისაგან არიან გამოხავალნი სიკუდილისანი“. ძლიერებისა ღმერთისა არს სიკუდილისაგან ცხოვრებად გამოყვანებად, ხოლო სიკუდილად იცოდე ბუნებითიცა და ცოდვისა მიერი, და რამეთუ ერთი იგი მოაკუდენს ჯორცთა ბუნებითთაგან მოქმედებათა და მეორე - სულსა მოქმედებათაგან სათნოებათადასა, იყოს ნუ და ესე უწყებაცა წინაწარ მკუდრეთით აღდგომისათუს მაცხოვრისა, და რამეთუ მისი იქმნა პირველი გამოსლვა სიკუდილისაგან, ვინაითგან განვლო მან იგი და აღდგა ჯორცითა.

20. *“ხოლო ღმერთმან შემუსროს თავები მტერთა მისთა“*. უთავადესნი ძალნი ეშმაკთანი. და რამეთუ თავსა შინა არიან უსრულესნი ძალნი ჯორცთანი და აქაცა მეტი არს, თვნიერ ხოლო სათქუმელ არს მოკლედ, თუ შემუსრნეს საცნაურად, საცნაურ თავნი მათნი.

“თხემით თმითურთ, რომელნი ვლენან უსჯულოებითა მათითა“. ვიდოდინ რა და დასთრგუნვიდენ ცოდვილსა თხემსა თმითურთ, რომელ არიან თავისა თმანი, და რამეთუ დაითრგუნვიან მაშინ, ოდეს სცოდვიდენ, ვინათგან სცოდვიდენ რა კაცნი, დასთრგუნვენ მათ ეშმაკნი, ვითარცა მათდა დამორჩილებულთა, რამეთუ თხემ ეწოდების გულსა, ხოლო თმა - გულის-სიტყუათა. ხოლო არს სხუებრცა სათქუმელ, ვითარმედ, ვლენან - ესე იგი არს გამოეძიებენ ცოდვათა კაცთასა თმადმდე თავისა და გამოიკულევენ წულილიადცა მათცა ცოდვათა კაცთასა ჟამსა სულისა ამოსლვისა და თუთოეულისა სიტყვსგებისასა.

21. “თქუა ღმერთმან; ბასანით მოვაქციო“. ბასანი ადგილი არს მეფეთა საჯდომისაჲ. და იგი ჯდა გმირი სახელოვანი ბრძოლათა და ვინათგან ღმერთი უძლოდა ისრაელთა, ჰრქუა მათ, ვითარმედ ბრძოლისა მისისაგან უვნებელად განგარინეს. და ვითარმედ ბასანი მწარესა ეწოდების, იტყვს განმამწარებელთა მათგან ისრაელთასა, რომელ არიან სიღრმესა შინა ცოდვისასა; მე მოვაქციო ჩემდა მომართ. კუალად ბასანი სირცხულად ითარგმანების, მოაქცინა უკუე წარმართთაგანნი სირცხულისაგან კერპთა და სირცხულისაგან ცოდვისა.

“მოვაქციო სიღრმეთა შინა ზღვსათა“. მოვაქციო სირცხულისაგან, რომელი ვაკსენეთ წმიდისა მიერ ნათლისღებისა და რამეთუ ამას უწესს აწ სიღრმედ ზღვსა, ვითარცა იტყვს, მიექცე, ვითარმედ თავადმან მომაქცინეს და შემიწყალნეს. ჩუენ და დაკსნნეს ცოდვანი ჩუენნი, და შთასთხივნეს იგინი სიღრმესა ზღვსასა, იყვნედ ნუ თუ სიღრმე ზღვსა და სიღრმე ცოდვათა, უძვრესნიცა და უძნელესნი ცოდვანი, რომელთაგან

მოაქცინა იგინი უფალმან და გამოიყვანა ნათლად სათნობათა.

22. *“რადთა შეიღებოს ფერჯი შენი სისხლითა“*. ესე ყო, მ, უფალო, რადთა სრულებით სძლო ეშმაკთა, და რამეთუ სახის მოღებით არს სიტყუად, ვინაფთგან და რჩეულნიცა მძლენი მტერთანი აღვლენან ჳორცითა ზედა მათ მიერ მოკლულთასა და შთაყოფენ ფერჯთა მათთა სისხლთა მათ შინა მკუდართაგან ჳორციით წარდენილთა, და რამეთუ იტყვს ისაია პირისა გამო ქრისტესა, ვითარმედ: *“დავთრგუნნე იგინი გულისწყყრომითა ჩემითა და დავსთხიე ქუეყანად სისხლი მათი, და ესხურა მდინარე სისხლისა მათისა სამოსელსა ჩემსა“*; ხოლო ესე სიტყუანი ამას მოასწავებენ, ვითარმედ ყოვლად სრულებით სძლო მათ. და სხუებრ: ფერჯ ქრისტესა არს ეკლესია. იტყვს უკუე, ვინაფთგან უტვირთავს იგი სარწმუნეობისა მიერ. და თავ მისა არს ქრისტე, ვითარმედ შევიღებო მე სისხლითა ქრისტესითა და აღვიბეჭდე მითა და შევიზღუდე და წდობილ ვიქმენ, ვითარცა სახედ იწდობის რკინა, ანუთუ სისხლითა ქრისტეს მოწამეთადთა, ანუთუ საცნაურად სისხლითა ეშმაკთადთა, საცნაურად დაკლვითა.

“ენანი ძაღლთა შენთანი მტერთაგან მის მიერ“. კუალად შედეგი არს მისი, თუ რადთა შეიღებოს, ხოლო ძაღლ ქრისტესა არიან მოციქულნი და ეპისკოპოსნი, რომელნი იგი ჳყოფენ საცნაურსა მას მგელსა და მავნებელთა აშინებენ და სცვენ სიტყუერთა მათ ცხოვართა, რომელთა საცნაურ ენა შეიღება სისხლითა მტერთა მისთადთა, და რამეთუ შეწვენილ იქმნეს იგინი ღმრთისაგან მამისა, ვითარმედ, გამოიყვანო ერი ჩემი მომსრველთაგან მათთა, და არათუ ოდენ გამოიყვანო,

არამედ მივსცნე იგინი მოსასრველადცა, ვითარმედ სისხლსა მათსა დასროფუნვიდეს ფერჯითა და ძაღლნი მათნი განძღვნენ სისხლითა მტერთაჲთა.

23. *“გამოიხნდეს სღვანი შენნი, ღმერთო“*. გზანი და ხრდანი და ქცევანი ჳორცითა მოქალაქობისა შენისანი, ვინაჲთგან თუთ მხიარულ იქმნეს ამას მოციქულნი, ვითარცა იტყვს: *“ამისა შემდგომად ქუეყანასა ზედა გამოიხნდა და კაცთა შორის იქცეოდა“*.

“სღვანი ღმრთისა ჩუენისა და მეუფისანი წმიდასა შენსა“. იხილე, თუ ვითარ სრულად აღიარებს დავით ღმერთად ქრისტესა, ვითარცა ყოველად გულისავსე ქმნილი, ხოლო წმიდად აწ მამასა იტყვს, რომლისა თანა იყო გამოუთქუმელად, ვითარცა იტყვს თავადი, ვითარმედ: *“მე მამისა თანა და მამაჲ ჩემ თანა“*.

24. *“იმსთუეს მთავართა მახლობელად მგალობელთა“*. მთავრად უწესს მოციქულთა, ვითარცა იტყვს: დაადგინნე იგინი მთავრად ყოველსა ქუეყანასა ზედა, ვითარცა იგი მივეცით ორმეოც და მეოთხესა შინა ფსალმუნსა, ამათ უკუე უსწრვეს ყოველთა წარმართთაგანთა პირველად რწმუნებითა; ხოლო მგალობელად წინაწარმეტყუელთა იტყვს, ვითარცა პირველად გამოცემელთა ჳმათასა ქრისტესთვის, რომელთა მახლობელ იქმნნეს მოციქულნი და მიითუაღეს იგი და შეუდგეს მას და ჟამითა და ქადაგებითა.

“შორის ქალწულთა მეგებნეთასა“. შორის ჳურიებრთა შესაკრებელთა, და რამეთუ ქალწულ უწოდა უსრულობისათუს მოქალაქობისა მათისა, ხოლო მეგებნე ჳორციელისათუს მსახურებისა ღმრთისა მიმართ, რამეთუ დაფი ჳორცითაგან არს და ებანი, ანუთუ შორის ადგილადგილ კელესიათა, ხოლო ქალწულ-ახლობისათუს და

სიწმიდისა სარწმუნოებისა და მეებნე მოკუდინებისათჳს
 ჳორცთაჲსა ღმრთისა მიერ და რამეთუ მკუდართა
 ჳორცთა არს ებან დაფი.

“*ეკლესიათა შინა აკურთხევდით ღმერთსა*“. ესე
 სიტყუა სჯულიერისა მის მსახურებისა პირველჳე გამო-
 სახავს დაცხრომასა, და აღგილ-აღგილ ყოველთა ეკლე-
 სიათა განაწესებს სიმრავლესა, და რამეთუ ერთი ოდენ
 იყო ტაძარი ყოველთათჳს ჳურიათა.

25. “*და უფალსა წყაროთაგან ისარელისათა*“. უფალსა
 აკურთხევდით, კუალად სჯულიერთაგან და საწი-
 ნაწარმეტყუელთა წიგნთა, და რამეთუ იგინიცა არიან
 წყარო ისრავლებრისა ერისა და აღმოუცენებენ მას
 ღმრთის მეცნიერებასა, და რამეთუ მათ წიგნთაგან
 აღმოივსეს და გალობაჲ ღმრთისაჲ შეჳმზადეს ღმერთ-
 შემოსილთა მამათა.

26. “*მუნ ბენიამენ ჳაბუკი განკურვებასა*“. მუნ სადა,
 ეკლესიათა შინა, ხოლო ბენიამენად იტყვს მოციქულსა
 პავლეს, ვითარცა ტომისაგან ბენიამენისსა გამოსრულ-
 სა, და ჳაბუკად, რამეთუ უკუანადსკნელ ჳრწმენა სხუათა
 მოციქულთასა. ხოლო განკურვებასა, სამ ცადმდე აღტ-
 აცებისათჳს მისისა, ვითარცა იტყვს: გინათუ ჳორციითა
 არა ვიცი, ღმერთმან იცის, და რამეთუ ამასვე ჴედა
 აღესრულების წინაწარმეტყუელბაჲცა იგი ბენიამენისთჳს.
 ბენიამენ, მგელ მტაცებელ, განთიად ჳამდეს და მწუხრ
 განუყოფდეს საზრდელსა, და რამეთუ მსგავსად მგლისა
 იტაცებდა პავლე ეკლესიათა და პირველად სრვიდა
 გულისწყრომითა და კლვითა, ხოლო უკუანადსკნელ
 იქმნა მიმცემელ საზრდელისა სულიერისა და პურსა მას
 ჴეცისასა განუყოფდა მათ.

“*მთავარნი იუდაჲსნი, წინამძღუარნი მისნი, მთავარ-*

ნი ზაბულონისნი, მთავარნი ნეფთალემისნი“. მთავარი ქმენო თავადთა ეკლესიათა მოციქულნი, რომელნი იგი საცნაურ-ყვნა ტომისაგან მთავართაჲსა, და რამეთუ იაკობ და სხუათა მათ ძმათა უფლისათა იუდა აქუნდა მამათმთავრად, ხოლო პეტრე და ანდრია და იოანე და ფილიპე ბეთსაიდაჲთ იყვნეს დაბით, და მატთეოს და იაკობ აღფესი კაპერნაუმით წერილ არიან, და სიმონ მოშურნე კანანელი იყო, ხოლო ესე ყოველნი დაბანი იყვნეს გალილეაჲსნი, და გალილეა ზაბულონს და ნეფთალემს ნაწილად ედვა, და სხუანი კუალად ესევეითართაგანვე აღგილთა იყვნეს. ხოლო მთავრად თქუნა იგინი, არა ვითარცა ნათესავით მთავარნი, არამედ ვითარცა უადრესნი და უპატიოსნესნი აზნაურებისათჳს სულისა. ანუთუ მთავრად იუდაჲსა და მთავრად ზაბულონისა და მთავრად ნეფთალემისა იტყვს გარეშეთათჳს პირთა და გულსმოდგინებისა.

27. *“ბრძანე, ღმერთო, ძალითა შენითა“*. ესე მამისა მიმართ, რაჲთა ამცნოს ძესა ქადაგებისათჳს, ვითარცა იტყვს: *“თავით ჩემით ვიტყვ არარას, არამედ რაოდენი მესმა მამისაგან“*, და რამეთუ ქრისტე ღმრთისა ძალ არს და ღმრთისა სიბრძნე.

28. *“განაძლიერე, ღმერთო, ესე, რომელი ჰქმენ ჩუენ შორის ტაძრით შენით იერუსალემით. შენდა შესწირონ მეფეთა ძღუენი“*. ესე ძისა მიმართ, რაჲთა განაძლიეროს ქადაგებაჲ სახარებისაჲ, რომელი ქმნა ჩუენთჳს და ჩუენდამო. ხოლო თუ ჰქმენ, ვითარმედ განასრულე ესე, რომელი იგი და სრულ-ყოცა თბითა მით ჩუენითა. და რამეთუ ესე არს ტაძარ და სამკუდრებელ ღმრთაებისა მისისა. ტაძრით შენითო, ტაძრისა მიერ შენისა, რომელი იგი იერუსალემს იქცეოდა და ქადაგებდა, ვითარცა

იტყვს: “ზედა სიონსა, მთასა წმიდასა მისსა თხრობად ბრძანებათა უფლისათა“.

“შენდა შეწირონ მეფეთა ძღუენი“. მეფეთა ყოველთა ნათესავთამან ძღუენი, რომელ არიან ტაძარნი და საყდარნი და მათდა შეწირულნი ადგილნი და ყოველივე რაჲ სახეჲ სამკაულდებისაჲ შეწირონ. ესე ყოველი შენდა და შენ გიცნან მეუფედ მათდა უკუდავად და ღმერთად. ხოლო გულისკმა-იყოფების ესე სხუებრცა, ვითარმედ ადგილ ტაძართაგან შენთა ზეცისა იერუსალემს შენდა შეწირონ მეფეთა ძღუენი, და რამეთუ ტაძართა შინა ხილვად ძღუენსა შესწირვენ, და საცნაურად ზეცად აღაწევენ საწირავსა მას და მადლსა ძღუენთასა.

29. “შეჰრისხენ შენ მკვეცთა ლელწმისათა“. და-აყუდენ საცნაურნი ღომნი, რომელ არიან მძუნვარენი და გუელნი ეშმაკნი, რომელნი იგი ვითარცა ხილულნი ღომნი ლელწამსა, ესრეთვე ივინი დაიბუდებენ სუბუქთა შინა და უნაყოფოთა და უმტკიცოთა სარწმუნოებითა კაცთა. და რამეთუ იტყვს იობცა ეშმაკისათვის, ვითარმედ “ყოველსა თანა ხესა დაიძინებს, ლელწამსა დაჭრილსა და ქარქუეცსა, ესე იგი არს, რამეთუ განისუენებს მათ თანა, რომელთა აქუნდეს მსგავსება თქუმულთა ამათ ნერგთა და კმელ იყვნენ სათნოებისა მიმართ და ნედლ - გემოთმოყუარებისა, და ესევითარი არს ჭილი და ქარქუეტი.

“ერებული ზუარაკთაჲ დიაკვეულთა შორის ერისათა, და მიდრეკად გამოცდილთა ვეცხლითა“. მოზურად იტყვს მღუდელმთავართა და მწიგნობართა, და სხუათა მათ მთავართა ჰურიათასა, ვითარცა გულთანთა და მრქენელთა, ხოლო დიაკველად - წარმართთა მორწმუნეთა ამათ დამორჩილებულსა სიმრავლესა ერისასა, და

რამეთუ მთავრობს მოზუერი და მორჩილებს დიაკეული, იტყვს უკუე, ვითარმედ უმთავრესნი შორის ერისა იქმნეს მხრწვეულ გამოცდილთა სარწმუნოებითა და სათნოებითა, მოციქულთა იწყეს რაჲ ქადაგებად, ვითარცა იტყვს: მოუწოდესო მოციქულთა და პგუემნეს იგინი და ამცნეს ყოვლად არა სიტყუად სახელითა იესუდისითა. ხოლო თუ ვეცხლითა, ესე არს, რამეთუ ენება მიდრეკა მათი, რომელნი განსაცდელთა მიერ ვითარცა ვეცხლი ცეცხლითა გამოკურვებულ იყვნეს, წმიდანი.

“განაბნიენ წარმართნი, რომელთა პნებაეს ბრძოლაჲ“: ხილულნი და უხილავნი, რადთა წარიმართოს ქადაგებაჲ.

30. *“მოვიდენ მოციქულნი ეგვიპტით“*: ეგვიპტედ გულისკმა-ჰყავ ყოველი ქუეყანაჲ წარმართთაჲ, სადამე ეუფლა საცნაური იგი ფარათ ეშმაკი, რომლისაგან ყოველთა მოსლვად და რწმუნებად წინაწარმეტყუელებს ქრისტესა. და მეოხ და მოციქულ-ყოფად ყოვლისა სოფლისათჳს.

“ჰინდოეთიან უსწროს ჳელისა მიცემად ღმრთისა“: უსწორს, ესწრას, მისწუთეს, და რამეთუ რომელსა ენებოს მიწუთომად შორს მდგომსა, განუმარტებს ჳელსა თჳსსა, რომლითა ამით ყოფადი იგი წინამძღუარი მოასწავა, და რამეთუ განმარტა ქრისტეს მიმართ კანდაკი, რომელსა ჳელად მისა უწოდა და სიტყუამან, ვითარცა ძლიერსა ჰინდოეთისასა, და რამეთუ ჳელსა შინა მისსა არს ძალი კაცისა, ვინაჲთგან დედუფლისაჲცა ძლიერებაჲ მასვე აქუნდა. ვინაჲთგან უშორეს ყოველთა კაცთა აღმოსავალისა და დასავალისათა მკვდრ არიან ჰინდონი, ვითარცა იტყვს: მოიკსენონ და მოიქცენ უფლისა ყოველნი კიდენი ქუეყანისანი. ხოლო თუ უსწროს ჳელის-მიცემად, მარტივად ესრეთ გულისკმა-

ვპყოფთ, ვითარმედ ჰრწმენა ქრისტე და აღიპყრნეს ჰელნი ლოცვად მისა მიმართ.

31. *“მეფენი ქუეყანისანი აკურთხევდით უფალსა“.* ესეზომთა მუკლთა ორთა თარგმანებისგუარნი არს და ერთბამად ყოველსა სოფელსა ხადის ქებად და გალობად ქრისტესა.

32. *“რომელი ამალღდა ცასა ცათასა აღმოსავალით“.* რომელი აღვიდა ზეცად აღმოსავალით, რომელ არს განცხადებულად, და რამეთუ ქუემოდთ ხედვიდეს მოციქულნი და ზემოდთ ძალნი უკორცოთანი, და რამეთუ ზეცით რად გარდამოვიდოდა, დასავალით გარდამოვიდა, რომელ არს უჩინოდ, და ყოველთაგან ფარულად. და რამეთუ დაფარა გამოუთქმელი ღმრთაებად, ხოლო ქუეყანით რად აღვიდოდა, აღმოსავალით აღვიდა, და რამეთუ მას ცხად-ჰყოფს, თუ აღმოსავალით. თქუეს უკუე ვითმე, ვითარმედ აღმოსავალით ამისათჳს თქუმულ არს, რამეთუ აღმოსავალისა კერძი არს იერუსალემი, და ესრეთ დგას მთა ზეთისხილთა, სადადთ ამალღდა უფალი. ხოლო ცად ცათა უმაღლესსა მას სამყაროხსა ცასა პირველსა სახელ-სდვა, და რამეთუ იგი სამყაროხსა არს ცად. ხოლო კუალად სამყარო ჩუენი არს ცად.

“ესერა მოსცეს ჳმად თჳსი, ჳმად ძლიერებისა“. ჳმა ქრისტესა არიან მოციქულნი, ვითარცა სიტყუათა მისთა მეტყუელნი, და რამეთუ მათ მისცა სული წმიდა ჟამსა მეერგასესა, რომელსა აქა დავით უწესს ჳმად ძლიერებისა. ჳმად, რამეთუ იტყვს ლუკა, ვითარმედ: *“იქმნა მეყსა შინა ზეცით ოხრა, ვითარცა მობერვა ქარისა სასტიკისა“* ხოლო ოხრა განაღა ჳმა არს, და თუ *“ძლიერებისა“*, თავად უფალმან ძალად უწოდა მას და თქუა:

“ვიდრემდის შეიმოსოთ ძალი მაღლით“. და კ უ ა ლ ა
 დ ს ხ უ ე ბ რ: კმა ღვთისა არს წინამორბედი იოვანე,
 ვითარცა იტყვს: “აჰა, ესერა წარვაველინო ანგელოსი ჩემი
 წინაშე პირსა შენსა“, ხოლო კმა ძლიერებისა არს
 ქრისტე, ვითარცა შეუდგა სიტყუათა მისთა ძალიცა
 საღმრთოდ, და სიტყუასავე თანა იქმნებოდეს სასწაულნი
 საკურველნი.

33. “მიეცით დიდებაჲ ღმერთსა“. ქრისტეანეთა მიმა-
 რთ არს სიტყუად ესე, რომელთაცა აწუევს დიდებად
 ღმრთისა, რამეთუ ღირს იქმნეს ესევითარსა კაცთ-
 მოყუარებასა;

“ისრაელსა ზედა დიდად შუენიერებაჲ მისი“. კაცსა
 ზედა აღსრულსა ზედვად იცნობებიან დიდებულებანი
 ღმრთისანი, ვინაფთგან ითარგმანების ისრაელ გონება,
 მხედველი ღმრთისა. და რამეთუ რომელი დაბრმდეს
 ვნებათაგან, ვერ ძალ-უც განცდად, თუ რაბამ რაოდენი
 ღონე ყო ღმერთმან ცხოვრებისათჳს ჩუენისა. ანუთუ
 სხუებრ, რამეთუ ეკლესიასა ზედა მორწმუნეთასა, რომე-
 ლი საცნაურად ჰხედავს ქრისტესა, იქმნების საკურველე-
 ბა ღმრთისა, და იგი ღირს იქმნების ამას ყოვლადვე
 სამარადისოდ.

“და ძალი მისი ღრუბელთა შინა“. ღრუბლად აწ
 მოციქულთა იტყვს, ვითარცა ამაღლებულთა ქუეყანი-
 ერთაგან საქმეთა და აღსავსეთა წჳმითა მით სულიერ-
 ითა, რომელთა აღმოიზიდეს სიღრმედ იგი სულისაჲ, და
 მის მიერ ორნატნი იგი სულთა მორწმუნეთაჲ მორწყეს.

34. “საკურველ არს ღმერთი წმიდათა შორის მისთა“.
 წმიდანი ოდენ მარტოდ ზაკურველ-ჰყოფენო ღმერთსა,
 ვითარცა შემძლებელნი განცდად დიდად შუენიერთა
 განგებულებათა მისთა, რომელთაცა არს საკურველ.

“ღმერთი ისრაელისაჲ“. ყოველგანვე ღმერთად ისრაელისა სახელ-სდებს ქრისტესა და უჩუენებს განცხადებულად, ვითარმედ რომელი ახალსა ერსა ქველისმოქმედ ექმნა, იგივე არს, რომელი ძუელსაცა ქველისმოქმედ ექმნა, და არა არს სხუად ესე და სხუად იგი.

“მან მოსცეს ძალი და სიმტკიცე ერსა თვისსა“. ახალსა - ძალი, რადთა ვსნილ იქმნეს საცთურისაგან, და სიმტკიცე, რადთა ეგოს მტკიცედ უბიწოსა ზედა სარწმუნობასა.

“კურთხეულ არს ღმერთი“. რომელმან ესრეთ განაგო და დაჰბადა და განაახლა და ესოდენთა კეთილთა ღირს-ყო ერი. ესე უკუე ფსალმუნი ესრეთ ითარგმანა სრულიად ახალსა ზედა პირსა და ესრეთ შეჰგუანდა ყოველივე ქრისტეანეთა, ხოლო ჰურიანი იცილობიან მათთავე ზედა საქმეთა შეგდებად ამასცა ჳორციელად წერილისაებრ, გარნა ვერ ძალ-უც მათ ყოველსავე მოზავებად, გარნა ჳერ-არს ცნობად მათსა მასცა, თუ ვითარ მიიზიდვენ ივინი ამას პირსა ზედა მათსა და იტყვან:

“აღდეგინ ღმერთი“. შემწედ - ჳორციელსა ისრაელსა და მტერად ხადიან უცხო თესლთა, ესრეთვე და მოძულედცა. და ცოდვილად უწოდენ უსჯულოთა მართლად - ჳურიათაგანთა უკეთესთა.

“და გზა უყავთ მას“. კიდობანისათვის თქუმულად იტყვან, სულმან წმიდამან ამცნო განმზადებად გზასა, სადაჲთ ენება შესლვა ღმერთსა დასავალით კერძო იერუსალემს, და მას კერძოსა მდგომარე იყო ტაძარი, სადა იგი უკუანადს განისუენა კიდობანმან.

“ღმერთი ადგილსა წმიდასა მისსა“. ტაძარსა შინა. ხოლო ერთსახედ თავთა თვისთა უწოდენ, ვითარცა

ერთისა ღმრთისა აღმსარებელნი, და ვითარმედ დაამკუ-
დრებსო ტაძარსა შინა მისსა. მერმე წარმოიტყვან
ეგვპტეს ქმნილთა. გამოიყვანნაო იგინი ძალითა თვისითა.

“შეკრულნი საკრველითა მონებისაჲთა“. და განმამ-
წარებელად წარმართთა ზემოთქუმულთა მათ იტყვან.
და ვითარმედ ვითარცა სამარესა შინა მყოფ იყვნეს
ეგვპტეს, და ვერ უძლო საქმედ, რაჲცა ენების. ხოლო
გამოვიდაო ღმერთი წინაშე ერისა სუეტითა ღრუბ-
ლისაჲთა და ცეცხლისაჲთა და წიაღ ვიდოდა ერსა თანა
უდაბნოდ. ოდეს იგი და ქუეყანაცა შეიძრა არმურისაგან,
და ვმათა სინას ქმნილთასა.

“და ცანი წუთოდეს მანანასა“. ხოლო წუმა ნეფსი-
თად წუმასა კარგსა თარგმანიან, რომელნი ნაყოფთა
განამრავლებენ.

“და რამეთუ მოუძღურდა სამკუდრებელი მათი.
შეიმუსრა ეგვპტე და დაამტკიცა იგი მტკიცითა მეფობი-
თა“. ცხოველად ღმრთისა თავთა თვისთა სახელ-სდებენ,
ვითარცა ღმრთისა განკუთნილნი.

“რამეთუ განუმზადენ თქუმულნი ესე კეთილნი
გლახაკსა ერსა უდაბნოდ შეცთომილსა, რომელსა არა
აქუნდა ქუეყანაჲ“. მახარებელად იტყვან წინაწარმეტყუელ-
თა, რომელნი იხარებენო ერსა განყოფად მტერთა
ნატყუნავსა.

“და განწილებად შუენიერებასა ტაძრისასა“. გარნა
ამას იტყვან, რამეთუ არა სადა შესწირეს შუენიერებად
ტაძრისა ნატყუნავი, არამედ ახალსა მოასწავებს, ვი-
თარცა პირველ ვთქუთ, და საყუარელად დავითს, გინა
სოლომონს სახელ-სდებენ.

“უკუეთუ დაიძინოთ შორის ნაწილებსა“. ესრეთ
იტყვან, უკუეთუ დაემყარნეთო შორის განაწილებულსა

მას ქუეყანასა აღთქუმისასა, ესოდენ განმდიდრდეთო, ვიდრეღა ვითარცა იქმან გარდარეულად მდიდარნი, და ნაშენებთა შინა მათთა გამოიქმან ზედა კერძო მათსა ტრედსა ცარცისათა, სასწაულად მეტისა დიდებისა. ფრთენი ვეცხლითა და ბეჭთ-საშუალი მისი ოქროთა ყვთლითა და ფეროვნითა შეამკვნეთო. და არასადა გვსწავივს ებრაელთა სჯულსა შინა ესევეითარი ტრედი, და შემდგომი; თუ რაჟამს განაჩინებდა ცათა მყოფი იგი ღმერთი მეფეთა განაბრწყინვებდაო იერუსალემს თანა. და მთად ღმრთისად სიონსა ხადიან. და მთად პოხილად, ვითარცა განმასუქებელსა მას ზედა მძოვართა ცხოვართასა და მთად განყველებულად უწესენ უხუები-სათვს სძისა და საძოვრისა. ხოლო თუ “უფალმან დაიმკუდროს სრულიადი“ გვთქუამს, ვითარმედ არა აქუს ამისთვის მტკიცე სიტყუად. და ეტლად ღმრთისად თავთა მათთა ხადიან. ვითარმედ ჩუენ ზედა განისუენებსო ღმერთი. და თუ “ბევრ წილ“, სიმრავლესა დიდსა მოასწავებსო, და ათასეულნი არიანო შორის უმდი-დრესნი. ღმერთსა მათ შორის მყოფად ჰგონებენ, ვი-თარცა სინას, მამათა მათთა ზე. იტყვანცა ღმრთისა მიმართ, ვითარმედ მაღალ სახელ-დებულ ხარ ყოველთ-აგან.

“წარმოტყუენე ტყუედ და გამოიყვანენ პირველ ურჩ-ნი კაცნი დამკუდრებად ერისა თანა შენისა მონებად მათდა“. ხოლო შემდგომი ცხადი არს: ღმრთისა მიერ არიანო გზანი სიკუდილისანი, რომელმან შემუხსრნეს თავნი უცხოთესლთანი. და რამეთუ შემუხსროს თხემი ქეტელისად, კაცთა, მოქმედთა ცოდვისათა. კუალად უფალმან განაჩინა ვითარმედ, ვიჯსნაო ერი ჩემი სრული-ად ქუეყანისაგან ბასანისა, რომელსა ზედა მეფობდა

გოგის და ოგ.

“და მოვაქციო სიღრმისაგან ზღუათა სისხლთადასა ნაკადულნი სისხლთანი“: რომელნი სდიოდენ მაშინ მოსრვასა ზედა ოგისსა, რადთა შეიღებოსო ფერკი ჰურიათად სისხლითა მოკლულთადათა. და იგიცა ენანი ძაღლთა მისთანი სისხლთაგან მტერთადასა. ამას ზედა იხილვნესო სლვანი ღმრთისანი ოდესმე სინას. და აღვიდაო მთად მოსე და აპრონ და შემდგომი; მერმე ვიხილეთო ადგილი, სადა დადგა ღმერთი ისრაელისად.

“და ქუეშე ფერკთა მისთა“: ვითარცა საქმე მრავლისა საპფიროვნისად. ხოლო წმიდად ცათა იტყვან. მერმე მოიყვანესო ერი მთავართა მათთა ქებად და გალობად ღმრთისა. ქუეყანასა ზედა მწყობრნი მგალობელთანი, შორის ქალთა ჭაბუკთა მედაფდაფეთა. ესე იქმნაო მაშინ, ოდეს წიად-ვლეს ზღუად მეწამული და მარიამ, და აპრონისი, უპირებდა ქალთა მოყმეთა ებანქნარსა; ხოლო თუ ეკლესიათა შინა აკუთრხევდით ღმერთსა, ამას ვერასადა მიუვალებენ. ბენიამენისთვის იტყვან, ვითარმედ ტომი ბენიამენისი უმრწემეს იყო და უჭაბუკეს. ხოლო თუ განკვრვებასა, უფროდსდა განლიგებასა, ვინადთგან წარმართულთა აღრევათა შინა იყვნეს იგიცა, რომლისა თარგმანება ხენეშ არს და საძაგელ.

“მთავარნი იუდადანი“: რამეთუ გამეფდესო ისრაელთა ზედა ამის ტომისაგან.

“მთავარნი ზაბულონ და ნეფთალემისნი“: ესე საჩინონი ტომნი იყვნესო და მძლენი წყობათა შინა. მერმე:

“ბრძანე ღმერთო“: ჩუენთვისო, ანგელოსთა მისთა, და რამეთუ ძაღნი ღმრთისანი არიანო ანგელოსნი, დამამტკიცე, რომელი განმზადე ჩუენ შორის მეფობად, დაღათუ

არა ჩუენთვს, არამედ სახელგანთქმულებისათვს ტაძრისა შენისა. ესრეთ გულისკმა-ჰყოფენ, თუ ტაძრით შენით, შენდა შეწირონ მეფეთა ძღუენი, ჯერომ მეფემან შეშად ნაძვსად, და სხუათა მეფეთა სხუად ძღუენი მოართუეს სოლომონს. ხოლო მკვეცად ღელწმისა უველურესთა წარმართთა ხადიან, რომელნი ბნელთა და უვალთა ადგილთა შინა იყვნეს. და კრებულად მთავართა იტყუან, მათთა, რომელნი უძლოდიან ერსა და სცვიდენ. “მიდრეკად“, რომელ არს ჳსნილთა ერისათა, გამოცდილთა სიწმიდითა სარწმუნოებისა თანა, ვითარცა ვერცხლთა. ხოლო თუ “მოვიდენ მოციქულნი ეგვპტით“, იქმნაო ესე სოლომონის ზე. ოდეს და ჰინდოთმანცა წარმოგზავნა უძლიერესი თვისი დედუფალი. ხოლო შემდგომსაცა ჳელ-ჰყოფენ ნებასავე ზედა მათსა მოღებად, გარნა იმხილებიან ცთომილებისათვს. ჯერ არს უკუე საკვრეულ-ყოფად, თუ ვითარ სულმან წმიდამან წერილი ახალსა ზედა შეაზავა უსრულესთა ზედა პირთა და შიშულად მოთხრობად ყოველი ახლისათვს დაწერა სამხილებელად მაცილობელთა ჰურიათა.

დასასრულსა, ცვალებადითვს თსალმუნი დაუითისი, 68

დასარულსა ამისთვს, დასარულსა ამას შინა წინაწარუწყებათა, ხოლო ცვალებადითვს, რამეთუ შეცვალებისათვს საქმეთადსა შემოიღებს და იჩემებს პირსა ბაბილონსა ტყუე ქმნილისა მის ერისასა, რომელნი იგი იცვალნეს მონებისაგან კუალად თავისუფლებად და ნაცვალად უცხოებისა თვისი ქუეყანად დაიმკვდრეს. ხოლო შეჰგავს ესე ყოველსავე მორწმუნესა ბრძოლილსა გინა ჳორციელად, გინა სულიერად.

1. *“მაცხოვრებე მე, ღმერთო, რამეთუ შევიდეს წყალნი სულად ჩემდამდე”*. წყლად აწ მდინარესა იტყვს ჭირთა და განსაცდელთასა, რომელი დაესხმოდინ ზედა მტერთაგან ხილულთა, გინა უხილავთა, რომელთა სიღრმე მსგავსად წყალთასა მოაშობს, რომელნი შთაითხინენ. ესე უკუე წყალნი მძლე ექმნეს რად ჳორცთა, შეეხნეს და სულსაცა. ხოლო მოასწავებს ამით სიფიცხლესა ჭირთა და ბრძოლათა სულიერთა და ჳორციელთა.

2. *“დავინთქ მე უყსა უფსკრულისასა, სადა არა არს სიმტკიცე”*. ვიეთნიმე აღმწერელნი უყსა ნივთად წერენ, გარნა, გინათუ ესე, გინათუ ისი, სახისმტკუელებით არს სიტყუა, და რომელნი დაუფლნენ ესევითარსა უყსა, ვერ ჳპოებენ სიმაგრესა რადთამცა დადგეს, ვინადთგან ლიემპალი იგი მარადის ჩადმართ ჳზიდავს, ეგრეთვე გულისჳმაჳყავ ცოდვად, რამეთუ არა აქუს კმა-ყოფად, რამეთუ მარადის მიიზიდავს უძვრესისა მიმართ.

“მოვედ სიღრმესა ზღვასა და მოქცევამან დამნთქა მე”. მოვედ მე სიღრმესა ზღვასა. სამნი ესე მეკლნი ერთსა და მასვე იტყვან, ვითარმედ დავინთქ განსაცდელთაგან, რომელთაცა თითო სახედ სახელ-სდვა წყლად მდინარისათვს და მოშობისა, უყად და ღრმად-განუვლელობისათვს, სიღრმედ ზღვსა - სიმრავლისათვს და სიმწარისა, ხოლო მოქცევად უწესს ამათსა სასტიკებასა და სიფიცხესა, ხოლო მოსლვად ნეფსითსა მიდრეკილებასა ვნებათა მიმართ.

3. *“დავშუერი მე დაღადებითა და დამკლა კმად ჩემი”*. მიმდებ განგრძობითა შენდამი.

“მოაკლდეს თუაღნი ჩემნი”. დადგეს და მოუძღერდეს იგიცა ნიადავ შენდა მიხედვითა.

“სახოებისა ღმრთისა მიმართ ჩუენისა”. ესე ყოველი

შემემთხვა, რამეთუ ვესევდ შენდამი, მხოლოდ შენგან ოდენ ველოდე შეწევნასა. ამისთვის მიმდებად ვხედევდ.

4. *“განმრავლდეს უფროდს თმათა თავისა ჩემისათა მოძულენი ჩემნი ცუდად. განძლიერდეს მღევარნი ჩემნი და მტერნი სიცრუით“*. და მრავალცა არიან, რომელნი მღევენ და მძულობენ უსამართლოდ.

“და რად იგი არა მეტაცა, მაშინ მიუზღევდ“; სახით არს ესეცა სიტყუად, თუ რად არა მეტაცა, მიუზღევდი. ხოლო მოასწავებს ამას, ვითარმედ, რომელ არა ვავნე, ამისთვის პატიუი მიმეკდების; მაშინ ოდენ მიმკდიან, რამეთუ ცილსა შემწამებდენ მტერნი ჩემნი ხილულნი, გინა უხილავნი.

5. *“ღმერთო, შენ უწყი უგუნურებად ჩემი და შეცოდებანი ჩემნი შენგან არა დაეფარნეს“*. შენ, რომელმან ყოველივე უწყი, იცი უგუნურებად ჩემი, თუ რადცა მათდა მიმართ ვეუგუნურე, ანუ რადცა მათ შევცოდე, არარად შენ ყოველად დაგეფარა.

6. *“ნუ პრცხუენებინ ჩემდამო, რომელთა დაგითმონ შენ, უფალო, უფალო ძალთაო“*. ჩემდამო, ესე იგი არს, ჩემ ზედა; ვერ მიმთხუევისათვის შენგან მოსალოდებელისა მის შეწევნისა. ხოლო თუ: *“დაგითმონ“*, მოელოდინ შენგან ჳელის აღპყრობასა. და უფლად ძალთა თვთ თავადსა იტყვს, ვითარცა შემძლებელსა ცხოვრებად ყოველთა, რომელნი ჳხადიან მას.

“ნუცა კდემებინ ჩემ ძლით, რომელნი გეძიებენ შენ, ღმერთო ისრაელისაო“. მსგავსი არს ესე ამის უწინარესისასა, ხოლო თუ *“გეძიებდენ“*, ოდეს სჭირდეს რად და გხადოდინ შენ.

7. *“რამეთუ შენთვის დავითმინე ყუედრებად და დაფარა სირცხულმან პირი ჩემი“*. ყუედრებისათვის თქუ-

მულ არს ორმეოც და მეათესა შინა ფსალმუნსა, რამეთუ იტყვს ყუედრებასა მასცა ვნებისასა, და ჯუარცუმისა სირცხვლისა დათმენასა, ხოლო დაფარვად იტყვს, ვითარმედ დიდებამან ღმრთისამან დაფარნა ყოველნი ესე განსაცდელნი და შეურაცხებანი. “მყუედრიდეს მე მტერნი ჩემნი, მეტყუედ რაჲ იგინი მარადღე, სადა არს ღმერთი იგი შენი?” ხოლო ყუედრებასა შეუდგეს კდემად.

8. *“უცხო ვექმენ მე ძმათა ჩემთა და სტუმარ-ძეთა დედისა ჩემისათა”*. აქადთგან ცხადად მოესწავების ქრისტესთვის, ვითარცა გამოჩნდეს ვიეთნიმე, ამათ ზემოთა მუკლთა მომზავებელად იტყვან ვნებულისათუს კაცობრივისა ბუნებისა. ხოლო ძმად უწესს ჰურიათა, ვინადთგან ამასცა და მათ მამად აბრაჰამ აქუნდა, ესრეთვე და ძედ დედისა ზოგადისა მის დედისა მათისა სარრასთვის, რომელთაცა კიდე ქმნეს იგი და უცხო და ეტყოდეს: ესე არა ვიცით, თუ ვინ არს და კუალად არა კეთილად ვიტყვთა, რამეთუ სამარიტელ ხარ შენ და ეშმაკ არს შენ თანა და მახარებელი იტყვს, ვითარმედ “თუსთა მოვიდა და თუსთა იგი არა შეიწყნარეს”.

9. *“რამეთუ შურმან სახლისა შენისამან შემჭამა მე”*. ესე აღესრულა, ოდეს კადნიერებით განასხნა ტაძრით განმსყიდველნი და მომსყიდველნი, მოიჯსენესო მოწაფეთა, რამეთუ წერილ იყო, ვითარმედ: “შურმან სახლისა შენისამან შემჭამა მე”. ხოლო შურად იტყვს სამართლად განრისხებასა ტაძრისათუს.

“ყუედრებანი მაყუედრებელთა შენთა დამეცნეს ჩემ ზედა”. და ესეცა სიტყუა ქრისტესთვის მოილო დიდმან პავლე, პრომაელთა რაჲ მიუწერა. იტყვს უკუე მამისა მიმართ, ვითარმედ ჩემდა შევრაცხე შენი ყუედრებაჲ, ვითარცა ერთმან შენმან, რომელსა იგი კერპთმსახურნი

იკადრებდეს, რამეთუ გყუედრიდეს შენ უძლურებასა, ვითარცა ერთისაგან ოდენ ნათესავისა პატივ-ცემულსა, რომელ არიან ჰურიანი. ამისთვის ყოველთა ზედა ნათესავთა განვფინე ღმრთისმეცნიერებაჲ.

“*და დავიფარე მარხვითა სული ჩემი*“. შევაიწრე, განვაჯმე, ორმეოც დღე ვიმარხე და სხუად მრავალგზის.

“*და იქმნა ჩემდა საყუედრელ*“. და იგიცა ჩემდავე საყუედრელ იქმნა, და რამეთუ ამიერ ჰგონა იგი ლიტონად კაცად ეშმაკმან, რომლისათვის მრავალსახედ განსცადა იგი.

11. “*ვყავ სამოსლად ჩემდა ძაძად*“. ძაძად უწოდს ჳორცთა სიმქისისათვის მისისა და წინააღდგომებისა.

12. “*და ვექმენ მათ იგავ. ჩემთვის ზრახვიდეს, რომელნი სხდეს ბჭეთა, და ჩემდამო გალობდეს, რომელნი სუმიდეს ღუნოსა*“. შეჰგავს ესე, შემდგომად ქრისტეს მოსლვისა იგავადცა დაედგას იგი ჰურიათა, ვითარმედ ესემცა შეემთხუევისო მტერსა ჩემსა, რად-იგი შეემთხვა ჯუარცუმულსა. ჰე, ნანდულ თანამეინაგენიცა იგი მრავალსა რას ზრახვიდეს, ნუ თუ და ენასა ზედა აქუნდა იგი. და კუალად, ოდეს დასხდიან ბჭეთა ტაძრისათა და ოდეს შეეკრებიან მოსმურობად, ემღერდიან მას და ჳმათა აღუტევებდიან ბასრობისათა.

13. “*ხოლო მე ვილოცევედ შენდამი*“. განასრულა რად სიტყუად, კუალად იქცა მუნვე და იტყვს, ვითარმედ მე პირველ ვნებისა ვიცოდე ესე. ამისთვის ვილოცევედ შენდამი, რამეთუ შეისმინების ლოცვად ჩემი. მერმე დასხამს შემდგომთაცა სიტყუათა ლოცვისათა.

“*უფალო, ჟამსა შეწყნარებისასა*“. ამას ჰგავს სახრებისაცა, თუ მამაო, მოვიდა ჟამი. ხოლო სათნოებად უწესს ჯუარითა სიკუდილსა, და რამეთუ სათნოება ნება

არს კეთილი, და კეთილი ნება არს, ესევეითართა სიკუდილითა განცხოველებად ჩუენი მომკუდართა ამათ ცოდვითა.

“ღმერთო, სიმრავლითა მოწყალებისა შენისადთა შეისმინე ჩემი“. პირველვე თქუმულ არს ჩუენგან, ვითარმედ ილოცვიდა სჯულითა კაცობრივითა, დაჰსნასა ეძებდა განსაცდელთაგან, ვითარცა აღწერა სახარებისა გუასწავებს, ხოლო ჰგავს სიტყუა ესე, თუ მაცხოვრე მე წყალობისა შენისათვის.

14. “ჭეშმარიტებითა მაცხოვარებისა შენისადთა მიკსენ მე თიკისაგან, რადთა არა დავინთქა“. მხოლოდ ჭეშმარიტი შენმიერი არს მაცხოვარება, რამეთუ კაცსა კაცისა რგებად არა ძალ-უც; ჭეშმარიტებითა უკუე მაცხოვარებისა შენისადთა - ამის წილ, თუ ჭეშმარიტებითა შენითა, და რამეთუ თვისება არს ესე ებრაულისა. ხოლო რომელი იგი ჰემოდთ უყედ უწოდა, აქა თიკად უწესს, და რამეთუ იგივე სახე იკმარა აწ.

“განვერი მე მოძულეთა ჩემთაგან და სიღრმეთაგან წყალთაჲსა“. მოძულენი მისნი არიან ხილულნი იგი და უხიდაენი მტერნი, ხოლო სიღრმედ წყალთა იტყვს დაფართულთა ძურისზრახვათა და რამეთუ ღრმა დაფარულ არს.

15. “ნუ დამნთქამნ მე მორევი წყალთაჲ, ნუცა შთამნთქამნ მე უფსკრული, ნუცა შეიყოფნ ჩემ ზედა ჯუღრმული პირსა მისსა“. გვთქუამს ამისთვის ზემო, ვითარმედ ნუმცა რა დაშთომილ არსო საბრკვე განსაცდელთა, და რამეთუ რომელი ჯუღრმულსა შთავარდეს, ღიად თუ იყოს პირი, აქუს რადმე მცირე ნუგეშინისცემაჲ. ესე კულა იგიცა ეწოდეს იყოს, ყოვლითურთ განიწირავს თავსა თვისსა და მტერებასა თვისსა.

16. *“ისმინე ჩემი, უფალო, რამეთუ ტკბილ არს წყალობად შენი“*. უფალი ილოცავს ნათესავისათვის კაცთაჲსა, ანუთუ ადამის მიერ ვმოხს წინაწარმეტყუელი.

“მრავლითა მოწყალებითა შენითა მოიხილე ჩემ ზედა“. შენისა კაცთმოყუარებისათვის, და არა ჩუენისა ღირსებისათვის, განმარინე განსაცდელთაგან სულიერთა და ვორციელთა.

17. *“ნუ გარე-მიიქცევ პირსა შენსა მონისა შენისაგან, რამეთუ მჭირს მე, მსთუად შეგესემინ ჩემი“*. ვინაჲთგან გარე მიიქცია ღმერთმან პირი თუსი ადამისგან, ევედრების მოქცევაჲდ, რამეთუ მიქცევა არს არა სმენა ევედრებათა.

“მოხედენ სულსა ჩემსა და განარინე იგი“. მოხედენ მას შეწუხებულსა.

“მტერთა ჩემთაგან მივსენ მე“. რაჲთა არა განიხარონ სიკუდილსა ზედა ჩემსა.

18. *“რამეთუ შენ უწყი ყუედრებაჲ ჩემი, სირცხული და კდებაჲ ჩემი“*. იცი, რაოდენსა მყუედრიან მჭამელად და ღუნის მსუმელად, მეზუერეთა და ცოდვილთა მეგობრად ეშემაკუელად, და წინააღმდგომად ღმრთისა მხადიან და მარცხუენენ და მკდემენ, ვითარ მათ ჰგონიეს.

“შენ წინაშე არიან ყოველნი მაჭირვებელნი ჩემნი“. შენ ყოველსავე ჰხედავ, ანუთუ წინაშე შენსა, რამეთუ ვერ ძალ-უც შენგან განვლტოლა. და ვითარცა ილოცვიდა იგი, ვითარცა კაცი, არა შესღვად განსაცდელსა, და ჩუენცა ესრეთვე მომცა ლოცვად, ამისთვის, რამეთუ სული, გულსმოდგინე არს, ხოლო ვორცნი - უძღურ. თუ არა, ვინაჲთგან უმჯობეს იყო ვნებაჲ მისი ჩუენისა ცხოვრებისათვის, თავს-იდვა ვნებაჲ და აღირჩია საღმრთოდ ნებაჲ, ვიდრელა კაცობრივი.

19. *“ეუედრებად დაითმინა სულმან ჩემმან და გლახაკობად“*. წინაწარ უწყოდეთ ესე, და რამეთუ ეტყოდა მოწაფეთა: ესერა აღვალთ იერუსალემად და ძე კაცისა მიეცემის მღუდელ-მთავართა და მწიგნობართა, და შემდგომი;

“და ველოდე მე თანამჭუეარსა და არა იყო, და ნუგეშინის-მცემელსა და არა ვპოვე“. ოდეს წარიყვანა პეტრე და ძენი ზებედესნი, იწყო შეწუხებად და ურვად. მაშინ ჰრქუა მათ იესუ: *“შეწუხებულ არს სული ჩემი ვიდრე სიკუდილადმდე, დაადგერით აქა და იღუპებდით ჩემ თანა“*. მერმე წარვლო მცირედ და ილოცა. მოვიდა მოწაფეთა თანა და პოვნა იგინი მძინარენი და ჰრქუა პეტრეს: *“ესრეთ ვერ ძალ-უძლეთ უამ-ერთ მღვძარებად ჩემ თანა“*.

20. *“და მცეს საჭმელად ჩემდა ნავლელი და წყურილსა ჩემსა მასუეს მე ძმარი“*. იტყუს მახარებელი იოვანე, ვითარმედ შემდგომად ამისა იხილა იესუ, რამეთუ ყოველივე აღესრულა, რადთა აღესრულოს წერილი. თქუა: მწყურის. დგა მუნ ჭურჭელი ძმრითა სავსე, ხოლო მათ აღავსეს ღრუბელი ძმრითა და უსუჰსა დაადგეს და მიუპყრეს პირსა მისსა. ამას სიტყუასა უწოდა წერილად მოციქულმან, და მათე იტყუს, ვითარმედ: *“მისცეს მას სასმლად ძმარი ნავლელითა განზავებული“*. და კუალად მარკოზ: მირბიოდა ერთი და აღავსო ღრუბელი ძმრითა, დადგა ღელწამსა და ასუმიდაო. ხოლო შეჰგავს, რომელ სხუამან ნავლელი მთართუა ბასრობით და სხუამან - ძმარი, და სხუამან - აღრეული.

21. *“იქმენინ ცაბლად მათი მათ წინაშე საბრკე და მისაგებელ და საცთურ“*. ცაბლისა მიერ, თქუეს ვიეთმე, სიხარულსა ცხად-ჰყოფსო და საბრკისა მიერ მისაგებე-

ლისა და საცთურისა - მწუხარებასა. ვითარმედ შე-
იცვალენო სიხარული მათი მწუხარებად. რამეთუ, დაღათუ
იშუებდენ ტაბლასა ზედა და იხარებდენ, გარნა საბრკე-
მან და მისაგებელმან და საცთურმან შეაწუხნეს იგინი,
ხოლო არს უმაღლესადრეცა სათქუმელ. ამისთვის ტა-
ბლად უწესს ღმრთივსულიერთა წერილთა, რომელნი
იგი დაესხნეს ჰურიათა წინაშე დღითი-დღე და რომელთა
ცნობითა იხარდებოდეს სულნი განმგონეთანი, და
რომელთა მიერ ჰგონებდეს ძლევად ქრისტეანეთა, ვი-
თარცა მათ შორის აღზრდილნი, რომელთა მიერვე
საბრკე ედგმის, რომელნი იგი ყოველნი განცხადებუ-
ლად სწამებენ ქრისტესთვის. და ესე იყავნ ტაბლისათუს
და საბრკისა. ხოლო თუ მისაგებელი, ამისთვის განი-
პატიუნეს და არა გულისცმა-ჰყოფენ. ხოლო თუ საცთურ,
რამეთუ მიემთხუევიან ქრისტესთვის აღწერილთა წიგნთა
და დაბრკოდებიან, ვითარმედ, ერთბამად მოვიდენ
მგელი და კრავი და ვეფხმან განისუენოს თავანთა თანა
და ლომმან, ვითარცა ჯარმან ბზე ჭამოს და სხუად
რაოდენი რად არს ესევითარი, რომელთაცა სულიერად
და ახალსა რად აღთქუმასა ზედა გულისცმა-ეჰყოფდეთ,
ყოველივე ესე იქმნა. ხოლო იგინი ჯორციელად რად
გულისცმა-ჰყოფენ, სცთებიან, ვითარცა არასადა ქმნილ-
სა ზედა ესევითარსა მას, ვიდრე დღესამომდეცა. ხოლო,
თუ "იყავნ და დაუბნელდენ", ბრძანებითი არს მომასწავე-
ბელი ყოფადისა ამის წილ, თუ "იქმენინ". და წინაწარ
მოასწავებს მათ ზედა მომავალსა საძნაურსა, ხოლო
შეჰგავს ესეცა, რადთა ვითარცა ღმერთი, ბრძანებდეს
ყოფადთათუს და მომავალთა.

22 *“დაუბნელდენ თუალნი მათნი, რადთა არა
ხელვიდენ“.* სულისანი, ვინადთგან არ ჰნებავს ხილვად

ნათლისად, რომელი განანათლებს ყოველსა კაცსა, არცა ხედვად მზესა სიმართლისასა, რამეთუ თუალ ასხენ და არა ხედვენ, ყურ ასხენ და არა ესმის. რომელთა ჰყუედრა ისაიაცა და ქრისტე უკუანადსკნელ.

“*და ზურგი მათი მარადის შევდრიკე*“: შემდგომისაგან პირველი საცნაურ-ჰყო. ხოლო მოასწავებს სიტყუად ესე მონებასა, და რამეთუ ჰმონებენ იგინი და შეუდგენ მოდრეკით მავალნი, ერთად - დამძიმებულნი ტვრთისა მიერ და მეორედ - დამძიმებულნი ჭირთა მიერ. რამეთუ იხილეთღა გამოწულილვად, რამეთუ თქუა, მარადისო. და არა ვითარცა იგი მრავალგზის მონა იქმნეს და განთავისუფლდეს, არამედ ვიდრე აღსასრულადმდე ჟამთა ჰმონებდენ ყოველთა ნათესავთა.

23. “*მიჰფინე მათ ზედა რისხვად შენი და გულისწყრომად რისხვისა შენისად ეწიენ მათ*“: მასვე და ერთსა მრჩობლ საცნაურ-ჰყოფს, თვნიერ მეორე უსასტიკეს არს პირველსა.

24. “*იყავნ სამკუდრებელი მათი ოკერ და საყოფელთა მათთა ნუ იყოფინ მკუდრი*“: ეზოდ იტყვს იერუსალემსა, სადა იგი იქცეოდეს ყოველნი მკულელნი ქრისტესნი, ხოლო საყოფელად - სახლებსა მათსა, რომელი ესე უცილობელად იქმნა მათ ზედა და არცა ერთიღა ვინ მათგანი მკუდრ იქმნა მათ შორის შემდგომად ჰრომაელთა მიერ ოვრებისა იერუსალემისა. ხოლო ესე სიტყუანი მოციქულმან პეტრე იუდასთუს იწამა განმცემელისა, ვინადთგან და იგიცა კერძო იქმნა ღმრთის მკულელთა.

25. “*რამეთუ რომელი შენ დაეც, მათ სდევნეს*“: თუ დაეც - ამის წილ, თუ დაცემად მიეშუ. და რამეთუ ესრეთვე თქუა ზაქარიაცა: “*დავსცნე მწყემსნი და განიბნინენ ცხოვარნი სამწყესონი*“. და ისაია: “*უფალმან*

მისცა იგი ცოდვათა ჩუენთათჳს, და რამეთუ წეს არს ებრაულისა, მიშუეებასა საქმედ წოდება, ვითარმედ, რომელი მიუშუეებსო, ძალ-უც დახრწევაჲცა. ხოლო თუ სდევენს, ამის წილ, თუ ფიცხელად ტანჯვნეს, რომელსა იგი ესოდენ სდევდეს, ვიდრელა და მო-ცა-კლეს.

“და საღმობასა წყლულთა ჩემთასა შესძინეს“: აღაორძინეს საღმობაჲ წყლულთა ჩემთაჲ ზედა დართ-ვითა ყუედრებისაჲთა, ანუ და ცილისწამებისაჲთაჲცა, ვითარმედ წარიპარესო საფლავით და არა აღდგა.

26. “*შესძინე უსჯულოებაჲ უსჯულობასა მათსა ზედა*“: უსჯულოებად აქა ძკრნი გულისკმა-ყვნეს მო-მთხრობელთა, ვითარცა იგი არს ორმეოც და მეათექუს-მეტესე ფსალმუნსა შინა, ვითარმედ წარკდეს უსჯუ-ლოება; იტყვს პირველვე, ვითარმედ აღაორძინე ბოროტი მათი და შემთხუევაჲ ძკრთაჲ, ვითარ იგი მათ აღაორძინეს ჭირი ჩემი.

“და ნუ შევლენედ სიმართლესა შენსა“: და არა შევიდენ, რაჲთამცა განმართლდეს შენგან და მი-ემთხვნეს წყალობასა, ვითარცა იგი რომელთაჲცა სმენად არს: “მოვედით, კურთხეულნო მამისა ჩემისანო“: ვიეთ-ნიმე სახარებასა უწოდენ სიმართლედ, ვითარცა ყოველ-სა მომწოდებელსა ცხოვრებად და ყოველთა მომაგალთა შემწყნარებელსა.

27. “*აღივოცნედ ივინი წიგნისაგან ცხოველთაჲსა*“: მოსე თქუა ღმრთისა მიმართ ერისათჳს, ოდეს უზორეს კბოსა, უკუეთუ მიუტევებ ამათ ცოდვასა ამას, მიუტევე, და უკუეთუ არა, აღმვოცე მეცა წიგნისა მისგან, რომელსა დამწერე. და უფალმან მიუგო: რომელმან მცოდა წინაშე ჩემსა იგი აღვკოცო, ერთი, ესე არს წიგნი, სადა აღიწერებიან ღირს-ქმნილნი ცხოვრებისანი, რომელ-

სა აწ აქა წიგნად ცხოველთა უწესს ფსალმუნნი, რომელთათჳს მოასწავებს, ვითარმედ, მოკუდენ მოსრვისა მიერ, ხოლო სხუად, ვითარმედ სადა აღიწერებიან მართალნი, რომელი და იგიცა საცნაურ-ყო, თქუა რად: “და მართალთა თანა ნუ დაიწერებიედ“. ამისვე წიგნისათჳს ჰრქუა ქრისტემან მოწაფეთა: გაკურთხენ, რამეთუ სახელები თქუენი დაიწერა ცათა შინა. იტყვს უკუე, აწ, ვითარმედ და მოკუდენ და ცოდვილთა თანა დაიწერნენ, რამეთუ არს მესამეცა წიგნი, სადა-იგი დაიწერებიან ცოდვილნი, ვითარცა იტყვს: სამსჯავრო დაიდგაო, ხოლო წიგნნი განეხუნეს. ხოლო წიგნად უწესს წერილი მრავალსახეთა მეცნიერებათა ღმრთისათა.

28. *“გლახაკ და დაერდომილ ვარი მე“*. ქრისტეს გლახაკობისათჳს თქუმულ არს ოცლამეერთესა შინა ფსალმუნსა. გარნა ითქუას და აწცა, რამეთუ მეუფე იგი ყოველთა და ყოვლად სრული იშვა დედისაგან გლახაკისა, და არცა თუ სახლსა შინა, არამედ ქუაბსა, და მიიწვინა არა ცხედარსა ზედა, არამედ ბაგასა პირუტყუთასა, და მოსილ იყო ლიტონითა და უნდოთა და ვიდოდა თვნიერ მსახურისა, ხოლო საყოფელად აქუნდა არცა ერთი სული და იზარდებოდა სხუათაგან. ჰრცხუენოდენ უკუე მათ, რომელნი ჰლადლოიან სიმდიდრესა ზედა, ხოლო ღმობად იტყვს ვნებათა მათ მისთა ჩუენთჳს ყოვლად წმიდათა მათ მიერ ჳორცთა თვსთა, ვიდრე აქამომდე არიან მხოლოდშობილისათჳს თქუმულნი სიტყუანი. ხოლო შემდგომნი პირსა ზედა მორწმუნეთა ეკლესიისასა აღწერილ არიან.

“ღმერთო, მაცხოვარებაჲ ჩემი შენ გითხარ. მაცხოვარებამან შენმან განმათავისუფლა მე საცთურისაგან“.

29. *“ვაქებდე სახელსა ღმრთისა ჩემისასა გალობითა*

და განვადიდო იგი ქებითა“.

30. *“და სათნო ეყოს ღმერთსა, უფროდს კბოდსა მის ჩხვლისა, რომელსა გამოჰქონედ რქანი და ჭლიკნი“*. იხილე, თუ ვითარ უპატიოსნეს არს სახარებრი მსხუერ-პლი სჯულიურისა, სიტყუერი - პირუტყულსა. ხოლო ახლად გამოსლვა რქათა და ჭლიკთა, სასწაული არს სიორძილისა და მოასწავებენ ესე მოკუდინებასა სჯულიერისა მსახურებისასა, ვინადთგან მკუდარ არიან რქანი და ჭლიკნი.

31. *“იხილონ გლახაკთა და იხარებდენ“*. გლახაკ და ნაკლულ მორწმუნეთა სახელ-სდვა, ვითარცა ვთქუთ პირველ მეცხრესა შინა ფსალმუნსა. იხილეთო, რაოდენი ევნო ღმერთსა მათთვის და რაოდენი - წარმართთა.

32. *“გამოიძიეთ ღმერთი და ცხონდეს სული თქუენი.“* რამეთუ ესმა დავრდომილთაჲ უფალსა და პყრობილნი მისნი არა შეურაცხ-ყვნა. მორწმუნეთა ეტყუან მოციქულნი, რადთა მარადის ილოცვიდენ და ეძიებდენ ცხოვრებასა. შებრკოლებულად უწოდს მწუხარებასა შინა მყოფთა და შიშითა ღმრთისაჲთა ბოროტთაგან განშორებულთა. და კუალად რაჟამს ესმა დავრდომილ-თა ბუნებისა კაცთაჲსა, დაიკსნა ჯოჯოხეთი; ვიეთოვს იტყუს პყრობილად, ვთქუათ სამმეოც და მეშუდესა ფსალმუნსა.

33. *“აქებდით მას ცანი და ქუეყანაჲ, ზღუაჲ და ყოველი, რაჲ ვალს მას შინა“*. ვითარცა არა კმა-იყვნეს ანგელოსნი და კაცნი ჯერისაებრ მადლობად ღმრთისა, ამისთვის დაბადებულთაჲცა მოუწოდს ქებად, რომელნი იგი მოსე დასაბამსა დაბადებისასა მოიკსენნა. ხოლო ზღვსა მავალნი უსხეულოდ მოიკსენნა, ნუუკუე და სიმრავლისათვის თევზთაჲსა.

34. *“რამეთუ ღმერთმან იკსნეს სიონი“*. სიონად აწახალსა იტყვს, რომელ არს ეკლესია მორწმუნეთა, ანუთუ თვთ იგიცა იერუსალემი დაიცავს თავსა თვსსა და რადთა აქებდეს ქრისტესა და არა სხუასა ვის ღმერთსა, და ესელა, რომელ წარმართ ქუეყანად იგი და უსჯულოდ.

“და აღეშენნენ ქალაქნი ჰურიასტანისანი“. აღეშენნენ ტაძრად ქრისტეანეთა მიერ და დაეშენნენ მუნ და დაიმკვდრონ იგი ქრისტეანეთა.

35. *“და ნათესავმან მონათა შენთამან დაიპყრას იგი“*. მონა ქრისტესი არიან მოციქულნი, და რამეთუ პავლე იტყვს, მონად იესუ ქრისტესიო. ხოლო თუალ მათდა არიან მოწაფენი მათნი ქრისტეანენი, ვითარცა მათგან აღმოშობილნი ნათლისღებითა მით მეორედ შობისადთა. ხოლო თუ დაიპყრან მტკიცედ, ქრისტეანენი ოდენ მკვდრ არიან მას შინა და ჰურიანი - სრულიად განსხმულ.

“და რომელთა უყუარს სახელი შენი, დაიმკვდრონ მას შინა“. სახელითა შენითა წოდებულთა ქრისტეანეთა.

სხდომის მითხრობა მისეუ ოსალმუნისად, მთლუ.

ვითარცა სახედ დაწყებითგან ფსალმუნისადთ ვიდრე *“უცხო ვიქმენ ძმათა ჩემთაგან“*, ვიეთნიმე მორწმუნენი ქრისტეს თქუმულად აიძულებენ, ესრეთვე კუალად ჰურიანი მუნითგანვე დასასრულადმდე ფსალმუნისა, ბაბილოვანსა ტყუე-ქმნილთა პირსა ზედა მიყრად აიძულებენ. ვინადცა ჯერ-არს მოკლედ მოკსენებად, თუ ვითარ გულისკმა-ჰყოფენ მას. უცხო ვიქმენ ძმათაგან ჩემთა; არა შემენდო მათ თანა ქცევად, ვინადთგან მრავალთა უფალთა მონა ვიქმენი და რამეთუ სჯულმან

არა იცის მონისა ნათესავ-ყოფამ, ესრეთვე ჰგონე
 შემდგომსაცა მუკლსა: მო-რად-ვიგონო ოკრებად ტაძრისამ,
 განვილევით მწუხარებითა და ყუედრებითა, რომელ-
 მყუედრიან ბაბილოვნელნი, ვითარცა შეუძლებელთა
 შეწვენად ჩემდად შემირაცხიეს. ამისთვის, ვინადთგან არა
 მივიღებ საზრდელსა, განვკემ. ხოლო იგინი უფროდსდა
 მყუედრიდეს, ვითარცა ცუდად მმარხველსა, და მე
 შევიმოსო, ძაძად, ნიშანი მწუხარებისამ. ხოლო შემდგო-
 მი ცხადია. მერმე ვილოცევდ და ვიტყოდე: ჟამი არს
 კეთილის-ყოფისამ, რომელ არს მოწყალებამ. ამიერი-
 თგან ვითა პირველ ვთარგმნეთ. თუნიერ შვილად არა
 ბუნებით, არამედ სახელ-დებით იტყვან, ვითარცა იგი ძე
 ჩემიო, პირმშო ისრაელ. და ს ხ უ ა ნ ი: მონად მერმე
 ყუედრებასა შენთვის მოველოდეთ და სხუასა ძურისხილ-
 ვასა, ვითარცა ტყუე-ქმნილი. ამისთვის ვეძიებ ნუგე-
 შინისმცემელსა და არა ვჰპოვე. ვითარცა არცა შემენ-
 დობვოდა უბნობად მოძმეთა თანა ჩემთა. ხოლო თუ
 “მცეს მე საჭმლად ჩემდა ნავლელი და წყურილსა ჩემსა
 მასუეს მე ძმარი“, შეუბრკობს, რამეთუ იტყვან, მწარესა
 ჭამადსა მომიგლებდესო ტყუე-ქმნილი, ვითარცა მონასა.
 და წყურილსა ჩემსა მასმიდეს ძმრიანსა ღვნოსა. ანუთუ
 მწარედ შემიმზადებდეს ჭამადთა ჭირთა მიერ და ძნელ-
 ჰყოფდეს სასუმელსა. ხოლო თუ იქმენინ ტაბლა მათი,
 ვითარცა პირველ ითარგმნა. და ამიერითგან საწყევრად
 ჰგონებენ ბაბილოვნელთა. და უდაბნოდ ქალაქსა იტყვან
 მათსა. მერმე ერი, რომლისა წურთა შეუნდე მათ, მეტად
 ტანჯესო იგი. და კუალად პირველთა ზედა წყლულებათა
 შესძინესო სხუად და შემდგომი. ხოლო თუ სათნო-
 ეყო ღმერთსა, უფროდს ვბოდსა მის ჩჩვლისა, მსგავსადვე
 შეუბრკობს. და აქათგან, ვითარცა მათ ჰნებაეს, მოე-

ლიან, ვინაძთგან და წერილიცა მოეზავების აღმოსლვასა მას ტყუეთასა. ხოლო ჩუენ გზასა მამათა შედგომილსა მტკიცედ ვყავთ ამისთვის მოთხრობად.

დასასტულსა, დაუითისი: ვსენქმისათუს თსალმუნნი 69

ესე ფსალმუნნი ზემო თქუმულთა მათ ოც და მეათშუდმეტესა ფსალმუნთა შინა დაიწერა და ყოვლადვე აქუნ ესე მზად. და ოდეს იკსენებენ ცოდვასა ჰურიისასა, მაშინ გალობენ ამას, ვითარცა რასამე საძლეველსა ეშმაკთასა, რომელთაცა აღაზრზინეს იგი ცოდვისა მიმართ და ევედრების ღმერთსა, რაძთა არღარა უფლებულ იქმნეს იგი. ხოლო ვიეთნიმე იტყვან, ოდეს მოიკსენისო მარტივად, თუ რაოდენი ძური შეემთხვა მტერთაგან, მაშინ იკმარებდენ ამას, ხოლო დასასრულსა, მოვიდოდა ესე ამას შინა ლოცვისასა.

1. *“უფალო, შეწევნასა ჩემსა მოხედენ. უფალო, შეწევნად ჩემდა ისწრაფე“*. ვინაძთგან მრავალგუართა ჭირთა მოუცავ, ამისთვის გვევედრები მსწრაფლ განრომასა.

“პრცხუენოდენ და კდემებოდენ, რომელნი ეძიებენ სულსა ჩემსა“, რომელთა ბოროტის-ყოფად ჩემი უნდა, და სიკუდილისა ჩემისათუს ჰსუროდა, აქავე მიიღონ ნაყოფი სირცხლისა მათისად.

2. *“მართლ-უკუნ-იქცენ, სირცხვლეულ იქმნენ, რომელნი ვანიზრახვიდეს ჩემთვის ძვრსა“*. რომელთა ბოროტთა ჩუენდა ზედა უხაროდისო, უკუნ-იქცენ მეოტნი სირცხვლითა და მე მხედვიდენ კეთილსა შინა. არა სწყევს საკმართათუს, არცა საზღუართათუს ქუეყანისათა, არამედ სულისა ვნებათათუს, და განმაშორებულთა

ღმრთისაგან. უკუნ-იქცენ და სირცხვლეულ იქმნენ - დაღათუ ბრძანებითი სახე აქუს ესევითარსა, გარნა ძალსა ვედრებით განითვსებს.

3. *“მიიქცენ მუნთქუესვე სირცხვლეულნი, რომელნი მეტყოდეს მე: ვაშა, ვაშა“*. მსგავსი არს მისი, თუ მიიღედ მეყუსეულად სირცხვლი მათი, რომელნი მეტყოდეს მე: ვაშა, ვაშა - მასვე შინა ფსალმუნსა. ხოლო თუ ვაშა, ვაშა მოასწავებს შურისგებასა და საწადელისა მიმთხუევასა.

4. *“იხარებდენ და იშუებდენ შენდამი ყოველნი, რომელნი გეძიებენ შენ, უფალო. და თქუედ მარადის: დიდ არს ღმერთი! რომელთა უყუარს მაცხოვარებაჲ შენი“*. კუალად მუნ ესრეთვე ღმრთისა წილ უფალი წერილ არს.

5. *“ხოლო მე გლახაკ და დავრდომილ ვარ, ღმერთო, შემეწიე მე“*. გლახაკ და დავრდომილ უწოდა კაცობრივსა შეწევნასა, ხოლო შენ მიერსა - სასოებაჲ მტკიცედ, ყოველსა კაცობრივისა შეწევნისაგან უსასო მყოფს.

“შემწე და მკსნელი ჩემი შენ ხარ. ღმერთო ჩემო, ნუ ჰყოვნი“. ნუ გარე-მიაქცევო ვედრებასა ჩემსა, რამეთუ ყოვნა არა სმენასა ეწოდების.